

Lokalny Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich na terenie gminy Zawiercie na lata 2014 – 2020 (PROJEKT)

ZAWIERCIE 2016

Zleceniodawca: Gmina Zawiercie
ul. Leśna 2
42-400 Zawiercie

Wykonawca: FOKUS2 Sp. z o.o.
ul. Sudecka 8j/2
41-608 Świętochłowice
tel. kom. 690950083
@: fokus2@windowslive.com
@: biuro@fokus2.pl
www.fokus2.pl

Dane identyfikacyjne:
NIP: 6452537641
REGON: 243203114
KRS: 0000452647

Termin realizacji: Sierpień 2016 r.

Spis treści

1. Streszczenie	5
2. Diagnoza i identyfikacja potrzeb rewitalizacyjnych.....	8
2.1. Podsumowanie działań zrealizowanych na obszarach ujętych w Lokalnym Programie Rewitalizacji obszarów miejskich dla Gminy Zawiercie na lata 2007 – 2013	8
2.2. Dokumenty planistyczne i strategiczne powiązane z problematyką rewitalizacji	9
2.2.1. Dokumenty na poziomie europejskim	9
2.2.1. Dokumenty poziomu krajowego	10
2.2.2. Dokumenty poziomu regionalnego	16
2.2.3. Dokumenty poziomu lokalnego	21
2.3. Sfera społeczna	25
2.3.1. Struktura demograficzna i społeczna	25
2.3.2. Wykształcenie mieszkańców	27
2.3.3. Pomoc społeczna	29
2.3.3.1. Analiza statystyczna osób i rodzin objętych wsparciem Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zawierciu	29
2.3.3.2. Przyczyny przyznania pomocy społecznej	36
2.3.3.3. Analiza demograficzna grup objętych pomocą społeczną	39
2.3.4. Niepełnosprawność	41
2.3.5. Bezrobocie	43
2.3.6. Przestępczość.....	44
2.3.8. Aktywność społeczna	46
2.3.9. Podsumowanie	47
2.4. Sfera przestrzenna	49
2.4.1. Charakterystyka przestrzeni miasta Zawiercie	49
2.4.2. Własność gruntów	50
2.4.3. Zasoby mieszkaniowe	50
2.4.4. Lokalizacja placówek opieki nad dziećmi w wieku do lat trzech oraz edukacji przedszkolnej	54
2.4.5. Lokalizacja placówek edukacji podstawowej i gimnazjalnej.....	57
2.4.6. Lokalizacja placówek edukacji ponadgimnazjalnej.....	59
2.4.7. Lokalizacja placówek opieki zdrowotnej	62
2.4.8. Lokalizacja infrastruktury sportu i rekreacji	64
2.4.9. Lokalizacja głównych placówek handlowych na terenie miasta Zawiercie.....	66
2.4.10. Obszary przemysłowe (zdegradowane)	68
2.4.11. Komunikacja zbiorowa	69
2.4.12. Ochrona zabytków – obiekty wpisane do rejestru zabytków oraz objęte ochroną konserwatorską na mocy obowiązujących planów miejscowych.....	71
2.4.13. Infrastruktura techniczna	72
2.4.14. Uwarunkowania ochrony środowiska	74
2.4.15. Podsumowanie	77
2.5. Sfera gospodarcza.....	80
2.5.1. Struktura podstawowych branż gospodarki znajdującej się na terenie miasta /trendy	80
2.5.2. Główni pracodawcy.....	81
2.5.3. Charakterystyka siły roboczej.....	82
2.5.4. Ilość podmiotów gospodarczych i osób zatrudnionych w danych sektorach/trendy	84
2.5.5. Przedsiębiorczość.....	85
2.5.6. Turystyka.....	87
2.5.7. Struktura dochodów ludności	89
2.5.8. Oferta inwestycyjna	90
2.5.9. Podsumowanie	92

2.6. Podsumowanie ankietyzacji (obszary rewitalizowane)	93
3. Analiza SWOT.....	97
3.1. Sfera społeczna	97
3.2. Sfera przestrzenna	98
3.3. Sfera gospodarcza.....	101
4. Identyfikacja głównych problemów	102
5. Metodologia.....	103
6. Obszary zdegradowane.....	105
7. Obszary objęte rewitalizacją	106
7.1. Obszar rewitalizowany nr 1: Osiedle Szymańskiego (w tym obszar TAZ)	107
7.2. Obszar rewitalizowany nr 2: Osiedle Stary Rynek	112
7.3. Obszar rewitalizowany nr 3: Osiedle Warty	116
8. Cele Lokalnego Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich na terenie Gminy Zawiercie na lata 2014 – 2020	123
8.1. Wizja (planowany efekt rewitalizacji).....	124
8.2. Cel główny i cele strategiczne rewitalizacji obszarów miejskich Gminy Zawiercie.....	126
8.3. Cele operacyjne i kierunki działań dla obszaru rewitalizacji „Osiedle Szymańskiego”	127
8.4. Cele operacyjne i kierunki działań dla obszaru rewitalizacji „Osiedle Stary Rynek”	128
8.5. Cele operacyjne i kierunki działań dla obszaru rewitalizacji „Osiedle Warty”	129
9. Zadania planowane do realizacji w ramach Programu.....	130
9.1. Projekty ogólnomiejskie.....	130
9.2. Obszar rewitalizowany nr 1: Osiedle Szymańskiego (w tym obszar TAZ)	138
9.3. Obszar rewitalizowany nr 2: Osiedle Stary Rynek	144
9.4. Obszar rewitalizowany nr 3: Osiedle Warty	148
10. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami / przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym projektem rewitalizacji	154
10.1. Obszar rewitalizowany nr 1: Osiedle Szymańskiego (w tym obszar TAZ)	155
10.2. Obszar rewitalizowany nr 2: Osiedle Stary Rynek	156
10.3. Obszar rewitalizowany nr 3: Osiedle Warty	157
11. Charakterystyka pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych	159
12. Finansowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji.....	162
13. Partycypacja społeczna w procesie rewitalizacji	169
14. System zarządzania i monitoringu	173
14.1. Zarządzanie rewitalizacją w Zawierciu	173
14.2. Monitoring i ocena.....	175
Spis tabel.....	179
Spis map.....	180

1. Streszczenie

Punktem wyjścia dla tworzenia niniejszego dokumentu była analiza Lokalnego Programu Rewitalizacji obszarów miejskich na terenie Gminy Zawiercie na lata 2007-2013. W ramach poprzednio obowiązującego Lokalnego Programu Rewitalizacji udało się zrealizować ok. 66% zakładanych działań co jest dość dobrym wynikiem, biorąc pod uwagę problemy gospodarcze związane ze światowym kryzysem gospodarczym. **Niniejszy dokument zamierza kontynuować działania rewitalizacyjne najbardziej zdegradowanych obszarów Zawiercia.**

Mając na celu opracowanie niniejszego dokumentu przeprowadzono diagnozę sfery społecznej, przestrzennej (w tym infrastrukturalnej i środowiskowej) oraz gospodarczej Gminy Zawiercie. Przeanalizowano szereg danych pozyskanych z Urzędu Miejskiego, jednostek organizacyjnych urzędu, Policji, Powiatowego Urzędu Pracy, dane Powiatowego Zespołu ds. orzekania o niepełnosprawności w Zawierciu, GUS, BDL. W dokumencie przeanalizowano również dokumenty planistyczne i strategiczne powiązane z problematyką rewitalizacji na szczeblu europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym, przeprowadzono analizę SWOT sfery społecznej, przestrzennej i gospodarczej.

Wynikiem przeprowadzonej diagnozy było określenie głównych problemów, które należy rozwiązać.

Jednym z najważniejszych problemów w sferze społecznej zaobserwowanych na terenie miasta Zawiercie na tle województwa i kraju jest wysoki odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z której korzysta 559,76 osób na 10 tys. mieszkańców. W skali kraju jest to 486,9 osób na 10 tys. mieszkańców (Dane za 2014 rok), natomiast w skali województwa było to 366,6 osób na 10 tys. mieszkańców. Najwięcej mieszkańców korzystających ze świadczeń pomocy społecznej zamieszkuje rejon osiedla TAZ, osiedle Stary Rynek oraz Osiedle Warty. Drugim istotnym problemem zaobserwowanym w sferze społecznej jest wysoki stopień bezrobocia - zgodnie z danymi statystycznymi Zawiercie charakteryzuje się wyższą stopą bezrobocia w stosunku do poziomu bezrobocia na poziomie województwa i całego kraju. Na koniec 2014 roku bezrobocie w Zawierciu kształtowało się na poziomie 16,1%. W analogicznym okresie poziom bezrobocia na terenie województwa śląskiego wynosił 9,6%, a w ujęciu ogólnokrajowym było to ok. 12%. Niekorzystne trendy demograficzne w tym starzenie się społeczeństwa również są istotne, lecz są to zjawiska które można zaobserwować w skali całego województwa i kraju. W zakresie sfery społecznej należy zwrócić również uwagę na przestępczość, która w okresie 2013-2015 zmalała zaledwie o 0,097% (w analogicznym okresie liczba ludności zmalała o 1,7%, co oznacza faktyczny wzrost przestępczości w stosunku do liczby mieszkańców).

W sferze przestrzennej głównym problemem jest zły stan techniczny budynków komunalnych oraz ich otoczenia (chodniki, podjazdy, podwórka, tereny zielone). Są to budynki wybudowane głównie przed 1945 rokiem w których najczęściej zamieszkują osoby niezamożne, korzystające ze wsparcia pomocy społecznej. Znaczącym problemem budynków wielorodzinnych jest również tzw. „niska emisja”, wysoka energochłonność oraz bliskość obszarów przemysłowych i poprzemysłowych.

Istotne znaczenie z punktu widzenia przeprowadzenia kompleksowej rewitalizacji jest zły stan części budynków zabytkowych oraz poprzemysłowych, jednak w tym zakresie należy zwrócić uwagę na ograniczone możliwości gminy w tym zakresie ze względu na fakt, iż tereny i budynki na których są one zlokalizowane w dużej mierze stanowią własność prywatną (w tym własność spółek kapitałowych o zasięgu krajowym i międzynarodowym).

Analizując sferę gospodarczą można sformułować główny problem, którym jest niewystarczająca aktywność gospodarcza lokalnych firm i inwestorów zewnętrznych. Potwierdzeniem określonego celu jest ciągle dominująca postawa pracownika najemnego, mała siła nabywcza lokalnych firm i konsumentów (dochody mieszkańców Zawiercia są niższe od średniej wojewódzkiej i dochodów mieszkańców Polski) oraz niskie nakłady inwestycyjne na 1 mieszkańca Zawiercia.

Pogłębiona diagnoza oparta na analizie wskaźnikowej pozwoliła na określenie obszarów zdegradowanych oraz obszarów rewitalizowanych.

Do obszarów zdegradowanych zaliczono:

- Osiedle Centrum;
- Osiedle Dąbrowica;
- Osiedle Miodowa;
- Osiedle Stary Rynek;
- Osiedle Szymańskiego (w tym obszar TAZ);
- Osiedle Warty;
- Osiedle Zuzanka I.

Do obszarów rewitalizowanych zaliczono:

- Osiedle Szymańskiego (w tym obszar TAZ);
- Osiedle Stary Rynek;
- Osiedle Warty.

Powyższe obszary są obszarami cechującymi się największym poziomem niekorzystnych zjawisk w ujęciu społecznym, przestrzennym i gospodarczym.

W ramach prac dotyczących wyznaczenia obszarów objętych zdegradowanych oraz obszarów objętych rewitalizacją określono następujące wskaźniki:

- wskaźnik nr 1 „Pomoc społeczna” – udział osób korzystających ze wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców. W celu identyfikacji osób i obszarów wymagających wsparcia wzięto pod uwagę następujące akty prawne na podstawie których udzielana jest pomoc:
  - ustawa o świadczeniach rodzinnych,
  - ustawa o świadczeniach alimentacyjnych,
  - ustawa o dodatkach mieszkaniowych,
  - ustawa o pomocy społecznej.Największą wagę (40%) nadano ustawie o pomocy społecznej ponieważ ustawa przyznaje pomoc w oparciu o najszerszy katalog dysfunkcji (m.in. ubóstwo, bezrobocie, bezradność, długotrwała choroba, narkomania, niepełnosprawność, potrzeba ochrony macierzyństwa, przemoc, sytuacja kryzysowa). Pozostałym ustawom nadano wagi po 20%. Wskaźnik ma na celu wyznaczenie obszarów cechujących się największym wsparciem z pomocy społecznej na tle miasta;
- wskaźnik nr 2 – „Przestępczość” – ilość przestępstw w danym obszarze na 1 tys. mieszkańców. Wskaźnik ma na celu wyznaczenie obszarów, które charakteryzują się najwyższą stopą przestępczości;

- wskaźnik nr 3 – „Bezrobocie” – ilość osób bezrobotnych w danym obszarze na 1 tys. mieszkańców. Wskaźnik ma na celu wyznaczenie obszarów, które charakteryzują się najwyższą stopą bezrobocia;
- wskaźnik nr 4 – „Degradacja budynków” – ilość budynków wielorodzinnych wymagająca remontu w danym obszarze na 1 tys. mieszkańców. Wskaźnik ma na celu wyznaczenie obszarów, na których znajduje się najwięcej budynków wymagających remontu;
- wskaźnik nr 5 „Sąsiedztwo zdegradowanych obszarów przemysłowych” – w przypadku gdy na terenie obszaru miasta znajduje się zdegradowany obszar przemysłowy przyznawane były punkty, w przypadku braku takiego terenu punkty nie były przyznawane;
- wskaźnik nr 6 „Zanieczyszczenie środowiska” – ilość budynków wielorodzinnych opalanych paliwem stałym w danym obszarze na 1 tys. mieszkańców. Wskaźnik ma na celu wskazanie obszarów najbardziej zurbanizowanych cechujących się największym zanieczyszczeniem środowiska;
- wskaźnik nr 7 – „Przedsiębiorczość” – ilość osób które prowadzących działalność gospodarczą w danym obszarze na 1 tys. mieszkańców. Wskaźnik ma na celu wskazanie obszarów gdzie przedsiębiorczość jest najmniejsza, dlatego też wartość wskaźnika została odjęta od pozostałych, które wskazują sytuację kryzysową.

Dla wyznaczonych obszarów określono cele strategiczne, operacyjne oraz kierunki działań, które stanowią odpowiedź dla zdiagnozowanych słabych stron i problemów. Dla każdego z obszarów określono również zadania w tym projekty „priorytetowe”. Określono również projekty które realizowane są lub będą w ujęciu ogólnomiejskim lub też ogólnopowiatowym, jak również działania towarzyszące które mają wspomóc proces rewitalizacji. Poszczególnym zadaniom przypisano potencjalne źródła finansowania, określono również czasookres ich realizacji, stworzono ponadto system zarządzania i monitoringu LPR.

Partycypacja społeczna jest jedną z podstawowych zasad w oparciu o którą stworzono niniejszy dokument. Prace nad przygotowaniem dokumentu oparte zostały na współpracy ze wszystkimi grupami interesariuszy, w tym szczególnie ze społecznością obszarów wyznaczonych do rewitalizacji tj. mieszkańcami, lokalnymi liderami, przedsiębiorcami, przedstawicielami wspólnot religijnych, organizacjami pozarządowymi, pozostałymi podmiotami (m.in. spółdzielniami mieszkaniowymi). Mając na celu jak największe uspołecznienie Lokalnego Programu Rewitalizacji podjęto następujące działania:

- powołanie Komitetu Strategicznego ds. Rewitalizacji Miasta Zawiercie,
- powołanie Zespołów Zadaniowych dla trzech obszarów rewitalizowanych,
- przeprowadzenie warsztatów,
- rozmowy z mieszkańcami prowadzone na każdym etapie opracowywania dokumentu,
- spacer studyjne Komitetu Strategicznego ds. Rewitalizacji Miasta Zawiercie na terenie każdego obszaru planowanego do objęcia działaniami rewitalizacyjnymi,
- utworzenie zakładki internetowej na stronie Urzędu Miejskiego w Zawierciu dotyczącej opracowywanego Lokalnego Programu Rewitalizacji,
- zamieszczanie na stronie internetowej Urzędu Miejskiego kluczowych informacji dotyczących rewitalizacji na obszarze Miasta Zawiercie,
- przeprowadzenie ankietyzacji która miała na celu poznanie opinii mieszkańców w zakresie obszarów miasta Zawiercie które należy zrewitalizować, przyczyn degradacji tych terenów oraz problemów występujących na tych obszarach,

- systematyczne zebrania Komitetu oraz Zespołów,
- przeprowadzenie konsultacji wyników diagnozy oraz obszarów zaproponowanych do rewitalizacji za pomocą elektronicznej platformy konsultacji społecznych, dokument został również wyłożony do wglądu w Wydziale Realizacji Inwestycji i Projektów Urzędu Miejskiego w Zawierciu.
- opracowanie propozycji projektów do ujęcia w LPR przez Zespoły Zadaniowe (propozycje projektów ujętych w LPR w znacznej mierze są pomysłami interesariuszy obszarów rewitalizowanych),
- przeprowadzenie ankietyzacji dotyczącej zadań, które mają zostać ujęte w Lokalnym Programie Rewitalizacji,
- przeprowadzenie konsultacji społecznych opracowanego dokumentu w tym proponowanych do realizacji zadań za pomocą elektronicznej platformy konsultacji społecznych, dokument został również wyłożony do wglądu w Wydziale Realizacji Inwestycji i Projektów, w którym pełniono dyżur przez okres 15 dni roboczych. W tym czasie każdy z interesariuszy mógł wnieść swoje uwagi do dokumentu.

Niniejszy dokument ma charakter otwarty i dynamiczny. Zakres obszarów kryzysowych, obszarów objętych rewitalizacją, jak również zaplanowane działania i projekty podlegać będą systematycznym działaniom monitoringowym, na etapie których wszystkie grupy interesariuszy będą mogły zgłaszać swoje uwagi i propozycje do programu. W celu zapewnienia udziału lokalnych społeczności we wdrażaniu i monitoringu planuje się organizację systematycznych spotkań z wszystkimi grupami interesariuszy oraz przeprowadzanie badań ankietowych. Istotnym elementem partycypacji społecznej będzie baza projektów rewitalizacyjnych która zawierać będzie wykaz przedsięwzięć służących osiągnięciu zaplanowanej wizji obszarów rewitalizowanych.

2. Diagnoza i identyfikacja potrzeb rewitalizacyjnych

2.1. Podsumowanie działań zrealizowanych na obszarach ujętych w Lokalnym Programie Rewitalizacji obszarów miejskich dla Gminy Zawiercie na lata 2007 – 2013

Do końca 2013 roku na terenie miasta Zawiercie obowiązywał Lokalny Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich na terenie Miasta Zawiercie na lata 2007 – 2013, który był aktualizacją dokumentu na lata 2005 – 2013. Dokument zawierał wykaz planowanych działań, które miały przeciwdziałać zdiagnozowanym problemom i umożliwić osiągnięcie założonych celów. Dokument przewidywał realizację następujących inwestycji:

- Projekt nr 1: „Wielofunkcyjne wykorzystanie zdegradowanych obszarów w celu zagospodarowania przestrzeni miejskiej wokół dworca PKP w Zawierciu”;
- Projekt nr 2: „Rewitalizacja przestrzeni miejskiej umożliwiająca rozwój sfery społeczno-kulturalnej w historycznym centrum miasta”;
- Projekt nr 3: „Rewitalizacja terenów wokół zabytkowego osiedla TAZ wraz z zagospodarowaniem wolnej przestrzeni w celu stworzenia strefy funkcji mieszkalno-usługowych”;
- Projekt nr 4: „Poprawa układów komunikacyjnych wraz ze wsparciem funkcji centrotwórczych miasta”;
- Projekt nr 5: „Zagospodarowanie wolnych przestrzeni miejskich w celu poprawy funkcjonowania działalności handlowo-usługowej”;

- Projekt nr 6: „Rewitalizacja budynku zlokalizowanego przy ul. Sienkiewicza 66 dla prowadzenia celów statutowych Fundacji Pomocy Niewidomym z siedzibą w Chorzowie”;
- Projekt nr 7: „Rozbudowa lokalnej infrastruktury kultury na obszarze rewitalizowanym poprzez budowę nowej siedziby Miejskiej Biblioteki Publicznej w Zawierciu”;
- Projekt nr 8: „Rewitalizacja i modernizacja przestrzeni rekreacyjnej oraz publicznej zlokalizowanej w budynku oraz wokół budynku Miejskiego Ośrodka Kultury”;
- Projekt nr 9: „Rozbudowa lokalnej infrastruktury sportowej na obszarze rewitalizowanym poprzez unowocześnienie basenu miejskiego w Zawierciu”;

Opierając się na systematycznym monitoringu dostępnych źródeł finansowania w ciągu ostatnich lat udało się zrealizować zdecydowaną większość zaplanowanych inwestycji. Do chwili obecnej nie udało się zrealizować projektu nr 3 pn. *„Rewitalizacja terenów wokół zabytkowego osiedla TAZ wraz z zagospodarowaniem wolnej przestrzeni w celu stworzenia strefy funkcji mieszkalno-usługowych”*, projektu nr 7 pn. : *„Rozbudowa lokalnej infrastruktury kultury na obszarze rewitalizowanym poprzez budowę nowej siedziby Miejskiej Biblioteki Publicznej w Zawierciu”* oraz projektu nr 9: *„Rozbudowa lokalnej infrastruktury sportowej na obszarze rewitalizowanym poprzez unowocześnienie basenu miejskiego w Zawierciu”*.

Reasumując, w ramach poprzednio obowiązującego Lokalnego Programu Rewitalizacji udało się zrealizować ok. 66% zakładanych działań co jest dość dobrym wynikiem, biorąc pod uwagę problemy gospodarcze związane ze światowym kryzysem gospodarczym. **Niniejszy dokument zamierza kontynuować działania rewitalizacyjne najbardziej zdegradowanych obszarów Zawiercia.**

2.2. Dokumenty planistyczne i strategiczne powiązane z problematyką rewitalizacji

2.2.1. Dokumenty na poziomie europejskim

Strategia „Europa 2020”

Kluczowym dokumentem, który określa ramy dla opracowania i wykonania Lokalnego Programu Rewitalizacji dla miasta Zawiercie jest Strategia Europa 2020.

Strategia „Europa 2020” jest nowym, długookresowym programem rozwoju społeczno-gospodarczego Unii Europejskiej (UE), który zastąpił realizowaną od 2000 r., zmodyfikowaną pięć lat później, Strategię Lizbońską. W opublikowanym 3 marca 2010 r. Komunikacie „Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu” podkreślona została potrzeba wspólnego działania państw członkowskich na rzecz wychodzenia z kryzysu oraz wdrażania reform umożliwiających stawienie czoła wyzwaniom związanym z globalizacją, starzeniem się społeczeństw czy rosnącą potrzebą racjonalnego wykorzystywania zasobów. W celu osiągnięcia powyższych założeń zaproponowano trzy podstawowe, wzajemnie wzmacniające się priorytety:

- wzrost inteligentny (ang. smart growth), czyli rozwój oparty na wiedzy i innowacjach,
- wzrost zrównoważony (ang. sustainable growth), czyli transformacja w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, efektywnie korzystającej z zasobów i konkurencyjnej,
- wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu (ang. inclusive growth), czyli wspieranie gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną.

KE zaproponowała wskaźniki umożliwiające monitorowanie postępów w realizacji ww. priorytetów za pomocą pięciu nadrzędnych celów, określonych na poziomie całej UE, w tym:

- osiągnięcie wskaźnika zatrudnienia na poziomie 75%;
- poprawa warunków prowadzenia działalności badawczo-rozwojowej, w tym przeznaczanie 3% PKB UE na inwestycje w badania i rozwój;

- zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych o 20% w porównaniu z poziomami z 1990 r.; zwiększenie do 20% udziału energii odnawialnej w ogólnym zużyciu energii; dążenie do zwiększenia efektywności energetycznej o 20%;
- podniesienie poziomu wykształcenia, zwłaszcza poprzez zmniejszenie odsetka osób przedwcześnie kończących naukę do poniżej 10% oraz zwiększenie do co najmniej 40% odsetka osób w wieku 30–34 lat mających wykształcenie wyższe;
- wspieranie włączenia społecznego, zwłaszcza poprzez ograniczanie ubóstwa, mając na celu wydzwignięcie z ubóstwa lub wykluczenia społecznego 20 milionów obywateli.

Podstawowymi instrumentami realizacji celów strategii „Europa 2020” są opracowywane przez państwa członkowskie UE Krajowe Programy Reform oraz przygotowane przez KE inicjatywy przewodnie (ang. flagship initiatives), realizowane na poziomie UE, państw członkowskich, władz regionalnych i lokalnych.

2.2.1. Dokumenty poziomu krajowego

[Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030](#)

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności jest, zgodnie z przepisami ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju z dnia 6 grudnia 2006 r. (art. 9 ust 1) – dokumentem określającym główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju, obejmującym okres co najmniej 15 lat.

Lokalny Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich na terenie Gminy Zawiercie na lata 2014 – 2020 zbieżny jest z następującymi celami Strategii Rozwoju Kraju – Polska 2030:

- cel 6 - *Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”.*
Kierunki interwencji:
  - 1) Stworzenie modelu aktywności intelektualnej, społecznej i zawodowej osób starszych opartego na wykorzystywaniu ich potencjałów i zapobieganiu wykluczeniu społecznemu.
  - 2) Wzrost poziomu aktywności fizycznej społeczeństwa poprzez poprawę warunków umożliwiających jej uprawianie na każdym etapie życia.
  - 3) Dostosowanie systemu ochrony zdrowia do prognozowanych do roku 2030 zmian demograficznych, w szczególności wzmocnienie działań na rzecz rozwoju infrastruktury i zasobów kadrowych w obszarach opieki nad matką i dzieckiem oraz osobami starszymi.
  - 4) Wprowadzenie nowych rozwiązań zapewniających powszechność opieki nad osobami niesamodzielnymi oraz poszerzenie oferty opieki instytucjonalnej, tak aby odpowiedzieć na wyzwania związane ze starzeniem się społeczeństwa i zapewnić wsparcie rodzinom, w których znajdują się osoby niesamodzielne.
- cel 7 - *Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska.*
Kierunki interwencji:
  - 1) Modernizacja infrastruktury i bezpieczeństwo energetyczne;
  - 2) Stworzenie zachęt przyspieszających rozwój zielonej gospodarki;
  - 3) Zwiększenie poziomu ochrony środowiska.
- cel 8 - *Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych.* Kierunki interwencji:
  - 1) Rewitalizacja obszarów problemowych w miastach;

- 2) Zwiększenie stopnia dyfuzji połączeń wieś-miasto w celu dynamizowania rozwoju zarówno terenów miejskich, jak też obszarów wiejskich;
  - 3) Wprowadzenie rozwiązań prawno-organizacyjnych stymulujących rozwój miast.
- cel 11 - *Wzrost społecznego kapitału rozwoju*. Kierunki interwencji:
    - 1) Przygotowanie i wprowadzenie programu edukacji obywatelskiej na wszystkich poziomach edukacji, w perspektywie uczenia się przez całe życie;
    - 2) Promowanie działań szkół i innych podmiotów w zakresie realizacji projektów społecznych;
    - 3) Zwiększenie obecności kultury w życiu codziennym ludzi poprzez stałe zwiększanie dostępności zasobów kultury i kształcenie nawyków kulturowych;
    - 4) Modernizacja infrastruktury oraz rozszerzenie ról społecznych instytucji kultury, w tym bibliotek i ośrodków kultury.

Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju (do 2020 roku)

Strategia Rozwoju Kraju 2020 (ŚSRK) jest elementem nowego systemu zarządzania rozwojem kraju, którego fundamenty zostały określone w znowelizowanej ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. z 2009 r. Nr 84, poz. 712, z późn. zm.) oraz w przyjętym przez Radę Ministrów 27 kwietnia 2009 r. dokumencie pn. „Założenia systemu zarządzania rozwojem Polski”.

Lokalny Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich na terenie Gminy Zawiercie na lata 2014 – 2020 wpisuje się w następujące obszary strategiczne, cele oraz działania Strategia Rozwoju Kraju 2020:

- obszar strategiczny I Sprawne i efektywne Państwo, Cel I.3. Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela, poprzez rozwój kapitału społecznego;
- obszar strategiczny II Konkurencyjna gospodarka, Cel II.4. Rozwój kapitału ludzkiego, oraz następujące działania:
  - II.4.1. Zwiększanie aktywności zawodowej,
  - II.4.2. Poprawa jakości kapitału ludzkiego,
  - II.4.3. Zwiększanie mobilności zawodowej i przestrzennej
- obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna:
  - Cel III.1 Integracja społeczna oraz działania:
    - III.1.1. Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym,
    - III.1.2. Zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej nim zagrożonych,
  - Cel III. 2 Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych poprzez:
    - III.2.1. Podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych
    - III.2.2. Zwiększenie efektywności systemu świadczenia usług publicznych
  - Cel III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych.

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020

Lokalny Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich na terenie Gminy Zawiercie na lata 2014 – 2020 zbieżny jest z głównym celem SRKL, którym jest rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia. Poza celem głównym w SRKL wyznaczono pięć celów szczegółowych:

- wzrost zatrudnienia;

- wydłużenie aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych;
- poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- poprawa zdrowia obywateli oraz podniesienie efektywności opieki zdrowotnej;
- podniesienie poziomu kompetencji i kwalifikacji obywateli.

Realizacja celu głównego oraz celów szczegółowych SRKL odbywać się będzie poprzez działania podejmowane na różnych etapach życia: od wczesnego dzieciństwa, poprzez edukację szkolną, edukację na poziomie wyższym, okres aktywności zawodowej i rodzicielstwa, do starości. Planowany do realizacji program wpisuje się zarówno w cel główny, jak i we wszystkie cele szczegółowe strategii.

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020) została opracowana przez Rząd w odpowiedzi na wyzwania, jakie identyfikuje Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Wskazuje ona, iż polityka rozwoju powinna wspierać procesy i inicjatywy, które wzmacniają wolę działania obywateli na rzecz dobra wspólnego i przyczyniają się do wzmocnienia zaufania, jako jednego z podstawowych komponentów życia społecznego, gospodarczego i kulturowego. Dokument obejmuje cel główny oraz cztery cele strategiczne:

Cel główny - Wzmocnienie udziału kapitału społecznego w rozwoju społeczno-gospodarczym Polski

Cel szczegółowy 1. Kształtowanie postaw sprzyjających kooperacji, kreatywności oraz komunikacji;

Cel szczegółowy 2. Poprawa mechanizmów partycypacji społecznej i wpływu obywateli na życie;

Cel szczegółowy 3. Usprawnienie procesów komunikacji społecznej oraz wymiany wiedzy;

Cel szczegółowy 4. Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego.

Lokalny Program Rewitalizacji dla miasta Zawiercie poprzez działania dotyczące szeroko rozumianej sfery społecznej wpisuje się w zapisy (cel główny oraz cele szczegółowe) Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie (KSRR) jest podstawowym dokumentem określającym cele i sposób działania podmiotów publicznych, a w szczególności rządu i samorządów województw, w odniesieniu do polskiej przestrzeni dla osiągnięcia strategicznych celów rozwoju kraju. Projekt wyznacza cele polityki rozwoju regionalnego, w tym wobec obszarów wiejskich i miejskich, oraz definiuje ich relacje w odniesieniu do innych polityk publicznych o wyraźnym terytorialnym ukierunkowaniu.

Celem strategicznym polityki regionalnej, określonym w KSRR, jest efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych oraz terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym.

KSRR ustala trzy cele szczegółowe do 2020 roku:

1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów,
2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie procesom marginalizacji na obszarach problemowych,
3. Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie.

Niniejszy dokument wpisuje się w realizację KSRR poprzez działania mające na celu wzrost konkurencyjności Zawiercia, budowanie spójności terytorialnej oraz tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie.

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK 2030) jest najważniejszym krajowym dokumentem strategicznym dotyczącym zagospodarowania przestrzennego kraju. Została opracowana zgodnie z zapisami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 27 marca 2003 roku. Zgodnie z wymogami ustawowymi określono także wynikające z KPZK 2030 ustalenia i zalecenia dla przygotowywania planów zagospodarowania przestrzennego województw. Dokument zwraca uwagę na potrzebę poprawy spójności wewnętrznej oraz terytorialne równoważenie rozwoju kraju, któremu służyć powinny: tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się rozwoju (m.in. przez wsparcie miast subregionalnych i budowanie potencjału specjalizacji terytorialnej), wielofunkcyjny rozwój terenów wiejskich, a także wspomaganie różnorodnych obszarów problemowych (w tym poprzez restrukturyzację i rewitalizację ośrodków miejskich i terenów zdegradowanych). Lokalny Program Rewitalizacji dla miasta Zawiercie poprzez kompleksowe działania rewitalizacyjne sprzyjające rozwojowi wpisuje się w realizację Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju.

Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020¹

„Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020. Nowy wymiar aktywnej integracji” jest programem rozwoju, w rozumieniu art. 15, ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2009 r. Nr 84, poz. 712 z późn. zm.1) i stanowi załącznik do Uchwały Rady Ministrów. Jest to dokument o charakterze operacyjno-wdrożeniowym, ustanowiony w celu realizacji średniookresowej strategii rozwoju kraju – „Strategii Rozwoju Kraju 2020” oraz Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego, Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego, Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego oraz innych strategii rozwoju. Lokalny Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich na terenie Gminy Zawiercie na lata 2014 – 2020 wpisuje się w realizację celu głównego Strategii, którym jest zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym o 1,5 mln osób oraz wzrost spójności społecznej. Ma on być osiągnięty do końca 2020 r. przez realizację poniższych celów operacyjnych:

- Cel operacyjny 1 Usługi dla aktywności i profilaktyki,
- Cel operacyjny 3 Aktywna osoba, zintegrowana rodzina, odpowiedzialne lokalnie środowisko,
- Cel operacyjny 4 Zapobieganie niepewności mieszkaniowej,
- Cel operacyjny 5 Seniorzy – bezpieczni, aktywni i potrzebni.

Narodowy Plan Rewitalizacji 2022

Myślą przewodnią Narodowego Planu Rewitalizacji ma być **zapewnienie mu możliwie powszechnego charakteru** tak, aby jak najszersze grono obywateli i podmiotów mogło się utożsamiać z ideą naprawy środowiska miejskiego i włączać się lub podejmować z własnej inicjatywy działania w tym zakresie. Narodowy Plan Rewitalizacji ma być oparty na czterech modułach: dokumentach, regulacjach, instrumentach wsparcia oraz informacji i edukacji. Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, który przygotowuje NPR zamierza go przedłożyć rządowi na przełomie tego i przyszłego roku.

Głównym celem Narodowego Planu Rewitalizacji jest poprawa warunków rozwoju obszarów zdegradowanych w wymiarze przestrzennym, społecznym, kulturowym i gospodarczym. Realizacji tego celu służyć będzie tworzenie korzystnych warunków dla prowadzenia rewitalizacji w Polsce i położenie nacisku na holistyczne, zintegrowane podejście do prowadzenia takich działań.

---

¹ www.mpips.gov.pl/download/gfx/.../2/.../KPPUiWS_1707_na_RM_.pdf

Narodowy Plan Rewitalizacji w jego obecnie przygotowywanym kształcie będzie miał horyzont czasowy do roku 2022. Jest to pierwszy krok w kierunku intensyfikacji działań rewitalizacyjnych, a ich kontynuacja jest zaplanowana także na lata następne.

[Krajowa Polityka Miejska 2023](#)

Zgodnie z ustawą z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju Krajowa Polityka Miejska (KPM) jest dokumentem określającym planowane działania administracji rządowej dotyczące polityki miejskiej, uwzględniającym cele i kierunki określone w średniookresowej strategii rozwoju kraju oraz krajowej strategii rozwoju regionalnego (art. 21b). Służy ona celowemu, ukierunkowanemu terytorialnie działaniu państwa na rzecz zrównoważonego rozwoju miast i ich obszarów funkcjonalnych oraz wykorzystaniu ich potencjałów w procesach rozwoju kraju.

Lokalny Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich na terenie Gminy Zawiercie na lata 2014 – 2020 wpisuje się w cel strategiczny Krajowej Polityki Miejskiej do roku 2013, zgodnie z którym dążeniem wszystkich aktorów dokumentu musi być stworzenie miasta sprawnego, zwartego i zrównoważonego oraz spójnego, a w efekcie również konkurencyjnego i silnego.

Realizacja celu strategicznego odbywać się będzie poprzez trzy cele przedmiotowe:

- Stworzenie warunków dla skutecznego, efektywnego i partnerskiego zarządzania rozwojem na obszarach miejskich, w tym w szczególności na obszarach metropolitalnych;
- Wspieranie zrównoważonego rozwoju ośrodków miejskich, w tym przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom niekontrolowanej suburbanizacji;
- Odbudowa zdolności do rozwoju poprzez rewitalizację zdegradowanych społecznie, ekonomicznie i fizycznie obszarów miejskich.

i dwa cele podmiotowe:

- Poprawa konkurencyjności i zdolności głównych ośrodków miejskich do kreowania rozwoju, wzrostu i zatrudnienia,
- Wspomaganie rozwoju subregionalnych i lokalnych ośrodków miejskich, przede wszystkim na obszarach problemowych polityki regionalnej (w tym na niektórych obszarach wiejskich) poprzez wzmacnianie ich funkcji oraz przeciwdziałanie ich upadkowi ekonomicznemu.

[Ustawa z dnia 9 października 2015 o rewitalizacji](#)

Ustawa określa zasady oraz tryb przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji. Za obszary zdegradowane ustawa przyjmuje obszary, na których występuje koncentracja negatywnych zjawisk społecznych, takich jak bezrobocie, ubóstwo, przestępczość, niski poziom edukacji oraz dodatkowo negatywne zjawiska gospodarcze (np. słaba kondycja lokalnych przedsiębiorstw), środowiskowe (np. przekroczenie standardów jakości środowiska), przestrzenno-funkcjonalne (np. brak dostępu do podstawowych usług albo ich niska jakość) lub techniczne (np. degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych).

Jako obszar rewitalizacji określono całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju gminy, przygotowywana lub prowadzona jest rewitalizacja. Ustawa ogranicza zasięg obszaru rewitalizacji przesądzając, że nie może on obejmować łącznie terenów większych niż 20 proc. powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30 proc. mieszkańców gminy, przy czym może być podzielony na podobszary.

Dla obszaru rewitalizacji opracowuje się Gminny Program Rewitalizacji (GPR), który jest podstawą do stosowania na obszarze rewitalizacji specjalnych rozwiązań ustawowych – Specjalnej Strefy Rewitalizacji (SSR) oraz miejscowego planu rewitalizacji.

GPR przyjmuje rada gminy w formie uchwały, jako dokument o charakterze aktu kierownictwa wewnętrznego, wiążący organy gminy w podejmowanych działaniach. GPR zawiera szczegółową analizę obszaru rewitalizacji, cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań, listę planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz ramy finansowe programu wraz ze wskazaniem źródeł finansowania.

SSR ustanawia Rada Gminy w drodze uchwały stanowiącej akt prawa miejscowego. Strefa jest obszarem stosowania szczególnych norm prawnych z zakresu planowania przestrzennego, gospodarki nieruchomościami, mieszkalnictwa, prawa podatkowego oraz cywilnego.

Ustawa przewiduje również szczególną formę miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego - miejscowy plan rewitalizacji, który może być uchwalony wyłącznie dla obszaru rewitalizacji wyznaczonego w drodze uchwały rady gminy. Niniejszy dokument (LPR) opracowany został w oparciu o Wytyczne Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju dotyczące opracowywania Lokalnych Programów Rewitalizacji.

Wytyczne Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju

Celem *Wytycznych* jest ujednoczenie warunków i procedur wdrażania programów operacyjnych na lata 2014-2020 w zakresie projektów realizujących cele i procesy rewitalizacji, zwanych dalej „*projektami rewitalizacyjnymi*”.

Ujednoczenie warunków i procedur ma zapewnić, że procesy rewitalizacji finansowane w ramach krajowych i regionalnych programów operacyjnych, jako instrumenty służące realizacji UP będą bardziej skuteczne, zintegrowane, kompleksowe i skoordynowane.

Wytyczne określają, jak należy rozumieć pojęcie rewitalizacji w odniesieniu do działań współfinansowanych ze środków EFRR, EFS, FS w perspektywie finansowej 2014-2020, wskazują również instrumenty realizacji projektów rewitalizacyjnych w ramach programów operacyjnych oraz zapewniają ich spójność oraz kompleksowość.

Wytyczne wskazują warunki i sposoby zapewnienia komplementarności interwencji dla projektów rewitalizacyjnych współfinansowanych z funduszy EFRR, EFS i FS w ramach różnych celów tematycznych, priorytetów inwestycyjnych, zarówno w ramach RPO, jak i KPO.

Zalecenia zawarte w *Wytycznych* są spójne z rozwiązaniami w przedmiotowym zakresie zawartymi w innych wytycznych horyzontalnych wydawanych przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego, w tym zwłaszcza z rozwiązaniami zawartymi w poszczególnych wytycznych horyzontalnych dotyczących realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w poszczególnych celach tematycznych.

Wytyczne są skierowane do instytucji zarządzających regionalnymi i krajowymi programami operacyjnymi, które mogą opracować szczegółowe wytyczne w zakresie realizacji projektów rewitalizacyjnych współfinansowanych ze środków UE. Sformułowane w *Wytycznych* wymogi realizacji projektów rewitalizacyjnych są powiązane z warunkami dopuszczenia danego projektu do dofinansowania lub uzyskania preferencji w dofinansowaniu środkami UE.

Wytyczne wskazują priorytety inwestycyjne bezpośrednio związane z rewitalizacją w ramach regionalnych programów operacyjnych do których należą:

- Cel Tematyczny 3 Wzmacnianie konkurencyjności MŚP;
- Cel tematyczny 4 Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach;

- Cel tematyczny 6 Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami;
- Cel tematyczny 7 Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej;
- Cel tematyczny 8 Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników;
- Cel tematyczny 9 Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem.

2.2.2. Dokumenty poziomu regionalnego

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”²

Niniejszy dokument, będący aktualizacją Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020”, uchwalonej przez Sejmik Województwa Śląskiego 17 lutego 2010 roku, stanowi plan samorządu województwa określający wizję rozwoju, cele oraz główne sposoby ich osiągnięcia w kontekście występujących uwarunkowań w perspektywie 2020 roku.

Lokalny Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich na terenie Gminy Zawiercie na lata 2014 – 2020 wpisuje się w następujące obszary priorytetowe:

(A) NOWOCZESNA GOSPODARKA

Cel operacyjny: A.1. Innowacyjne i kreatywne przedsiębiorstwa oraz produkty województwa:

1. Wsparcie podnoszenia zdolności firm regionu do wdrażania innowacji i nowoczesnych rozwiązań technologicznych;
2. Promowanie wśród przedsiębiorców znaczenia wartości kulturalnych, środowiskowych, społecznych i etycznych przy wytwarzaniu dóbr i usług;
3. Promowanie postaw przedsiębiorczych w środowiskach twórczych regionu oraz wspieranie aktywności kulturalnych zorientowanych na tworzenie wartości rynkowych;
4. Wsparcie tworzenia nowych i rozwoju istniejących firm opartych na potencjałach regionu i wykorzystujących technologie rozwijane w regionie, w tym w obszarach inteligentnych specjalizacji regionu;
5. Wsparcie działań na rzecz eksportu innowacyjnych rozwiązań technologicznych tworzonych w regionie.

Cel operacyjny : A.4. Przedsiębiorczość lokalna i społeczna wykorzystująca lokalne rynki i potencjały

1. Tworzenie i rozwój MŚP, w tym firm rzemieślniczych oraz promocja produktów lokalnych, w tym produktów tradycyjnych;
2. Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości w obszarze turystyki oraz usług wolnego czasu wykorzystujących atrakcje i potencjały lokalne;
3. Wsparcie i promocja rozwoju podmiotów działających w obszarze ekonomii społecznej;
4. Rozwój mechanizmów wspierających wzrost zatrudnienia i inicjatyw lokalnych w tym zakresie;
5. Współpraca lokalnych podmiotów gospodarczych na rzecz zajmowania silnej pozycji w ponadlokalnych sieciach kooperacji;
6. Budowanie struktur sieciowych doradztwa w zakresie przedsiębiorczości na poziomie lokalnym;
7. Wsparcie sprzedaży lokalnych produktów na lokalnych rynkach.

² <http://www.slaskie.pl/zalaczniki/2013/07/04/1372921202/1372921250.pdf>

(B) SZANSE ROZWOJOWE MIESZKAŃCÓW

Cel operacyjny: B.1. Poprawa kondycji zdrowotnej mieszkańców województwa, kierunek działań: Poprawa dostępu do wysokiej jakości usług medycznych, w tym podniesienie jakości infrastruktury ochrony zdrowia oraz efektywności systemu zarządzania, rozszerzenie zakresu usług medycznych i podniesienie jakości obsługi pacjentów

Cel operacyjny: B.2. Rozwój kompetencji, umiejętności i wzrost poziomu aktywności mieszkańców, kierunki działań:

1. Stworzenie systemu rozwijania i odkrywania talentów mieszkańców województwa;
2. Realizacja długofalowych programów edukacji kulturalnej adresowanej do różnych grup odbiorców i zwiększających zainteresowanie uczestnictwem w kulturze;
3. Podniesienie jakości i poprawa dostępu do oferty kultury, sportu i rekreacji oferujących możliwości rozwoju mieszkańców oraz atrakcyjnego spędzania wolnego czasu.

Cel operacyjny: B.3. Harmonia społeczna i wysoki kapitał zaufania oraz dogodne warunki życia mieszkańców, kierunki działań:

1. Podnoszenie dostępu do usług wspierających funkcjonowanie rodziny, w tym wspieranie podmiotów oferujących takie usługi;
2. Tworzenie i wdrażanie instrumentów wspierających rodziny w zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych;
3. Wdrożenie działań poprawiających warunki startu życiowego i zawodowego osób młodych;
4. Wyposażanie przestrzeni publicznych w infrastrukturę umożliwiającą wspólne spędzanie czasu przez mieszkańców oraz integrację społeczności lokalnych;
5. Rewitalizacja społeczna obszarów o niskiej aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców oraz nagromadzonych problemach społecznych;
6. Poprawa dostępności przestrzeni i obiektów publicznych dla wszystkich, w szczególności dla osób o obniżonej mobilności;
7. Rozwój publicznych i rynkowych usług wspierających funkcjonowanie osób starszych;
8. Wdrażanie instrumentów wspierających udział mieszkańców w procesach decyzyjnych na szczeblu lokalnym i regionalnym oraz rozwój idei Governance;
9. Wspieranie rozwiązań w zakresie poprawy bezpieczeństwa publicznego, w tym realizacja działań w obszarze zarządzania kryzysowego;
10. Zwiększenie udziału mieszkańców w działaniach związanych z zachowaniem i eksponowaniem unikalności dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego województwa oraz jego charakterystycznych obszarów.

(C) PRZESTRZEŃ

Cel operacyjny: C.1. Zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska, kierunki działań:

3. Wspieranie wdrożenia rozwiązań ograniczających niską emisję oraz zużycie zasobów środowiska i energii w przedsiębiorstwach, gospodarstwach domowych, obiektach i przestrzeni użyteczności publicznej;
4. Wspieranie działań zmierzających do zachowania i odtwarzania bio- i georóżnorodności;
6. Wsparcie rozwoju energetyki opartej na odnawialnych źródłach energii przy minimalizacji kosztów środowiskowych i krajobrazowych;
7. Wspieranie edukacji ekologicznej i kształtowanie postaw prośrodowiskowych;

Cel operacyjny: C.3. Wysoki poziom ładu przestrzennego i efektywne wykorzystanie przestrzeni, kierunki działań:

1. Rewitalizacja terenów i obiektów, w tym przemysłowych i zdegradowanych na tereny/obiekty o funkcjach społeczno- gospodarczych oraz zapewnienie ich dostępności;
2. Poprawa jakości i atrakcyjności przestrzeni publicznych, szczególnie centrów miast i centrów dzielnic oraz przestrzeni recepcyjnych;
3. Tworzenie i rewitalizacja obszarów zieleni urządzonej oraz terenów rekreacyjnych;
4. Przywracanie pozycji lub nadawanie nowych funkcji obiektom zabytkowym oraz symbolicznym w życiu społeczności lokalnych;
5. Zapewnienie praworządności gospodarowania przestrzenią poprzez skuteczną ochronę prawa własności i interesu społecznego;
6. Rewitalizacja osiedli mieszkaniowych, w tym starych dzielnic;
7. Wspieranie powstawania atrakcyjnych terenów mieszkaniowych w miastach oraz przeciwdziałanie procesom suburbanizacji;
8. Wsparcie działań podnoszących jakość planowania przestrzennego na poziomie regionalnym i lokalnym, w tym działań integracyjnych.

(D) RELACJE Z OTOCZENIEM

Cel operacyjny: D.2. Atrakcyjny wizerunek województwa śląskiego

1. Promowanie województwa śląskiego jako miejsca atrakcyjnego dla mieszkańców, inwestorów, studentów, turystów;
4. Promocja miejsc i obiektów o wartości historycznej, symbolicznej, architektonicznej, przyrodniczej;
5. Wspieranie rozwoju instytucji i infrastruktury (kulturalnych, naukowych, biznesowych (w tym wystawienniczych, sportowych, społecznych, religijnych) tworzących markę województwa śląskiego.
6. Promowanie marki produktów województwa śląskiego.

[Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2006-2020³](#)

Przesłankę do opracowania Strategii Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2006-2020 stanowi treść artykułu 21 punkt 1 ustawy z dnia 12marca 2004r, o pomocy społecznej, który określa, że zadaniem samorządu województwa jest „*opracowanie, aktualizowanie i realizacja strategii wojewódzkiej w zakresie polityki społecznej będącej integralną częścią strategii rozwoju województwa, obejmującej w szczególności programy: przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, wyrównywania szans osób niepełnosprawnych, pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, współpracy z organizacjami pozarządowymi – po konsultacji z powiatami*”.

Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2006-2020 stanowi integralną część Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2020 wpisując się w jej priorytety:

- edukacja, kultura, mobilność i aktywizacja zasobów ludzkich,
- integracja społeczna, bezpieczeństwo i zdrowie,
- ochrona i kształtowanie środowiska oraz przestrzeni,

a także w priorytety horyzontalne:

- współpraca między regionalna i międzynarodowa, w tym transgraniczna
- współpraca wewnątrzregionalna.

---

³ <http://bip.slaskie.pl/dokumenty/2006/05/08/1147069562.pdf>

Równocześnie Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2006-2020 koresponduje z pierwszym celem strategicznym Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000 – 2020 jakim jest „Wzrost wykształcenia mieszkańców oraz ich zdolności adaptacyjnych do zmian społecznych i gospodarczych w poczuciu bezpieczeństwa publicznego i społecznego” oraz przyjętymi w jego ramach kierunkami działań.

Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2006-2020 odnosi się również do czwartego celu strategicznego jakim jest „Poprawa jakości środowiska naturalnego i kulturowego oraz zwiększenie atrakcyjności przestrzeni” wraz z następującymi kierunkami działań:

- zagospodarowanie centrów miast oraz zdegradowanych dzielnic,
- rewitalizacja terenów zdegradowanych.

Na podstawie wyznaczonych priorytetów polityki społecznej województwa śląskiego oraz celu głównego „Poprawa warunków i jakości życia mieszkańców województwa śląskiego” przyjmuje się następujące cele strategiczne, które są spójne z opracowywanym programem:

1. Wyrównywanie szans wychowawczych i edukacyjnych dzieci i młodzieży;
2. Wspieranie osób starszych w pełnieniu ról społecznych;
3. Wzmacnianie równych szans osób niepełnosprawnych;
4. Wspieranie działań na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień;
5. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu;
6. Wzmacnianie bezpieczeństwa publicznego.

[Strategia Rozwoju Polski Południowej w obszarze województwa małopolskiego i śląskiego do roku 2020⁴](#)

Na wspólnym posiedzeniu Sejmików Województw Małopolskiego i Śląskiego (1 października 2010 roku) podjęte zostały uchwały w sprawie zacieśnienia współpracy pomiędzy samorządami obu regionów. Sejmiki wyraziły wolę podjęcia działań zmierzających do rozwoju współpracy w celu zwiększenia konkurencyjności i spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym obu województw. Za kluczową uznano współpracę w następujących dziedzinach: kapitał ludzki, gospodarka i sektor badawczo-rozwojowy, turystyka i kultura, system komunikacyjny oraz ochrona środowiska.

Następstwem październikowego posiedzenia Sejmików było zawarcie 23 maja 2011 roku Porozumienia w sprawie podjęcia prac nad Strategią dla Rozwoju Polski Południowej w obszarze województwa małopolskiego i śląskiego. Dokument ten stanowi formalną podstawę do rozpoczęcia prac nad Strategią, zaś jego zapisy determinują zakres, organizację i harmonogram prac. Przyjęta w Porozumieniu forma oraz kierunki współpracy pomiędzy oboma regionami uzyskały aprobatę Sejmików wyrażoną w uchwałach przyjętych w połowie 2011 roku. Strategia dla Rozwoju Polski Południowej do roku 2020 identyfikuje możliwości współpracy pomiędzy województwami śląskim i małopolskim oraz wskazuje kierunki, typy projektów i projekty umożliwiające rozwijanie i zacieśnianie tej współpracy.

Sformułowanie zasadniczej części strategii polegało na określeniu celów strategicznych oraz szerokiej analizie możliwości i ścieżek ich wdrożenia.

Projekt wpisuje się w nadrzędny cel „Polska południowa nowoczesnym i atrakcyjnym regionem Europy” na które składają się trzy cele strategiczne:

- Europol śląsko-krakowski obszarem koncentracji innowacji i kreatywności, wyznaczającym trendy rozwojowe i wpisującym się w sieć najdynamiczniej rozwijających się metropolii europejskich;

---

⁴ <https://www.slaskie.pl/zalaczniki/2013/04/08/1365415927/1365415979.pdf>

- Polska Południowa przestrzenią partnerskiej współpracy na rzecz efektywnego wykorzystywania możliwości rozwojowych;
- Polska Południowa miejscem przyciągającym ludzi, podmioty i inicjatywy wzmacniające potencjały makroregionu.

Cel nadrzędny oraz trzy cele strategiczne wpisują się w ramy współdziałania województw małopolskiego i śląskiego, które wyznaczone zostały przez Porozumienie z 23 maja 2011 roku oraz 5 wynikających zeń pól współpracy: integracja przestrzeni województw, współpraca metropolitalna, podwyższenie konkurencyjności gospodarki województw, rozwijanie kapitału ludzkiego, promocja Polski południowej.

[Strategia Regionalnych Inwestycji Terytorialnych Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego⁵](#)

STRATEGIA jest dokumentem przyjętym uchwałą Walnego Zebrania Członków Subregionu Centralnego nr 12/2015 z dnia 05 sierpnia 2015 r. w sprawie aktualizacji „Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020”. ZSC jest dobrowolnym samorządowym stowarzyszeniem gmin i powiatów, powołanym dla wsparcia idei samorządności lokalnej, ochrony wspólnych interesów, wymiany doświadczeń, promocji osiągnięć oraz realizacji wspólnych przedsięwzięć i inwestycji.

Lokalny Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich na terenie Gminy Zawiercie na lata 2014 – 2020 wpisuje się w następujące cele strategiczne, priorytety, działania Strategii:

CS1. Rozwój kapitału ludzkiego bazujący na zatrudnialności i spójności społeczno-gospodarczej S.C.:

P1.1. Gospodarka i miejsca pracy

D1.1.1. Przywrócenie funkcji gospodarczych na obszarach zdegradowanych

D1.1.2. Wyrównywanie szans wejścia i powrotu na rynek pracy

D1.1.3. Wzmacnianie zdolności adaptacyjnej pracowników i przedsiębiorców

P1.2. Aktywność społeczna i zapobieganie wykluczeniom

D1.2.1. Wzmocnienie lokalnych potencjałów rozwoju oraz kompleksowa rewitalizacja

D1.2.2. Zapewnienie dostępu do dziedzictwa przyrodniczego

CS2. Zdrowe środowisko życia w SC dzięki zmniejszonej antropopresji

P2.1. Ochrona powietrza i efektywność energetyczna

D2.1.1. Równoważenie mobilności

D2.1.2. Zapobieganie niskiej emisji w nieruchomościach publicznych i budynkach mieszkaniowych

[Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020⁶](#)

Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego 2014-2020 realizuje wizję rozwoju regionu zawartą w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”, przyjętą przez Sejmik Województwa Śląskiego 1 lipca 2013r., i stanowi jeden z najistotniejszych instrumentów polityki regionalnej. Stanowi też instrument realizacji Umowy Partnerstwa – dokumentu określającego strategię interwencji funduszy europejskich w ramach trzech polityk unijnych polityki spójności, wspólnej polityki rolnej i wspólnej polityki rybołówstwa w Polsce w latach 2014-2020 i wykazuje z nią pełną zgodność. RPO WSL 2014-2020 wraz z krajowymi programami operacyjnymi oraz Umową Partnerstwa tworzy

⁵ <http://www.subregioncentralny.pl/strategia-zit.html>

⁶ https://rpo.slaskie.pl/dokument/rpo_wsl_2014_2020_przyjety_przez_ke_18_12_2014_r

spójny system dokumentów strategicznych i programowych na nową perspektywę finansową. Ponadto cele programu wpisują się w wizję rozwoju Unii Europejskiej zawartą w Strategii na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu – Europa 2020.

W ramach RPO WSL 2014-2020 przewiduje się dwanaście merytorycznych osi priorytetowych (finansowanych z EFRR i EFS) oraz jedną oś dedykowaną działaniom w zakresie Pomocy Technicznej (finansowaną w całości z EFS) na rzecz całego RPO WSL 2014-2020.

Realizacja działań rewitalizacyjnych wpisuje się w następujące osie priorytetowe RPO:

- OŚ PRIORYTETOWA I NOWOCZESNA GOSPODARKA
- OŚ PRIORYTETOWA II CYFORWE ŚLĄSKIE
- OŚ PRIORYTETOWA III KONKURENCYJNOŚĆ MŚP
- OŚ PRIORYTETOWA IV EFEKTYWNOŚĆ ENERGETYCZNA, ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII I GOSPODARKA NISKOEMISyjNA
- OŚ PRIORYTETOWA V OCHRONA ŚRODOWISKA I EFEKTYWNE WYKORZYSTANIE ZASOBÓW
- OŚ PRIORYTETOWA VI TRANSPORT
- OŚ PRIORYTETOWA VII REGIONALNY RYNEK PRACY
- OŚ PRIORYTETOWA VIII REGIONALNE KADRY GOSPODARKI OPARTEJ NA WIEDZY,
- OŚ PRIORYTETOWA IX WŁĄCZENIE SPOŁECZNE,
- OŚ PRIORYTETOWA X REWITALIZACJA ORAZ INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA I ZDROWOTNA
- OŚ PRIORYTETOWA XI WZMOCNIENIE POTENCJAŁU EDUKACYJNEGO.
- OŚ PRIORYTETOWA XII INFRASTRUKTURA EDUKACYJNA

[Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego](#)

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego jest podstawą formułowania zasad realizujących politykę przestrzenną województwa i organizujących jego strukturę przestrzenną w sposób uwzględniający założenia polityki przestrzennej państwa, określone w dokumencie pt. "Koncepcja polityki przestrzennego zagospodarowania kraju" oraz tworzący warunki przestrzenne do realizacji ustaleń strategii rozwoju województwa, przedstawionych w dokumencie pt. "Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2015".

Cel główny planu brzmi „kształtowanie harmonijnej struktury przestrzennej województwa śląskiego sprzyjającej wszechstronnemu rozwojowi województwa”. Lokalny Program Rewitalizacji miasta Zawiercie do roku 2020 wpisuje się zarówno w cel główny poprzez działania prorozwojowe w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzennej, jak również w cele szczegółowe dotyczące restrukturyzacji przestrzeni, ochrony środowiska oraz stymulowania innowacji w regionalnym systemie zarządzania przestrzenią.

2.2.3. Dokumenty poziomu lokalnego

[Strategia Rozwoju Miasta Zawiercie 2025 plus⁷](#)

Strategia Rozwoju Miasta Zawiercie 2025 plus wskazuje misję miasta, która wyznacza generalny kierunek jego rozwoju. Została ona sformułowana w oparciu o efekty pracy członków Panelu Ekspertów oraz w oparciu o istniejącą wizję rozwoju, jako: Zawiercie – miasto dobrych połączeń, które dzięki

---

⁷ http://www.zawiercie.bip.net.pl/?p=document&action=save&id=14036&bar_id=7838

jasnemu układowi przestrzennemu oraz unikalnemu położeniu na granicy aglomeracji, stwarza warunki do wygodnego mieszkania oraz do rozwoju funkcji gospodarczych. Miasto zrównoważonego rozwoju, wykorzystujące najlepsze elementy dynamicznie rozwijającej się gospodarki przemysłowo-usługowej Śląska i walorów turystycznych Jury Krakowsko-Częstochowskiej, którego rozwój opiera się o trzy podstawowe funkcje: mieszkanie, pracę i czas.

Lokalny Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich na terenie Gminy Zawiercie na lata 2014 – 2020 wpisuje się w następujące cele strategiczne i operacyjne:

1. Stworzenie warunków do rozwoju funkcji mieszkalnej i turystycznej w Gminie – Zawiercie: tu warto zamieszkać!

1.1. Rozwój mieszkalnictwa (w tym: promocja rozwoju budownictwa rodzinnego oraz mieszkalnictwo komunalne i socjalne);

1.2. Poprawa jakości istniejącej przestrzeni miejskiej;

2. Stworzenie warunków do rozwoju aktywności gospodarczej w Mieście – Biznes rozkręca się w Zawierciu;

2.1. Pozyskanie nowych inwestycji;

2.2. Budowa systemu wsparcia dla firm zawierciańskich;

3. Budowa administracyjnego, kulturowego i usługowego centrum Miasta – Zawiercie: nowoczesne i dynamiczne!;

3.1. Rewitalizacja centrum Zawiercia.

[Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zawiercie na Lata 2014-2020⁸](#)

Opracowana Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zawiercie na Lata 2014-2020 spełnia wymagania w zakresie:

- odpowiedzi na konkretne wyzwania i potrzeby społeczności (na podstawie rzetelnej diagnozy społecznej),
- urzeczywistnia fundamentalną zasadę pomocniczości i solidarności społecznej,
- opiera się na modelu partycypacji społecznej,
- koresponduje z dokumentami strategicznymi na poziomie powiatu, województwa, kraju,
- jest komplementarna w stosunku do pozostałych dokumentów gminy o znaczeniu strategicznym,
- wpisuje się w aktywny model wielosektorowej polityki społecznej,
- zakłada budowanie szerokiego partnerstwa lokalnego.

Lokalny Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich na terenie Gminy Zawiercie na lata 2014 – 2020 wpisuje się w następujące cele strategiczne i operacyjne Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zawiercie na lata 2014 – 2020:

CEL STRATEGICZNY 1.: Skuteczna integracja społeczna i zawodowa mieszkańców miasta zagrożonych wykluczeniem, angażująca możliwości podmiotów publicznych, społecznych i gospodarczych.

Cel operacyjny 1.1. Aktywizacja społeczna i zawodowa mieszkańców;

---

⁸ Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zawiercie na Lata 2014-2020

Cel operacyjny 1.2. Promocja przedsiębiorczości i możliwości rozwoju działalności gospodarczej na terenie miasta ukierunkowana na zwiększenie ilości miejsc pracy;

Cel operacyjny 1.3. Promowanie wśród przedsiębiorców możliwości ubiegania się o środki na rozwój firmy;

Cel operacyjny 1.4. Dążenie do zwiększenia znaczenia doradztwa zawodowego na etapie planowania ścieżki edukacyjnej;

Cel operacyjny 1.5. Dostosowanie systemu kształcenia i doskonalenia zawodowego do aktualnych potrzeb rynku pracy;

Cel operacyjny 1.6. Prowadzenie poradnictwa specjalistycznego świadczonego w interesie ogólnym;

Cel operacyjny 1.7. Wykorzystanie ekonomii społecznej do działań w zakresie integracji społecznej i zawodowej;

Cel operacyjny 1.8. Pozyskiwanie środków zewnętrznych na aktywizację społeczną i zawodową;

Cel operacyjny 1.9. Budowanie międzyinstytucjonalnej sieci współpracy rozwiązywania problemów społecznych.

CEL STRATEGICZNY 2. Ograniczenie skutków nizu demograficznego poprzez wsparcie rodziny i poprawę warunków jej funkcjonowania.

Cel operacyjny 2.1. Poprawa systemu dysponowania mieniem komunalnym;

Cel operacyjny 2.2. Poprawa stanu technicznego lokalu i obniżenie kosztów utrzymania;

Cel operacyjny 2.3. Zapobieganie dalszemu zadłużaniu się użytkowników mieszkań;

Cel operacyjny 2.4. Zwiększeniu ilości lokali socjalnych i tworzenie mieszkań chronionych;

Cel operacyjny 2.5. Tworzenie warunków ograniczających spadek liczby mieszkańców;

Cel operacyjny 2.6. Tworzenie warunków sprzyjających powstawaniu żłobków i przedszkoli;

Cel operacyjny 2.7. Programy wspierania rodzin oraz promocja działań wspierających rodzinę;

Cel operacyjny 2.8. Zaangażowanie instytucji i organizacji pozarządowych w organizację pozaszkolnych form wsparcia rodzin;

Cel operacyjny 2.9. Rozwój usług asystenta rodziny;

CEL STRATEGICZNY 3. Zapewnienie wysokiej jakości usług medycznych oraz sieci wsparcia dla osób niepełnosprawnych i seniorów

Cel operacyjny 3.1. Dostosowanie ilości miejsc w palcówkach wsparcia i tworzenie nowych;

Cel operacyjny 3.2. Likwidowanie barier architektonicznych w ciągach komunikacyjnych oraz infrastrukturze miasta;

Cel operacyjny 3.3. Przeprowadzanie kompleksowej diagnozy sytuacji osób niepełnosprawnych i starszych w mieście;

Cel operacyjny 3.4. Rozwój systemu usług społecznych a także instytucji i programów wspierających dzieci i młodzież niepełnosprawną oraz ich rodziców;

Cel operacyjny 3.5. Włączenie seniorów oraz osób niepełnosprawnych do procesu współdecydowania w sprawach ich dotyczących;

Cel operacyjny 3.6. Stworzenie zakładu opiekuńczo-leczniczego;

Cel operacyjny 3.7. Zwiększenie zatrudnienia osób realizujących usługi opiekuńcze oraz wzrost jakości świadczonych usług w miejscu zamieszkania osób starszych i niepełnosprawnych;

Cel operacyjny 3.10. Tworzenie programów profilaktycznych dla mieszkańców (w tym osób niepełnosprawnych);

CEL STRATEGICZNY 4. Stworzenie warunków do zaangażowania mieszkańców miasta w działania kulturalne, sportowe i edukacyjne oraz korzystania ze wsparcia specjalistów

Cel operacyjny 4.1. Tworzenie warunków przyjaznych dla korzystania z oferty kulturalnej, edukacyjnej i sportowej przez rodziny;

Cel operacyjny 4.3. Kształtowanie postaw otwartych na korzystanie z kultury i sportu, edukacji i turystyk;

Cel operacyjny 4.4. Dostosowanie czasu dostępności żłobków i przedszkoli do czasu pracy rodziców;

Cel operacyjny 4.5. Zwiększenie udziału rady rodziców w działaniach profilaktycznych i kulturalnych;

Cel operacyjny 4.7. Promocja wolontariatu w placówkach publicznych i organizacjach pozarządowych;

Cel operacyjny 4.6. Promowanie idei rozwoju osobistego w korzystaniu z instytucji tj. poradnie psychologiczne i pedagogiczne;

Cel operacyjny 4.8. Propagowanie idei „małej ojczyzny” w oparciu o tradycję i zaplecze turystyczne;

Cel operacyjny 4.9. Budowanie sieci współpracy organizacji pozarządowych ukierunkowanej w zakresie profilaktyki kultury/ sportu/ edukacji;

Cel operacyjny 4.11. Podniesienie świadomości społecznej ważności profilaktyki;

Cel operacyjny 4.12. Zwiększenie ilości podmiotów korzystających z dotacji oraz intensyfikację działań w obszarze przy wykorzystaniu środków zewnętrznych.

CEL STRATEGICZNY 5.: Przeciwdziałanie sytuacjom kryzysowym przy wykorzystaniu zasobów.

Cel operacyjny 5.1. Zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców;

Cel operacyjny 5.2. Zwiększające zaufanie do policji i straży miejskiej oraz promocja zachowań bezpiecznych;

Cel operacyjny 5.3 Przeciwdziałanie stygmatyzacji, wykluczeniu społecznemu mieszkańców enklaw oraz grup szczególnie narażonych na marginalizację;

Cel operacyjny 5.4. Rozwój różnych form pracy socjalnej oraz narzędzi ekonomii społecznej;

Cel operacyjny 5.5. Rozwój nowych form działań profilaktycznych przeciwdziałających uzależnieniom;

Cel operacyjny 5.6. Rozwój i doskonalenie programów terapeutycznych ograniczających skutki uzależnień.

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Zawiercie

Plan gospodarki niskoemisyjnej jest dokumentem strategicznym, obejmującym swoim zakresem całkowity obszar terytorialny Gminy Zawiercie. Działania w nim ujęte przyczyniają się do realizacji celów określonych na różnych szczeblach administracyjnych.

Na płaszczyźnie regionalnej, działania przewidziane w PGN zmierzać powinny do poprawy jakości powietrza na obszarach, na których odnotowano przekroczenia jakości poziomów dopuszczalnych stężeń w powietrzu i realizowane są programy ochrony powietrza oraz plany działań krótkoterminowych.

W ujęciu lokalnym zadaniem Planu jest natomiast uporządkowanie i organizacja działań podejmowanych przez gminę, sprzyjających obniżeniu emisji zanieczyszczeń, dokonanie oceny stanu sytuacji w gminie w zakresie emisji gazów cieplarnianych wraz ze wskazaniem tendencji rozwojowych oraz dobór działań, które mogą zostać podjęte w przyszłości.⁹

---

⁹ Program Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Zawiercie

Dokument przedstawia działania odnoszące się do redukcji emisji zanieczyszczeń do atmosfery, zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz poprawie efektywności energetycznej budynków. Lokalny Program Rewitalizacji obszarów Miejskich na terenie Gminy Zawiercie na lata 2014 – 2020 zawiera działania niezbędne do poprawy stanu budynków (w tym również w zakresie termomodernizacji) oraz działania edukacyjne w związku z czym wpisuje się w działania Planu.

2.3. Sfera społeczna

2.3.1. Struktura demograficzna i społeczna

Struktura demograficzna i społeczna/trendy

Według stanu na dzień 31 grudnia 2014 r. Zawiercie zamieszkiwało 50.990 osób, w tym 26.834 kobiety oraz 24.156 mężczyzn. Od kilku lat liczba mieszkańców nieznacznie spada. Szczegółowe dane przedstawia poniższa tabela:

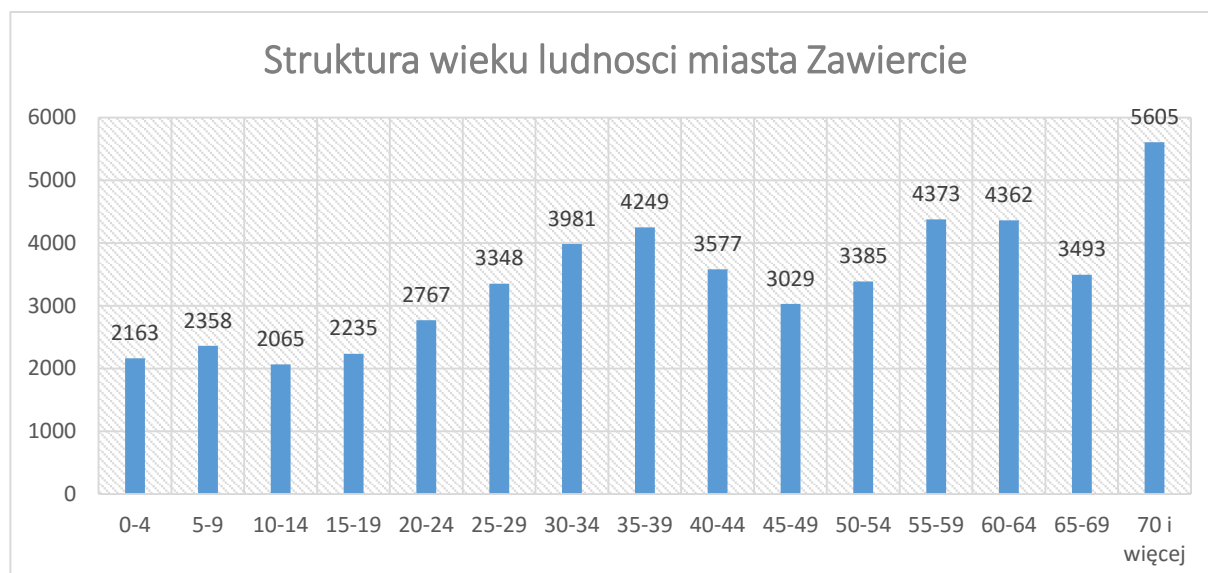
Tabela 1 Liczba mieszkańców miasta Zawiercie w latach 2010-2014 (stan na 31 grudnia 2014 r.)

Zawiercie	2010	2011	2012	2013	2014
	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba
Ogółem	52 223	51 880	51 688	51258	50990
Mężczyźni	24 768	24 637	24 526	24376	24156
Kobiety	27 455	27 243	27 162	26882	26834

Źródło: GUS, BDR

Poniżej przedstawiono strukturę wieku mieszkańców miasta Zawiercie. Na bazie poniższego wykresu można zaobserwować, iż najbardziej liczną grupę spośród wszystkich grup stanowią osoby w wieku 70+.

Wykres 1 Struktura wieku ludności Gminy Zawiercie (stan na 31 grudnia 2014 r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego – Bank Danych Lokalnych.

Należy zwrócić uwagę na fakt, iż ok. 13 tys. osób (26,34 % populacji Zawiercia) stanowią osoby w wieku powyżej 60 lat, co świadczy o starzeniu się społeczeństwa. Liczba osób w wieku 60+ wg.

prognoz GUS zwiększy się o ok. 10% w roku 2020, o ok.13% w roku 2025 i o ok. 15% w roku 2025 w stosunku do roku 2014.

Gęstość zaludnienia w mieście wynosi 598 os./km² (systematycznie maleje) i jest znacznie wyższa od średniej dla województwa śląskiego (372 os./km²). Na 100 mężczyzn w mieście Zawiercie przypada 111 kobiet. Przyrost naturalny w mieście od kilku lat jest ujemny. Ujemne jest także saldo migracji, które jednak ulega systematycznemu zmniejszeniu.

Tabela 2 Przyrost naturalny w mieście Zawiercie w latach 2010-2014

Zawiercie	2010	2011	2012	2013	2014
	osoby	osoby	osoby	osoby	osoby
Urodzenia żywe na 100 ludności	8,9	9,0	8,8	8,0	7,6
Zgony na 1000 ludności	11,7	13,0	12,7	12,56	12,58
Przyrost naturalny na 1000 ludności	-2,8	-4,1	-4,0	-4,5	-5,0

Źródło: GUS, BDR

Tabela 3 Migracje wewnętrzne i zagraniczne w mieście Zawiercie w latach 2010-2014

Zawiercie	2010	2011	2012	2013	2014
	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba
Zameldowania ogółem	325	319	337	334	391
Wymeldowania ogółem	446	450	402	521	424
Saldo migracji	-121	-131	-65	-187	-33

Źródło: GUS, BDR

Analizując liczbę ludności w poszczególnych grupach wieku zauważyć należy, iż systematycznie maleje liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym, natomiast rośnie liczba ludności w wieku poprodukcyjnym.

Tabela 4 Ludność wg. ekonomicznych grup wieku w mieście Zawiercie w latach 2010-2014

Zawiercie	2010	2011	2012	2013	2014
	%	%	%	%	%
w wieku przedprodukcyjnym	15,7	15,6	15,6	15,5	15,42
w wieku produkcyjnym	65,2	64,4	63,6	62,8	61,9
w wieku poprodukcyjnym	19,1	19,9	20,8	21,7	22,7

Źródło: GUS, BDR

Prognozy ludności GUS dla Zawiercia (dane przedstawione poniżej) przedstawiają scenariusz systematycznego spadku ludności miasta. Do 2030 roku przewiduje się, że liczba ludności spadnie o około 13,5% w stosunku do liczby ludności zamieszkującej miasto na koniec 2014 roku.

Tabela 5 Prognoza ludności dla miasta Zawiercie (w tys.)

Prognoza ludności dla miasta Zawiercie (w tys.)					
Jednostka terytorialna	2010	2015	2020	2025	2030
Zawiercie	51,8	50,3	48,6	46,6	44,3

Źródło: GUS, BDR

Według danych GUS struktura ludności wg. ekonomicznych grup wieku w roku kształtować będzie się następująco (obliczenia własne na podstawie danych GUS):

Tabela 6 Prognoza struktury ludności wg. ekonomicznych grup wieku

Zawiercie	2015	2020	2025
	%	%	%
w wieku przedprodukcyjnym	15,44%	14,45%	12,75%
w wieku produkcyjnym	61,39%	58,15%	56,59%
w wieku poprodukcyjnym	23,17%	24,57%	24,66%

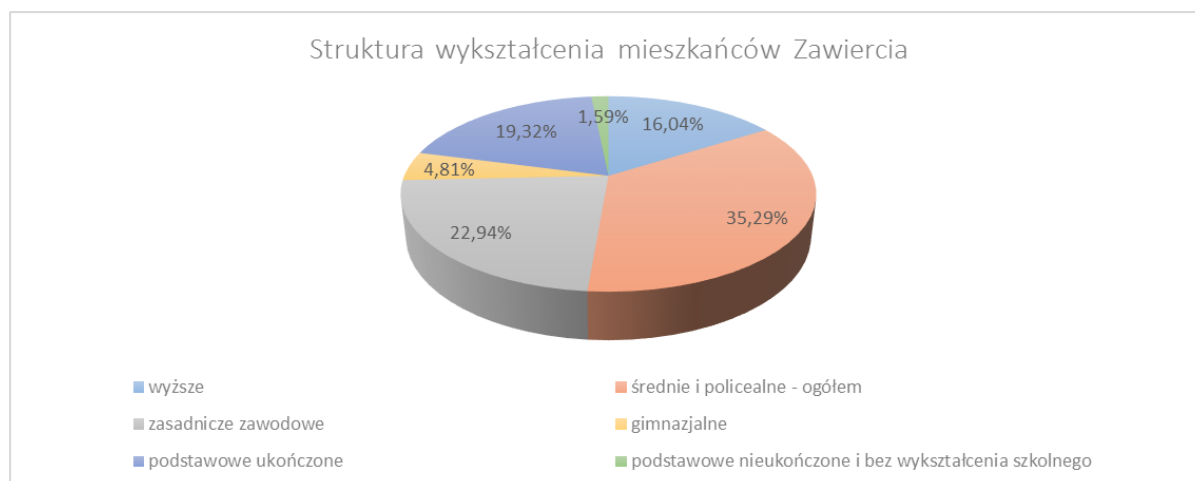
Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych GUS

Przedstawione powyżej dane wskazują na systematyczny spadek ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym oraz wzrost ilości osób w wieku poprodukcyjnym co jest zjawiskiem niekorzystnym. Zarówno spadek ludności ogółem jak i starzenie się społeczeństwa są zjawiskami, które można zaobserwować zarówno na zdecydowanej większości obszarów województwa śląskiego i Polski.

2.3.2. Wykształcenie mieszkańców

Poniżej przedstawiono strukturę wykształcenia mieszkańców Zawiercia:

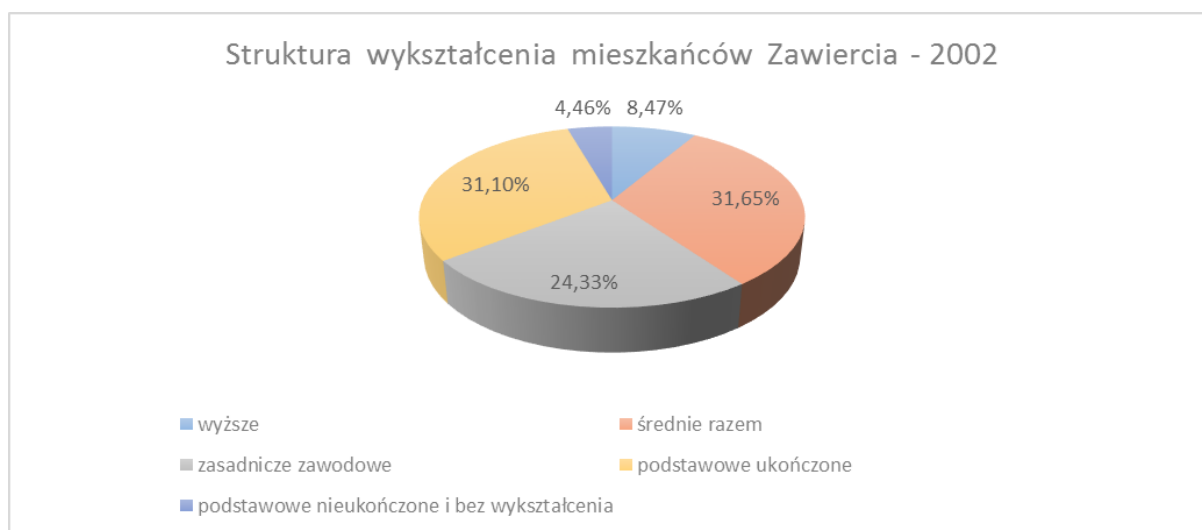
Wykres 2 Struktura wykształcenia mieszkańców Zawiercia – NPR 2011

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, NPR 2011

Najbardziej liczną grupą na terenie miasta są osoby posiadające wykształcenie średnie i policealne (35,29%), a następnie osoby posiadające wykształcenie zasadnicze zawodowe (22,94%). Wykształceniem wyższym może pochwalić się 16,04% mieszkańców miasta. Przy interpretacji danych zawartych w powyższym wykresie należy wziąć pod uwagę fakt, że przedstawione dane dotyczą osób w we wszystkich grupach wiekowych co oznacza, że w w/w grupie są osoby kontynuujące naukę. Mając na celu określenie ogólnej tendencji w zakresie edukacji społeczeństwa poniżej przedstawiono analogiczne dane pochodzące ze spisu powszechnego przeprowadzonego przez GUS w 2002 roku.

Wykres 3 Struktura wykształcenia mieszkańców Zawiercia – NPR 2002

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, NPR 2011

Przedstawione powyżej dane wskazują na rosnącą liczbę mieszkańców posiadających wykształcenie wyższe (wzrost z 8,47% do 16,04%), rosnącą liczbę osób z wykształceniem średnim (wzrost z 31,65% do 35,29%), malejącą liczbę osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym (spadek z 24,33% do 22,94%), malejącą liczbę osób z wykształceniem podstawowym ukończonym (spadek z 31,1% do 19,32%), malejącą liczbę osób z wykształceniem podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia (spadek z 8,47% do 1,59%).

Powyższe dane wskazują na rosnący poziom wykształcenia społeczeństwa co jest zjawiskiem pozytywnym.

Na tle województwa śląskiego oraz całego kraju poziom bezrobocia kształtuje się następująco:

Tabela 7 Poziom wykształcenia mieszkańców Zawiercia na tle kraju i Polski

Poziom wykształcenia	Polska	woj. śląskie	Zawiercie
wyższe	16,99%	15,93%	15,63%
średnie i policealne - ogółem	31,56%	32,44%	34,38%
zasadnicze zawodowe	21,67%	25,22%	22,34%
gimnazjalne	4,93%	4,64%	4,69%
podstawowe ukończone	18,31%	15,80%	18,81%
podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	1,36%	0,89%	1,55%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, NPR 2011

Zawiercie charakteryzuje się niższym poziomem ludzi z wykształceniem wyższym niż średnia krajowa i wojewódzka. Wyższa w stosunku do średniej wojewódzkiej jest liczba osób z wykształceniem średnim i policealnym (ogółem), liczba osób z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym ukończonym i podstawowym nieukończonym. Zawiercie charakteryzuje się również niższym odsetkiem osób z wykształceniem zawodowym w stosunku do średniej wojewódzkiej.

2.3.3. Pomoc społeczna

2.3.3.1. Analiza statystyczna osób i rodzin objętych wsparciem Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zawierciu

Grupy odbiorców pomocy społecznej na terenie miasta Zawiercie można określić w oparciu o ustawę na bazie której przysługuje pomoc. Pierwszą grupę osób stanowią klienci pomocy społecznej, którym wsparcie udzielane jest na podstawie [ustawy z dnia 14 marca 2004 roku o pomocy społecznej](#). Kolejną grupą są osoby, którym wsparcie udzielane jest na podstawie [ustawy z dnia 31 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych](#). Trzecią grupę stanowią natomiast osoby, którym pomoc przyznawana jest na podstawie [ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych](#). Ostatnią grupą osób są osoby, którym pomoc świadczona jest na podstawie [ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów](#).

W dalszej części dokumentu zaprezentowano obszary terytorialne, które charakteryzują się największą liczbą osób korzystających z dostępnych form pomocy oraz obszary gdzie ilość osób korzystających z pomocy względem całkowitej liczby mieszkańców jest największa.

[Pomoc realizowana w oparciu o ustawę o pomocy społecznej](#)

Ustawa o pomocy społecznej przewiduje następujące formy wsparcia:

- 1) Zasiłek stały, który przysługuje:
  - pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej, całkowicie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności, jeżeli jej dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej;
  - pełnoletniej osobie pozostającej w rodzinie, całkowicie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności, jeżeli jej dochód, jak również dochód na osobę w rodzinie są niższe od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie.
- 2) Zasiłek okresowy - przysługuje w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego:
  - osobie samotnie gospodarującej, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej;
  - rodzinie, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego rodziny.
- 3) Zasiłek celowy - jest świadczeniem fakultatywnym. Może być przyznany w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej. Zasiłek celowy może być przyznany w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opatu, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu. Zasiłek celowy przysługuje:
  - osobie/rodzinie, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby/rodziny,
  - w szczególnie uzasadnionym przypadku osobie/rodzinie o dochodach przekraczających kryterium może być przyznany zasiłek celowy pod warunkiem zwrotu całości lub części kwoty zasiłku.
- 4) Usługi opiekuńcze - osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych.
- 5) Domy Pomocy Społecznej - osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, nie mogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której

nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej.

Poniżej przedstawiono ilość osób z terenu miasta Zawiercie, które w ostatnich trzech latach korzystały ze wsparcia oferowanego przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawierciu na podstawie ustawy o pomocy społecznej:

Tabela 8 Osoby, którym zrealizowano świadczenia w latach 2013 – 2015 w oparciu o ustawę o pomocy społecznej.

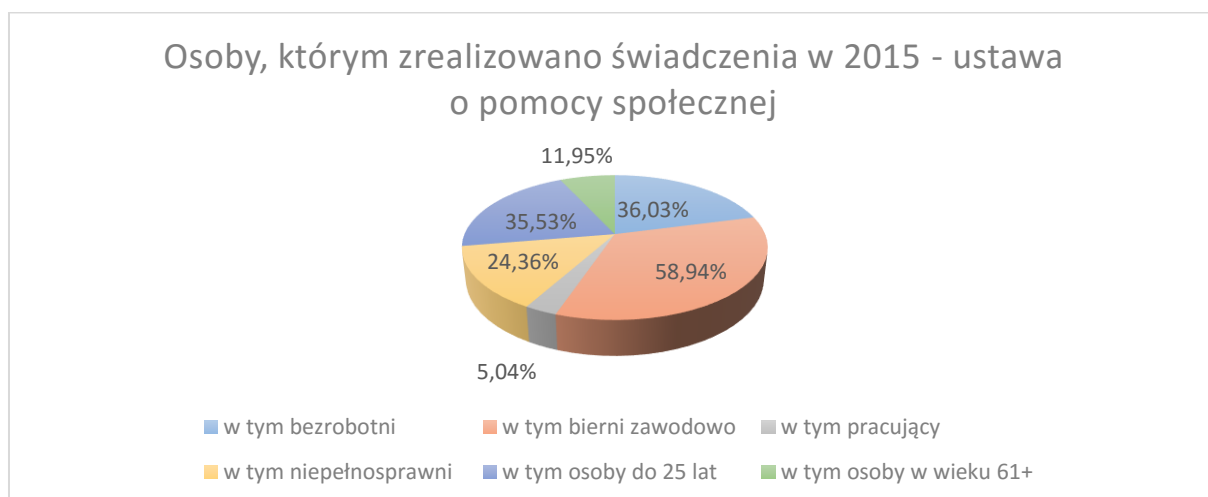
	Osoby, którym zrealizowano świadczenia w 2015 -ustawa o pomocy społecznej	Osoby, którym zrealizowano świadczenia w 2014 –ustawa o pomocy społecznej	Osoby, którym zrealizowano świadczenia w 2013 -ustawa o pomocy społecznej
Osoby	2820	3393	3329
w tym bezrobotni	1016	1208	1226
w tym bierni zawodowo	1662	1996	1935
w tym pracujący	142	189	168
w tym niepełnosprawni	687	759	730
w tym osoby do 25 lat	1002	1308	1259
w tym osoby w wieku 61+	337	348	306
Rodziny	1854	2032	2117
w tym bezrobotni	970	1067	1129
w tym bierni zawodowo	746	813	827
w tym pracujący	138	152	161
w tym niepełnosprawni	653	707	692

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Zawierciu

Odnosnie w/w danych warto przytoczyć dane GUS dotyczące ilości osób objętych pomocą społeczną na 10 tys. mieszkańców. W skali kraju było to 486,9 osób na 10 tys. mieszkańców (Dane za 2014 rok), w skali województwa było to 366,6 osób na 10 tys. mieszkańców. Natomiast w skali miasta Zawiercie było to 559,76 osób na 10 tys. mieszkańców.

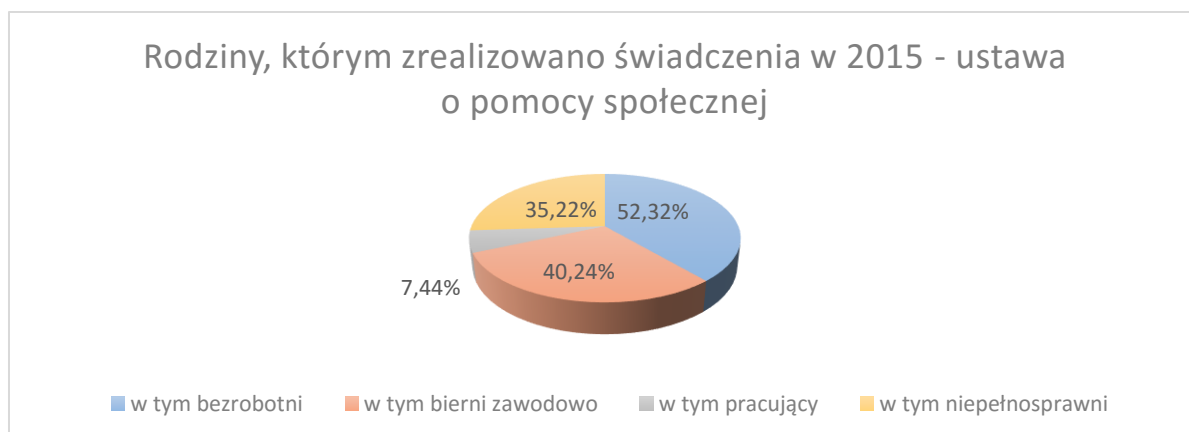
Przedstawione powyżej dane wskazują na spadek ilości osób i rodzin korzystających ze wsparcia MOPS w ramach ustawy o pomocy społecznej. Spadek wyniósł w przypadku osób ok. 15,3%, a w przypadku rodzin 12,4%. Powyższy spadek ma związek ze spadkiem stopy bezrobocia oraz wzrostem liczby osób pracujących. Poniżej przedstawiono dane dotyczące procentowej struktury osób korzystających ze wsparcia w ramach ustawy o pomocy społecznej (dane za rok 2015):

Tabela 9 Osoby, którym zrealizowano świadczenia w 2015 - ustawa o pomocy społecznej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Zawierciu

Tabela 10 Osoby, którym zrealizowano świadczenia w 2015 - ustawa o pomocy społecznej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Zawierciu

Wśród osób korzystających z pomocy w ramach ustawy o pomocy społecznej dominują osoby biernie zawodowo, natomiast wśród rodzin dominują osoby bezrobotne. Zarówno w przypadku osób korzystających z pomocy oraz rodzin istotne znaczenie ma niepełnosprawność, która w znacznym stopniu determinuje konieczność korzystania z pomocy. Najmniejszy odsetek korzystających z pomocy stanowią osoby pracujące.

Poniżej przedstawiono wykaz dzielnic oraz poziom wsparcia w zakresie pomocy społecznej dla każdej z nich:

Tabela 11 Wskaźnik ilości osób na 1 tys. mieszkańców którym zrealizowano świadczenia w oparciu o ustawę o pomocy społecznej

Nr obszaru	Nazwa ulicy	Ilość mieszkańców	Ilość mieszkańców (%)	Wskaźnik ilości osób na 1 tys. mieszkańców którym zrealizowano świadczenia w oparciu o ustawę o pomocy społecznej	Natężenie wskaźnika
1	Osiedle Argentyna	2744	5,45%	49,20	0,94
2	Osiedle Blanowice	2754	5,47%	41,39	0,79
3	Osiedle Borowe - Pole	2264	4,49%	28,27	0,54
4	Osiedle Bzów	941	1,87%	34,01	0,65

5	Osiedle Centrum	11590	23,01%	41,16	0,78
6	Osiedle Dąbrowica	1503	2,98%	66,53	1,27
7	Osiedle Kromołów	3286	6,52%	68,78	1,31
8	Osiedle Marciszów	1162	2,31%	15,49	0,29
9	Osiedle Miodowa	1439	2,86%	49,34	0,94
10	Osiedle Piłsudskiego	7131	14,15%	36,60	0,70
11	Stary Rynek	3482	6,91%	105,69	2,01
12	Osiedle Stawki	1978	3,93%	59,15	1,13
13	Osiedle Szymańskiego (w tym obszar TAZ)	2106	4,18%	173,31	3,30
14	Osiedle Warty	859	1,71%	79,16	1,51
15	Osiedle Wydra Zielona	119	0,24%	42,02	0,80
16	Osiedle Zuzanka	2123	4,21%	11,78	0,22
17	Osiedle Zuzanka I	3452	6,85%	66,34	1,26
18	Osiedle Żerkowice	335	0,66%	32,84	0,63
19	Sołectwo Karlin	161	0,32%	99,38	1,89
20	Sołectwo Łosice	407	0,81%	29,48	0,56
21	Sołectwo Pomrożyce	283	0,56%	17,67	0,34
22	Sołectwo Skarżyce	260	0,52%	7,69	0,15

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Zawierciu (dane za 2015 rok)

< 1 – natężenie zjawiska poniżej średniej gminnej

1 – wartość średnia dla gminy

>1 – natężenie zjawiska powyżej średniej gminnej

Powyższe dane wskazują, że wartość wskaźnika ilości osób na 1 tys. mieszkańców którym zrealizowano świadczenia w oparciu o ustawę o pomocy społecznej osiąga najwyższe wartości na Osiedlu Szymańskiego (173,31 na 1 tys. mieszkańców), Osiedlu Stary Rynek (105,69 na 1 tys. mieszkańców) oraz na terenie sołectwa Karlin (99,38 na 1 tys. mieszkańców).

Dodatki mieszkaniowe

Zgodnie z obowiązującym prawem dodatek mieszkaniowy przysługuje:

- 1) najemcom oraz podnajemcom lokali mieszkalnych;
- 2) osobom mieszkającym w lokalach mieszkalnych, do których przysługuje im spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego;
- 3) osobom mieszkającym w lokalach mieszkalnych znajdujących się w budynkach stanowiących ich własność i właścicielom samodzielnych lokali mieszkalnych;
- 4) innym osobom mającym tytuł prawny do zajmowanego lokalu mieszkalnego i ponoszącym wydatki związane z jego zajmowaniem;
- 5) osobom zajmującym lokal mieszkalny bez tytułu prawnego, oczekującym na przysługujący im lokal zamienny albo socjalny.

Dodatek mieszkaniowy przysługuje na podstawie tylko jednego z wyżej wymienionych tytułów. Pomoc przyznawana jest na podstawie kryterium dochodowego.

Poniżej przedstawiono ilość osób z terenu miasta Zawiercie, które w ostatnich trzech latach korzystały ze wsparcia oferowanego przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawierciu na podstawie ustawy o dodatkach mieszkaniowych:

Tabela 12 Wykaz osób i rodzin korzystających z ustawy o dodatkach mieszkaniowych na terenie miasta Zawiercie w latach 2013-2015

Wykaz osób i rodzin korzystających z ustawy o dodatkach	2015	2014	2013
Liczba wnioskodawców (rodzin)	1746	1906	1904
Liczba osób ogółem	4352	4690	4783
Osoby do 25 roku życia	1681	1783	1779
Osoby powyżej 60 roku życia	438	477	477

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Zawierciu

Powyższe dane wskazują na spadek ilości osób i rodzin korzystających ze wsparcia MOPS w ramach ustawy o dodatkach mieszkaniowych o ok. 8,3% w ciągu ostatnich trzech lat.

Poniżej przedstawiono szczegółowe dane statystyczne dotyczące korzystania ze wsparcia MOPS udzielanego w ramach ustawy o świadczeniach rodzinnych:

Tabela 13 Wskaźnik ilości osób na 1 tys. mieszkańców którym udzielono wsparcia w postaci dodatku mieszkaniowego

Nr obszaru	Nazwa ulicy	Ilość mieszkańców	Ilość mieszkańców (%)	Wskaźnik ilości osób na 1 tys. mieszkańców którym udzielono wsparcia w postaci dodatku mieszkaniowego	Natężenie
1	Osiedle Argentyna	2744	5,45%	81,63	1,47
2	Osiedle Blanowice	2754	5,47%	35,58	0,64
3	Osiedle Borowe - Pole	2264	4,49%	7,95	0,14
4	Osiedle Bzów	941	1,87%	0,00	0,00
5	Osiedle Centrum	11590	23,01%	84,99	1,54
6	Osiedle Dąbrowica	1503	2,98%	13,97	0,25
7	Osiedle Kromołów	3286	6,52%	45,95	0,83
8	Osiedle Marciszów	1162	2,31%	1,72	0,03
9	Osiedle Miodowa	1439	2,86%	75,75	1,37
10	Osiedle Piłsudskiego	7131	14,15%	93,54	1,69
11	Stary Rynek	3482	6,91%	142,45	2,57
12	Osiedle Stawki	1978	3,93%	40,95	0,74
13	Osiedle Szymańskiego (w tym obszar TAZ)	2106	4,18%	297,72	5,38
14	Osiedle Warty	859	1,71%	93,13	1,68
15	Osiedle Wydra Zielona	119	0,24%	0,00	0,00
16	Osiedle Zuzanka	2123	4,21%	0,00	0,00
17	Osiedle Zuzanka I	3452	6,85%	187,43	3,39
18	Osiedle Żerkowice	335	0,66%	14,93	0,27
19	Sołectwo Karlin	161	0,32%	0,00	0,00
20	Sołectwo Łosice	407	0,81%	0,00	0,00
21	Sołectwo Pomrożyce	283	0,56%	0,00	0,00
22	Sołectwo Skarżyce	260	0,52%	0,00	0,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Zawierciu

< 1 – natężenie zjawiska poniżej średniej gminnej

1 – wartość średnia dla gminy

>1 – natężenie zjawiska powyżej średniej gminnej

Powyższe dane wskazują, że wartość wskaźnika osób na 1 tys. mieszkańców korzystających z pomocy MOPS w Zawierciu udzielanej na podstawie ustawy o dodatkach mieszkaniowych osiąga najwyższe wartości na Osiedlu Szymańskiego (w tym obszar TAZ), Stary Rynek oraz Zuzanka I.

Pomoc realizowana w oparciu o ustawę o świadczeniach rodzinnych

Podstawą udzielania świadczeń rodzinnych jest ustawa o świadczeniach rodzinnych z dnia 28 listopada 2003 roku (tekst jednolity Dz.U. nr 139 poz.992 z późn.zm) oraz rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 grudnia 2011 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania w sprawach o świadczenia rodzinne (Dz. U. Nr 298, poz. 1769). Świadczenia rodzinne obejmują:

- 1) zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego;
- 2) świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny i świadczenie pielęgnacyjne;
- 3) zapomoga wypłacana przez gminy, na podstawie art. 22a ustawy o świadczeniach rodzinnych;
- 4) jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka.

Pomoc przyznawana jest na podstawie kryterium dochodowego.

Poniżej przedstawiono ilość osób z terenu miasta Zawiercie, które w ostatnich trzech latach korzystały ze wsparcia oferowanego przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawierciu na podstawie ustawy o świadczeniach rodzinnych:

Tabela 14 Wykaz osób i rodzin korzystających z ustawy o świadczeniach rodzinnych na terenie miasta Zawiercie w latach 2013-2015

Wykaz osób i rodzin korzystających z ustawy o świadczeniach rodzinnych	2015	2014	2013
Liczba rodzin	2458	2565	2699
Liczba osób w rodzinie	5266	5371	5560
Osoby niepełnosprawne	1364	1340	1351
Osoby samotnie wychowujące dziecko	390	410	420

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Zawierciu

Powyższe dane wskazują na spadek ilości osób i rodzin korzystających ze wsparcia MOPS w ramach ustawy o świadczeniach rodzinnych o ok. 9% w ciągu ostatnich trzech lat.

Poniżej przedstawiono szczegółowe dane statystyczne dotyczące korzystania ze wsparcia MOPS udzielanego w ramach ustawy o świadczeniach rodzinnych:

Tabela 15 Wskaźnik ilości osób na 1 tys. mieszkańców którym udzielono wsparcia w ramach ustawy o świadczeniach rodzinnych

Nr obszaru	Nazwa ulicy	Ilość mieszkańców	Ilość mieszkańców (%)	Wskaźnik ilości osób na 1 tys. mieszkańców którym udzielono wsparcia w ramach ustawy o świadczeniach rodzinnych	Natężenie
1	Osiedle Argentyna	2744	5,45%	96,57	1,23
2	Osiedle Blanowice	2754	5,47%	120,19	1,53
3	Osiedle Borowe - Pole	2264	4,49%	40,64	0,52
4	Osiedle Bzów	941	1,87%	0,00	0,00
5	Osiedle Centrum	11590	23,01%	83,95	1,07
6	Osiedle Dąbrowica	1503	2,98%	82,50	1,05
7	Osiedle Kromołów	3286	6,52%	102,25	1,30
8	Osiedle Marciszów	1162	2,31%	77,45	0,99

9	Osiedle Miodowa	1439	2,86%	165,39	2,11
10	Osiedle Piłsudskiego	7131	14,15%	112,61	1,43
11	Stary Rynek	3482	6,91%	144,46	1,84
12	Osiedle Stawki	1978	3,93%	77,35	0,98
13	Osiedle Szymańskiego (w tym obszar TAZ)	2106	4,18%	226,02	2,88
14	Osiedle Warty	859	1,71%	105,94	1,35
15	Osiedle Wydra Zielona	119	0,24%	0,00	0,00
16	Osiedle Zuzanka	2123	4,21%	43,33	0,55
17	Osiedle Zuzanka I	3452	6,85%	138,76	1,77
18	Osiedle Żerkowice	335	0,66%	29,85	0,38
19	Sołectwo Karlin	161	0,32%	0,00	0,00
20	Sołectwo Łosice	407	0,81%	49,14	0,63
21	Sołectwo Pomrożyce	283	0,56%	31,80	0,40
22	Sołectwo Skarżyce	260	0,52%	0,00	0,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Zawierciu

< 1 – natężenie zjawiska poniżej średniej gminnej

1 – wartość średnia dla gminy

>1 – natężenie zjawiska powyżej średniej gminnej

Powyższe dane wskazują, że wartość wskaźnika ilości osób na 1 tys. mieszkańców korzystających z pomocy MOPS w Zawierciu udzielanej na podstawie ustawy o świadczeniach rodzinnych osiąga najwyższe wartości na Osiedlu Szymańskiego (w tym obszar TAZ), Miodowa oraz Stary Rynek.

Pomoc realizowana w oparciu o ustawę o pomocy osobom uprawnionym do alimentów

Świadczenia alimentacyjne przyznawane są osobom uprawnionym na podstawie ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów. Podstawowym warunkiem otrzymania świadczeń jest bezskuteczność egzekucji, czyli sytuacja, gdy w okresie ostatnich dwóch miesięcy nie wyegzekwowano pełnej należności z tytułu zaległych i bieżących zobowiązań alimentacyjnych lub gdy dłużnik przebywa poza granicami kraju i nie ma możliwości przeprowadzenia egzekucji alimentów. Pomoc przyznawana jest na podstawie kryterium dochodowego.

Poniżej przedstawiono ilość osób z terenu miasta Zawiercie, które w ostatnich trzech latach korzystały ze wsparcia oferowanego przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawierciu na podstawie ustawy o świadczeniach rodzinnych:

Tabela 16 Wykaz osób i rodzin korzystających z ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów na terenie miasta Zawiercie w latach 2013-2015

Wykaz osób i rodzin korzystających z ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów	2015	2014	2013
Liczba rodzin	375	394	402
Liczba osób uprawnionych	538	537	512
Osoby samotnie wychowujące dziecko	300	296	274
Osoby niepełnosprawne	1	1	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Zawierciu

Powyższe dane wskazują na spadek ilości osób i rodzin korzystających ze wsparcia MOPS w ramach ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów o ok. 6,7% w ciągu ostatnich trzech lat.

Obserwuje się natomiast wzrost liczby osób samotnie wychowujących dziecko, które korzystają ze świadczenia.

Poniżej przedstawiono szczegółowe dane statystyczne dotyczące korzystania ze wsparcia MOPS udzielanego w ramach ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów:

Tabela 17 Wskaźnik ilości osób na 1 tys. mieszkańców którym udzielono wsparcia w ramach ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów

Nr obszaru	Nazwa ulicy	Ilość mieszkańców	Ilość mieszkańców (%)	Wskaźnik ilości osób na 1 tys. mieszkańców którym udzielono wsparcia w ramach ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów	Natężenie
1	Osiedle Argentyna	2744	5,45%	5,83	0,65
2	Osiedle Blanowice	2754	5,47%	8,35	0,94
3	Osiedle Borowe - Pole	2264	4,49%	3,53	0,40
4	Osiedle Bzów	941	1,87%	0,00	0,00
5	Osiedle Centrum	11590	23,01%	9,40	1,06
6	Osiedle Dąbrowica	1503	2,98%	7,32	0,82
7	Osiedle Kromołów	3286	6,52%	10,35	1,16
8	Osiedle Marciszów	1162	2,31%	3,44	0,39
9	Osiedle Miodowa	1439	2,86%	11,12	1,25
10	Osiedle Piłsudskiego	7131	14,15%	8,41	0,94
11	Stary Rynek	3482	6,91%	18,95	2,13
12	Osiedle Stawki	1978	3,93%	11,63	1,31
13	Osiedle Szymańskiego(w tym obszar TAZ)	2106	4,18%	29,44	3,31
14	Osiedle Warty	859	1,71%	9,31	1,05
15	Osiedle Wydra Zielona	119	0,24%	16,81	1,89
16	Osiedle Zuzanka	2123	4,21%	4,71	0,53
17	Osiedle Zuzanka I	3452	6,85%	16,22	1,82
18	Osiedle Żerkowice	335	0,66%	0,00	0,00
19	Sołectwo Karlin	161	0,32%	18,63	2,09
20	Sołectwo Łosice	407	0,81%	2,46	0,28
21	Sołectwo Pomrożyce	283	0,56%	0,00	0,00
22	Sołectwo Skarżyce	260	0,52%	0,00	0,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Zawierciu

< 1 – natężenie zjawiska poniżej średniej gminnej

1 – wartość średnia dla gminy

>1 – natężenie zjawiska powyżej średniej gminnej

Powyższe dane wskazują, że wartość wskaźnika dotyczącego ilości osób na 1 tys. mieszkańców korzystających z pomocy MOPS w Zawierciu udzielanej na podstawie ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów osiąga najwyższe wartości na osiedlach: Szymańskiego (w tym obszar TAZ), Stary Rynek oraz Sołectwie Karlin.

2.3.3.2. Przyczyny przyznania pomocy społecznej

Poniżej przedstawiono dane dotyczące powodów przyznania pomocy przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawierciu (dotyczy pomocy przyznanej na podstawie ustawy o pomocy społecznej) w latach 2013 – 2015:

Tabela 18 Powody przyznania pomocy przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawierciu w latach 2013 – 2015 (osoby)

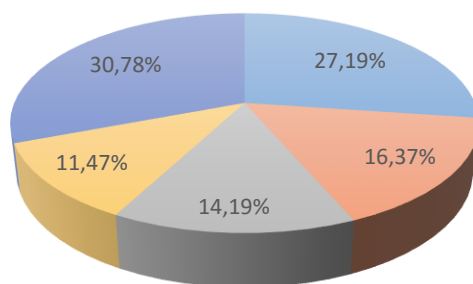
Powód przyznania pomocy	2015 (osoby)	2014 (osoby)	2013 (osoby)
Alkoholizm	311	364	363
Bezdomność	96	97	104
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych - rodzina wielodzietna	174	1	177
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych - rodzina niepełna	549	198	614
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	508	690	555
Bezrobocie	1943	2999	2295
Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze	5	5	1
Długotrwała lub ciężka choroba	1170	1392	1349
Narkomania	27	48	57
Niepełnosprawność	820	950	891
Potrzeba ochrony macierzyństwa	273	336	321
Przemoc w rodzinie	62	77	77
Sieroctwo	3	3	2
Sytuacja kryzysowa	10	8	7
Trudności w integracji osób, które otrzymały w RP status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą	2	3	3
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	72	73	76
Ubóstwo	1014	1124	1023
Wielodzietność	74	88	57
Zdarzenie losowe	34	41	49
Pożar	0	1	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Zawierciu

Do głównych powodów przyznania pomocy należą bezrobocie (27,19%), długotrwała lub ciężka choroba (16,37%), ubóstwo (14,19%) oraz niepełnosprawność (11,47%) (kryterium osób). Wymienione powody zostaną szczegółowo omówione w kolejnych punktach niniejszego dokumentu. Powyższe dane statystyczne wskazują na spadki w większości powodów przyznania pomocy, do wyjątków należy wielodzietność (w tym obszarze odnotowano wzrost o ok. 30%).

Wykres 4 Główne powody przyznania pomocy przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawierciu (osoby)

Powody przyznania pomocy (osoby)

■ Bezrobocie ■ Długotrwała lub ciężka choroba ■ Ubóstwo ■ Niepełnosprawność ■ Pozostałe

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Zawierciu (dane za 2015 r.)

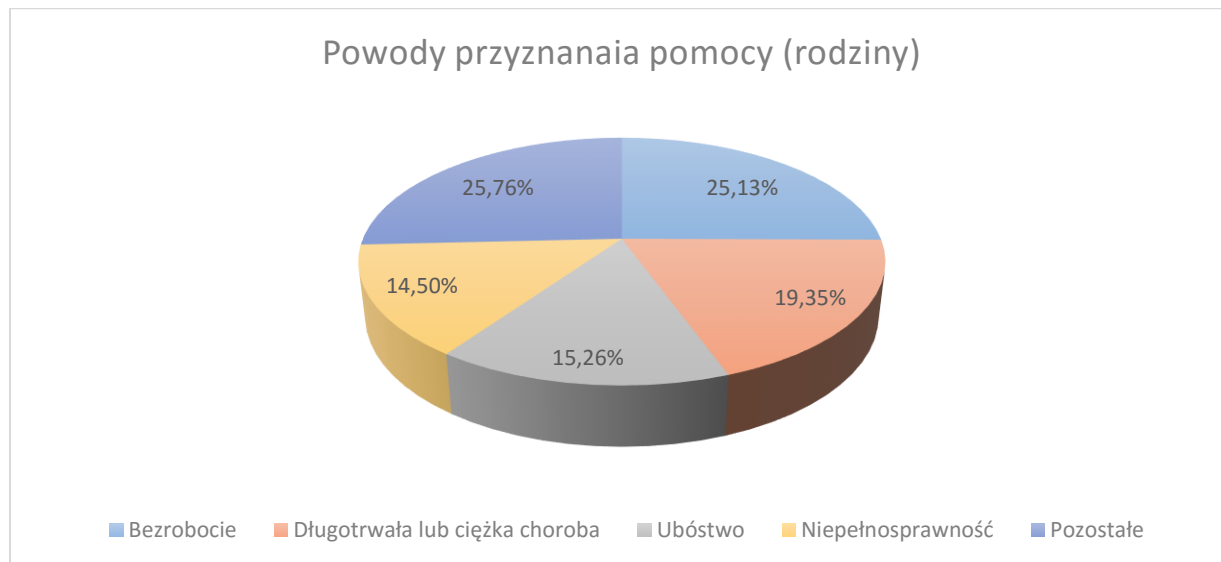
Tabela 19 Powody przyznania pomocy przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawierciu w latach 2013 – 2015 (rodziny)

Powód przyznania pomocy	2015 (rodziny)	2014 (rodziny)	2013 (rodziny)
Alkoholizm	225	265	277
Bezdomność	82	84	92
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych - rodzina wielodzietna	52	51	47
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych - rodzina niepełna	261	303	281
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	286	294	300
Bezrobocie	1149	1281	1338
Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze	3	3	2
Długotrwała lub ciężka choroba	885	961	966
Narkomania	23	32	36
Niepełnosprawność	663	714	695
Potrzeba ochrony macierzyństwa	112	126	123
Przemoc w rodzinie	27	34	34
Sieroctwo	3	3	2
Sytuacja kryzysowa	7	5	7
Trudności w integracji osób, które otrzymały w RP status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą	1	1	1
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	53	57	66
Ubóstwo	698	721	699
Wielodzietność	21	21	15
Zdarzenie losowe	22	21	34
Pożar		1	
Suma	4573	4978	5015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Zawierciu.

Do głównych powodów przyznania pomocy podobnie jak w poprzednim przypadku należą bezrobocie (25,13%), ubóstwo (15,26%) oraz niepełnosprawność (14,5%), ale również długotrwała lub ciężka choroba (19,35%). Powyższe dane statystyczne wskazują na spadki w większości powodów przyznania pomocy, do wyjątków należy wielodzietność (w tym obszarze odnotowano wzrost o ok. 40%).

Wykres 5 Główne powody przyznania pomocy przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawierciu (rodziny)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Zawierciu (dane za 2015 r.)

2.3.3.3. Analiza demograficzna grup objętych pomocą społeczną

Jedną z najbardziej istotnych grup społecznych z punktu widzenia rewitalizacji, a zarazem grup wiekowych osób objętych pomocą społeczną są osoby w wieku do 25 lat. Osoby w omawianej grupie wiekowej stanowiły w 2015 roku ok. 35,53% (1002 osoby) wszystkich osób objętych wsparciem.

Tabela 20 Osoby w wieku do 25 lat, którym zrealizowano świadczenia w 2015 -ustawa o pomocy społecznej

	Osoby, którym zrealizowano świadczenia w 2015 -ustawa o pomocy społecznej	Osoby, którym zrealizowano świadczenia w 2014 -ustawa o pomocy społecznej	Osoby, którym zrealizowano świadczenia w 2013 -ustawa o pomocy społecznej
Osoby	2820	3393	3329
w tym osoby do 25 lat	1002	1308	1259

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Zawierciu.

Tabela 21 Wskaźnik ilości osób w wieku do 25 lat na 1 tys. mieszkańców którym udzielono wsparcia w ramach ustawy o pomocy społecznej

Nr obszaru	Nazwa ulicy	Ilość mieszkańców	Ilość mieszkańców (%)	Wskaźnik ilości osób w wieku do 25 lat na 1 tys. mieszkańców którym udzielono wsparcia w ramach ustawy o pomocy społecznej	Natężenie
1	Osiedle Argentyna	2744	5,45%	28,06	1,12
2	Osiedle Błanowice	2754	5,47%	24,33	0,97
3	Osiedle Borowe - Pole	2264	4,49%	8,83	0,35

4	Osiedle Bzów	941	1,87%	13,82	0,55
5	Osiedle Centrum	11590	23,01%	19,24	0,77
6	Osiedle Dąbrowica	1503	2,98%	24,62	0,98
7	Osiedle Kromotów	3286	6,52%	23,13	0,92
8	Osiedle Marciszów	1162	2,31%	4,30	0,17
9	Osiedle Miodowa	1439	2,86%	15,29	0,61
10	Osiedle Piłsudskiego	7131	14,15%	15,85	0,63
11	Stary Rynek	3482	6,91%	50,26	2,00
12	Osiedle Stawki	1978	3,93%	21,23	0,85
13	Osiedle Szymańskiego (w tym obszar TAZ)	2106	4,18%	89,74	3,58
14	Osiedle Warty	859	1,71%	8,15	0,32
15	Osiedle Wydra Zielona	119	0,24%	50,42	2,01
16	Osiedle Zuzanka	2123	4,21%	2,83	0,11
17	Osiedle Zuzanka I	3452	6,85%	29,55	1,18
18	Osiedle Żerkowice	335	0,66%	14,93	0,59
19	Sołectwo Karlin	161	0,32%	31,06	1,24
20	Sołectwo Łosice	407	0,81%	54,05	2,15
21	Sołectwo Pomrożyce	283	0,56%	7,07	0,28
22	Sołectwo Skarżyce	260	0,52%	15,38	0,61

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Zawierciu.

< 1 – natężenie zjawiska poniżej średniej gminnej

1 – wartość średnia dla gminy

>1 – natężenie zjawiska powyżej średniej gminnej

Powyższe dane wskazują, że wskaźnik ilości osób w wieku do 25 lat na 1 tys. mieszkańców którym udzielono wsparcia w ramach ustawy o pomocy społecznej osiąga najwyższe wartości na osiedlach: Szymańskiego (w tym obszar TAZ), Stary Rynek oraz na terenie Sołectwa Łosice.

Drugą istotną grupą społeczną istotną z punktu widzenia wyznaczenia obszarów rewitalizacji są osoby powyżej sześćdziesiątego roku życia. Osoby w omawianej grupie wiekowej stanowiły w 2015 roku ok. 11,95% (337 osób) wszystkich osób objętych wsparciem. Uzasadnieniem wyboru tej grupy do analizy są niekorzystne trendy demograficzne zaobserwowane na obszarze miasta, które skutkować będą wzrostem ludzi starszych w kolejnych latach.

Tabela 22 Osoby, którym zrealizowano świadczenia w latach 2013 – 2015 w oparciu o ustawę o pomocy społecznej (grupa wiekowa 61+)

	Osoby, którym zrealizowano świadczenia w 2015 -ustawa o pomocy społecznej	Osoby, którym zrealizowano świadczenia w 2014 -ustawa o pomocy społecznej	Osoby, którym zrealizowano świadczenia w 2013 -ustawa o pomocy społecznej
Osoby	2820	3393	3329
w tym osoby w wieku 61+	337	348	306

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Zawierciu.

Tabela 23 Wskaźnik ilości osób w wieku 60+ na 1 tys. mieszkańców którym udzielono wsparcia w ramach ustawy o pomocy społecznej

Nr obszaru	Nazwa ulicy	Ilość mieszkańców	Ilość mieszkańców (%)	Wskaźnik ilości osób w wieku 60+ na 1 tys. mieszkańców którym udzielono wsparcia w ramach ustawy o pomocy społecznej	Natężenie
1	Osiedle Argentyna	2744	5,45%	4,74	0,86
2	Osiedle Blanowice	2754	5,47%	4,36	0,79
3	Osiedle Borowe - Pole	2264	4,49%	2,65	0,48
4	Osiedle Bzów	941	1,87%	3,19	0,58
5	Osiedle Centrum	11590	23,01%	4,66	0,84
6	Osiedle Dąbrowica	1503	2,98%	6,65	1,20
7	Osiedle Kromołów	3286	6,52%	7,30	1,32
8	Osiedle Marciszów	1162	2,31%	2,58	0,47
9	Osiedle Miodowa	1439	2,86%	9,73	1,76
10	Osiedle Piłsudskiego	7131	14,15%	5,75	1,04
11	Stary Rynek	3482	6,91%	9,19	1,66
12	Osiedle Stawki	1978	3,93%	6,57	1,19
13	Osiedle Szymańskiego (w tym obszar TAZ)	2106	4,18%	12,82	2,32
14	Osiedle Warty	859	1,71%	11,64	2,11
15	Osiedle Wydra Zielona	119	0,24%	0,00	0,00
16	Osiedle Zuzanka	2123	4,21%	1,41	0,26
17	Osiedle Zuzanka I	3452	6,85%	7,53	1,36
18	Osiedle Żerkowice	335	0,66%	0,00	0,00
19	Sołectwo Karlin	161	0,32%	12,42	2,25
20	Sołectwo Łosice	407	0,81%	4,91	0,89
21	Sołectwo Pomrożyce	283	0,56%	3,53	0,64
22	Sołectwo Skarżyce	260	0,52%	0,00	0,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Zawierciu

< 1 – natężenie zjawiska poniżej średniej gminnej

1 – wartość średnia dla gminy

>1 – natężenie zjawiska powyżej średniej gminnej

Wskaźnik ilości osób w wieku 60+ na 1 tys. mieszkańców którym udzielono wsparcia w ramach ustawy o pomocy społecznej najwyższe wartości osiąga na osiedlach: Szymańskiego (w tym obszar TAZ) co stanowi uzasadnienie w kontekście potrzeb zgłaszanych przez mieszkańców uzasadnienie dla stworzenia mieszkań wspomaganych i chronionych.

2.3.4. Niepełnosprawność

W niniejszym punkcie przedstawiono dane dotyczące zarówno wydanych orzeczeń o niepełnosprawności w ostatnich trzech latach, jak również dane dotyczące liczby niepełnosprawnych w podziale na poszczególne osiedla.

Tabela 24 Ilość wydanych orzeczeń o niepełnosprawności na terenie miasta Zawiercie w latach 2013 - 2015

Stopień niepełnosprawności	2015	2014	2013
Lekki	313	266	306

Umiarkowany	627	685	562
Znaczny	287	320	288
Razem	1227	1271	1156

Źródło: Powiatowy Zespół ds. orzekania o niepełnosprawności w Zawierciu

Powyższe dane wskazują na rosnącą liczbę orzeczeń w stopniu lekkim, umiarkowanym oraz względnie ten sam poziom orzeczeń w stopniu znacznym. Liczba wydanych orzeczeń wzrosła z 1156 w roku 2013 do 1227 w roku 2015.

Liczbę osób niepełnosprawnych oszacowano w oparciu o dane MOPS dotyczące liczby osób niepełnosprawnych, którym została przyznana pomoc w oparciu o ustawę o pomocy społecznej. Powiatowy Zespół ds. orzekania o niepełnosprawności w Zawierciu nie dysponuje danymi dotyczące liczby osób niepełnosprawnych w podziale na osiedla, w związku z czym zostały wykorzystane dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zawierciu.

Poniżej przedstawiono wykaz osiedli cechujących się największą liczbą osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy:

Tabela 25 Wskaźnik ilości osób niepełnosprawnych na 1 tys. mieszkańców którym udzielono wsparcia w ramach ustawy o pomocy społecznej

Nr obszaru	Nazwa ulicy	Ilość mieszkańców	Ilość mieszkańców (%)	Wskaźnik ilości osób niepełnosprawnych na 1 tys. mieszkańców którym udzielono wsparcia w ramach ustawy o pomocy społecznej	Natężenie
1	Osiedle Argentyna	2744	5,45%	12,39	0,49
2	Osiedle Blanowice	2754	5,47%	7,99	0,32
3	Osiedle Borowe - Pole	2264	4,49%	10,16	0,40
4	Osiedle Bzów	941	1,87%	8,50	0,34
5	Osiedle Centrum	11590	23,01%	11,13	0,44
6	Osiedle Dąbrowica	1503	2,98%	25,95	1,03
7	Osiedle Kromotów	3286	6,52%	13,09	0,52
8	Osiedle Marciszów	1162	2,31%	6,02	0,24
9	Osiedle Miodowa	1439	2,86%	19,46	0,78
10	Osiedle Piłsudskiego	7131	14,15%	7,15	0,28
11	Stary Rynek	3482	6,91%	33,03	1,32
12	Osiedle Stawki	1978	3,93%	10,62	0,42
13	Osiedle Szymańskiego (w tym obszar TAZ)	2106	4,18%	35,61	1,42
14	Osiedle Warty	859	1,71%	8,15	0,32
15	Osiedle Wydra Zielona	119	0,24%	0,00	0,00
16	Osiedle Zuzanka	2123	4,21%	2,36	0,09
17	Osiedle Zuzanka I	3452	6,85%	17,67	0,70
18	Osiedle Żerkowice	335	0,66%	2,99	0,12
19	Sołectwo Karlin	161	0,32%	6,21	0,25
20	Sołectwo Łosice	407	0,81%	14,74	0,59
21	Sołectwo Pomrożyce	283	0,56%	0,00	0,00
22	Sołectwo Skarżyce	260	0,52%	3,85	0,15

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Zawierciu

< 1 – natężenie zjawiska poniżej średniej gminnej

1 – wartość średnia dla gminy

>1 – natężenie zjawiska powyżej średniej gminnej

Przedstawione dane wskazują, że najwięcej osób niepełnosprawnych na 1 tys. mieszkańców zamieszkuje na osiedlach: Szymańskiego (w tym obszar TAZ), Stary Rynek oraz Dąbrowskiego.

2.3.5. Bezrobocie

Bezrobocie było w ubiegłych latach pierwszą przyczyną przyznania pomocy społecznej w Zawierciu, czego potwierdzeniem są poniższe dane:

Tabela 26 Powód przyznania pomocy – bezrobocie (osoby)

Powód przyznania pomocy	2015 (osoby)	2014 (osoby)	2013 (osoby)
Bezrobocie	1943	2999	2295

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Zawierciu

Poniżej przedstawiono kluczowe dane dotyczące bezrobocia dla miasta Zawiercie:

Wykres 6 Stopa bezrobocia w Zawierciu w porównaniu do stopy bezrobocia w kraju i województwie śląskim

Źródło: Polska w Liczbach, dane GUS

Zawiercie zgodnie z powyższymi danymi charakteryzuje się wyższą stopą bezrobocia w stosunku do poziomu bezrobocia na poziomie województwa i całego kraju. Na koniec 2014 roku bezrobocie w Zawierciu kształtowało się na poziomie 16,1%. W analogicznym okresie poziom bezrobocia na terenie województwa śląskiego wynosił 9,6%, a w ujęciu ogólnokrajowym było to ok. 12%.

Tabela 27 Dane dotyczące bezrobocie w Zawierciu w ciągu ostatnich trzech lat

Suma	Bezrobotni ogółem	Długotrwale bezrobotni	Do 25 roku życia	Do 30 roku życia	Powyżej 50 roku życia	Dziecko do 6 roku życia	Dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia	Niepełnosprawni
Suma 2015	2554	1413	258	597	713	379	2	209
Suma 2014	2827	1627	297	705	733	389	0	222
Suma 2013	3441	1907	431	934	848	441	0	228

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Zawierciu

Powyższe dane wskazują na spadek liczby bezrobotnych o ok. 25,8% w skali ostatnich 3 lat, co oznacza pozytywny trend w zakresie bezrobocia. Spadek liczby bezrobotnych spowodował spadek we wszystkich grupach bezrobotnych.

Długotrwale bezrobotni stanowią ponad 55% w ogólnej liczbie bezrobotnych. Osoby w wieku do 25 roku życia stanowią 10% w ogólnej liczbie bezrobotnych, natomiast osoby w wieku do 30 lat to już ok. 23%

bezrobotnych. Osoby w wieku 50+ stanowią 28% ogólnej liczby bezrobotnych. Spośród całej analizowanej grupy 15% posiada dziecko w wieku do lat 6, a 8% dziecko niepełnosprawne.

Poniżej przedstawiono poziom bezrobocia w podziale na poszczególne osiedla:

Tabela 28 Wskaźnik ilości osób bezrobotnych na 1 tys. mieszkańców

Nr obszaru	Nazwa ulicy	Ilość mieszkańców	Ilość mieszkańców (%)	Wskaźnik ilości osób bezrobotnych na 1 tys. mieszkańców	Natężenie
1	Osiedle Argentyna	2744	5,45%	44,83	0,87
2	Osiedle Blanowice	2754	5,47%	48,29	0,94
3	Osiedle Borowe - Pole	2264	4,49%	42,84	0,83
4	Osiedle Bzów	941	1,87%	35,07	0,68
5	Osiedle Centrum	11590	23,01%	39,78	0,77
6	Osiedle Dąbrowica	1503	2,98%	51,90	1,01
7	Osiedle Kromołów	3286	6,52%	54,78	1,06
8	Osiedle Marciszów	1162	2,31%	40,45	0,78
9	Osiedle Miodowa	1439	2,86%	46,56	0,90
10	Osiedle Piłsudskiego	7131	14,15%	46,70	0,90
11	Stary Rynek	3482	6,91%	85,58	1,66
12	Osiedle Stawki	1978	3,93%	52,58	1,02
13	Osiedle Szymańskiego (w tym obszar TAZ)	2106	4,18%	76,45	1,48
14	Osiedle Warty	859	1,71%	50,06	0,97
15	Osiedle Wydra Zielona	119	0,24%	75,63	1,46
16	Osiedle Zuzanka	2123	4,21%	32,97	0,64
17	Osiedle Zuzanka I	3452	6,85%	57,65	1,12
18	Osiedle Żerkowice	335	0,66%	38,81	0,75
19	Sołectwo Karlin	161	0,32%	74,53	1,44
20	Sołectwo Łosice	407	0,81%	41,77	0,81
21	Sołectwo Pomrożyce	283	0,56%	60,07	1,16
22	Sołectwo Skarżyce	260	0,52%	38,46	0,75

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Zawierciu

< 1 – natężenie zjawiska poniżej średniej gminnej

1 – wartość średnia dla gminy

>1 – natężenie zjawiska powyżej średniej gminnej

Powyższe dane wskazują, że wskaźnik ilości osób bezrobotnych na 1 tys. mieszkańców osiąga najwyższe wartości na osiedlach: Stary Rynek, Szymańskiego (w tym obszar TAZ) oraz na terenie osiedla Wydra Zielona.

2.3.6. Przestępczość

Pochodną sytuacji społecznej w mieście jest poziom przestępczości. W tym zakresie wykorzystano dane Komendy Powiatowej Policji w Zawierciu w zakresie ilości popełnionych przestępstw na terenie miasta Zawiercie w ciągu ostatnich trzech lat. Poniżej przedstawiono szczegółowe dane statystyczne:

Tabela 29 Ilość przestępstw na terenie miasta Zawiercie w latach 2013 - 2015

Rok	2013	2014	2015
-----	------	------	------

Ilość przestępstw na terenie miasta Zawiercie	1034	991	1024
---	------	-----	------

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Zawierciu.

Analizowane dane wskazują na niewielki spadek (-0,097%) ilości przestępstw w badanym okresie. W analogicznym okresie liczba ludności zmalała o 1,7%, co oznacza faktyczny wzrost przestępczości w stosunku do liczby mieszkańców). Brak jest danych dotyczących wskaźników przestępczości w ujęciu województwa śląskiego i całego kraju. Poniżej przedstawiono wykaz ulic, które cechują się największą ilością przestępstw.

Tabela 30 Wykaz ulic miasta Zawiercie cechujących się największą ilością przestępstw (dane za 2015 rok)

Nr obszaru	Nazwa ulicy	Ilość mieszkańców	Ilość mieszkańców (%)	Wskaźnik ilości przestępstw na 1 tys. mieszkańców	Natężenie
1	Osiedle Argentyna	2744	5,45%	17,13	0,92
2	Osiedle Blanowice	2754	5,47%	18,52	1,00
3	Osiedle Borowe - Pole	2264	4,49%	9,72	0,52
4	Osiedle Bzów	941	1,87%	12,75	0,69
5	Osiedle Centrum	11590	23,01%	21,05	1,13
6	Osiedle Dąbrowica	1503	2,98%	17,96	0,97
7	Osiedle Kromotów	3286	6,52%	14,00	0,75
8	Osiedle Marciszów	1162	2,31%	11,19	0,60
9	Osiedle Miodowa	1439	2,86%	45,87	2,47
10	Osiedle Piłsudskiego	7131	14,15%	17,11	0,92
11	Stary Rynek	3482	6,91%	38,48	2,07
12	Osiedle Stawki	1978	3,93%	17,19	0,92
13	Osiedle Szymańskiego (w tym obszar TAZ)	2106	4,18%	33,24	1,79
14	Osiedle Warty	859	1,71%	18,63	1,00
15	Osiedle Wydra Zielona	119	0,24%	42,02	2,26
16	Osiedle Zuzanka	2123	4,21%	7,07	0,38
17	Osiedle Zuzanka I	3452	6,85%	13,04	0,70
18	Osiedle Żerkowice	335	0,66%	14,93	0,80
19	Sołectwo Karlin	161	0,32%	18,63	1,00
20	Sołectwo Łosice	407	0,81%	9,83	0,53
21	Sołectwo Pomrożyce	283	0,56%	7,07	0,38
22	Sołectwo Skarżyce	260	0,52%	3,85	0,21

Źródło: Opracowanie własne w oparciu o dane Komendy Powiatowej Policji w Zawierciu (dane za 2015 rok).

< 1 – natężenie zjawiska poniżej średniej gminnej

1 – wartość średnia dla gminy

>1 – natężenie zjawiska powyżej średniej gminnej

Powyższe dane wskazują, że wskaźnik ilości przestępstw na 1 tys. mieszkańców osiąga najwyższą wartość na osiedlach: Miodowa, Wydra Zielona i Stary Rynek. Istotnym elementem wpływającym na poprawę bezpieczeństwa jest monitoring miejski, o który wnioskuje głównie mieszkańcy Osiedla Stary Rynek.

2.3.8. Aktywność społeczna

Na terenie miasta Zawiercie według danych KRS działa 116 organizacji pozarządowych, w tym 13 organizacji pożytku publicznego. Pięć spośród wszystkich organizacji działa w formie fundacji, są to:

- FUNDACJA "PODZIEL SIĘ Z INNYMI" IMIENIA HENRYKI RUDZKIEJ;
- FUNDACJA POMOCY DLA SZPITALA W ZAWIERCIU "AUXILIUM" IM. DR HENRYKA WNUKA;
- FUNDACJA POMOCY UBOGIM ŚW.RITY Z CASCIA;
- FUNDACJA "WARTO ŻYĆ";
- FUNDACJA HEMATOLOGII RODZINY BOGDANI.

W formie stowarzyszenia działa 29 podmiotów.

W Zawierciu działają organizacje samorządowe prowadzące m.in. działalność charytatywną, np. Fundacja Pomocy dla Szpitala Powiatowego w Zawierciu „Auxilium” czy Fundacja „Podziel się z innymi” im. H. Rudzkiej w Zawierciu. Inne prowadzą działalność kulturalną bądź edukacyjną, np. Towarzystwo Sympatyków Kromołowa, Towarzystwo Miłośników Ziemi Zawierciańskiej, Klub Miłośników Dawnego Oręża Polskiego i Sztuki Walki tym Orężem „Signum Polonicom” w Zawierciu oraz Śląskie Stowarzyszenie Edukacji Artystycznej. Oprócz nich na terenie Zawiercia działają związki reprezentujące interesy różnych grup społecznych, np. Związek Kombatantów RP i byłych więźniów politycznych Koło Miejskie w Zawierciu, Związek Kombatantów RP i byłych więźniów politycznych Koło Zakładowe Huty „Zawiercie”, Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Zawierciu, Polski Związek Niewidomych Zarząd Koła Terenowego w Zawierciu, Polski Komitet Pomocy Społecznej Zarząd Miejski Zawiercie, Związek Harcerstwa Polskiego Komenda Hufca w Zawierciu. Spośród działających na terenie Zawiercia stowarzyszeń wymienić należy: Stowarzyszenie Opieki Paliatywnej Ziemi Zawierciańskiej, Śląską Ligę Walki z Rakiem koło w Zawierciu, Stowarzyszenie Obrońców Zwierząt „KOALA” oraz Towarzystwo Opieki nad Zwierzętami w Polsce koło w Zawierciu. Organizacjom pozarządowym w Zawierciu doskwiera brak własnej infrastruktury, tj. np. lokalu z linią telefoniczną i dostępem do internetu, brak dokładnej wiedzy dotyczącej zagadnień prawno-finansowych, brak stabilnego finansowania, brak wiedzy nt. możliwości pozyskania grantów. Na wszystkie te problemy radą jest założenie Inkubatora NGO. W Polsce jest ich już kilkadziesiąt, a na Śląsku kilkanaście. Zazwyczaj działają przy Urzędach Gmin i udzielają kompleksowego wsparcia zarówno dla już istniejących organizacji jak i dla osób chcących dopiero założyć organizację.

Współczynnik ilości organizacji pozarządowych na terenie Zawiercia w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców wynosi 23,02 i jest nieznacznie wyższy od średniej na poziomie kraju wynoszącej 22 oraz znacznie wyższy od średniej wojewódzkiej, która wynosi 15 organizacji na 10 tys. mieszkańców.

Analizując dane Państwowej Komisji Wyborczej w zakresie frekwencji w wyborach parlamentarnych które odbyły się w 2015 roku można wskazać, że obszary które w największy sposób korzystają z pomocy społecznej znajdują się zarówno w przedziale gdzie frekwencja była najniższa (Nr okręgu 27 – ul. Marszałkowska, frekwencja – 29,78%), jak i w przedziale gdzie frekwencja była wysoka (Nr okręgu 35 – ul. Piłsudskiego 117, frekwencja – 60,62%).

Frekwencja w Zawierciu kształtowała się na poziomie 49,77% i była niższa niż frekwencja w województwie śląskim (52,25%) i w całym kraju (50,92%).

2.3.9. Podsumowanie

Podsumowując dane dotyczące struktury demograficznej można sformułować następujące wnioski:

- Zawiercie podobnie jak większość miast w Polsce boryka się z problemem depopulacji, co wiąże się bezpośrednio z negatywnymi trendami demograficznymi i społecznymi. Według prognoz GUS liczba ludności Zawiercia obniży się do 2020 roku o około 13,5% w stosunku do liczby ludności zamieszkującej miasto na koniec 2014 roku, co jest zjawiskiem niekorzystnym;
- Starzenie się społeczeństwa - należy zwrócić uwagę na fakt, iż w chwili obecnej ok. 13 tys. osób (26,34 % populacji Zawiercia) stanowią osoby w wieku powyżej 60 lat, co świadczy o starzeniu się społeczeństwa. Liczba osób w wieku 60+ wg. prognoz GUS zwiększy się o ok. 10% w roku 2020, o ok.13% w roku 2025 i o ok. 15% w roku 2025 w stosunku do roku 2014;
- Edukacja – dane statystyczne wskazują na rosnącą liczbę osób wykształconych w mieście. Pomiędzy Spisem Powszechnym w 2002, a spisem w 2011 roku nastąpiły istotne zmiany w zakresie poziomu wykształcenia mieszkańców. Odsetek mieszkańców posiadających wykształcenie wyższe wzrósł z 8,47% do 16,04%. Zwiększyła się również liczba z wykształceniem średnim (wzrost z 31,65% do 35,29%), zmalała natomiast liczba osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym (spadek z 24,33% do 22,94%), liczba osób z wykształceniem podstawowym ukończonym (spadek z 31,1% do 19,32%) oraz liczba osób z wykształceniem podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia (spadek z 8,47% do 1,59%).

W zakresie pomocy społecznej przeprowadzona diagnoza pozwoliła na określenie poniższych wniosków:

- z pomocy społecznej w Zawierciu korzysta 559,76 osób na 10 tys. mieszkańców. W skali kraju było to 486,9 osób na 10 tys. mieszkańców (Dane za 2014 rok), natomiast w skali województwa było to 366,6 osób na 10 tys. mieszkańców,
- wartość wskaźnika ilości osób na 1 tys. mieszkańców którym zrealizowano świadczenia w oparciu o ustawę o pomocy społecznej osiąga najwyższe wartości na Osiedlu Szymańskiego (173,31 na 1 tys. mieszkańców), Osiedlu Stary Rynek (105,69 na 1 tys. mieszkańców) oraz na sołectwa Karlin (99,38 na 1 tys. mieszkańców),
- wartość wskaźnika osób na 1 tys. mieszkańców korzystających z pomocy MOPS w Zawierciu udzielanej na podstawie ustawy o dodatkach mieszkaniowych osiąga najwyższe wartości na Osiedlu Szymańskiego (w tym obszar TAZ), Stary Rynek oraz Zuzanka I,
- wartość wskaźnika ilości osób na 1 tys. mieszkańców korzystających z pomocy MOPS w Zawierciu udzielanej na podstawie ustawy o świadczeniach rodzinnych osiąga najwyższe wartości na Osiedlu Szymańskiego (w tym obszar TAZ), Miodowa oraz Stary Rynek.
- wartość wskaźnika dotyczącego ilości osób na 1 tys. mieszkańców korzystających z pomocy MOPS w Zawierciu udzielanej na podstawie ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów osiąga najwyższe wartości na osiedlach: Szymańskiego(w tym obszar TAZ) , Stary Rynek oraz na terenie Sołectwa Karlin,
- do głównych powodów przyznania pomocy należą bezrobocie (27,19%), ubóstwo (14,19%) oraz niepełnosprawność (11,47%) – kryterium osób, w przypadku rodzin do głównych przyczyn przyznania pomocy podobnie jak w poprzednim przypadku należą bezrobocie (25,13%), ubóstwo (15,26%) oraz niepełnosprawność (14,5%), ale również długotrwała lub ciężka choroba (19,35%),
- jedną z najbardziej istotnych grup społecznych z punktu widzenia rewitalizacji, a zarazem grup wiekowych osób objętych pomocą społeczną są osoby w wieku do 25 lat. Osoby w omawianej

grupie wiekowej stanowiły w 2015 roku ok. 35,53% (1002 osoby) wszystkich osób objętych wsparciem. Drugą istotną grupą społeczną istotną z punktu widzenia wyznaczenia obszarów rewitalizacji są osoby powyżej sześćdziesiątego roku życia. Osoby w omawianej grupie wiekowej stanowiły w 2015 roku ok. 11,95% (337 osób) wszystkich osób objętych wsparciem. Uzasadnieniem wyboru tej grupy do analizy są niekorzystne trendy demograficzne zaobserwowane na obszarze miasta, które skutkować będą wzrostem ludzi starszych w kolejnych latach. Duża liczba osób starszych wymagających pomocy oraz potrzeby zgłaszane przez osoby objęte pomocą stanowią uzasadnienie dla stworzenia mieszkań wspomaganych i chronionych.

Wnioski dotyczące pozostałych obszarów:

- dane dotyczące niepełnosprawności wskazują na rosnącą liczbę orzeczeń w stopniu lekkim, umiarkowanym oraz względnie ten sam poziom orzeczeń w stopniu znacznym. Liczba wydanych orzeczeń wzrosła z 1156 w roku 2013 do 1227 w roku 2015. Przedstawione dane wskazują, że najwięcej osób niepełnosprawnych na 1 tys. mieszkańców zamieszkuje na osiedlach: Szymańskiego (w tym obszar TAZ), Stary Rynek oraz Zuzanka I;
- Zawiercie charakteryzuje się wyższą stopą bezrobocia w stosunku do poziomu bezrobocia na poziomie województwa i całego kraju. Na koniec 2014 roku bezrobocie w Zawierciu kształtowało się na poziomie 16,1%. W analogicznym okresie poziom bezrobocia na terenie województwa śląskiego wynosił 9,6%, a w ujęciu ogólnokrajowym było to ok. 12%. Wskaźnik ilości osób bezrobotnych na 1 tys. mieszkańców osiąga najwyższe wartości na osiedlach: Stary Rynek, Szymańskiego (w tym obszar TAZ) oraz na terenie osiedla Zielona Wydra;
- Pozyskane dane wskazują, że wskaźnik ilości przestępstw na 1 tys. mieszkańców osiąga najwyższą wartość na osiedlach: Miodowa, Wydra Zielona i Stary Rynek. Ilość przestępstw utrzymuje się na zbliżonym poziomie pomimo spadku liczby mieszkańców (w ostatnich trzech latach liczba przestępstw spadła o 10, a liczba ludności zmniejszyła się o ok. 2%). Istotnym elementem wpływającym na poprawę bezpieczeństwa jest monitoring miejski, o który wnioskuje głównie mieszkańcy Osiedla Stary Rynek;
- Na terenie miasta Zawiercie według danych KRS działa 116 organizacji pozarządowych, w tym 13 organizacji pożytku publicznego. Pięć spośród wszystkich organizacji, natomiast 29 to stowarzyszenia. Organizacje pozarządowe posiadają swoją siedzibę m.in. na ulicach które charakteryzują się znacznym wsparciem pomocy społecznej (ul. Piłsudskiego, Szymańskiego). Współczynnik ilości organizacji pozarządowych na terenie Zawiercia w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców wynosi 23,02 i jest nieznacznie wyższy od średniej na poziomie kraju wynoszącej 22 oraz znacznie wyższy od średniej wojewódzkiej, która wynosi 15 organizacji na 10 tys. mieszkańców. Analizując dane Państwowej Komisji Wyborczej w zakresie frekwencji w wyborach parlamentarnych które odbyły się w 2015 roku można wskazać, że obszary które w największy sposób korzystają z pomocy społecznej znajdują się zarówno w przedziale gdzie frekwencja była najniższa (Nr okręgu 27 – ul. Marszałkowska, frekwencja – 29,78%), jak i w przedziale gdzie frekwencja była wysoka (Nr okręgu 35 – ul. Piłsudskiego 117, frekwencja – 60,62%). Frekwencja w Zawierciu kształtowała się na poziomie 49,77% i była niższa niż frekwencja w województwie śląskim (52,25%) i w całym kraju (50,92%).

2.4. Sfera przestrzenna

2.4.1. Charakterystyka przestrzeni miasta Zawiercie

Miasto Zawiercie zlokalizowane jest w województwie śląskim, w powiecie zawierciańskim. Według danych GUS miasto zamieszkałe jest przez 50.990 mieszkańców (stan na koniec 2014 roku). Miasto zlokalizowane jest w środkowej części Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej, u źródeł Warty w dzielnicy Kromolów od której prawdopodobnie pochodzi nazwa miasta. Prawa miejskie zostały nadane w 1915 roku. Powierzchnia miasta wynosi 85,24 km². Miasto stanowi 8,5% powierzchni powiatu zawierciańskiego.

Głównym czynnikiem rozwojowym Zawiercia był przemysł, co znajduje swoje odzwierciedlenie w przestrzeni miejskiej. Dynamiczny rozwój przemysłu rozpoczął się w drugiej połowie XIX wieku. Był to okres w którym Zawiercie połączone było już linią kolejową z Częstochową. Od tego czasu na terenie miasta powstały zakłady włókiennicze, huta szkła, fabryka maszyn, Huta Zawiercie, odlewnia żeliwa oraz fabryka pługów. Wraz z rozwojem przemysłu powstały osiedla robotnicze m.in. Osiedle TAZ (Towarzystwa Aukcyjnego Zawiercie) oraz obiekty i urządzenia infrastruktury społecznej i technicznej. Miasto pełniło i pełni istotną funkcję komunikacyjną, co również wpływa na układ przestrzenny miasta. Zawiercie stanowi bramę na Jurę Krakowsko – Częstochowską – to tutaj rozpoczyna się większość szlaków turystycznych w obszarze Jury. Należy zaznaczyć, że Władze miasta podejmują starania o wyprowadzenie ruchu z centrum miasta poprzez utworzenie obwodnicy Zawiercia.

Pod względem funkcjonalno – przestrzennym miasto można podzielić na dwie strefy:

- strefę zachodnią – położoną nad rzeką Wartą, obejmującą centralną część Miasta, z dominującą zabudową wielorodzinną i przemysłową. Istotnym elementem tej części miasta jest również koncentracja zabudowy jednorodzinnej, usługowej i komunalnej. Na tym obszarze znajdują się również zespoły zieleni;
- Strefę wschodnią – obejmującą tereny rolne i leśne, których część wchodzi w obręb Zespołu Jurajskich Parków Krajobrazowych, stanowiąc zaplecze rekreacyjne dla miasta i regionu.

Aktualnie w skład gminy wchodzi cztery sołectwa tj. Karlin, Łośnice, Pomrożyce, Skarzyce, oraz siedemnaście osiedli tj. Argentyna, Blanowice, Borowe Pole, Bzów, Centrum, Dąbrowica, Kromolów, Marciszów, Miodowa, Piłsudskiego, Stary Rynek, Stawki, Szymańskiego, Warty, Zuzanka, Zuzanka I, Żerkowice.

Zainicjowany w drugiej połowie XIX wieku rozwój miasta trwa do chwili obecnej. Nie bez znaczenia dla miasta była restrukturyzacja przemysłu ciężkiego na przełomie ubiegłego i obecnego stulecia, która odbiła swoje piętno w przestrzeni miasta Zawiercie. Obecnie dzięki utworzeniu Strefy Aktywności Gospodarczej oraz Zawierciańskiego Parku Przemysłowo Technologicznego na terenie Miasta powstają nowoczesne przedsiębiorstwa wykorzystujące lokalne zasoby kadrowe.

Największą degradacją zabudowy oraz powiązaną z tym sytuacją społeczno – gospodarczą mieszkańców cechuje się rejon osiedli Szymańskiego (w tym obszar TAZ), Stary Rynek, Szymańskiego, ulica Piłsudskiego. Istotnym negatywnym elementem oddziaływującym na układ urbanistyczny miasta jest układ komunikacyjny w postaci wspomnianych wcześniej torów kolejowych dzielących miasto oraz drogi krajowej nr 78. Negatywnym czynnikiem oddziaływującym na układ śródmieścia jest brak wolnych terenów co negatywnie oddziałuje na rozwój tej części miasta.

Układy przestrzenne peryferyjnych obrzeży miasta, w większości tworzą zwarte ciągi wzdłuż dróg, otoczone terenami otwartymi, które są użytkowane rolniczo. Zdiagnozowana struktura funkcjonalno - przestrzenno stwarza szereg ograniczeń dla rozwoju. W drodze uzupełnienia obecnych układów

przestrzennych możliwy jest rozwój usług oraz mieszkalnictwa, a także w mniejszym zakresie rozwój działalności gospodarczych.

W ostatnich latach podjęto szereg inwestycji infrastrukturalnych, które miały na celu wzrost jakości przestrzeni miejskiej. Do czołowych inwestycji zaliczyć można zagospodarowanie placu im. Jana Pawła II w rejonie dworca PKP, które miało na celu stworzenie centralnego punktu na mapie miasta. Istotnymi inwestycjami służącymi poprawie wizerunku były działania dotyczące termomodernizacji budynków, utworzenia siłowni zewnętrznych i placów zabaw oraz licznych ścieżek rowerowych. Z punktu widzenia wizerunku miasta istotne znaczenie miała budowa Kompleksu Sportowo-Rekreacyjnego u źródeł Warty w Krompolowie.

2.4.2. Własność gruntów

Poniżej przedstawiono dane dotyczące własności gruntów i budynków w ujęciu statystycznym:
Gminny zasób nieruchomości:

Tabela 31 Grunty tworzące gminny zasób nieruchomości (Dane: GUS)

Rok	Jednostka	Powierzchnia
2010	ha	563,0
2011	ha	575,0
2012	ha	572,0
2013	ha	592,0
2014	ha	576,0

Źródło: GUS

Tabela 32 Powierzchnia gruntów przekazana w użytkowanie wieczyste (Dane: GUS)

Rok	Jednostka	Powierzchnia
2010	ha	126,0
2011	ha	119,0
2012	ha	115,0
2013	ha	115,0
2014	ha	116,0

Źródło: GUS

Powyższe dane wskazują na rosnący gminny zasób nieruchomości oraz spadającą ilość gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste. W analizowanym okresie powierzchnia tworząca gminny zasób nieruchomości wzrosła z 563 ha do 576 ha w 2014 roku (wzrost o 2,3%), natomiast powierzchnia gruntów przekazana w użytkowanie wieczyste spadła ze 126 ha do 116 ha w 2014 roku (spadek o ok. 8%). Gminny zasób nieruchomości wynosił na koniec 2014 roku 6,76% powierzchni całego miasta.

2.4.3. Zasoby mieszkaniowe

Tabela 33 Liczba mieszkań na obszarze Miasta Zawiercie (Dane: GUS)

Rok	Jednostka	Ilość
2010	-	20959
2011	-	21011
2012	-	21089
2013	-	21120
2014	-	21238

Źródło: GUS

Wyżej przedstawione dane wskazują na systematycznie rosnącą liczbę mieszkań na terenie miasta Zawiercie, natomiast w poniższych tabelach przedstawiono najważniejsze dane statystyczne dotyczące wskaźników w zakresie infrastruktury mieszkaniowej.

Tabela 34 Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (Dane: GUS)

Rok	Jednostka	Powierzchnia
2010	m2	65,1
2011	m2	65,3
2012	m2	65,5
2013	m2	65,6
2014	m2	65,7

Źródło: GUS

Tabela 35 Mieszkania na 1000 mieszkańców na terenie Zawiercia (Dane: GUS)

Rok	Jednostka	Ilość
2010	szt.	401,3
2011	szt.	405,0
2012	szt.	408,0
2013	szt.	412,0
2014	szt.	416,5

Źródło: GUS

Powyższe dane wskazują na systematycznie rosnącą średnią powierzchnię mieszkania (obecnie jest to 65,7 m²) oraz rosnącą liczbę mieszkań na 1000 mieszkańców, która wyniosła w 2014 roku 416,5. W analogicznym okresie (2014 rok) średnia powierzchnia mieszkania w województwie śląskim i w Polsce wynosiła odpowiednio 70,2 m² i 73,4 m², a liczba mieszkań na 1000 mieszkańców – 377,5 (woj. śląskie) oraz 363,4 (Polska). Średnia powierzchnia mieszkania jest zatem niższa od średniej wojewódzkiej i krajowej, natomiast wskaźnik ilości mieszkań na 1000 mieszkańców jest wyższy w stosunku do średniej wojewódzkiej i krajowej, co świadczy o znacznych zasobach mieszkalnych na terenie miasta.

Poniżej przedstawiono szczegółowe dane dotyczące zasobów mieszkaniowych (wielorodzinnych) będących w dyspozycji gminy, spółdzielni mieszkaniowych oraz wspólnot mieszkaniowych z terenu Zawiercia:

Tabela 36 Dane dotyczące zasobów mieszkaniowych ZBM oraz spółdzielni mieszkaniowych z terenu Zawiercia.

Nr obszaru	Nazwa ulicy	Ilość mieszkań	Ilość mieszkań (%)	Ilość budynków wielorodzinnych	Ilość budynków wybudowanych przed 1945 rokiem	Ilość budynków (wymagających remontu)*	Zaległości w czynszach (ilość mieszkań)*
1	Osiedle Argentyna	2744	5,45%	27	13	16	108
2	Osiedle Blanowice	2754	5,47%	6	0	1	11
3	Osiedle Borowe - Pole	2264	4,49%	0	0	0	0
4	Osiedle Bzów	941	1,87%	1	1	1	0
5	Osiedle Centrum	11590	23,01%	122	18	57	289

6	Osiedle Dąbrowica	1503	2,98%	18	4	16	65
7	Osiedle Kromołów	3286	6,52%	31	3	2	23
8	Osiedle Marciszów	1162	2,31%	1	0	1	8
9	Osiedle Miodowa	1439	2,86%	11	5	5	8
10	Osiedle Piłsudskiego	7131	14,15%	50	3	29	124
11	Stary Rynek	3482	6,91%	76	58	39	108
12	Osiedle Stawki	1978	3,93%	15	10	8	11
13	Osiedle Szymańskiego (w tym obszar TAZ)	2106	4,18%	43	34	33	112
14	Osiedle Warty	859	1,71%	6	4	6	56
15	Osiedle Wydra Zielona	119	0,24%	0	0	0	0
16	Osiedle Zuzanka	2123	4,21%	0	0	0	0
17	Osiedle Zuzanka I	3452	6,85%	25	0	7	114
18	Osiedle Żerkowice	335	0,66%	0	0	0	0
19	Sołectwo Karlin	161	0,32%	0	0	0	0
20	Sołectwo Łosice	407	0,81%	0	0	0	0
21	Sołectwo Pomrożyce	283	0,56%	0	0	0	0
22	Sołectwo Skarżyce	260	0,52%	0	0	0	0

*- dane nie zawierają informacji ze wspólnot mieszkaniowych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Zakładu Gospodarki Mieszkaniowej w Zawierciu; SM „Hutnik”, SM „Zawiercie”, danych Urzędu Miejskiego w Zawierciu.

Tabela 37 Wskaźniki dotyczące zabudowy mieszkaniowej

Nr obszaru	Nazwa ulicy	Ilość mieszkań	Ilość mieszkań (%)	Wskaźnik ilości budynków wielorodzinnych na 1 tys. mieszkańców	Wskaźnik ilości budynków wybudowanych przed 1945 rokiem na 1 tys. mieszkańców	Wskaźnik ilości budynków (wymagających remontu) na 1 tys. mieszkańców*	Wskaźnik zaległości w czynszach (ilość mieszkań) - na 1 tys. mieszkańców*
1	Osiedle Argentyna	2744	5,45%	9,84	4,74	5,83	39,36
2	Osiedle Blanowice	2754	5,47%	18,52	0,00	0,36	3,99
3	Osiedle Borowe - Pole	2264	4,49%	9,72	0,00	0,00	0,00
4	Osiedle Bzów	941	1,87%	12,75	1,06	1,06	0,00
5	Osiedle Centrum	11590	23,01%	21,05	1,55	4,92	24,94
6	Osiedle Dąbrowica	1503	2,98%	61,21	2,66	10,65	43,25
7	Osiedle Kromołów	3286	6,52%	14,00	0,91	0,61	7,00
8	Osiedle Marciszów	1162	2,31%	11,19	0,00	0,86	6,88
9	Osiedle Miodowa	1439	2,86%	18,07	3,47	3,47	5,56
10	Osiedle Piłsudskiego	7131	14,15%	17,11	0,42	4,07	17,39
11	Stary Rynek	3482	6,91%	38,48	16,66	11,20	31,02
12	Osiedle Stawki	1978	3,93%	17,19	5,06	4,04	5,56
13	Osiedle Szymańskiego (w tym obszar TAZ)	2106	4,18%	33,24	16,14	15,67	53,18
14	Osiedle Warty	859	1,71%	18,63	4,66	6,98	65,19
15	Osiedle Wydra Zielona	119	0,24%	42,02	0,00	0,00	0,00
16	Osiedle Zuzanka	2123	4,21%	7,07	0,00	0,00	0,00

17	Osiedle Zuzanka I	3452	6,85%	13,04	0,00	2,03	33,02
18	Osiedle Żerkowice	335	0,66%	14,93	0,00	0,00	0,00
19	Sołectwo Karlin	161	0,32%	18,63	0,00	0,00	0,00
20	Sołectwo Łosice	407	0,81%	9,83	0,00	0,00	0,00
21	Sołectwo Pomrożyce	283	0,56%	7,07	0,00	0,00	0,00
22	Sołectwo Skarżyce	260	0,52%	3,85	0,00	0,00	0,00

*- dane nie zawierają informacji ze wspólnot mieszkaniowych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Zakładu Gospodarki Mieszkaniowej w Zawierciu; SM „Hutnik”, SM „Zawiercie”, danych Urzędu Miejskiego w Zawierciu.

Tabela 38 Natężenie ilości budynków do remontu w podziale na poszczególne obszary Gminy Zawiercie.

Nr obszaru	Nazwa ulicy	Ilość mieszkań	Ilość mieszkańców (%)	Wskaźnik ilości budynków (wymagających remontu) na 1 tys. mieszkańców*	Natężenie
1	Osiedle Argentyna	2744	5,45%	5,83	1,79
2	Osiedle Blanowice	2754	5,47%	0,36	0,11
3	Osiedle Borowe - Pole	2264	4,49%	0,00	0,00
4	Osiedle Bzów	941	1,87%	1,06	0,33
5	Osiedle Centrum	11590	23,01%	4,92	1,51
6	Osiedle Dąbrowica	1503	2,98%	10,65	3,26
7	Osiedle Kromołów	3286	6,52%	0,61	0,19
8	Osiedle Marciszów	1162	2,31%	0,86	0,26
9	Osiedle Miodowa	1439	2,86%	3,47	1,07
10	Osiedle Piłsudskiego	7131	14,15%	4,07	1,25
11	Stary Rynek	3482	6,91%	11,20	3,43
12	Osiedle Stawki	1978	3,93%	4,04	1,24
13	Osiedle Szymańskiego (w tym obszar TAZ)	2106	4,18%	15,67	4,80
14	Osiedle Warty	859	1,71%	6,98	2,14
15	Osiedle Wydra Zielona	119	0,24%	0,00	0,00
16	Osiedle Zuzanka	2123	4,21%	0,00	0,00
17	Osiedle Zuzanka I	3452	6,85%	2,03	0,62
18	Osiedle Żerkowice	335	0,66%	0,00	0,00
19	Sołectwo Karlin	161	0,32%	0,00	0,00
20	Sołectwo Łosice	407	0,81%	0,00	0,00
21	Sołectwo Pomrożyce	283	0,56%	0,00	0,00
22	Sołectwo Skarżyce	260	0,52%	0,00	0,00

Źródło: Obliczenia własne na bazie danych Zakładu Gospodarki Mieszkaniowej, Gminy Zawiercie oraz danych udostępnionych przez Spółdzielnie Mieszkaniowe.

< 1 – natężenie zjawiska poniżej średniej gminnej

1 – wartość średnia dla gminy

>1 – natężenie zjawiska powyżej średniej gminnej

Powyższe dane wskazują, że najwięcej budynków wielorodzinnych na 1 tys. mieszkańców znajduje się na osiedlu Dąbrowica, natomiast uwzględniając aspekt ilościowy najwięcej takich budynków zlokalizowanych jest na Osiedlu Centrum. Wskaźnik ilości budynków wybudowanych przed 1945 rokiem na 1 tys. mieszkańców największą wartość osiąga na Osiedlu Stary Rynek, czego potwierdzeniem jest również największa ilość takich budynków na tym osiedlu. Wskaźnik ilości budynków (wymagających remontu) na 1 tys. mieszkańców osiąga największą wartość na Osiedlu Szymańskiego (w tym rejon TAZ), natomiast pod względem ilościowym najwięcej takich budynków znajduje się na Osiedlu Centrum. Wskaźnik zaległości w czynszach (ilość mieszkań) - na 1 tys. mieszkańców największą wartość osiąga na Osiedlu Warty, natomiast pod względem ilościowym najwięcej osób zalega z czynszem na Osiedlu Centrum.

Istniejąca tkanka mieszkaniowa wymaga daleko idących działań w zakresie efektywności energetycznej (termomodernizacja, likwidacja indywidualnych źródeł ciepła zasilanych paliwem stałym) co jest szczególnie zauważalne na terenie Osiedla Szymańskiego (w tym rejon TAZ), Osiedla Stary Rynek, Osiedla Dąbrowica oraz na osiedlu Warty. Dodatkowo budynki zlokalizowane na terenie Osiedla Szymańskiego (w tym rejon TAZ) wymagają podjęcia działań mających na celu wyposażenia mieszkań w pełen węzeł sanitarny. Zagospodarowania i odnowienia wymaga również otoczenie budynków w tym podjazdy, chodniki oraz podwórza, co jest również najbardziej widoczne w tych częściach miasta w których ilość budynków do remontu w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców jest największa. W omawianym zakresie dotyczącym potrzeb remontowych należy zwrócić uwagę, że działaniami remontowymi powinny być objęte nie tylko części zewnętrzne budynku (m.in. elewacje, dachy), ale również części wewnętrzne (np. klatki schodowe).

2.4.4. Lokalizacja placówek opieki nad dziećmi w wieku do lat trzech oraz edukacji przedszkolnej

W chwili obecnej na terenie Zawiercia funkcjonują dwa żłobki – jeden publiczny i jeden niepubliczny. Żłobki oferują łącznie 88 miejsc, do których na koniec 2014 roku uczęszczało 87 dzieci. W ciągu roku w przedszkolu przebywało łącznie 107 dzieci. Analizując dane w perspektywie czasowej 2010 – 2014 liczba żłobków zwiększyła się o 1, co oznacza 50% wzrost w zakresie infrastruktury opieki nad dziećmi do lat trzech. Liczba miejsc w żłobkach również zwiększyła się o ponad 50% (wzrost z 45 w 2010 roku do 88 miejsc w roku 2014).

Na terenie Zawiercia funkcjonuje 12 przedszkoli w tym 3 niepubliczne. W ramach przedszkoli funkcjonuje 50 oddziałów. Wszystkie przedszkola oferują łącznie 1189 miejsc. Na koniec roku do przedszkoli uczęszczało 1134 dzieci (dane na koniec 2014 roku). Poniżej przedstawiono szczegółowe dane dotyczące infrastruktury przedszkolnej na terenie miasta Zawiercie.

Tabela 39 Dane dotyczące infrastruktury przedszkolnej na terenie miasta Zawiercie

Ogółem liczba przedszkoli				
2010	2011	2012	2013	2014
10	12	13	12	12

oddziały				
2010	2011	2012	2013	2014
43	49	50	50	50

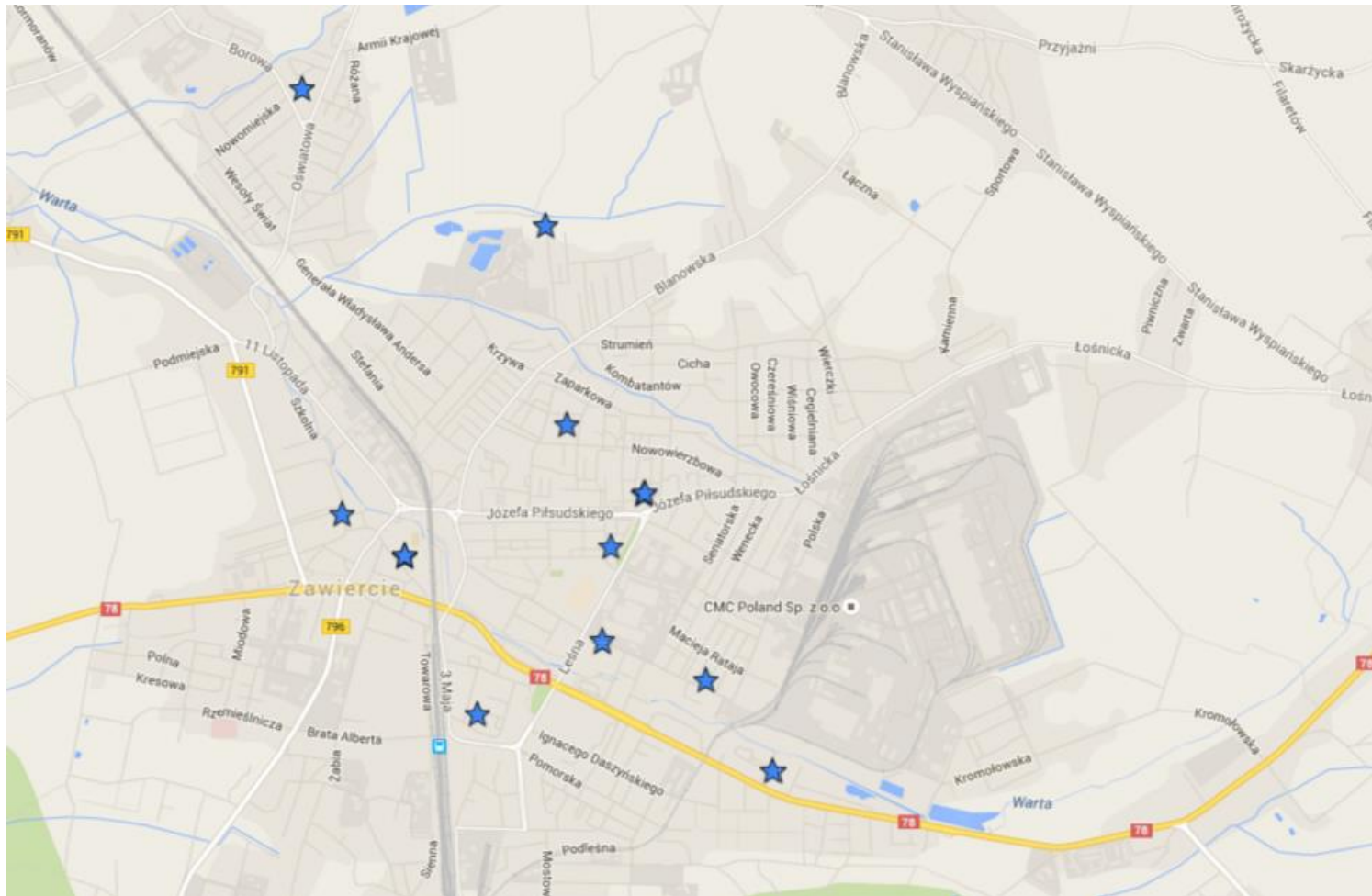
miejsca				
2010	2011	2012	2013	2014
1026	1153	1207	1180	1189

dzieci				
2010	2011	2012	2013	2014
1026	1145	1185	1138	1134

Źródło: GUS

Powyższe dane wskazują na rosnącą liczbę przedszkoli (obecnie ich liczba na terenie miasta wynosi 12 obiektów, w 2010 roku wynosiła 10 obiektów), rosnącą w ślad za tym liczbę oddziałów, rosnącą liczbę miejsc która w ostatnich latach wzrosła o ponad 15% oraz rosnącą liczbę dzieci uczęszczających do przedszkoli (wzrost dzieci uczęszczających wyniósł blisko 10% w stosunku do roku 2010). Infrastruktura przedszkola jest równomiernie rozłożona na tle miasta, co można zaobserwować na poniższej mapie. Przedszkola zlokalizowane są również na obszarze na którym występuje największe wsparcie udzielane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawierciu oraz w miejscach gdzie występują największe ogniska przestępczości. Lokalizacja placówek opieki nad dziećmi w wieku do lat trzech nie ma wpływu na degradację obszarów oddalonych od omawianej infrastruktury.

Mapa 1 Lokalizacja żłobków i przedszkoli na terenie miasta Zawiercie

Legenda:

- ★ - lokalizacja przedszkoli i żłobków

2.4.5. Lokalizacja placówek edukacji podstawowej i gimnazjalnej

W chwili obecnej na terenie miasta funkcjonuje 11 szkół podstawowych (136 oddziałów) do których uczęszcza łącznie 2794 uczniów. W przeciągu ostatnich pięciu lat w mieście wzrosła liczba szkół, oddziałów oraz uczniów. Poniżej przedstawiono szczegółowe dane statystyczne:

Tabela 40 Dane statystyczne dotyczące szkół podstawowych na terenie Zawiercia

Ogółem szkoły podstawowe				
2010	2011	2012	2013	2014
10	10	11	11	11

oddziały w szkołach				
2010	2011	2012	2013	2014
125	127	126	126	136

uczniowie				
2010	2011	2012	2013	2014
2500	2530	2532	2554	2794

Źródło: GUS

W latach 2010 – 2014 wzrosła również liczba szkół gimnazjalnych z 6 do 8 placówek, zmniejszyła się natomiast liczba oddziałów z 69 w 2010 roku do 63 w roku 2014. Zmniejszeniu uległa również liczba uczniów z 1532 osób w roku 2010 do 1410 w roku 2014 (spadek o ok.8%).

Tabela 41 Dane statystyczne dotyczące szkół gimnazjalnych na terenie Zawiercia

ogółem				
2010	2011	2012	2013	2014
6	8	8	8	8

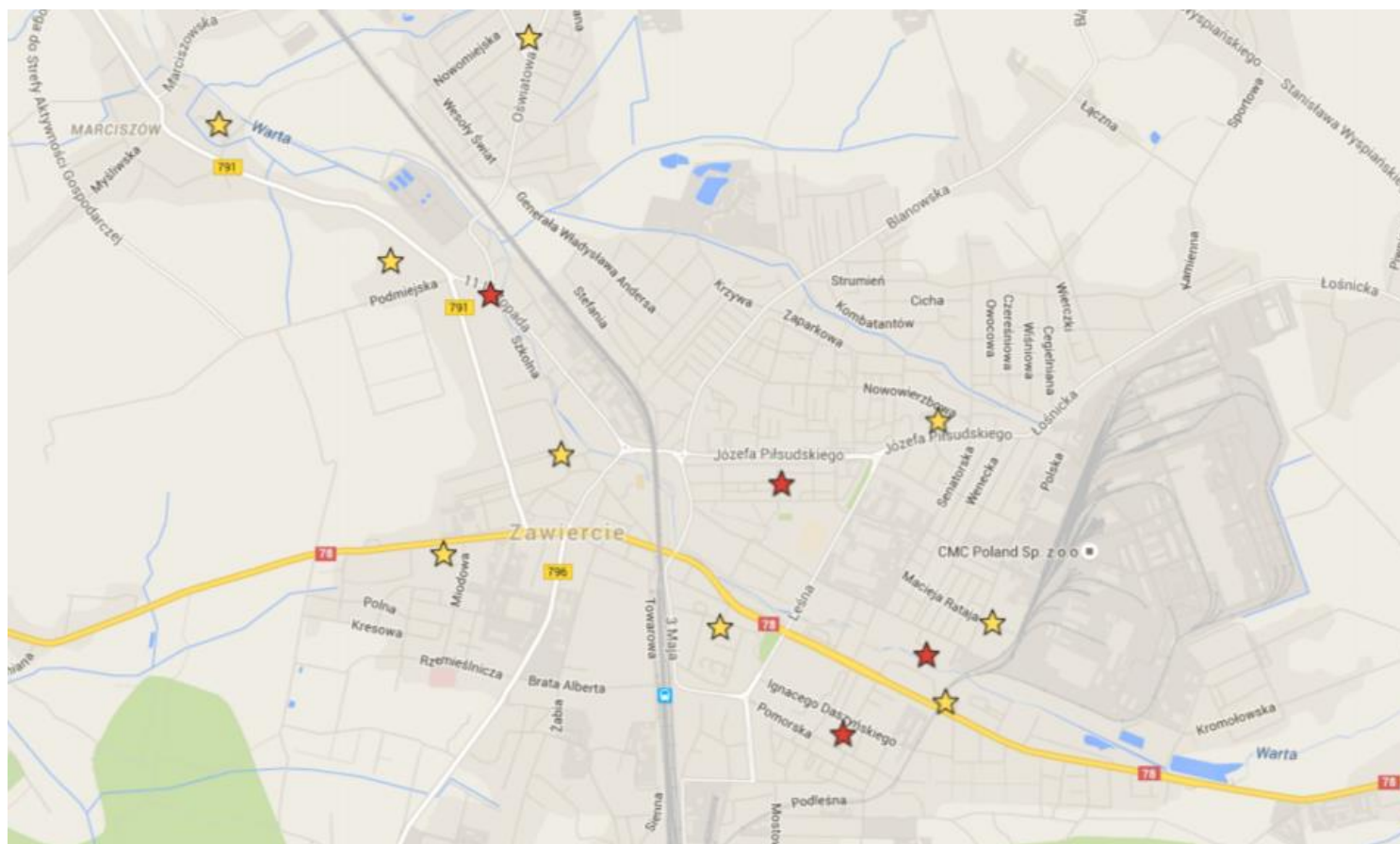
oddziały w szkołach				
2010	2011	2012	2013	2014
69	68	64	59	63

uczniowie				
2010	2011	2012	2013	2014
1532	1511	1452	1400	1410

Źródło: GUS

Lokalizacja szkół podstawowych i gimnazjalnych nie ma wpływu na degradację obszarów oddalonych od szkół. Szkoły podstawowe i gimnazjalne zlokalizowane są również na obszarze na którym występuje największe wsparcie udzielane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawierciu oraz w miejscach gdzie występują największe ogniska przestępczości, co można zaobserwować na poniżej mapie:

Mapa 2 Lokalizacja szkół podstawowych i gimnazjalnych na terenie miasta Zawiercie

Legenda:

- ★ - lokalizacja szkół podstawowych
- ★ - lokalizacja szkół gimnazjalnych

2.4.6. Lokalizacja placówek edukacji ponadgimnazjalnej

Na terenie miasta funkcjonuje w chwili obecnej pięć szkół ponadgimnazjalnych w których funkcjonuje 42 oddziały, a naukę pobiera 1332 uczniów. W perspektywie czasowej liczba szkół zmalała z ośmiu placówek w 2010 roku do pięciu w roku 2014, zmniejszyła się również liczba oddziałów z 55 do 42 w roku 2014, jak również liczba uczniów z 1587 w roku 2010 do 1332 w roku 2014. Poniżej przedstawiono szczegółowe dane statystyczne:

Tabela 42 Dane statystyczne dotyczące szkół ponadgimnazjalnych na terenie Zawiercia

Ogółem (szkoły ponadgimnazjalne)				
2010	2011	2012	2013	2014
8	8	8	5	5

Oddziały (szkoły ponadgimnazjalne)				
2010	2011	2012	2013	2014
55	52	49	43	42

Uczniowie (szkoły ponadgimnazjalne)				
2010	2011	2012	2013	2014
1587	1537	1478	1346	1332

Źródło: GUS

W zakresie szkolnictwa zawodowego na terenie miasta funkcjonuje w chwili obecnej siedem placówek (59 oddziałów). Łącznie w szkołach naukę pobiera 1590 uczniów. W okresie 2010 – 2014 liczba placówek wzrosła o jedną, liczba oddziałów zmalała o 4, a liczba uczniów zmniejszyła się 1026 (spadek o ok. 6%). Odsetek uczniów wśród uczniów szkół ponadgimnazjalnych ogółem na koniec 2014 roku wyniósł 50,6% (tj. zwiększył się o ok. 2,7% w stosunku do roku 2010). Poniżej przedstawiono szczegółowe dane statystyczne:

Tabela 43 Dane statystyczne dotyczące szkół ponadgimnazjalnych na terenie Zawiercia (szkoły zawodowe)

Ogółem szkoły ponadgimnazjalne (zawodowe)				
2010	2011	2012	2013	2014
6	6	7	7	7

Oddziały szkoły ponadgimnazjalne (zawodowe)				
2010	2011	2012	2013	2014
63	63	61	60	59

Uczniowie szkoły ponadgimnazjalne (zawodowe)				
2010	2011	2012	2013	2014
1688	1716	1681	1647	1590

odsetek uczniów wśród uczniów szkół ponadgimnazjalnych ogółem				
---	--	--	--	--

2010	2011	2012	2013	2014
47,59%	48,67%	49,30%	51,01%	50,62%

Źródło: GUS

Liczba placówek edukacji ponadgimnazjalnej w chwili obecnej na terenie miasta Zawiercie kształtuje się na poziomie trzech placówek, w których funkcjonuje 21 oddziałów, a naukę pobiera 420 osób. W okresie 2010 – 2014 liczba placówek zmalała z 5 w 2010 roku do 3 w roku 2014, w tym samym okresie liczba oddziałów wzrosła z 18 do 21, a liczba uczniów zwiększyła się z 304 do 420.

Tabela 44 Dane statystyczne dotyczące szkół policealnych na terenie Zawiercia

Ogółem (szkoły policealne)				
2010	2011	2012	2013	2014
5	4	3	3	3

Oddziały (szkoły policealne)				
2010	2011	2012	2013	2014
18	19	12	14	21

Uczniowie (szkoły policealne)				
2010	2011	2012	2013	2014
304	360	320	304	420

Źródło: GUS

Na terenie Zawiercia nie funkcjonują w chwili obecnej szkoły wyższe.

Lokalizacja szkół ponadgimnazjalnych nie ma wpływu na degradację obszarów oddalonych od szkół. Szkoły ponadgimnazjalne w tym policealne zlokalizowane są również na obszarze na którym występuje największe wsparcie udzielane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawierciu oraz w miejscach gdzie występują największe ogniska przestępczości, co można zaobserwować na poniżej mapie:

Mapa 3 Lokalizacja szkół ponadgimnazjalnych na terenie miasta Zawiercie

Legenda:

- ★ - lokalizacja szkół ponadgimnazjalnych na terenie Zawiercia

2.4.7. Lokalizacja placówek opieki zdrowotnej

Na terenie Zawiercia funkcjonuje 35 przychodni lekarskich (stan na koniec 2014 roku), a ich odsetek na 1 tys. mieszkańców wyniósł 7. W 2014 roku udzielono łącznie 241 360 porad medycznych (podstawowa opieka zdrowotna). W okresie 2010 – 2014 ich liczba systematycznie rosła z 243,7 tys. w 2010 roku do 251,4 tys. w roku 2014 (wzrost o ok. 3,2% w ciągu ostatnich 5 lat).

W ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2014 roku wykonano 560 708 porad, podczas gdy w 2010 roku było 536 532.

Ośrodki podstawowej opieki zdrowotnej charakteryzują się równomiernym rozmieszczeniem na tle poszczególnych części miasta Zawiercie. Na terenie Zawiercia działa 14 podmiotów świadczących usługi w ramach systemu Narodowego Funduszu Zdrowia, co zostało zobrazowane na mapie.

Tabela 45 Dane dotyczące opieki zdrowotnej na terenie miasta Zawiercie

przychodnie ogółem				
2010	2011	2012	2013	2014
32	33	32	32	35

publiczne				
2010	2011	2012	2013	2014
7	7	0	0	0

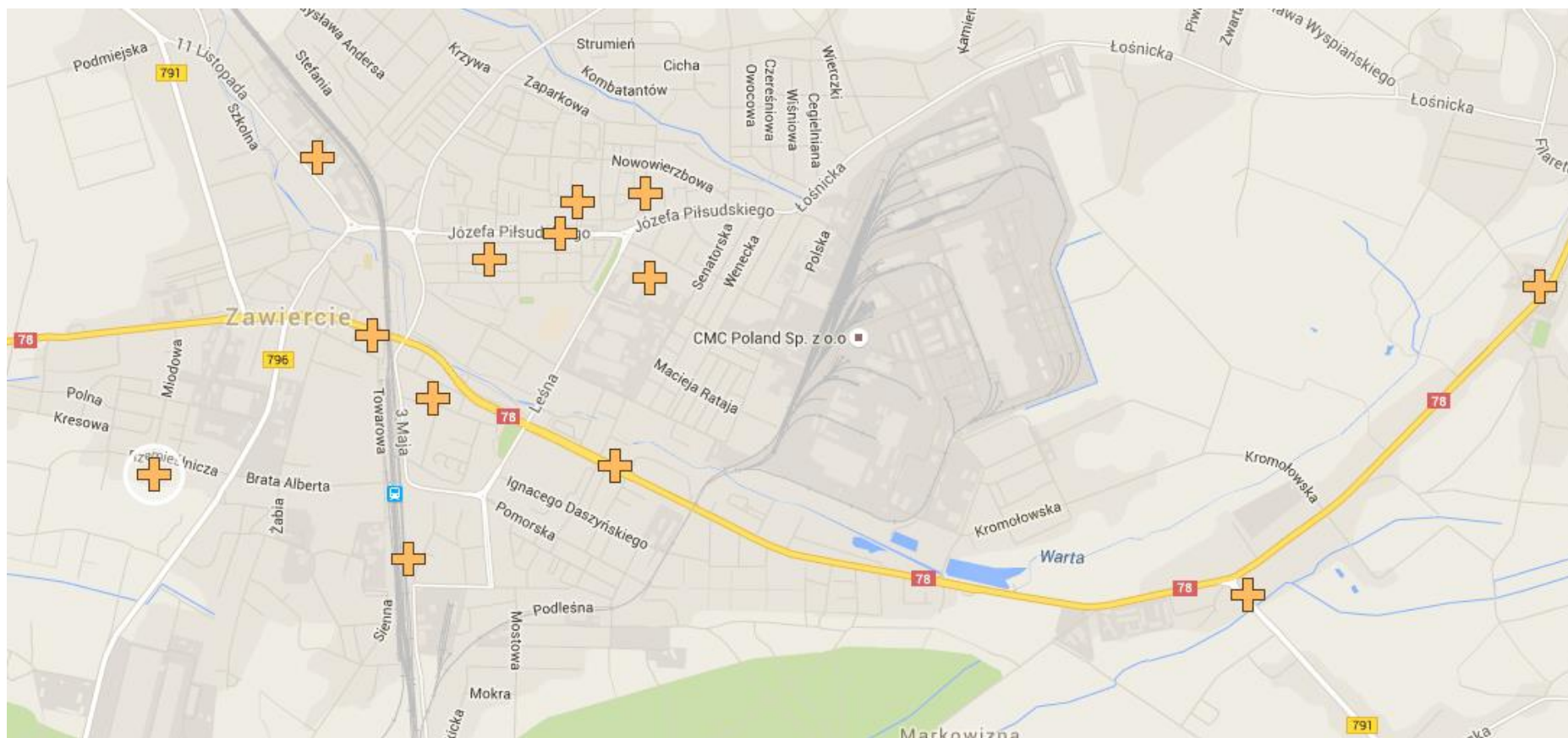
przychodnie na 10 tys. ludności				
2010	2011	2012	2013	2014
61,28%	63,61%	61,91%	62,43%	68,64%

Źródło: GUS

Mieszkańcy wszystkich dzielnic Zawiercia mają równy dostęp do świadczeń w ramach jednostek świadczących usługi na podstawie kontraktu z Narodowym Funduszem Zdrowia, jednakże największe ich zagęszczenie występuje wokół ulicy Piłsudskiego. Poniżej przedstawiono szczegółową lokalizację podmiotów działających w ramach publicznej służby zdrowia.

Mapa 4 Lokalizacja podmiotów działających w ramach publicznego systemu opieki zdrowotnej

Legenda:

- - lokalizacja podmiotów działających w ramach publicznego systemu opieki zdrowotnej

2.4.8. Lokalizacja infrastruktury sportu i rekreacji

Do najważniejszych obiektów w zakresie infrastruktury sportu i rekreacji na terenie miasta zaliczyć można wielofunkcyjny obiekt zlokalizowany przy ulicy Wierzbowej. W obiekcie znajduje się boisko sportowe na którym można grać w piłkę nożną, piłkę siatkową, piłkę ręczną, koszykówkę itp. natomiast w okresie zimowym swych sił można próbować na lodowisku. Dla wszystkich miłośników sportów ekstremalnych do dyspozycji jest Skate Park. W ofercie znajduje się też siłownia zewnętrzna. Na terenie miasta znajduje się również kryta pływalnia zlokalizowana przy ulicy Pomorskiej 61. W ofercie Ośrodka Sportu i Rekreacji w Zawierciu znajduje się również sauna (ul. Moniuszki 10) oraz dwie siłownie (ul. Moniuszki 10; ul. Blanowska 40). Ośrodek Sportu i Rekreacji w Zawierciu dysponuje trzema wielofunkcyjnymi halami sportowymi (ul. Moniuszki 10, ul. Blanowska 40, ul. Piłsudskiego 73a).

Istotnym miejscem na mapie miasta jest również kompleks sportowo – rekreacyjny źródeł Warty w Kromoławie. Dzięki inwestycji zostały odkryte źródła rzeki Warty, powstała platforma widokowa oraz dwa stawy i system kanałów wodnych, wokół których znajdują się ławki, alejki oraz zieleń. Powstał również plac, na którym będą odbywać się imprezy kulturalne. Wokół zagospodarowanego terenu znajdują się parkingi oraz budynek socjalny przy boisku sportowym. Inwestycja zlokalizowana jest w okolicy ulic: Filaretów, Browar oraz Nad Wartą.

Główne ośrodki są bardzo dobrze skomunikowane zarówno pod względem dojazdu samochodem jak i komunikacją miejską.

Na terenie miasta znajduje się również kilka boisk zlokalizowanych najczęściej przy szkołach oraz piętnaście placów zabaw. Zarówno liczba boisk oraz placów zabaw jest zbyt mała w stosunku do potrzeb zgłaszanych przez mieszkańców, którzy zgłaszają konieczność budowy nowych i modernizacji już istniejących pod kątem wyposażenia w urządzenia oraz obiekty małej architektury (m.in. ławki kosze na śmieci). W szczególnie złym stanie znajduje się kompleks sportowy „Włókniarz” zlokalizowany na osiedlu Stary Rynek.

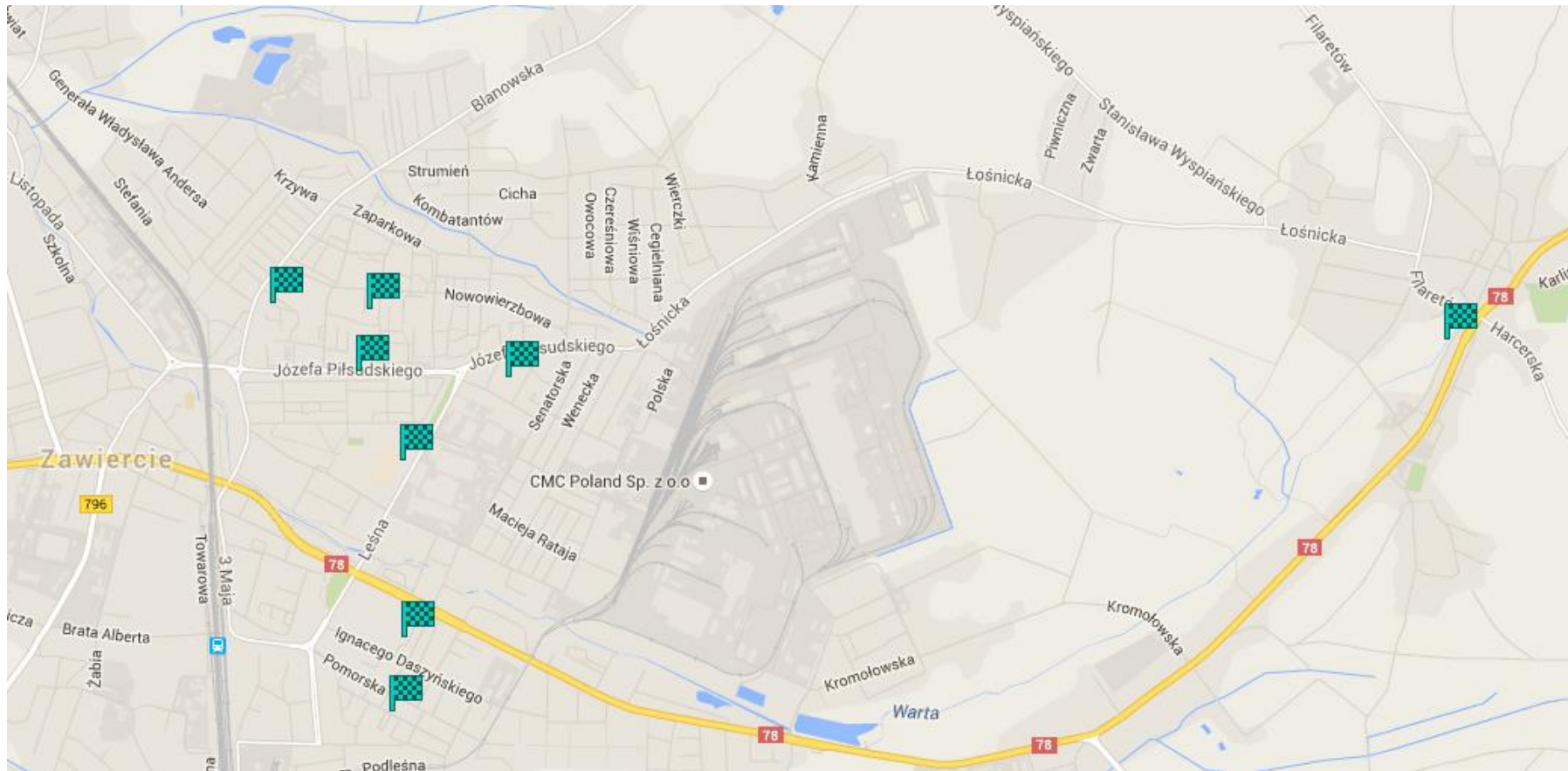
W kontekście rekreacji należy zwrócić uwagę na parki, tereny zalesione oraz przestrzenie publiczne, które umożliwiają spędzanie czasu wolnego.

Na terenie gminy znajdują się dwa parki gminne zlokalizowane przy ul. Kościuszki i ul. Mickiewicza, park zarządzany przez Ośrodek Sportu i Rekreacji zlokalizowany przy basenie miejskim oraz jeden prywatny park zlokalizowany przy ulicy Paderewskiego. Na terenie gminy nie brakuje również lasów, które zajmują 1791,38 ha co stanowi ok. 21% powierzchni całej gminy. Deficyt występuje jednak w zakresie ilości przestrzeni publicznych na których mieszkańcy mogliby spędzać czas wolny (problem ten dotyczy głównie centrum miasta). Na terenie miasta znajduje się jedynie Plac im. Jana Pawła II.

Poniżej zaprezentowano lokalizację głównych ośrodków sportu i rekreacji:

Mapa 5 Lokalizacja ośrodków sportu i rekreacji na terenie miasta Zawiercie

Legenda:

- lokalizacja ośrodków sportu i rekreacji na terenie miasta Zawiercie.

2.4.9. Lokalizacja głównych placówek handlowych na terenie miasta Zawiercie

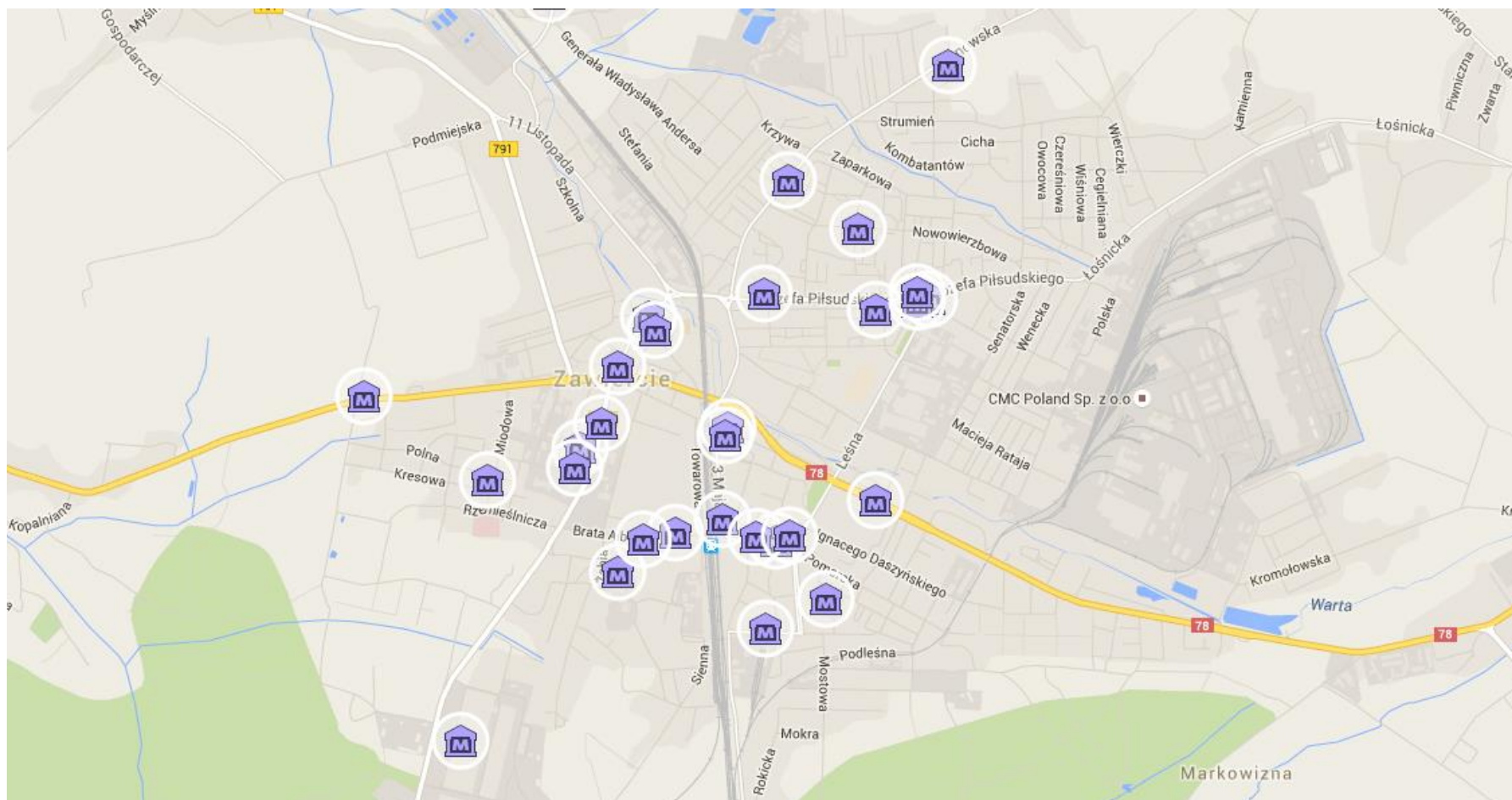
Na terenie miasta dominuje działalność handlowa prowadzona w małych, średnio i wielko powierzchniowych placówkach handlowych. Najważniejsze lokalizacje w których zlokalizowane są placówki handlowe znajdują się w następujących miejscach:

1. ul. Obrońców Poczty Gdańskiej 20; powierzchnia całkowita - 2529,65 m²
2. ul. Piłsudskiego 23- powierzchnia całkowita - 6607,0 m²
3. ul. Westerplatte 33 - placówki w różnych branżach (m.in. Biedronka) - powierzchnia całkowita 4829,0 m²
4. ul. Piłsudskiego 19 - powierzchnia całkowita 3475,0 m²
5. ul. Brata Alberta 6 – brak danych dotyczących powierzchni
6. ul. Apteczna 20 - powierzchnia całkowita 2688,0 m²
7. ul. Stary Rynek 1 – powierzchnia całkowita 440,0 m²
8. ul. Gen. Sikorskiego 22 – powierzchnia całkowita 2316,0 m²
9. ul. Paderewskiego 14 – powierzchnia całkowita 1664.50 m²
10. ul. Spacerowa 15 – powierzchnia całkowita 825,70 m²
11. ul. Obrońców poczty Gdańskiej 111- powierzchnia całkowita 4257.0 m²
12. ul. Obrońców Poczty Gdańskiej 20 i – brak danych dotyczących powierzchni
13. ul. Żabia 39 powierzchnia całkowita 9906,0 m²
14. ul. Blanowska 50 – powierzchnia całkowita 1350,0 m²
15. DOM TOWAROWY ul. Powstańców Śląskich 9
16. SKLEP SPOŻYWCZY ul. Obrońców Poczty Gdańskiej 10
17. PAWILON HANDLOWY ul. Targowa 7
18. CIĄG PAWILONÓW HANDLOWO-USŁUGOWYCH ul. Piłsudskiego 87
19. CIĄG PAWILONÓW HANDLOWYCH ul. Piłsudskiego 91
20. CIĄG PAWILONÓW HANDLOWYCH ul. Powstańców Śląskich 4
21. PAWILON HANDLOWY SENGAM ul. Brata Alberta 11
22. PAWILON HANDLOWY – SKLEP MEBLOWY ul. Zachodnia 4
23. PAWILON HANDLOWY – SKLEP SPOŻYWCZY, DROGERIA , ul. 3 Maja 33
24. PAWILON HANDLOWY ul. Blanowska 122
25. PAWILON HANDLOWY – ul. Pułaskiego 7
26. CIĄG PAWILONÓW HANDLOWO-USŁUGOWYCH ul. Wierzbowa od Nr 16 do nr 48
27. PAWILON HANDLOWO-USŁUGOWY ul. Gen. Sikorskiego 26
28. CIĄG PAWILONÓW HANDLOWO-USŁUGOWYCH ul. Generała Sikorskiego od nr 6 do nr 16
29. PAWILON HANDLOWO – USŁUGOWY ul. Sikorskiego 6a
30. PAWILON HANDLOWY ul. Oświatowa 15
31. PAWILON HANDLOWY ul. Miodowa 12 a
32. PAWILONY HANDLOWE ul. Stary Rynek 4

Dane dotyczące powierzchni wyżej wymienionych obiektów pochodzą z 2007 roku (brak jest nowszych danych w tym zakresie).

Największe zagęszczenie placówek handlowych można zaobserwować wokół ulic Piłsudskiego, Obrońców Poczty Gdańskiej, Stary Rynek, 3 Maja. Najmniej placówek handlowych znajduje się na obrzeżach miasta. Obszary, które charakteryzują się największym wsparciem w zakresie pomocy społecznej posiadają zarazem szeroki dostęp do placówek handlowych. Powyższe dane wskazują na gęstą sieć placówek handlowych na terenie miasta co zostało zobrazowane na poniższej mapie:

Mapa 6 Lokalizacja najważniejszych placówek handlowych na terenie miasta Zawiercie

Legenda:

 - lokalizacja najważniejszych placówek handlowych na terenie miasta Zawiercie

2.4.10. Obszary przemysłowe (zdegradowane)

Tereny wokół Huty Szkła

Huta Szkła Zawiercie Sp. z o.o. zlokalizowana jest przy ulicy Towarowej 18. Zakład jest jednym z najbardziej znanych i docenianych polskich producentów szkła kryształowego. Produkcję szkła rozpoczęto w zakładzie w latach XIX wieku. Bogata, wielowiekowa tradycja i unikalna ręczna produkcja wyróżnia wyroby huty i czyni je łatwo rozpoznawalnymi, dzięki oryginalnemu wzornictwu nieosiągalnemu dla produkcji masowej. Huta znajduje się na szlaku zabytków techniki, odwiedzana jest przez turystów którzy mogą zobaczyć wyrób kryształów. Huta w ubiegłych latach znajdowała się na szlaku atrakcji „Industriady”.

Niestety zarówno budynki, jak i teren wokół Huty – bezpośrednio przylegający do starych budynków zakładu, jest zaniedbany i zniszczony, wymaga gruntownego remontu – głównie elewacja, okna, stan nawierzchni wokół budynków.

HUTA Zawiercie – CMC Poland Sp. z o.o.

Obecnie zakład znajduje się w rękach amerykańskich - Commercial Metals Company, globalnego przedsiębiorstwa zajmującego się ekonomicznym recyklingiem, produkcją, przetwórstwem stali i handlem. Od momentu powstania w II połowie XIX wieku Huta dostarcza jakościowe produkty stalowe na rynki europejskie, zyskując tym samym uznanie klientów. Dysponując mocami produkcyjnymi na poziomie 1,9 miliona ton rocznie, jest drugim największym producentem stali w Polsce, wytwarzającym pręty zbrojeniowe, walcówkę i pręty walcowane zwykłej jakości. Zakłady należą do najbardziej nowoczesnych i wydajnych na świecie i wyposażone są w piece elektryczne łukowe, w których możliwe jest stosowanie złomu jako wsadu. Jest to obecnie najbardziej przyjazna dla środowiska technologia hutnicza. Produkty są wykorzystywane w przemyśle budowlanym, rolniczym, energetycznym, maszynowym, okrętowym, do produkcji przyczep ciężarowych i wyrobów konsumpcyjnych zarówno w Polsce jak i poza nią.

Wokół Huty (obszar Osiedla WARTY, ul. Okólna, dawny biurowiec CMC), znajdują się obszary i obiekty poprzemysłowe (budynki mieszkalne, budowane dla pracowników), które bez podjęcia odpowiednich działań ulegną degradacji i zniszczeniu. Na szczególną ochronę zasługuje stary budynek siedziby Huty, w którym znajdują się w chwili obecnej głównie biura.

Obszar Odlewni Żeliwa Ciągłego oraz przedsiębiorstwa FOB-DECOR

Początek dziejów Odlewni Żeliwa S.A. zlokalizowanej przy ulicy Leśnej 10 sięga 1886 roku, kiedy to powstała pierwsza kuźnia (produkowano w niej zgrzebła i narzędzia rolnicze). Obecnie oferta zakładu obejmuje łączniki, odlewy oraz odlewy precyzyjne. Rewitalizacji bądź też znalezienia nowych funkcji wymagają budynki i tereny zakładowe (Odlewnia Żeliwa Ciągłego ul. Leśna 10, FOB-DECOR ul. Leśna 20), co wynika z ich położenia (centrum miasta, nieopodal najważniejszych instytucji w mieście). Obecny stan budynków negatywnie oddziałuje na jakość przestrzeni miejskiej Zawiercia.

Obszar Zakładów Zafama

Przedsiębiorstwo ma swoją siedzibę przy ul. Ignacego Paderewskiego 12 B. Przedmiotem działalności firmy jest produkcja łożysk wieńcowych wielkogabarytowych. Rewitalizacji bądź też znalezienia nowych funkcji wymagają tereny zakładowe co wynika z ich położenia (centrum miasta, nieopodal najważniejszych instytucji w mieście). Obecny stan budynków negatywnie oddziałuje na jakość przestrzeni miejskiej Zawiercia.

2.4.11. Komunikacja zbiorowa

Na terenie miasta Zawiercie funkcjonuje sieć połączeń autobusowych w ramach miejskiej komunikacji zbiorowej. Organizatorem komunikacji jest Gmina Zawiercie, która wykonuje swoje zadania za pomocą Zakładu Komunikacji Miejskiej w Zawierciu. Zakład Komunikacji Miejskiej w Zawierciu, jest gminną jednostką organizacyjną realizującą zadania w zakresie lokalnego transportu zbiorowego. Siedzibą Zakładu jest miasto Zawiercie, teren jego działalności obejmuje miasta Zawiercie oraz inne gminy. Zakład nie posiada osobowości prawnej. Zakład Komunikacji Miejskiej jest zakładem budżetowym w rozumieniu ustawy z dnia 3 czerwca 2005 roku o finansach publicznych Dz. U. 249 poz. 2104 z późniejszymi zmianami.

W chwili obecnej na terenie miasta funkcjonują następujące linie autobusowe:

- LINIA 0 (DW.PKP - SIENKIEWICZA - RÓWNA SZK. - PRZECHODNIA - POLSKA - OŚ. ŻABKI - TELEKOM. - KOŚCIUSZKI - DW.PKP)
- LINIA 1 (ZPB - BLANOWICE - POMROŻYCE - PARKOSZOWICE - WŁODOWICE)
- LINIA 1 (WŁODOWICE - PARKOSZOWICE - POMROŻYCE - BLANOWICE - ZPB)
- LINIA 2 (SIEWIERZ - ŻELISŁAWICE - PORĘBA - KRZEMIENDA - SZPITAL - ST. RYNEK - DW.PKP)
- LINIA 2 (DW.PKP - ŻABKI - ST. RYNEK - SZPITAL - KRZEMIENDA - PORĘBA - ŻELISŁAWICE - SIEWIERZ)
- LINIA 2bis (DW. PKP. - LEŚNA - RÓWNA - OŚ. ŻABKI - STARY RYNEK - MIODOWA SZPITAL - STARY RYNEK - OŚ ŻABKI - RÓWNA - LEŚNA - DW.PKP)
- LINIA 3A (DW. PKP - OŚ ŻABKI - BOROWE P. - MARCISZÓW - MIODOWA SZPITAL)
- LINIA 3A (MIODOWA SZPITAL - MARCISZÓW - BOROWE P. - OŚ ŻABKI - DW. PKP)
- LINIA 3B (KALINÓWKA - KROMOŁÓW - WARTY - DW. PKP)
- LINIA 3B (DW. PKP - WARTY - KROMOŁÓW - KALINÓWKA)
- LINIA 4 (DW.PKP - WARTY - BZÓW)
- LINIA 4 (BZÓW - WARTY - DW. PKP)
- LINIA 5 (DW.PKP - OŚ. ŻABKI - ŁOŚNICE - KROMOŁÓW R. - POMROŻYCE - PIECKI - MORSKO)
- LINIA 5 (MORSKO - PIECKI - POMROŻYCE - KROMOŁÓW R. - ŁOŚNICE - OŚ. ŻABKI - DW. PKP)
- LINIA 6 (DW. PKP - B. POLE - RUDNIKI- BLANOWICE)
- LINIA 6 (DW. PKP - BLANOWICE - RUDNIKI)
- LINIA 7 (DW. PKP. - OŚ. ŻABKI - WARTY - OGRODZIENIEC - PODZAMCZE)
- LINIA 7 (PODZAMCZE - OGRODZIENIEC - WARTY - OŚ. ŻABKI - DW. PKP)
- LINIA 8 (DW. PKP - KOMOŁÓW - KARLIN - KIEŁKOWICE - SULINY)
- LINIA 8 (SULINY - KIEŁKOWICE - KARLIN - KROMOŁÓW - DW. PKP)

Poniższy schemat połączeń komunikacyjnych wskazuje, że miasto jest bardzo dobrze skomunikowane. Komunikacja zbiorowa umożliwia łatwy dostęp do placówek edukacji, służby zdrowia, kultury, sportu i rekreacji oraz pomocy społecznej.

Mapa 7 Schemat miejskiej komunikacji autobusowej na terenie miasta Zawiercie

Zakład Komunikacji Miejskiej
 ul. Polska 21, 42-400 Zawiercie
 tel. 32 67 234 11
 www.zkm-zawiercie.com.pl
 e-mail: zkm.zawiercie@gmail.com

2.4.12. Ochrona zabytków – obiekty wpisane do rejestru zabytków oraz objęte ochroną konserwatorską na mocy obowiązujących planów miejscowych

Do obiektów wpisanych do rejestru zabytków na terenie Zawiercia zaliczyć można:

- Budynek kościoła parafialnego pod wezwaniem Świętych Apostołów Piotra i Pawła, wzniesiony w latach 1896–1903 w stylu neogotyckim według projektu architekta Hugo Kudera. Wpis do rejestru zabytków obejmuje budynek kościoła w obrysie murów zewnętrznych;
- Układ urbanistyczny osiedla robotniczego TAZ - rozplanowanie osiedla w postaci układu szachownicowego, na który składają się ulice Bohaterów Westerplatte i Niedziałkowskiego, założone równolegle wraz z przecinającymi je pod kątem prostym uliczkami pieszymi;
  - zabudowa:
    - mieszkaniowa przy ulicy Niedziałkowskiego 1,3, 22, i 23 oraz Bohaterów Westerplatte 4 i 6,
    - budynki użyteczności publicznej: szkoła, dawny Dom Ludowy, dawna resursa, dawna łaźnia, dawny kościół ewangelicki,
    - willa dyrektora (obecnie biblioteka),
  - zieleń osiedlowa i ogólnoużytkowa;
- Zespół willowy (ul. 3 Maja 25) – willa, budynek mieszkalno-gospodarczy (oficyna) i ogród z przed ogrodem, otoczony ogrodzeniem. Granice ochrony obejmują wymienione obiekty wraz z najbliższym otoczeniem;
- Dwór z pierwszej połowy XIX wieku (Zawiercie Bzów), przebudowany po 1914 roku, murowany, tynkowany. Granice ochrony obejmują obiekt i najbliższe otoczenie;
- Kościół parafialny pod wezwaniem świętego Mikołaja z XVI wieku, rozbudowany w XIX wieku. Granice ochrony obejmują całość obiektu w ramach ogrodzenia;
- Cmentarz żydowski, stalle nagrobne z reliefowymi przedstawieniami oraz nagrobki. Granice ochrony obejmują całość zespołu w ramach ogrodzenia;
- Ruiny zamku z XIV wieku, od XVII wieku w ruinie. Zamek zbudowany na wydłużonym wzniesieniu na skałach włączonych w obręb budowli, murowany z kamienia łamanego. Granice ochrony rozciągają się na całość ruin, nowsze zabudowania u stóp wzniesienia i strefę w promieniu 100 m wokół ruin;
- Kościółek parafialny pod wezwaniem Świętej Trójcy i świętego Floriana z XVI/XVII wiek, wczesnobarokowy. Granice ochrony obejmują obiekt w ramach ogrodzenia;
- Kostnica – pierwotnie Ogrójec przy kościele parafialnym pod wezwaniem Świętej Trójcy i świętego Floriana; Granice ochrony obejmują zespół w ramach ogrodzenia.¹⁰

Podjęcia prac remontowych i konserwatorskich wymaga budynek kościoła parafialnego pod wezwaniem Świętych Apostołów Piotra i Pawła (dach) oraz budynki mieszkalne zlokalizowane na osiedlu TAZ szczególnie budynek starej łaźni. Przy realizacji zadań wynikających z niniejszego dokumentu należy zwrócić uwagę na konieczność wpisywania się zamierzenia budowlanego w istniejący krajobraz architektoniczny i przyrodniczy. Należy zwrócić szczególną uwagę na obiekty oraz obszary urbanistyczne wpisane do rejestru zabytków. Planowane zamierzenia budowlane muszą komponować się z istniejącą zabudową oraz wpisywać się w trend zrównoważonego rozwoju. Z punktu widzenia zgodności z polityką Unii Europejskiej istotne jest przestrzeganie wymagań dotyczących ochrony klimatu.

---

¹⁰ Rejestr zabytków

Obszarem w którym zlokalizowanych jest najwięcej obiektów zabytkowych jest obszar osiedla Szymańskiego (rejon TAZ).

2.4.13. Infrastruktura techniczna

Infrastruktura drogowa

Zawiercie jest bardzo dobrze skomunikowane z całym Województwem Śląskim. Zawiercie znajduje się na skrzyżowaniu szeregu szlaków komunikacyjnych. Przez miasto przebiega droga krajowa nr 78 łącząca Chałupki (granica z Republiką Czeską) z Chmielnikiem (województwo świętokrzyskie).

W pobliżu Zawiercia znajdują się następujące szlaki komunikacyjne:

- Autostrada A1 - Gdańsk – Toruń – Łódź – Piotrków Trybunalski – Częstochowa – Gliwice – Gorzyczki – granica z Czechami;
- Droga krajowa nr 1 / S1 - Gdańsk – Toruń – Łódź – Piotrków Trybunalski – Częstochowa – Dąbrowa Górnicza – Tychy – Bielsko-Biała – Cieszyn – granica państwa z Czechami.

W pobliżu Zawiercia (około 28 km) znajduje się również lotnisko – Międzynarodowy Port Lotniczy Katowice – Pyrzowice.

Główna infrastruktura drogowa oddziałuje negatywnie na stan nieruchomości położonych wzdłuż drogi krajowej nr 78.

Infrastruktura kolejowa

Zawiercie to również ważny węzeł kolejowy. Miasto posiada bezpośrednie połączenia kolejowe w kierunku północnym – Warszawa, Gdynia, południowym – Kraków, Zakopane, Praga, Budapeszt, Wiedeń, zachodnim – górny i dolny Śląsk oraz wschodnim – Ełk, Suwałki.

Poniżej podano odległości do największych miast w otoczeniu Zawiercia:

- Katowice - 43 km,
- Częstochowa - 45 km,
- Kraków - 67 km,
- Międzynarodowy Port Lotniczy w Katowicach – Pyrzowicach - 28 km,
- Warszawa (bezpośrednie połączenie kolejowe – czas podróży 1,5 h) - 278 km.

Właśnie te niewielkie odległości i dobra komunikacja PKP i PKS sprawiają, że miasto to stanowi doskonały punkt wypadowy w najbardziej atrakcyjne tereny Jury Krakowsko – Częstochowskiej.

Infrastruktura sieciowa

Poniżej przedstawiono najważniejsze dane statystyczne dotyczące wykorzystania infrastruktury sieciowej na terenie miasta Zawiercie w ostatnich pięciu latach:

Tabela 46 Odsetek ludności korzystający z sieci wodociągowej

Sieć	Rok	%
wodociąg	2010	98,8
wodociąg	2011	98,8
wodociąg	2012	98,8
wodociąg	2013	98,8
wodociąg	2014	98,8

Tabela 47 Odsetek ludności korzystający z sieci kanalizacyjnej

Sieć	Rok	%
kanalizacja	2010	75,4
kanalizacja	2011	77,6

kanalizacja	2012	79,2
kanalizacja	2013	81,3
kanalizacja	2014	81,3

Tabela 48 Odsetek ludności korzystający z sieci gazowej

Sieć	Rok	%
gaz	2010	69,8
gaz	2011	69,7
gaz	2012	70,0
gaz	2013	70,1
gaz	2014	70,0

Powyższe dane wskazują na stały odsetek ludności korzystających z sieci wodociągowej, rosnący odsetek mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej i gazowej. Na terenie miasta Zawiercie istnieje nowoczesna oczyszczalnia ścieków, która dysponuje rezerwami w zakresie ilości oczyszczanych ścieków. Właścicielem oczyszczalni jest Gmina Zawiercie, administratorem Rejonowe Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji.

Gospodarka odpadami

Zbieranie, transport i odzysk odpadów z terenu gminy Zawiercie reguluje obowiązujący „Plan Gospodarki Odpadami dla Miasta Zawiercie na lata 2004-2011”. Miasto Zawiercie posiada własne nowoczesne składowisko odpadów komunalnych pn. „Kobylarz”, które administrowane jest przez Zakład Gospodarki Komunalnej, stanowiący spółkę komunalną ze 100% udziałem Gminy Zawiercie. Gmina prowadzi selektywną zbiórkę odpadów. W tym celu uruchomiony został Zakład Przerobu Odpadów.

Energia ciepła

Potrzeby ciepłe miasta Zawiercie pokrywane są ze źródeł ciepła zlokalizowanych na terenie Zawiercia, którymi są:

- Ciepłownia Rejonowa;
- Kotłownia Lokalna;
- Kotłownia Przędzalni Zawiercie.

Barierą w uciepłownieniu całego miasta z miejskiego systemu ciepłowniczego jest rozproszona struktura rozmieszczenia budownictwa mieszkaniowego. W branży ciepłowniczej nie przewiduje się nowego centralnego źródła ciepła. Uciepłownienie miasta nastąpi w oparciu o istniejącą ciepłownię „Zawiercie” dającą gwarancję pokrycia potrzeb cieplnych tylko części najbardziej zurbanizowanego centrum, miasta. Zakłada się:

- uciepłownienie centrum miasta zlokalizowanego po wschodniej stronie torów kolejowych z w/w ciepłowni,
- uciepłownienie centrum miasta zlokalizowanego po zachodniej stronie torów kolejowych oraz pozostałych dzielnic w oparciu o rozwiązania lokalne,
- w ramach rozwiązań lokalnych uciepłownienie gminy w około 50% poprzez ogrzewanie gazowe, a w pozostałej części zastosowanie ekologicznych kotłowni olejowych lub innych paliw bezdymnych.

Energia elektryczna

Na terenie miasta Zawiercie istnieje obecnie rozbudowany układ sieci elektroenergetycznych wysokich, średnich i niskich napięć pośredniczący w dostawie energii elektrycznej z krajowego systemu elektroenergetycznego do odbiorców bytowo - komunalnych i przemysłowych. Elementami systemu

wysokich napięć są: stacja węzłowa 220/110 kV „Łośnice”, linie przemysłowe napowietrzne 220 110 kV, główne zasilania (GPZ): „Kądziałów”, „Zuzanka”, „Borowe Pole”, „Argentyna”, „Śródmieście”. Istniejący system zapewnia dostawę energii do wszystkich odbiorców. Łączna długość linii 220 kV to 24 km łącznej długości oraz linii 110 kV to 26 km łącznej długości. Średnia moc GPZ-tów wynosi 35 MVA. Sieć elektroenergetyczna oraz urządzenia elektroenergetyczne z nią związane na terenie miasta Zawiercie eksploatowane są przez TAURON DYSTRYBUCJA S.A., Rejon Dystrybucji Zawiercie. Istniejący układ linii przesyłowych wraz ze stacjami węzłowymi w obecnym stanie w pełni pokrywa zapotrzebowanie na energię elektryczną. Trendy spadku energochłonności gospodarki powodują stabilizację zużycia energii. Problem stanowią elementy elektroenergetycznego systemu funkcjonujące ponad 30 lat, wymagające doinwestowania i gruntownej modernizacji.

Telekomunikacja

Miasto Zawiercie korzysta z nowoczesnej centrali cyfrowej z możliwością świadczenia usług ISDN. Centrala posiada możliwość rozbudowy, która nie wymaga wybudowania nowych obiektów kubaturowych, rozwój telekomunikacji ukierunkowany jest na podnoszenie standardów obsługi. Teren całego miasta objęty jest zasięgiem telefonicznej sieci stacjonarnej i komórkowej, jak również internetu stacjonarnej i bezprzewodowego. Miasto znajduje się również w zasięgu sieci LTE.

Oświetlenie uliczne

Stan oświetlenia miejskiego wymaga daleko idących działań modernizacyjnych dotyczących jego wymiany na oświetlenie energooszczędne. W chwili obecnej na terenie miasta wykorzystywane są w zdecydowanej większości oprawy tradycyjne, charakteryzujące się znacznym poborem energii elektrycznej. Wymiana oświetlenia ulicznego została wskazana jako jedno z zadań w dokumencie pn. „Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Zawiercie”.

2.4.14. Uwarunkowania ochrony środowiska

Najcenniejsze przyrodnicze tereny miasta Zawiercie stanowią jego wschodnią część położoną na Wyżynie Częstochowskiej. Tym samym są one objęte ochroną prawną w formie Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd. Park utworzony został jako element Zespołu Jurajskich Parków Krajobrazowych zatwierdzonego prawnie w roku 1980. Rozciąga się on na obszarze 59 663 ha od doliny Warty pomiędzy Częstochową, a Mstowem na północy, po dolinę Białej Przemszy na południu. Na terenie gminy Zawiercie zajmuje powierzchnię 2 975 ha (34,9 % powierzchni gminy).

Granica Parku Krajobrazowego przebiega w przybliżeniu wzdłuż dróg łączących Kromołów z Pomrożycami i Bzowem. Na terenie Parku w całości położone są Skarżyce, Żerkowice i Karlin. W obrębie gminy 537 ha (6,3% powierzchni gminy) zajmuje otulina Zespołu Jurajskich Parków Krajobrazowych o statusie Obszaru Chronionego Krajobrazu, obejmująca Pomrożyce i Bzów oraz wschodnie obrzeża Kromołowa i Banowic. Niezwykle cennym i jednocześnie jednym z najbardziej reprezentatywnych elementów krajobrazu Wyżyny Częstochowskiej jest morfologia, na którą składają się przede wszystkim wapienne wzniesienia zwieńczone w wielu miejscach ostańcami skalnymi.

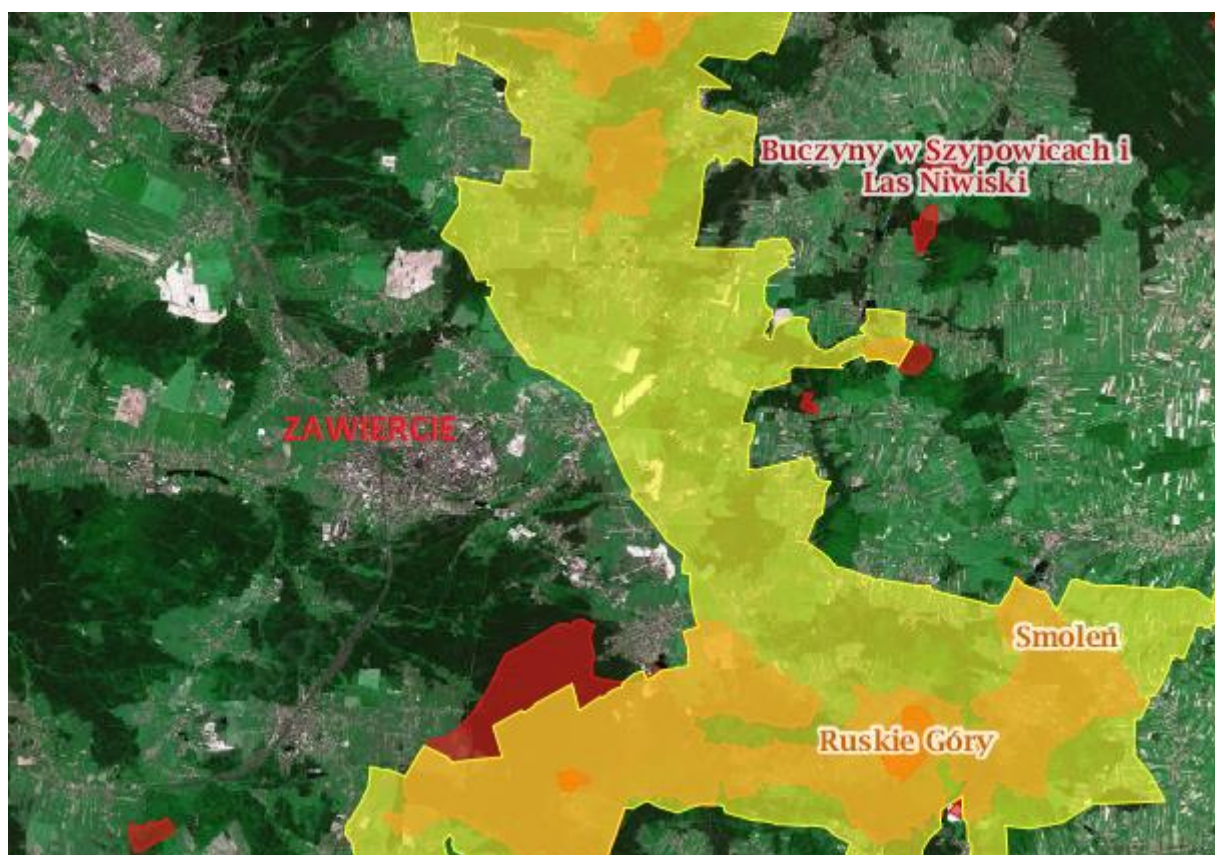
Poza funkcją krajobrazotwórczą spełniają one także ważną rolę w rozwoju świata roślinnego i zwierzęcego, m.in. tworząc środowisko rozwoju muraw naskalnych oraz bytowania wielu gatunków ptaków, owadów, a także ssaków.

Na terenie Gminy Zawiercie najciekawsza i najlepiej rozwinięta rzeźba krasowa w postaci ostańców znamionuje okolice Skarżyc (Skała Czubata, Góry Chełmy, Okiennik Wielki), Karlina (Skała Rzędowa, Skała Kopaniny), Żerkowic, a także najdalej na północ wysuniętego skraju gminy pomiędzy Morskiem w gminie Włodowice a Piasecznem w gminie Kroczyce (Skały Morskie).

Uatrakcyjnieniem centralnej części gminy Zawiercie pod względem przyrodniczym są tereny zieleni miejskiej zajmujące około 39 ha, tj. niespełna 0,5% powierzchni gminy. Stanowią one około 25%

powierzchni terenów zielonych w całym powiecie. Na tereny zieleni miejskiej w gminie Zawiercie składają się: parki spacerowo-wypoczynkowe (Park Kościuszki, Park Mickiewicza, Park Huty „Zawiercie” o łącznej powierzchni 17,4 ha), zieleńce (15,4 ha), zieleń osiedlowa (5,3 ha), zieleń uliczna (1 ha) oraz żywopłoty (około 700 m). Obszary w rejonie doliny rzeki Warty i Czarnej Przemszy oraz w północnej części miasta należą do ekologicznego systemu obszarów chronionych (ESOCH). Na poniższej mapie przedstawiono lokalizację najbliższych parków krajobrazowych, rezerwatów i obszarów Natura 2000.

Mapa 8 Lokalizacja najbliższych parków krajobrazowych, rezerwatów i obszarów Natura 2000 zlokalizowanych wokół Miasta Zawiercie

Źródło: <http://natura2000.gdos.gov.pl>

Legenda:

	☒ Rezerваты
	☒ Parki Krajobrazowe *
	☒ Parki Narodowe **
	☐ Obszary Chronionego Krajobrazu *
	☒ Zespoły Przyrodniczo-Krajobrazowe *
	☒ Natura 2000 - obszary ptasie
	☒ Natura 2000 - obszary siedliskowe

Przez miasto przepływa rzeka Warta, która w niektórych miejscach wymaga udrożnienia i oczyszczenia.

[Uwarunkowania wynikające z Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Zawiercie:](#)

Zgodnie z przeprowadzoną inwentaryzacją, emisja dwutlenku węgla w roku bazowym (rok 2000) wyniosła 242 869,30 Mg, a kluczowym czynnikiem emisji były paliwa transportowe. W 2013

odnotowano wzrost całkowitej emisji CO₂ na terenie gminy, spadła jednak emisja z tytułu zużycia paliwa gazowego. Wzrost natomiast odnotowano z tytułu zużycia paliw transportowych i opałowych. Wzrost ten spowodowany jest zwiększeniem liczby pojazdów zarejestrowanych na terenie gminy oraz zwiększającą się liczbą mieszkań.

Poniżej przedstawiono dane dotyczące bilansu emisji CO₂ na terenie gminy:

- rok 2000 – 242.869,30 Mg,
- rok 2013 – 302 038,71 Mg,
- rok 2020 (prognoza) – 377 957,22 Mg,
- rok 2020 (scenariusz niskoemisyjny) – 351 538,96 Mg.

W ramach Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Zawiercie założono następujące działania:

- 1) Termomodernizacja budynków mieszkalnych oraz użyteczności publicznej w Zawierciu,
- 2) Modernizacja oświetlenia ulicznego,
- 3) Montaż odnawialnych źródeł energii na obiektach publicznych,
- 4) Wymiana energooszczędnej oświetlenia w obiektach publicznych,
- 5) Wspomaganie prowadzenia edukacji ekologicznej przez instytucje oświatowe, ośrodki kształcenia, organizacje pozarządowe i grupy obywatelskie,
- 6) Wdrażanie systemu zielonych zamówień publicznych,
- 7) Niskoemisyjny transport miejski – zakup taboru autobusowego na potrzeby transportu publicznego w Zawierciu,
- 8) Rozwój rozproszonych źródeł energii – duże instalacje,
- 9) Rozwój rozproszonych źródeł energii – małe instalacje,
- 10) Rozwój rozproszonych źródeł energii – mikro instalacje,
- 11) Rozwój rozproszonych źródeł energii – kolektory słoneczne,
- 12) Ograniczenie niskiej emisji z budynków mieszkalnych,
- 13) Budowa ścieżek rowerowych.

Władze Miasta jak i mieszkańcy cechują się wysokim stopniem świadomości ekologicznej, która jednakże wymaga systematycznych działań edukacyjnych. Prócz opracowania Planu Gospodarki Niskoemisyjnej miasto wdraża programy likwidacji niskiej emisji, które umożliwiają mieszkańcom wymianę źródeł ciepła na bardziej ekologiczne. Systematycznie termomodernizowane są kolejne budynki stanowiące własność gminy. Poniżej przedstawiono wykaz ulic na których znajduje się najwięcej budynków wielorodzinnych opalanych paliwem stałym:

Tabela 49 Wskaźnik ilości budynków wielorodzinnych opalanych paliwem stałym na 1 tys. mieszkańców

Nr obszaru	Nazwa ulicy	Ilość mieszkańców	Ilość mieszkańców (%)	Wskaźnik ilości budynków wielorodzinnych opalanych paliwem stałym na 1 tys. mieszkańców	Natężenie
1	Osiedle Argentyna	2744	5,45%	4,01	1,27
2	Osiedle Blanowice	2754	5,47%	0,00	0,00
3	Osiedle Borowe - Pole	2264	4,49%	0,00	0,00
4	Osiedle Bzów	941	1,87%	0,00	0,00
5	Osiedle Centrum	11590	23,01%	1,12	0,36
6	Osiedle Dąbrowica	1503	2,98%	3,33	1,06
7	Osiedle Kromołów	3286	6,52%	3,96	1,25

8	Osiedle Marciszów	1162	2,31%	15,49	4,91
9	Osiedle Miodowa	1439	2,86%	6,25	1,98
10	Osiedle Piłsudskiego	7131	14,15%	0,28	0,09
11	Stary Rynek	3482	6,91%	9,19	2,91
12	Osiedle Stawki	1978	3,93%	6,07	1,92
13	Osiedle Szymańskiego (w tym obszar TAZ)	2106	4,18%	14,72	4,67
14	Osiedle Warty	859	1,71%	4,66	1,48
15	Osiedle Wydra Zielona	119	0,24%	0,00	0,00
16	Osiedle Zuzanka	2123	4,21%	0,00	0,00
17	Osiedle Zuzanka I	3452	6,85%	0,29	0,09
18	Osiedle Żerkowice	335	0,66%	0,00	0,00
19	Sołectwo Karlin	161	0,32%	0,00	0,00
20	Sołectwo Łosice	407	0,81%	0,00	0,00
21	Sołectwo Pomrożyce	283	0,56%	0,00	0,00
22	Sołectwo Skarżyce	260	0,52%	0,00	0,00

Źródło: Obliczenia własne na bazie danych Zakładu Gospodarki Mieszkaniowej, Gminy Zawiercie oraz danych udostępnionych przez Spółdzielnie Mieszkaniowe.

< 1 – natężenie zjawiska poniżej średniej gminnej

1 – wartość średnia dla gminy

>1 – natężenie zjawiska powyżej średniej gminnej

Wskaźnik Ilości budynków wielorodzinnych opalanych paliwem stałym na 1 tys. mieszkańców osiąga najwyższe wartości na Osiedlu Marciszów, Szymańskiego (w tym rejon TAZ) oraz Stary Rynek.

2.4.15. Podsumowanie

Głównym czynnikiem rozwojowym Zawiercia był przemysł, co znajduje swoje odzwierciedlenie w przestrzeni miejskiej. Dynamiczny rozwój przemysłu rozpoczął się w drugiej połowie XIX wieku. Był to okres w którym Zawiercie połączone było już linią kolejową z Częstochową. Od tego czasu na terenie miasta powstały zakłady włókiennicze, huta szkła, fabryka maszyn, Huta Zawiercie, odlewnia żeliwa oraz fabryka pługów. Wraz z rozwojem przemysłu powstały osiedla robotnicze m.in. Osiedle TAZ (Towarzystwa Aukcyjnego Zawiercie) oraz obiekty i urządzenia infrastruktury społecznej i technicznej. Miasto pełniło i pełni istotną funkcję komunikacyjną, co również wpływa na układ przestrzenny miasta. Zawiercie stanowi bramę na Jurę Krakowsko – Częstochowską – to tutaj rozpoczyna się większość szlaków turystycznych w obszarze Jury. Należy zaznaczyć, że Władze miasta podejmują starania o wyprowadzenie ruchu z centrum miasta poprzez utworzenie obwodnicy Zawiercia.

Pod względem funkcjonalno – przestrzennym miasto można podzielić na dwie strefy:

- strefę zachodnią – położoną nad rzeką Wartą, obejmującą centralną część Miasta, z dominującą zabudową wielorodzinną i przemysłową. Istotnym elementem tej części miasta jest również koncentracja zabudowy jednorodzinnej, usługowej i komunalnej. Na tym obszarze znajdują się również zespoły zieleni,
- strefę wschodnią – obejmującą tereny rolne i leśne, których część wchodzi w obręb Zespołu Jurajskich Parków Krajobrazowych, stanowiąc zaplecze rekreacyjne dla miasta i regionu.

Największą degradacją zabudowy oraz powiązaną z tym negatywną sytuacją społeczno mieszkaniową cechuje się rejon osiedli Szymańskiego (w tym obszar TAZ), Stary Rynek, ulica Piłsudskiego. Negatywnym

czynnikiem oddziaływującym na układ śródmieścia jest brak wolnych terenów co negatywnie oddziałuje na rozwój tej części miasta.

W ostatnich latach podjęto szereg inwestycji infrastrukturalnych, które miały na celu wzrost jakości przestrzeni miejskiej. Do czołowych inwestycji zaliczyć można zagospodarowanie placu im. Jana Pawła II w rejonie dworca PKP, które miało na celu stworzenie centralnego punktu na mapie miasta. Istotnymi inwestycjami służącymi poprawie wizerunku były działania dotyczące termomodernizacji budynków, utworzenia siłowni zewnętrznych i placów zabaw oraz licznych ścieżek rowerowych. Z punktu widzenia wizerunku miasta istotne znaczenie miała budowa Kompleksu Sportowo-Rekreacyjnego u źródeł Warty w Kromoławie, jednakże mieszkańcy oczekują dalszego rozwoju w tym zakresie.

Podsumowując dane dotyczące sfery przestrzenno - funkcjonalnej można sformułować następujące wnioski:

- Miasto jest bardzo dobrze położone – Zawiercie z jednej strony znajduje się w szeroko rozumianej aglomeracji górnośląskiej, a z drugiej strony na pograniczu Jury Krakowsko – Częstochowskiej;
- Zawiercie jest bardzo dobrze skomunikowane z całym Województwem Śląskim. Miasto znajduje się na skrzyżowaniu szeregu szlaków komunikacyjnych. Przez miasto przebiega droga krajowa nr 78. W pobliżu Zawiercia znajduje się autostrada A1 oraz droga krajowa nr 1/S1. W pobliżu Zawiercia (około 28 km) znajduje się również lotnisko – Międzynarodowy Port Lotniczy Katowice – Pyrzowice;
- Na terenie miasta zlokalizowanych jest dziewięć budynków i obiektów urbanistycznych wpisanych do rejestru zabytków. Podjęcia prac remontowych i konserwatorskich wymaga budynek kościoła parafialnego pod wezwaniem Świętych Apostołów Piotra i Pawła (dach) oraz budynki mieszkalne zlokalizowane na osiedlu TAZ w szczególności budynek starej łaźni. Przy realizacji zadań wynikających z niniejszego dokumentu należy zwrócić uwagę na konieczność wpisywania się zamierzenia budowlanego w istniejący krajobraz architektoniczny i przyrodniczy. Należy zwrócić szczególną uwagę na obiekty oraz obszary urbanistyczne wpisane do rejestru zabytków. Planowane zamierzenia budowlane muszą komponować się z istniejącą zabudową oraz wpisywać się w trend zrównoważonego rozwoju. Z punktu widzenia zgodności z polityką Unii Europejskiej istotne jest przestrzeganie wymagań dotyczących ochrony klimatu;
- Miasto charakteryzuje się wysokim dostępem do infrastruktury sieciowej. Systematycznie rośnie liczba budynków podłączonych do sieci wodociągowej (w chwili obecnej podłączonych jest 98,8%), kanalizacyjnej i gazowej. Na terenie miasta brak jest zidentyfikowanych problemów w zakresie dostępu do sieci szerokopasmowego internetu;
- Najcenniejsze przyrodnicze tereny Zawiercia stanowią jego wschodnią część położoną na Wyżynie Częstochowskiej. Część miasta znajduje się na obszarze Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd. Na terenie miasta Zawiercie zajmuje powierzchnię 2 975 ha (34,9 % powierzchni gminy). Mając na celu ograniczenie emisji dwutlenku węgla, zwiększenie stopnia pozyskania energii ze źródeł odnawialnych oraz redukcję energii finalnej miasto opracowało i wdrożyło Plan Gospodarki Niskoemisyjnej;
- Dostępne dane wskazują na rosnący gminny zasób nieruchomości oraz spadającą ilość gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste. W analizowanym okresie powierzchnia tworząca gminny zasób nieruchomości wzrosła z 563 ha do 576 ha w 2014 roku (wzrost o 2,3%), natomiast powierzchnia gruntów przekazana w użytkowanie wieczyste spadła ze 126 ha do 116 ha w 2014 roku (spadek o ok. 8%). Gminny zasób nieruchomości wynosił na koniec 2014 roku 6,76% powierzchni całego miasta. Analizując sytuację w tym zakresie miasto powinno

podejmować działania mające na celu zwiększenie ilości nieruchomości przekazywanych w użytkowanie wieczyste;

- Najwięcej budynków wielorodzinnych na 1 tys. mieszkańców znajduje się na osiedlu Dąbrowica, natomiast uwzględniając aspekt ilościowy najwięcej takich budynków zlokalizowanych jest na Osiedlu Centrum. Wskaźnik ilości budynków wybudowanych przed 1945 rokiem na 1 tys. mieszkańców największą wartość osiąga na Osiedlu Stary Rynek, czego potwierdzeniem jest również największa ilość takich budynków na tym osiedlu. Wskaźnik ilości budynków (wymagających remontu) na 1 tys. mieszkańców osiąga największą wartość na Osiedlu Szymańskiego (w tym obszar TAZ), natomiast pod względem ilościowym najwięcej takich budynków znajduje się na Osiedlu Centrum. Wskaźnik zaległości w czynszach (ilość mieszkań) - na 1 tys. mieszkańców największą wartość osiąga na Osiedlu Warty, natomiast pod względem ilościowym najwięcej osób zalega z czynszem na Osiedlu Centrum; Istniejąca tkanka mieszkaniowa wymaga daleko idących działań w zakresie efektywności energetycznej (termomodernizacja, likwidacja indywidualnych źródeł ciepła zasilanych paliwem stałym) co jest szczególnie zauważalne na terenie Osiedla Szymańskiego (w tym obszar TAZ), Osiedla Stary Rynek, Osiedla Dąbrowica oraz na osiedlu Warty. Dodatkowo budynki zlokalizowane na terenie Osiedla Szymańskiego (w tym obszar TAZ) wymagają podjęcia działań mających na celu wyposażenie mieszkań w pełen węzeł sanitarny. Zagospodarowania i odnowienia wymaga również otoczenie budynków w tym podjazdy, chodniki, oraz podwórza, co jest również najbardziej widoczne w tych częściach miasta w których ilość budynków do remontu w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców jest największa. W omawianym zakresie dotyczącym potrzeb remontowych należy zwrócić uwagę, że działaniami remontowymi powinny być objęte nie tylko części zewnętrzne budynku (m.in. elewacje, dachy), ale również części wewnętrzne (np. klatki schodowe);
- Dostępne dane statystyczne wskazują na rosnącą liczbę przedszkoli (obecnie ich liczba na terenie miasta wynosi 12 obiektów, w 2010 roku wynosiła 10 obiektów), rosnącą w ślad za tym liczbę oddziałów, rosnącą liczbę miejsc która w ostatnich latach wzrosła o ponad 15% oraz rosnącą liczbę dzieci uczęszczających do przedszkoli (wzrost dzieci uczęszczających wyniósł blisko 10% w stosunku do roku 2010). Infrastruktura przedszkola jest równomiernie rozłożona na tle miasta. Przedszkola zlokalizowane są również na obszarze na którym występuje największe wsparcie udzielane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawierciu oraz w miejscach gdzie występują największe ogniska przestępczości;
- W chwili obecnej na terenie miasta funkcjonuje 11 szkół podstawowych (136 oddziałów) do których uczęszcza łącznie 2794 uczniów. W przeciągu ostatnich pięciu lat w mieście wzrosła liczba szkół podstawowych, oddziałów oraz uczniów. W latach 2010 – 2014 wzrosła również liczba szkół gimnazjalnych z 6 do 8 placówek, zmniejszyła się natomiast liczba oddziałów oraz liczba uczniów z 1532 osób w roku 2010 do 1410 w roku 2014 (spadek o ok.8%). Szkoły podstawowe i gimnazjalne zlokalizowane są również na obszarze na którym występuje największe wsparcie udzielane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawierciu oraz w miejscach gdzie występują największe ogniska przestępczości;
- Na terenie miasta funkcjonuje w chwili obecnej pięć szkół ponadgimnazjalnych w których funkcjonuje 42 oddziały, a naukę pobiera 1332 uczniów. W perspektywie czasowej liczba szkół zmalała z ośmiu placówek w 2010 roku do pięciu w roku 2014, zmniejszyła się również liczba oddziałów z 55 do 42 w roku 2014, jak również liczba uczniów z 1587 w roku 2010 do 1332 w roku 2014. W zakresie szkolnictwa zawodowego na terenie miasta funkcjonuje w chwili

obecnej siedem placówek (59 oddziałów). Łącznie w szkołach naukę pobiera 1590 uczniów. W okresie 2010 – 2014 liczba placówek wzrosła o jedną, liczba oddziałów zmalała o 4, a liczba uczniów zmniejszyła się 1026 (spadek o ok. 6%);

- Ośrodki podstawowej opieki zdrowotnej charakteryzują się rozmieszczeniem proporcjonalnym na tle poszczególnych części miasta Zawiercie. Na terenie Zawiercia działa 14 podmiotów świadczących usługi w ramach systemu Narodowego Funduszu Zdrowia. Systematycznie rośnie liczba porad udzielanych w ramach ambulatoryjnej i podstawowej opieki zdrowotnej, co ma bezpośredni związek ze starzeniem się społeczeństwa;
- Na terenie miasta znajdują się liczne miejsca i obiekty infrastruktury sportu i rekreacji. Zaliczyć można do nich hale sportowe, pływalnię, lodowisko (dostępne zimą), liczne boiska i place zabaw. Lokalizacja ośrodków oraz miejsc sportu i rekreacji zapewnia wszystkim mieszkańcom Zawiercia swobodny do nich dostęp. Główne ośrodki są bardzo dobrze skomunikowane zarówno pod względem dojazdu samochodem jak i komunikacją miejską; Na terenie miasta znajduje się również kilka boisk zlokalizowanych najczęściej przy szkołach oraz piętnaście placów zabaw. Zarówno liczba boisk oraz placów zabaw jest zbyt mała w stosunku do potrzeb zgłaszanych przez mieszkańców, którzy zgłaszają konieczność budowy nowych i modernizacji już istniejących pod kątem wyposażenia w urządzenia oraz obiekty małej architektury (m.in. ławki kosze na śmieci). W szczególności złym stanie znajduje się kompleks sportowy „Włókniarz” zlokalizowany na osiedlu Warty.
- W zakresie miejskiej komunikacji zbiorowej miasto jest bardzo dobrze skomunikowane. Komunikacja zbiorowa umożliwia łatwy dostęp do placówek edukacji, służby zdrowia, kultury, sportu i rekreacji oraz pomocy społecznej. Na terenie miasta funkcjonuje 10 linii autobusowych, które łączą ze sobą poszczególne dzielnice, jak również miasto Zawiercie z sąsiednimi gminami;
- Największe zagęszczenie placówek handlowych można zaobserwować wokół ulic Piłsudskiego, Obrońców Poczty Gdańskiej, Stary Rynek, 3 Maja. Najmniej placówek handlowych znajduje się na obrzeżach miasta. Obszary, które charakteryzują się największym wsparciem w zakresie pomocy społecznej posiadają szeroki dostęp do placówek handlowych. Brak jest w chwili obecnej centrum handlowego, w którym każdy ze sklepów występuje pod własną marką, natomiast samo centrum promuje się pod swoją nazwą;
- Świadomość ekologiczna - Władze Miasta jak i mieszkańcy cechują się wysokim stopniem świadomości ekologicznej. Prócz opracowania Planu Gospodarki Niskoemisyjnej miasto wdraża programy likwidacji niskiej emisji, które umożliwiają mieszkańcom wymianę źródeł ciepła na bardziej ekologiczne. Systematycznie termomodernizowane są kolejne budynki stanowiące własność gminy, spółdzielni mieszkaniowych oraz wspólnot. Wskaźnik Ilości budynków wielorodzinnych opalanych paliwem stałym na 1 tys. mieszkańców osiąga najwyższe wartości na Osiedlu Marciszów, Szymańskiego (w tym obszar TAZ) oraz Stary Rynek. W ramach działań mających na celu obniżenie zużycia energii elektrycznej w mieście planowana jest systematyczna wymiana obecnego oświetlenia ulicznego na oprawy cechujące się obniżonym zużyciem energii.

2.5. Sfera gospodarcza

2.5.1. Struktura podstawowych branż gospodarki znajdującej się na terenie miasta /trendy

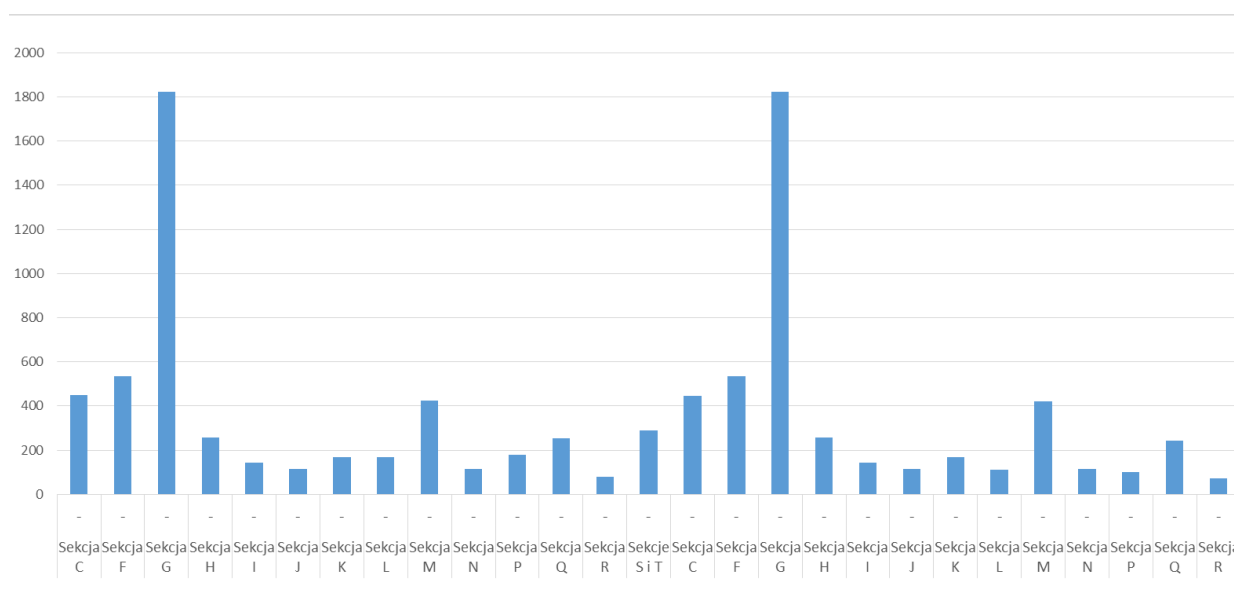
Najważniejszymi gałęziami przemysłu w Zawierciu są: **przemysł hutniczy, metalurgiczny, budownictwa przemysłowego i spożywczy**. Nową gałęzią rozwijającą się od kilku lat w mieście jest **turystyka**.

Obecność na terenie Zawiercia licznych placówek oświatowych szczebla średniego stanowi cenny rezeruar wykwalifikowanej kadry niezbędnej obecnym, jak i przyszłym inwestorom.

Pozytywny wpływ na rozwój miasta ma działalność organizacji branżowych, tj. Cech Rzemieślników oraz Małych i Średnich Przedsiębiorstw. Jest to organizacja samorządu gospodarczego zrzeszająca zakłady z obszaru powiatu zawierciańskiego (10 gmin), a także gmin: Mierzęcice i Siewierz. Członkami Cechu są rzemieślnicy legitymujący się dyplomami czeladniczymi i mistrzowskimi oraz kupcy zrzeszeni w Forum Przedsiębiorców i transportowcy. Zakłady i firmy pogrupowane są w branżach: budowlanej, drzewnej, fryzjerskiej, kupieckiej, metalowej, odzieżowej, samochodowej, spożywczej i innych.

Odzwierciedleniem głównych branż gospodarki Zawiercia jest poniższy wykres, który obrazuje sekcje PKD w których funkcjonują podmioty gospodarcze zlokalizowane na obszarze miasta

Wykres 7 Struktura podmiotów gospodarczych wg. sekcji PKD zlokalizowanych na obszarze Gminy Zawiercie

Źródło: GUS – dane za rok 2014

W 2014 na terenie miasta Zawiercie funkcjonowały głównie podmioty prowadzące działalność w następujących sekcjach PKD:

- Sekcja G Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle – 1821 podmioty;
- Sekcja F Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją – 535 podmioty;
- Sekcja C Przetwórstwo przemysłowe – 449 podmioty;
- Sekcja M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna – 425 podmioty.

2.5.2. Główni pracodawcy

Największym zakładem przemysłowym, a jednocześnie największym pracodawcą na terenie Zawiercia jest **Huta Zawiercie – obecnie CMC Zawiercie S.A.** wytwarzająca pręty i kątowniki. Ponadto do największych zakładów należą:

- Huta Szkła Zawiercie Sp. z o.o. (jest jednym z najbardziej znanych i docenianych polskich producentów szkła kryształowego) – stan zatrudnienia ok. 220 osób (dane na koniec 2015 r.);
- Odlewnia Żeliwa S.A. – stan zatrudnienia ok. 600 osób (dane na koniec 2011 r.);

- FOB – DECOR Sp. z o.o. (opakowania blaszane dla przemysłu);
- B-D S.A. (Dawny Brodzik-Dominik) – zakład zajmuje się produkcją wyrobów metalowych dla górnictwa węgla kamiennego oraz miedzi;
- Z.F.M. Sp. z o.o. (jedyne w kraju producent łożysk wielkogabarytowych (wieńców obrotu);
- Aluron Sp. z o.o. (branża okienna, drzwiowa, systemy aluminiowe) – stan zatrudnienia ok. 300 osób (dane na koniec 2015 r.);
- Grupa Vitru (branża spożywcza);
- Konsorcjum Stali S.A. (branża hutnicza) – stan zatrudnienia ok. 130 osób (dane na koniec 2015 r.);
- Promar (branża spożywcza) – stan zatrudnienia ok. 50 osób (dane na koniec 2015 r.).

Niekorzystnym zjawiskiem zaobserwowanym na obszarze Miasta Zawiercie jest zmniejszające się zatrudnienie w najważniejszych gałęziach przemysłu, które systematycznie malało na przełomie ostatnich lat. Przewiduje się kontynuację tego zjawiska również w kolejnych latach.

Istotnym faktem mającym wpływ na rozwój rynku pracy w Zawierciu jest utworzenie strefy aktywności gospodarczej – obszar „A” oraz obszar „B”. Obszar SAG „A” został częściowo włączony do Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej S.A.

Mając na celu przyciągnięcie inwestorów oraz pobudzenie lokalnego rynku pracy miasto oferuje szereg ulg podatkowych dla inwestorów. W celu ożywienia gospodarczego miasta opracowano i zrealizowano projekt pn. „Budowa i wyposażenie Zawierciańskiego Parku Przemysłowo-Technologicznego w Zawierciu”.

2.5.3. Charakterystyka siły roboczej

Poniżej przedstawiono charakterystykę zasobów siły roboczej na terenie miasta, przytoczono również raz jeszcze dane dotyczące wykształcenia mieszkańców:

Tabela 50 Poziom wykształcenia mieszkańców Zawiercia na tle kraju i Polski.

Poziom wykształcenia	Polska	woj. śląskie	Zawiercie
wyższe	16,99%	15,93%	15,63%
średnie i policealne - ogółem	31,56%	32,44%	34,38%
zasadnicze zawodowe	21,67%	25,22%	22,34%
gimnazjalne	4,93%	4,64%	4,69%
podstawowe ukończone	18,31%	15,80%	18,81%
podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	1,36%	0,89%	1,55%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, NPR 2011

Zawiercie charakteryzuje się niższym poziomem ludzi z wykształceniem wyższym (15,63%) niż średnia krajowa (16,99%) i wojewódzka (15,93%). Wyższa w stosunku do średniej wojewódzkiej (32,44%) jest liczba osób z wykształceniem średnim i policealnym (ogółem) – 34,38%, liczba osób z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym ukończonym i podstawowym nieukończonym – 25,05%. Zawiercie charakteryzuje się również niższym odsetkiem osób z wykształceniem zawodowym (22,34%) w stosunku do średniej wojewódzkiej (25,22%), ale wyższym w stosunku do średniej krajowej.

Zawiercie podobnie jak inne miasta województwa śląskiego doświadczyło i w dalszym ciągu doświadcza negatywnych skutków restrukturyzacji przemysłu ciężkiego, co przejawia się wyższym poziomem bezrobocia w stosunku do średniej województwa śląskiego oraz średniej krajowej, dominacją postawy pracownika najemnego oraz niższą w stosunku do średniej wojewódzkiej aktywnością gospodarczą mieszkańców.

Istotnym opracowaniem z punktu widzenia charakterystyki siły roboczej w mieście Zawiercie jest opracowanie Powiatowego Urzędu Pracy w Zawierciu pn. *„Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w powiecie zawierciańskim w 2015 roku”*. Opracowanie wskazuje zawody nadwyżkowe i deficytowe:

Zawody maksymalnie deficytowe:

- Kierownicy do spraw obsługi biznesu i zarządzania gdzie indziej niesklasyfikowani;
- Kontrolerzy (sterowniczy) procesów przemysłowych gdzie indziej niesklasyfikowani;
- Operatorzy maszyn i urządzeń do produkcji wyrobów cementowych, kamiennych i pokrewni;
- Specjaliści do spraw sprzedaży z dziedziny technologii teleinformatycznych;
- Średni personel w zakresie działalności artystycznej i kulturalnej gdzie indziej niesklasyfikowany;
- Robotnicy obróbki kamienia.

Zawody deficytowe:

- Operatorzy urządzeń wiertniczych i wydobywczych ropy, gazu i innych surowców
- Tynkarze i pokrewni;
- Operatorzy maszyn do szycia;
- Kierowcy samochodów ciężarowych;
- Instruktorzy nauki jazdy;
- Sprzedawcy na targowiskach i bazarach.

Zawody nadwyżkowe:

- Pracownicy do spraw statystyki, finansów i ubezpieczeń;
- Inżynierowie budownictwa;
- Monterzy i serwisanci urządzeń elektronicznych;
- Robotnicy pracujący przy przeładunku towarów;
- Artyści plastycy;
- Gońcy, bagażowi i pokrewni;
- Introligatorzy i pokrewni;
- Dekarze;
- Blacharze;
- Malarze budowlani i pokrewni;
- Sprzedawcy (konsultanci) w centrach sprzedaży telefonicznej / internetowej;
- Operatorzy urządzeń do produkcji wyrobów szklanych i ceramicznych;
- Kucharze;
- Pracownicy obsługi biurowej;
- Formowacze wyrobów szklanych, krajacze i szlifierze szkła;
- Opiekunowie dziecięcy;
- Pracownicy do spraw kredytów, pożyczek i pokrewni;

- Listonosze i pokrewni;
- Posadzkarze, parkieciarze i glazurnicy;
- Szlifierze narzędzi i polerowacze metali;
- Operatorzy maszyn i urządzeń do przeróbki mechanicznej kopalni.

Zawody maksymalnie nadwyżkowe:

- Technicy wsparcia informatycznego i technicznego;
- Operatorzy maszyn przędzalniczych i pokrewni;
- Obuwnicy i pokrewni;
- Ceramicy i pokrewni;
- Robotnicy leśni i pokrewni;
- Tapicerzy i pokrewni;
- Żołnierze szeregowi.

Powyższa ilość zawodów nadwyżkowych wskazuje na trudną sytuację na lokalnym rynku pracy. Wielu bezrobotnych ma trudności ze znalezieniem pracy w posiadanym zawodzie. Związane jest to często z faktem, że mimo posiadania przez osobę bezrobotną wymaganego przez pracodawcę zawodu, nie spełnia ona innych wymagań stawianych przez pracodawcę takich jak np. odpowiednie doświadczenie, czy inne dodatkowe umiejętności i uprawnienia. Ponadto należy podkreślić, że wśród rzeszy osób bezrobotnych występuje zjawisko dezaktualizacji ich kwalifikacji, co w efekcie utrudnia im powrót na rynek pracy. Zauważa się też małą mobilność wśród osób pozostających bez zatrudnienia. Podkreślenia wymaga fakt, że bardzo duża liczba bezrobotnych zarejestrowanych w urzędzie pracy nie posiada żadnego zawodu. Niezbędne jest zatem stałe podejmowanie działań zmierzających do umożliwienia zarejestrowanym w urzędzie osobom zdobycia zawodu czy też podwyższenia czy uzupełnienia posiadanych kwalifikacji. Do głównych przyczyn pozostawania bez zatrudnienia osób w wieku 45+ na lokalnym rynku pracy wg. pracodawców należą:

- niechęć pracodawców do zatrudnienia osób w wieku 45+ (50% odpowiedzi),
- niechęć bezrobotnych do podjęcia zatrudnienia (50% odpowiedzi),
- brak zainteresowania pracą przy oferowanych płacach (50% odpowiedzi),
- brak odpowiednich umiejętności zawodowych / kwalifikacji (30% odpowiedzi).¹¹

2.5.4. Ilość podmiotów gospodarczych i osób zatrudnionych w danych sektorach/trendy

Liczba działających w mieście podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON na dzień 31 grudnia 2014 r. wynosiła 5072, z czego 4901 stanowiły podmioty gospodarcze sektora prywatnego.

Spośród podmiotów sektora prywatnego według formy prowadzenia działalności wyróżniamy:

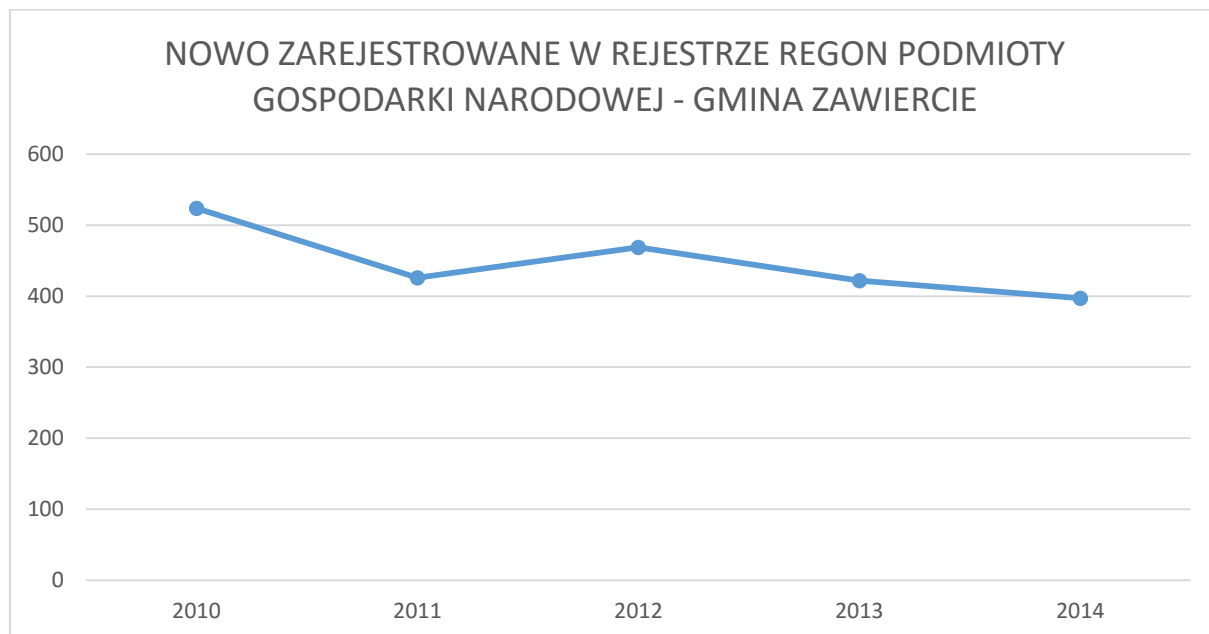
- Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą: 3903;
- Spółki handlowe: 266;
- Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego: 27;
- Spółdzielnie: 14;
- Fundacje: 18;
- Stowarzyszenia i organizacje społeczne: 80.

¹¹ Opracowanie pn. „Określenie zapotrzebowania na zawody na lokalnym rynku pracy w powiecie zawierciańskim” – Raport końcowy z badań – Opracowanie Biostat na zlecenie PUP w Zawieciu.

Podział podmiotów gospodarczych wg sekcji PKD przedstawia się następująco (stan na 31 grudnia 2014 r.):

- Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo: 28;
- Przemysł i budownictwo: 1026;
- Pozostała działalność: 3959.

Wykres 8 Nowo Zarejestrowane Podmioty Gospodarki Narodowej w Rejestrze Regon

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Dynamika wzrostu liczby podmiotów gospodarczych w badanym okresie czasowym wykazuje tendencję spadkową na poziomie około 20%.

2.5.5. Przedsiębiorczość

Poniżej przedstawiono dane statystyczne określające poziom przedsiębiorczości mieszkańców Zawiercia (dane zostały przedstawione z ujęciu powiatu, brak jest danych statystycznych w ujęciu miasta):

Tabela 51 Dane dotyczące przedsiębiorczości dla powiatu zawierciańskiego w latach 2012 - 2014

Zawiercie	2012	2013	2014
	jed.gosp.	jed.gosp.	jed.gosp.
Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	970	990	995
Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	91	82	78
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	11,9	12,3	12,4
Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców	16	18	19
Podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym	143	131	126

Dane: GUS:

Na podstawie powyższych danych można zaobserwować wzrost ilości podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności oraz wskaźnika osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. W okresie 2010 – 2014 zwiększyła się również liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych. Spadła natomiast dynamika jednostek nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym oraz liczba podmiotów nowo zarejestrowanych na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym, czego wynikiem mogą być trendy demograficzne panujące w gminie. Powyższe dane statystyczne świadczą o umiarkowanej sytuacji w zakresie przedsiębiorczości mieszkańców Zawiercia.

Pozytywnym zjawiskiem jest rosnąca ilość podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców na obszarze Zawiercia w stosunku do średniej wojewódzkiej. W ostatnich latach wskaźnik kształtował się następująco (Zawiercie / woj. śląskie):

- 2010 – (938 / 974) – 96% średniej wojewódzkiej;
- 2011 – (944 / 958) – 98,5% średniej wojewódzkiej;
- 2012 – (970 / 982) – 98,77% średniej wojewódzkiej;
- 2013 – (990/1001) – 98,90% średniej wojewódzkiej;
- 2014 – (995/1007) - 98,81% średniej wojewódzkiej.

W oparciu o dane CEIDG określono dane dotyczące przedsiębiorczości na terenie poszczególnych osiedli Gminy Zawiercie:

Tabela 52 Wykaz ulic na których zlokalizowanych jest najwięcej przedsiębiorstw

Nr obszaru	Nazwa ulicy	Ilość mieszkańców	Ilość mieszkańców (%)	Wskaźnik ilości podmiotów gospodarczych na 1 tys. mieszkańców	Natężenie
1	Osiedle Argentyna	2744	5,45%	59,40	2,17
2	Osiedle Blanowice	2754	5,47%	53,74	1,96
3	Osiedle Borowe - Pole	2264	4,49%	43,29	1,58
4	Osiedle Bzów	941	1,87%	27,63	1,01
5	Osiedle Centrum	11590	23,01%	45,21	1,65
6	Osiedle Dąbrowica	1503	2,98%	85,16	3,11
7	Osiedle Kromołów	3286	6,52%	26,78	0,98
8	Osiedle Marciszów	1162	2,31%	29,26	1,07
9	Osiedle Miodowa	1439	2,86%	60,46	2,21
10	Osiedle Piłsudskiego	7131	14,15%	55,81	2,04
11	Stary Rynek	3482	6,91%	77,25	2,82
12	Osiedle Stawki	1978	3,93%	42,97	1,57
13	Osiedle Szymańskiego (w tym obszar TAZ)	2106	4,18%	47,01	1,72
14	Osiedle Warty	859	1,71%	65,19	2,38
15	Osiedle Wydra Zielona	119	0,24%	25,21	0,92
16	Osiedle Zuzanka	2123	4,21%	54,64	1,99
17	Osiedle Zuzanka I	3452	6,85%	37,95	1,39
18	Osiedle Żerkowice	335	0,66%	44,78	1,63
19	Sołectwo Karlin	161	0,32%	0,00	0,00
20	Sołectwo Łosice	407	0,81%	22,11	0,81
21	Sołectwo Pomrożyce	283	0,56%	38,87	1,42

22	Sołectwo Skarżyce	260	0,52%	34,62	1,26
----	-------------------	-----	-------	-------	------

Źródło: Opracowanie własne na bazie danych CEIDG.

< 1 – natężenie zjawiska poniżej średniej gminnej

1 – wartość średnia dla gminy

>1 – natężenie zjawiska powyżej średniej gminnej

Wskaźnik ilości podmiotów gospodarczych na 1 tys. mieszkańców najwyższe wartości osiąga na Osiedlach: Dąbrowica, Stary Rynek, Warty, a wartości najniższej na terenie Osiedla Kromołów, Wydra Zielona oraz na terenie Sołectwa Karlin.

2.5.6. Turystyka

Tereny wokół Zawiercia mogą poszczycić się unikalną rzeźbą i występowaniem zbiorowisk roślin skrajnie różniących się pod względem florystycznym i ekologicznym. Okolice miasta porastają lasy iglaste z dominacją sosny i liściaste z przewagą buku. To w nich można spotkać wiele gatunków roślin i zwierząt będących pod ochroną.

Zawiercie graniczy z gminami: Poręba, Myszków, Włodowice, Kroczyce, Ogrodzieniec oraz gminą Łazy. Poniżej przedstawiono mapę Gminy Zawiercie.

Mapa 9 Poglądowa mapa Gminy Zawiercie

Źródło: Google Maps

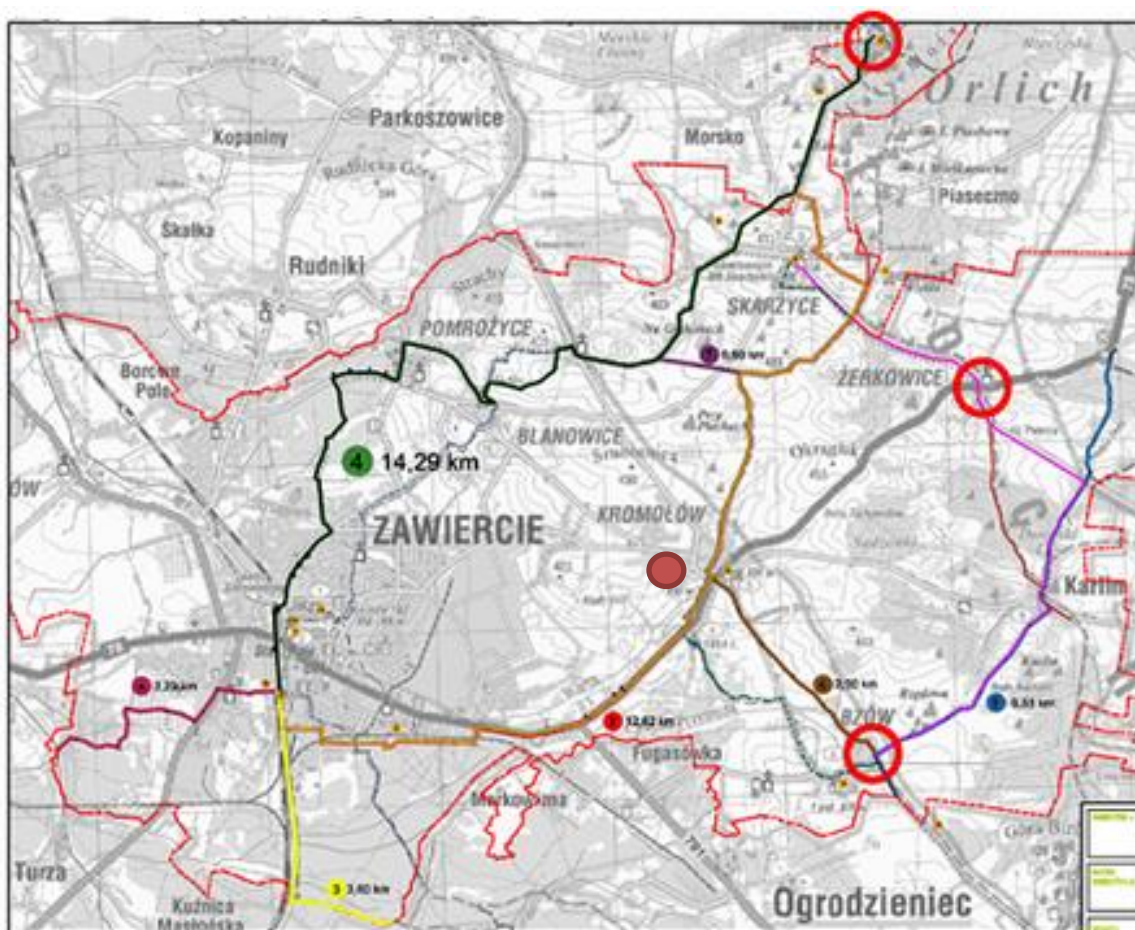
To właśnie w Zawierciu zaczynają się szlaki turystyczne na triasowe skałki Jury Krakowsko – Częstochowskiej i szlak tzw. „Orlich Gniazd” – zamków warowno-obronnych pochodzących z XIV i XV wieku. Tereny te są częścią Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd podlegającego ochronie przyrody. W rejonie i okolicach Zawiercia występują: dolomity, rudy cynku i ołowiu, wapień, węgiel brunatny. Bezpośrednio poprzez miasto i wokół niego przebiegają szlaki piesze i rowerowe. Wokół miasta znajduje się również infrastruktura umożliwiająca uprawianie sportów zimowych (stok narciarski) oraz zasoby naturalne umożliwiające wspinaczkę.

Do najważniejszych pieszych szlaków turystycznych przebiegających poprzez miasto lub w jego pobliżu możemy zaliczyć:

- **CZERWONY SZLAK ORLICH GNIAZD** na odcinku:
Smoleń – Pilica – Kocikowa – Podzamcze – Karlin – Żerkowice – Okiennik Wielki – Morsko – rez. Góra Zborów – Zdów – Bobolice – Mirów;
- **NIEBIESKI SZLAK WAROWNI JURAJSKICH** - na odcinku: Ogorzelnik, Zdów, Podlesice, Skarżyce, Pomrożyce, Zawiercie, Ogrodzieniec, Podzamcze, Złożeniec, Dłużec - łączna długość trasy: 51.55 km.;
- **CZERWONY SZLAK SZWAJCARII ZAGŁĘBIOWSKIEJ**: Zawiercie – Józefów – Centuria – Hutki Kanki – Chechło – Błęarów – Sławków;
- **ZIELONY SZLAK TYSIĄCLECIA** na odcinku: Skarżyce – Kromołów – Bzów – Podzamcze – Żelazko – rez. Góra Chełm – Hutki Kanki – Centuria – Rokitno Szlacheckie – Łazy – Ciągowice – Kuźnica Sulikowska – Siewierz.

Do szlaków rowerowych przebiegających przez miasto Zawiercie możemy zaliczyć czerwony jurajski szlak rowerowy „Orlich Gniazd” na odcinku: Zamek Morsko - Skarżyce - Żerkowice - Karlin - Bzów - Podzamcze - Ryczów - Złożeniec - Smoleń - Krzywopłoty - Zamek Bydlin. Łączna długość trasy: 40.0 km
Na poniższej mapie przedstawiono przebieg najważniejszych tras rowerowych i pieszych przez miasto Zawiercie.

Mapa 10 Przebieg głównych tras rowerowych na terenie miasta Zawiercie

Źródło: <http://www.gospodarka.zawiercie.eu/kategorie/opis-i-cele-projektu-trasy-rowerowe>

Turystyka jest ważnym elementem gospodarki miasta, czego potwierdzeniem są poniższe dane statystyczne wskazujące na systematyczny wzrost ilości miejsc noclegowych oraz ilości udzielanych noclegów. Do najważniejszych obiektów noclegowych na terenie miasta zaliczyć można:

- Hotel Congress & Spa Villa Verde;
- Hotel Zawiercie Business & Leisure;
- Hotel OSiR.

Tabela 53 Ilość miejsc noclegowych na terenie Zawiercia w latach 2010 - 2014

	2010	2011	2012	2013	2014
Ilość miejsc noclegowych	263	263	172	506	506

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tabela 54 Udzielone noclegi rezydentom (Polakom) na terenie Zawiercia w latach 2010 – 2014 (obiekty hotelowe)

	2010	2011	2012	2013	2014
Ilość miejsc noclegowych	27 298	39 269	40 674	47 403	53 867

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

2.5.7. Struktura dochodów ludności

Zgodnie z danymi Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań oraz Powszechnego Spisu Rolnego z 2011 roku, liczba gospodarstw domowych w mieście Zawiercie wynosiła 44095, natomiast przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym ogółem to 2,78.

Liczba rodzin w gospodarstwach domowych to 28412, natomiast rodzin z dziećmi było 18144.

Podział gospodarstw domowych w powiecie zawierciańskim (brak danych w ujęciu Gminy Zawiercie) według głównych źródeł utrzymania przedstawiał się następująco:

- praca najemna poza rolnictwem – 37212,
- praca na rachunek własny poza rolnictwem lub dochody z wynajmu 3707,
- praca w rolnictwie – 2997,
- nie zarobkowe źródło, emerytura – 27479,
- nie zarobkowe źródło, renta – 7961,
- na utrzymaniu – 35672,
- nie ustalono – 5187.

Liczba pracujących w Zawierciu na dzień 31.12.2013 roku wynosiła ogółem 27403 osoby w tym 13951 kobiet. Podział pracujących według głównych rodzajów działalności przedstawiał się następująco (dane na koniec 2012 roku):

- rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo: 8005,
- przemysł i budownictwo: 8740,
- Sekcje G, H, I, J: 3687,
- Sekcje K, L: 576,
- pozostałe usługi: 6395.

W całym powiecie zawierciańskim przeciętne zatrudnienie wynosi ogółem 19 566 osób.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie zawierciańskim wynosi 3 507,52 zł i jest niższe od średniej dla województwa śląskiego (4 100,51 zł) i dla całego kraju 4 003,99 zł. Najwyższe przeciętne wynagrodzenia występują w sekcji K i L PKD, najniższe natomiast w rolnictwie.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie zawierciańskim pracujących według głównych rodzajów działalności przedstawiało się następująco (dane za 2012 rok):

- rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo: 1942,86 zł,
- przemysł i budownictwo: 3351,87 zł,
- Sekcje G, H, I, J: 2423,92 zł,

- Sekcje K, L: 3388,29 zł,
- pozostałe usługi: 3383,76 zł.

Istotnym problem są również niskie nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw na 1 mieszkańca. Podczas gdy średnia wojewódzka wynosi 2142 zł na terenie powiatu zawierciańskiego nakłady inwestycyjne wynoszą jedynie 1578 zł.

Mając na celu ożywienie gospodarcze miasta utworzono Agencję Rozwoju Zawiercia, której głównym celem działania jest promowanie miasta, propagowanie i reklamowanie jego walorów inwestycyjnych, gospodarczych, krajobrazowych celem ożywienia rozwoju gospodarczego i społecznego gminy Zawiercie. Agencja Rozwoju Zawiercia jako jednostka budżetowa zarządza zarówno działalnością Zawierciańskiego Parku Przemysłowo – Technologicznego, jak i administruje terenami inwestycyjnymi: Strefą Aktywności Gospodarczej (SAG) – w obszarze A i B, prowadząc także obsługę inwestorów i zadania z zakresu promocji gospodarczej miasta.

Lokalizacja w Strefie Aktywności Gospodarczej umożliwia i daje podstawę do „sieciovania” i synergicznej działalności lokujących się w Parku i na strefie przedsiębiorstw. Inwestorów przyciągać mogą nie tylko ulgi podatkowe, cena gruntu, ale i przywileje dotyczące usług doradztwa i wsparcia około biznesowego właściwego instytucji takiej jak Agencja Rozwoju Zawiercia i Zawierciański Park Przemysłowo – Technologiczny.

Wspieranie przedsiębiorców działających na terenie miasta oraz tych, którzy zamierzają prowadzić działalność gospodarczą w Zawierciu obejmuje zarówno konsultacje i doradztwo biznesowe w zakresie pozyskiwania zewnętrznego dofinansowania, w tym unijnego – jak i pomoc w procesie komercjalizacji wyników badań naukowych, wdrażania patentów i zaawansowanych technologii.

Istotnym elementem wsparcia przedsiębiorczości na terenie miasta Zawiercie jest Zawierciański Park Przemysłowo – Technologiczny, który jest instytucją wsparcia okołobiznesowego. Zadaniem ZPPT, jako instytucji wsparcia okołobiznesowego zarządzanej przez Agencję Rozwoju Zawiercia (ARZ) jest stymulowanie i rozwój powiązań sieciowych oraz kooperacyjnych pomiędzy instytucjami badawczo-rozwojowymi i przedsiębiorcami przy wsparciu samorządu lokalnego. Swoją działalnością ZPPT ma za zadanie wzmocnić konkurencyjność przedsiębiorstw działających na lokalnym rynku, przybliżyć środowisko naukowe i pobudzić do działalności innowacyjnej poprzez projekty B+R (badawczo – rozwojowe) i wdrażanie nowych technologii.

Jednym z ważniejszych elementów oferty ZPPT jest wirtualne biuro. Jest to oferta skierowana przede wszystkim do osób rozpoczynających własną działalność gospodarczą lub firm działających już na rynku, ale dążących do redukcji kosztów związanych z prowadzeniem działalności. Dzięki usłudze możliwe jest zarejestrowanie adresu siedziby firmy w ZPPT - ul. Technologiczna 15, 42-400 Zawiercie.

2.5.8. Oferta inwestycyjna

Zawiercie posiada atrakcyjną ofertę inwestycyjną dla przedsiębiorców. Działki przeznaczone dla inwestorów obejmują obszar prawie 250 hektarów i znajdują się w Strefie Aktywności Gospodarczej, która podzielona jest na dwa obszary. Pierwszy to SAG - obszar A, przeznaczony pod realizację obiektów produkcyjnych, składów, magazynów i usług wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną. Drugi czyli SAG

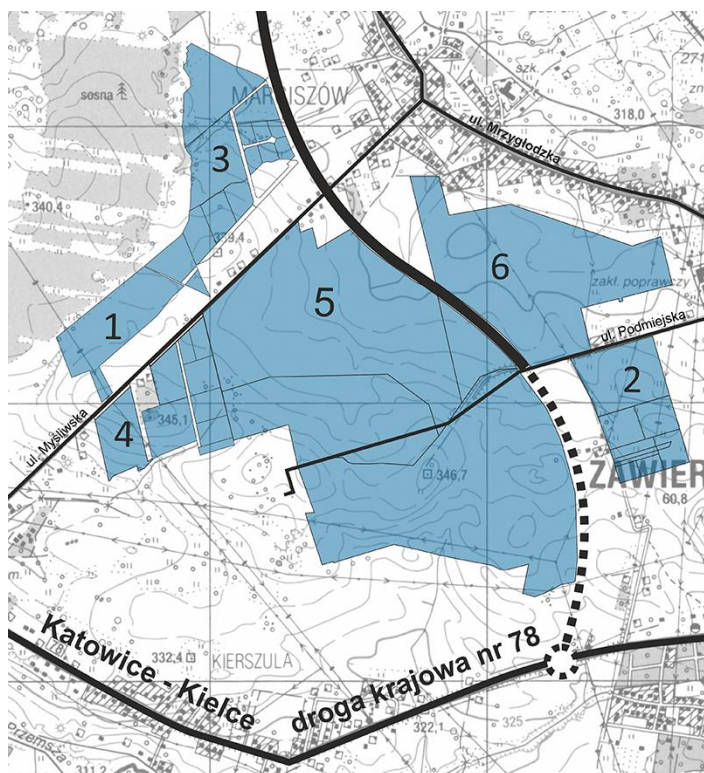

- obszar B, położony jest w otulinie Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd i przeznaczony jest pod budownictwo mieszkaniowe i rekreację. Tereny inwestycyjne posiadają aktualny Miejskowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego, są uzbrojone, a Gmina Zawiercie jest ich jedynym właścicielem, co wpływa na atrakcyjność oferty inwestycyjnej.

W skład Strefy Aktywności Gospodarczej – obszar „A” wchodzi obszary zlokalizowane w obrębie ulic: Wojska Polskiego, Myśliwskiej, Podmiejskiej, Inwestycyjnej, Technologicznej. Obszar cechuje się doskonałym dostępem komunikacyjnym, z opcjonalnym podłączeniem niezbędnych mediów zgodnie z zapotrzebowaniem inwestora. Ponadto istnieje możliwość podziału działek na mniejsze fragmenty. W ramach SAG opracowano szczegółową koncepcję zagospodarowania, z konkurencyjną ceną gruntu, uzbrojeniem i ulgami podatkowymi. Gmina oferuje elastyczne podejście do inwestora - poza sprzedażą działek umożliwia oddanie gruntu w użytkowanie wieczyste.

Gmina Zawiercie planuje duże inwestycje w infrastrukturę Strefy Aktywności Gospodarczej w Zawierciu. W 2016 roku powstanie łącznie ponad 1200 mb nowych dróg oraz nowe rondo na ul. Wojska Polskiego. Poniżej przedstawiono lokalizację terenów inwestycyjnych na tle Zawiercia:

Mapa 11 Lokalizacja terenów inwestycyjnych na tle miasta Zawiercie.

Źródło: Urząd Miejski w Zawierciu

Poniżej zidentyfikowano czynniki, które oddziałują pozytywnie na ofertę inwestycyjną Zawiercia:

- Lokalizacja – Zawiercie zlokalizowane jest na granicy GOP – oraz Jury Krakowsko – Częstochowskiej, co umożliwia z jednej strony dostęp do ogromnego rynku pracy, a z drugiej zamieszkanie na obszarze atrakcyjnym przyrodniczo i krajobrazowo;
- Skomunikowanie – miasto znajduje się w niedalekiej odległości od autostrady A1, drogi krajowej 1/S1 oraz lotniska Katowice – Pyrzowice. Przez Zawiercie przebiega Centralna Magistrala Kolejowa. Miasto posiada połączenie kolejowe z Warszawą, Gdynią, Krakowem, Zakopanym, Pragą, Budapesztem, Wiedniem;

- Zasób terenów pod inwestycje (przemysłowe, usługowe i gospodarcze) – miasto posiada tereny inwestycyjne zlokalizowane w Strefie Aktywności Gospodarczej w Zawierciu oraz w podstrefie Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Katowicach S.A.;
- Zasoby naturalne - Zawiercie posiada znaczące zasoby w postaci złóż rudy niklu, cynku i ołowiu. Rozwój zaawansowanych technologii wydobywczych oraz rosnące zapotrzebowanie na metale nieżelazne sprawiają, iż może to być kluczowy fakt w rozwoju gospodarczym i społecznym Miasta w przyszłości;
- Dobry stan infrastruktury technicznej – drogowej, sieciowej i teleinformatycznej;
- Duża liczba osób z wyższym wykształceniem i średnim.

2.5.9. Podsumowanie

Podsumowując dane dotyczące sfery gospodarczej można sformułować następujące wnioski:

- Najważniejszymi gałęziami przemysłu w Zawierciu są: przemysł hutniczy, włókienniczy i metalurgiczny. Nową gałęzią rozwijającą się od kilku lat w mieście jest turystyka. Obecność na terenie Zawiercia licznych placówek oświatowych szczebla średniego stanowi cenny rezerwuar wykwalifikowanej kadry niezbędnej obecnym, jak i przyszłym inwestorom;
- W 2014 na terenie miasta Zawiercie funkcjonowały głównie podmioty prowadzące działalność w następujących sekcjach PKD:
  - Sekcja G Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle– 1821 podmioty;
  - Sekcja F Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją – 535 podmioty;
  - Sekcja C Przetwórstwo przemysłowe – 449 podmioty;
  - Sekcja M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna– 425 podmioty;
- Największym zakładem przemysłowym, a jednocześnie największym pracodawcą na terenie Zawiercia jest Huta Zawiercie – obecnie CMC Zawiercie S.A. wytwarzająca pręty i kątowniki. Ponadto do największych zakładów należą: Huta Szkła Zawiercie Sp. z o.o. (jest jednym z najbardziej znanych i docenianych polskich producentów szkła kryształowego); Odlewnia Żeliwa S.A.; FOB – DECOR Sp. z o.o. (opakowania blaszane dla przemysłu); B-D S.A. (Dawny Brodzik-Dominik) – zakład zajmuje się produkcją wyrobów metalowych dla górnictwa węgla kamiennego oraz miedzi; Z.F.M. Sp. z o.o. (jedyne w kraju producent łożysk wielkogabarytowych (wieńców obrotu); Aluron Sp. z o.o. (branża okienna, drzwiowa, systemy aluminiowe); Grupa Vitru (branża spożywcza), Konsorcjum Stali S.A. (branża hutnicza); Promar (branża spożywcza).;
- Zawiercie charakteryzuje się niższym poziomem ludzi z wykształceniem wyższym (15,63%) niż średnia krajowa (16,99%) i wojewódzka (15,93%). Wyższa w stosunku do średniej wojewódzkiej (32,44%) jest liczba osób z wykształceniem średnim i policealnym (ogółem) – 34,38% , liczba osób z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym ukończonym i podstawowym nieukończonym – 25,05%. Zawiercie charakteryzuje się również niższym odsetkiem osób z wykształceniem zawodowym (22,34%) w stosunku do średniej wojewódzkiej (25,22%);
- W Zawierciu zaobserwować można wzrost ilości podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności oraz wskaźnika osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. W okresie 2010 – 2014 zwiększyła się również liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych. W badanym okresie spadła dynamika jednostek nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym oraz liczba podmiotów nowo zarejestrowanych na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym, czego wynikiem mogą być trendy demograficzne panujące w gminie. Pozytywnym zjawiskiem jest rosnąca ilość podmiotów

wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. mieszkań na obszarze Zawiercia w stosunku do średniej wojewódzkiej;

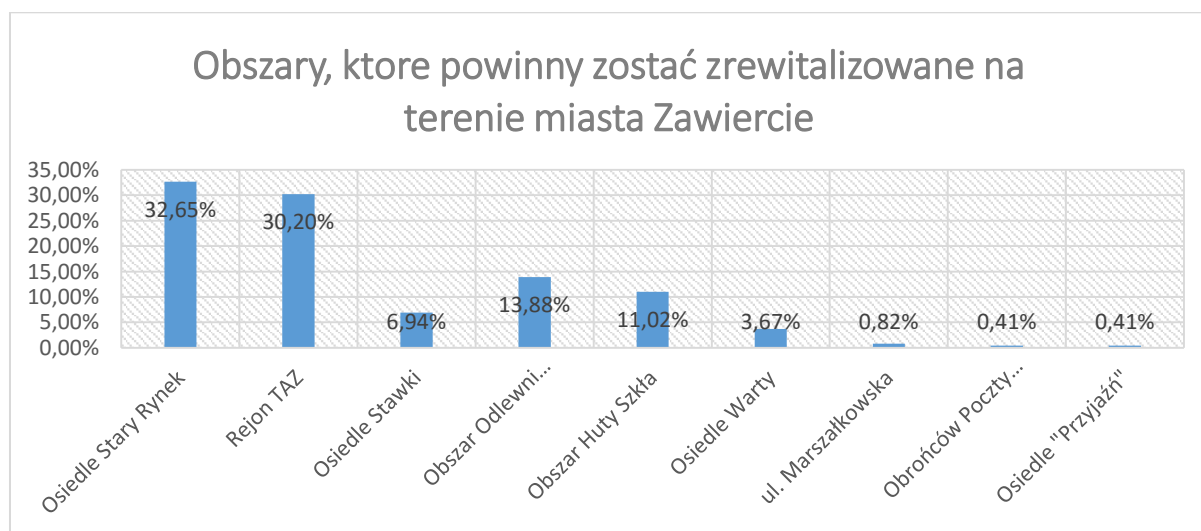
- Wskaźnik ilości podmiotów gospodarczych na 1 tys. mieszkańców najwyższe wartości osiąga na Osiedlach: Dąbrowica, Stary Rynek oraz na Osiedlu Warty.
- Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie zawierciańskim wynosi 3 507,52 zł i jest niższe od średniej dla województwa śląskiego (4 100,51 zł) i dla całego kraju 4 003,99 zł (dane za 2014 rok) co wymaga podjęcia intensywnych działań w zakresie rozwoju społeczno – gospodarczego miasta.

2.6. Podsumowanie ankietyzacji (obszary rewitalizowane)

Mając na celu zachowanie partycypacyjnego charakteru dokumentu przeprowadzono ankietyzację, która miała na celu poznanie opinii mieszkańców w zakresie obszarów miasta Zawiercie które należy zrewitalizować, przyczyn degradacji tych terenów oraz problemów występujących na tych obszarach. Ankiety można było wypełnić w formie papierowej (ankieta dystrybuowana była m.in. przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawierciu oraz Radnych, dostępna była również bezpośrednio w Urzędzie Miejskim) oraz elektronicznej (dostępnej na stronie Urzędu Miejskiego w Zawierciu). W ramach odpowiedzi otrzymano 271 ankiet. Poniżej przedstawiono szczegółowe dane uzyskane podczas ankietyzacji.

Obszary, które powinny zostać zrewitalizowane na terenie miasta Zawiercie:

Wykres 9 Obszary, które powinny zostać zrewitalizowane na terenie miasta Zawiercie

Źródło: Opracowanie własne

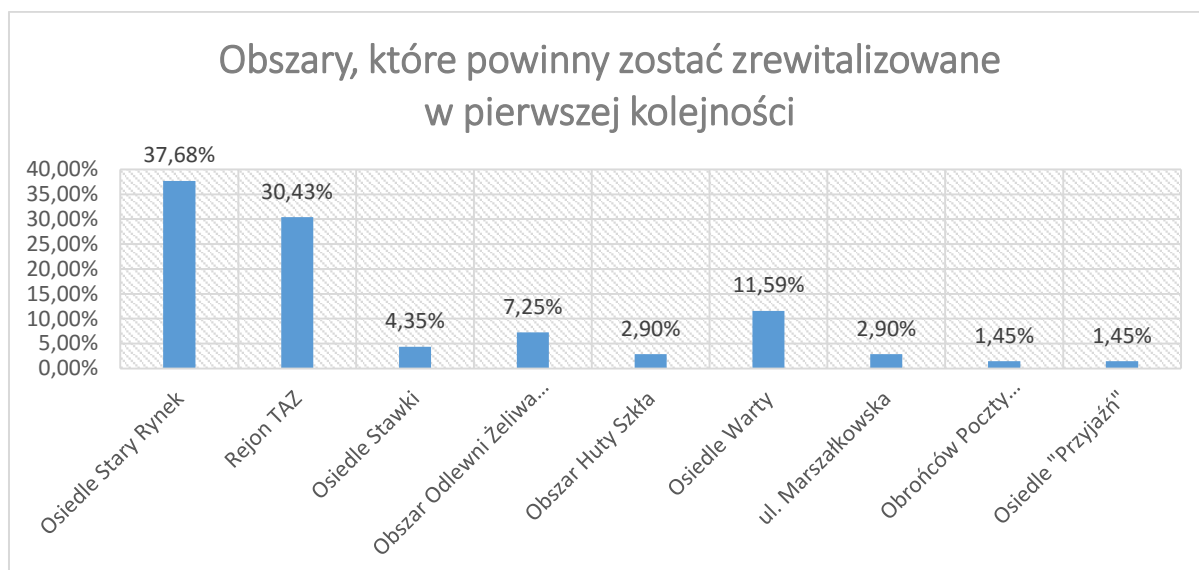
Najwięcej mieszkańców wskazało na Osiedle Stary Rynek jako obszar, który powinien zostać zrewitalizowany (32,65% respondentów). Na kolejnym miejscu znalazł się Rejon osiedla TAZ (30,20%) oraz obszar Odlewni Żeliwa Ciągłego oraz Fabryki Opakowań Blaszanych (13,88%) oraz Obszar Huty Szkła (11,02%).

W pierwszej kolejności według mieszkańców należałoby zrewitalizować Osiedle Stary Rynek (37,68%) odpowiedzi, następnie rejon TAZ (30,43%), Osiedle Warty (11,59%) oraz Obszar Odlewni Żeliwa

Ciągliwego oraz Fabryki Opakowań Blaszanych (13,88%). Szczegółowe dane przedstawia poniższy wykres:

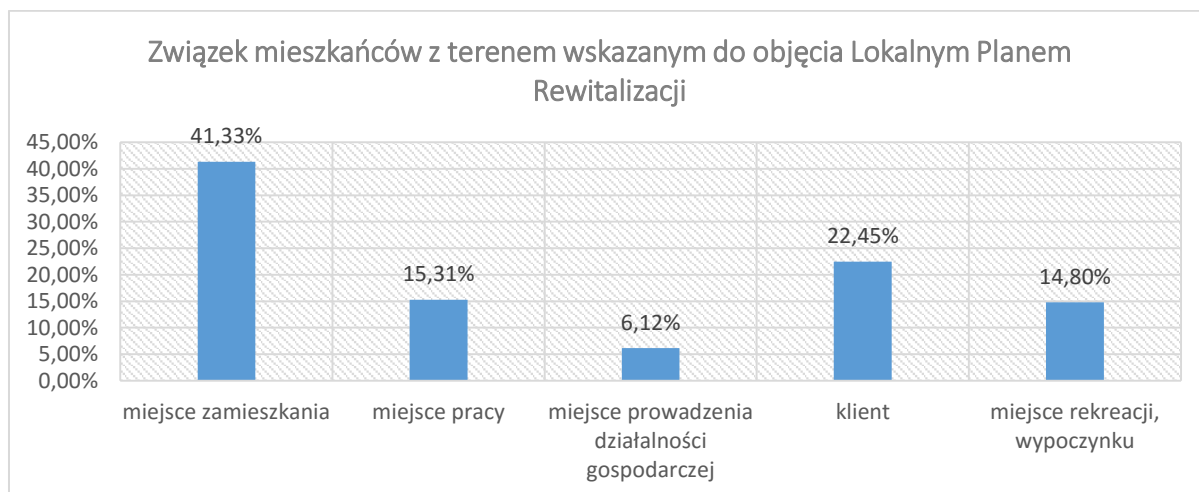
Wykres 10 Obszary, które powinny zostać zrewitalizowane w pierwszej kolejności

Źródło: Opracowanie własne

Osoby które wskazały wyżej wymienione obszary rewitalizacji w większości są ich mieszkańcami (41,33% odpowiedzi), klientami firm i punktów usługowych (22,45% odpowiedzi), pracownikami świadczącymi pracę na tym terenie (15,31% odpowiedzi). Najmniej liczną grupę, która wyznaczyła w/w obszary które powinny zostać zrewitalizowane stanowią osoby prowadzące na tym terenie działalność gospodarczą.

Wykres 11 Związek mieszkańców z terenem wskazanym do objęcia Lokalnym Planem Rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne

Analizując przyczyny degradacji terenów, które mieszkańcy chcieliby ująć w Lokalnym Programie Rewitalizacji najczęściej odpowiedzi wskazywało na koncentrację negatywnych zjawisk dotyczących budynków (28,86%) oraz koncentrację negatywnych zjawisk społecznych (27,14%). Mniej mieszkańców wskazało jako przyczyny degradacji koncentrację problemów gospodarczych (16%), koncentrację problemów dotyczących środowiska naturalnego (14%), problemy przestrzenno – funkcjonalne (14%).

Wykres 12 Przyczyny degradacji wskazanych terenów, które mieszkańcy chcieliby rozwiązać w procesie rewitalizacji

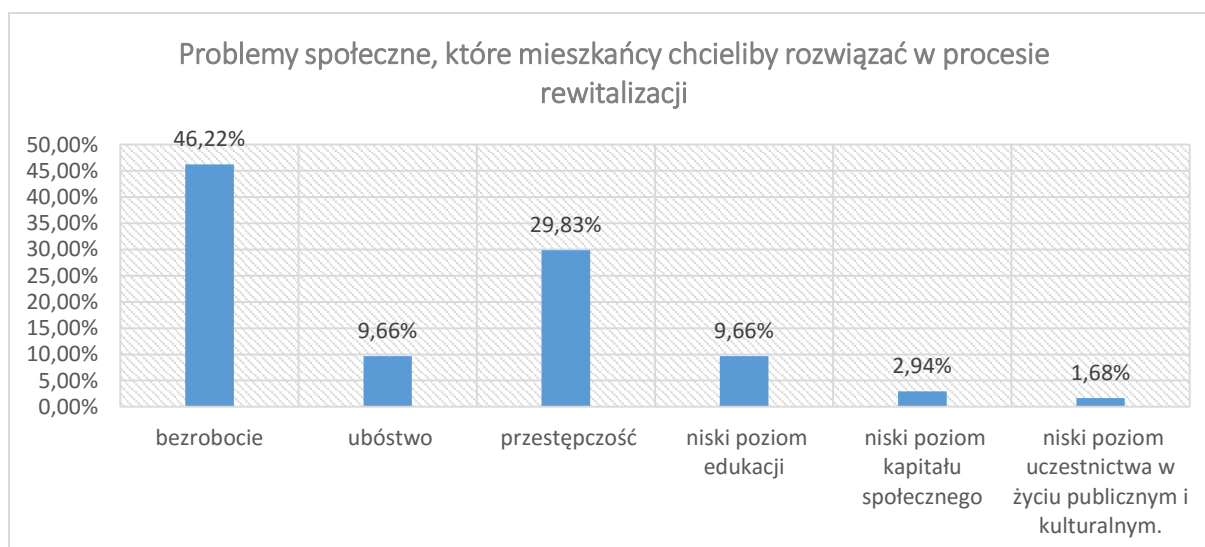

Źródło: Opracowanie własne

Analizując koncentrację negatywnych zjawisk dotyczących stanu budynków 72,85% odpowiedzi wskazywało na degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, a 27,15% wskazywało na brak funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych (m.in. odnawialne i alternatywne źródła energii).

W zakresie koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, które mieszkańcy chcieliby rozwiązać w procesie rewitalizacji najwięcej odpowiedzi wskazywało na bezrobocie (46,22%) oraz przestępczość (29,83%). W mniejszym stopniu mieszkańcy wskazywali na ubóstwo (9,66%), które jest pochodną bezrobocia, niski poziom edukacji (9,66%), niski poziom kapitału społecznego (2,94%) oraz niski poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym.

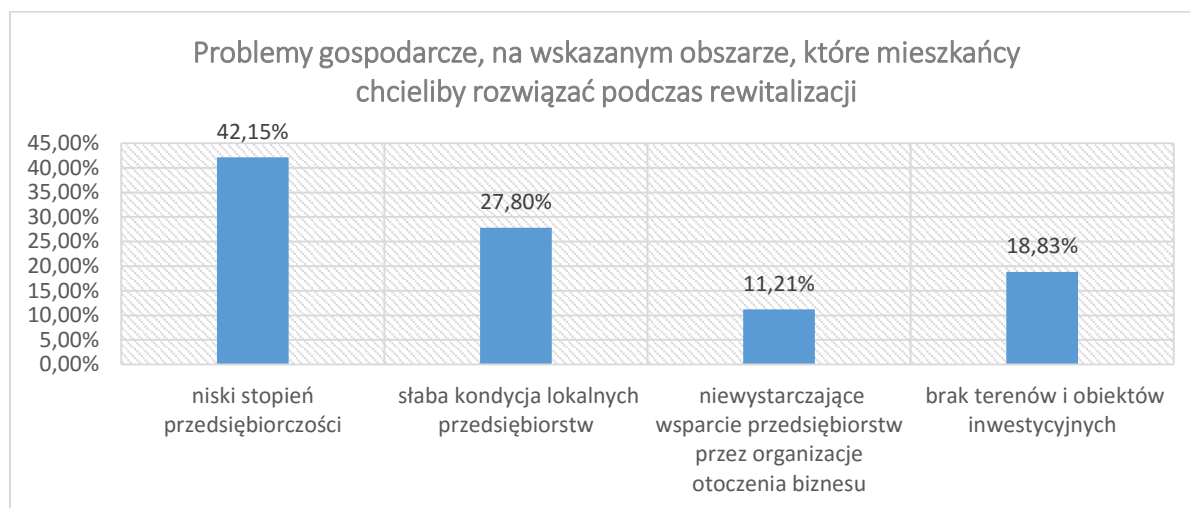
Wykres 13 Problemy społeczne, które mieszkańcy chcieliby rozwiązać w procesie rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne

W zakresie problemów gospodarczych mieszkańcy zwrócili przede wszystkim uwagę na niski stopień przedsiębiorczości (42,15% odpowiedzi) oraz słabą kondycję lokalnych przedsiębiorstw (27,8% odpowiedzi). Mniejszym problemem wg. mieszkańców jest niewystarczające wsparcie firm przez organizacje otoczenia biznesu (11,21%) oraz brak terenów i obiektów inwestycyjnych (18,83%).

Wykres 14 Problemy gospodarcze, na wskazanym obszarze, które mieszkańcy chcieliby rozwiązać podczas rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne

Analizując problemy środowiskowe, które mieszkańcy chcieliby rozwiązać podczas rewitalizacji, najwięcej odpowiedzi dotyczyło przekroczenia standardów jakości środowiska (tzw. „niska emisja” / hałas / spaliny) – 67,57% odpowiedzi. Pozostała część odpowiedzi wskazywała na obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi bądź stanu środowiska (29,73%) oraz brak terenów zielonych (2,7% odpowiedzi).

Wykres 15 Informacja na temat problemów przestrzenno – funkcjonalnych na wskazanym obszarze, które chcieliby rozwiązać mieszkańcy

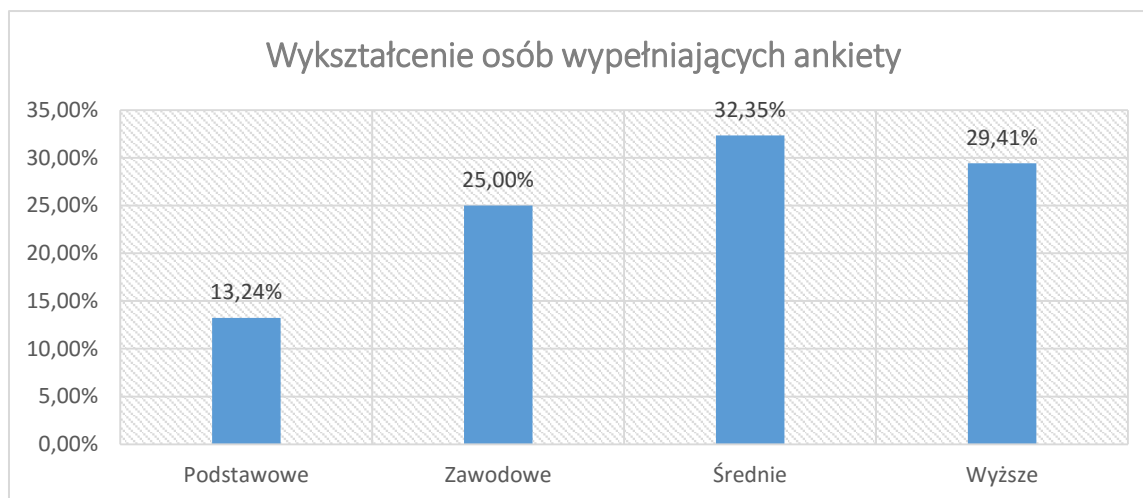

Źródło: Opracowanie własne

Poniżej przedstawiono dane dotyczące osób wypełniających ankietę:

Największą grupę osób wypełniających ankietę stanowiły osoby z wykształceniem średnim (32,35%) oraz wyższym (29,41%). Mniejszą grupę stanowiły osoby z wykształceniem zawodowym (25%) oraz podstawowy (13,24%).

Wykres 16 Wykształcenie osób wypełniających ankietę

Źródło: Opracowanie własne

Ankietę dotyczącą określenia obszarów objętych rewitalizacją w większości wypełniły kobiety (60,26% ankiet), a w mniejszej ilości mężczyźni (39,74%). Ankiety wypełnione zostały przez osoby we wszystkich grupach wiekowych, brak w tym zakresie grupy dominującej.

3. Analiza SWOT

Analizę SWOT przeprowadzono w trzech głównych sferach: społecznej, przestrzenno - funkcjonalnej uwzględniającej uwarunkowania środowiskowe i techniczne oraz sferze gospodarczej. Analiza została opracowana przez Komitet ds. rewitalizacji miasta Zawiercie powołany przez Prezydenta Miasta.

3.1. Sfera społeczna

SFERA SPOŁECZNA	
SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> rosnący poziom wykształcenia społeczeństwa - pomiędzy Spisem Powszechnym w 2002, a spisem w 2011 roku nastąpiły istotne zmiany w zakresie poziomu wykształcenia mieszkańców. Odsetek mieszkańców posiadających wykształcenie wyższe wzrósł z 8,47% do 16,04%. Zwiększyła się również liczba z wykształceniem średnim (wzrost z 31,65% do 35,29%), zmalała natomiast liczba osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym (spadek z 24,33% do 22,94%), liczba osób z wykształceniem podstawowym ukończonym (spadek z 31,1% do 19,32%) oraz liczba osób z wykształceniem 	<ul style="list-style-type: none"> depopulacja oraz związane z nią negatywne trendy demograficzne i społeczne - według prognoz GUS liczba ludności Zawiercia obniży się do 2020 roku o około 13,5% w stosunku do liczby ludności zamieszkującej miasto na koniec 2014 roku; starzenie się społeczeństwa - należy zwrócić uwagę na fakt, iż w chwili obecnej ok. 13 tys. osób (26,34 % populacji Zawiercia) stanowią osoby w wieku powyżej 60 lat, co świadczy o starzeniu się społeczeństwa. Liczba osób w wieku 60+ wg. prognoz GUS zwiększy się o ok. 10% w roku 2020, o ok.13% w roku 2025 i o ok. 15% w roku 2025 w stosunku do roku 2014;

<p>podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia (spadek z 8,47% do 1,59%);</p> <ul style="list-style-type: none"> • malejąca liczba osób niepełnosprawnych - liczba wydanych orzeczeń spadła z 1227 w roku 2015 do 1156 w roku 2013; • potencjał organizacji pozarządowych - na terenie miasta Zawiercie według danych KRS działa 116 organizacji pozarządowych. Współczynnik ilości organizacji pozarządowych na terenie Zawiercia w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców wynosi 23,02 i jest nieznacznie wyższy od średniej na poziomie kraju wynoszącej 22 oraz znacznie wyższy od średniej wojewódzkiej, która wynosi 15 organizacji na 10 tys. mieszkańców; • wysokie poczucie tożsamości społeczności lokalnej. 	<ul style="list-style-type: none"> • wysoki odsetek osób korzystających z pomocy społecznej - z pomocy społecznej w Zawierciu korzysta 559,76 osób na 10 tys. mieszkańców. W skali kraju było to 486,9 osób na 10 tys. mieszkańców (Dane za 2014 rok), natomiast w skali województwa było to 366,6 osób na 10 tys. mieszkańców. Najwięcej mieszkańców korzystających ze świadczeń pomocy społecznej zamieszkuje rejon osiedla TAZ oraz osiedle Stary Rynek; • wysoki stopień bezrobocia - zgodnie z danymi statystycznymi Zawiercie charakteryzuje się wyższą stopą bezrobocia w stosunku do poziomu bezrobocia na poziomie województwa i całego kraju. Na koniec 2014 roku bezrobocie w Zawierciu kształtowało się na poziomie 16,1%. W analogicznym okresie poziom bezrobocia na terenie województwa śląskiego wynosił 9,6%, a w ujęciu ogólnokrajowym było to ok. 12%; • poziom przestępczości – ilość przestępstw utrzymuje się na zbliżonym poziomie pomimo spadku liczby mieszkańców (w ostatnich trzech latach liczba przestępstw spadła o 10, a liczba ludności zmniejszyła się o ok. 2%.);
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • podejmowanie przedsięwzięć mających na celu zahamowanie niekorzystnych trendów demograficznych (rozwój usług społecznych i zdrowotnych); • podejmowanie przedsięwzięć aktywizujących lokalną społeczność w obszarach objętych programem rewitalizacji (warsztaty, kursy, edukacja na wszystkich poziomach wiekowych); • przeciwdziałanie bezrobociu, które jest główną przyczyną przyznania świadczeń z MOPS. 	<ul style="list-style-type: none"> • brak środków finansowych na podjęcie działań mających na celu jak największą eliminację słabych stron; • brak skoordynowanych działań w celu jak największej eliminacji słabych stron co skutkować będzie utrwalaniem niekorzystnych czynników wpływających na sytuację społeczną mieszkańców.

3.2. Sfera przestrzenna

SFERA PRZESTRZENNA	
SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • położenie – miasto z jednej strony znajduje się w szeroko rozumianej aglomeracji górnośląskiej, a z drugiej strony na pograniczu Jury Krakowsko – Częstochowskiej; • lokalizacja - Zawiercie jest bardzo dobrze skomunikowane z całym Województwem Śląskim. 	<ul style="list-style-type: none"> • zły stan budynków komunalnych (na 143 posiadane budynki – 122 wymaga podjęcia prac remontowych). Istniejąca tkanka mieszkaniowa wymaga daleko idących działań w zakresie efektywności energetycznej (termomodernizacja, likwidacja indywidualnych źródeł ciepła zasilanych

<p>Zawiercie znajduje się na skrzyżowaniu szeregu szlaków komunikacyjnych. Przez miasto przebiega droga krajowa nr 78. W pobliżu Zawiercia znajduje się autostrada A1 oraz droga krajowa nr 1/S1. W pobliżu Zawiercia (około 28 km) znajduje się również lotnisko – Międzynarodowy Port Lotniczy Katowice – Pyrzowice. Miasto stanowi również ważny węzeł kolejowy;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rosnący gminny zasób nieruchomości (powierzchnia tworząca gminny zasób nieruchomości wzrosła z 563 ha w 2014 r. do 576 ha w 2014 roku - wzrost o 2,3%); • duża ilość terenów przygotowanych pod inwestycje mieszkaniowe i gospodarcze (podział miasta na dwie części); • duża ilość terenów zielonych oraz przepływająca przez centrum miasta rzeka Warta; • miasto charakteryzuje się wysokim dostępem do infrastruktury sieciowej - systematycznie rośnie liczba budynków podłączonych do sieci wodociągowej (w chwili obecnej podłączonych jest 98,8%), kanalizacyjnej i gazowej. Oczyszczalnia ścieków dysponuje rezerwami mocy przerobowych. Na terenie miasta brak jest zidentyfikowanych problemów w zakresie dostępu do sieci szerokopasmowego internetu, jak również w zakresie sieci elektroenergetycznej; • ciekawa architektura (budynki przemysłowe, willowy charakter ulicy Leśnej, na terenie miasta zlokalizowanych jest dziewięć budynków i obiektów urbanistycznych wpisanych do rejestru zabytków); • podejmowane działania w zakresie wzrostu jakości przestrzeni miejskiej - do czołowych inwestycji w tym zakresie zaliczyć można zagospodarowanie placu im. Jana Pawła II w rejonie dworca PKP, które miało na celu stworzenie centralnego punktu na mapie miasta. Istotnymi inwestycjami służącymi poprawie wizerunku były działania dotyczące termomodernizacji budynków, utworzenia siłowni zewnętrznych i placów zabaw oraz licznych ścieżek rowerowych. Z punktu widzenia wizerunku miasta istotne znaczenie miała budowa Kompleksu Sportowo-Rekreacyjnego u źródeł Warty w Kromoławie; • rosnąca ilość przedszkoli oraz ilość dzieci do nich uczęszczających – od roku 2010 ich liczba wzrosła o dwie placówki, a liczba przedszkolaków wzrosła o 10%; 	<p>paliwem stałym) co jest szczególnie zauważalne na terenie Osiedla Szymańskiego (w tym obszar TAZ), Osiedla Stary Rynek, Osiedla Dąbrowica oraz na osiedlu Warty. Dodatkowo budynki zlokalizowane na terenie Osiedla Szymańskiego (w tym obszar TAZ) wymagają podjęcia działań mających na celu wyposażenie mieszkań w pełen węzeł sanitarny. Zagospodarowania i odnowienia wymaga również otoczenie budynków w tym podjazdy, chodniki, oraz podwórza, co jest również najbardziej widoczne w tych częściach miasta w których ilość budynków do remontu w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców jest największa. W omawianym zakresie dotyczącym potrzeb remontowych należy zwrócić uwagę, że działaniami remontowymi powinny być objęte nie tylko części zewnętrzne budynku (m.in. elewacje, dachy), ale również części wewnętrzne (np. klatki schodowe);</p> <ul style="list-style-type: none"> • zły stan części budynków zabytkowych - Podjęcia prac remontowych i konserwatorskich wymaga budynek kościoła parafialnego pod wezwaniem Świętych Apostołów Piotra i Pawła (dach) oraz budynki zlokalizowane na osiedlu TAZ szczególnie budynek starej łaźni); • degradacja budynków przemysłowych; • spadek ilości gruntów przekazanych z użytkowanie wieczyste (spadek ze 126 ha w 2010 r. do 116 ha w 2014 roku - spadek o ok. 8%); • rosnąca (w niewielkim stopniu) ilość osób nie płacących czynszu; • spadek ilości gimnazjów i placówek edukacji ponadgimnazjalnej co stanowi pochodną trendów demograficznych; • niewystarczający stan i liczba boisk, placów zabaw, przestrzeni publicznych; • konieczność podjęcia działań modernizacyjnych w zakresie oświetlenia ulicznego.
--	--

<ul style="list-style-type: none"> • rosnąca ilość szkół podstawowych oraz uczniów – od roku 2010 liczba uczniów wzrosła o 11,76%; • duża ilość ośrodków podstawowej opieki zdrowotnej - na terenie Zawiercia działa 14 podmiotów świadczących usługi w ramach systemu Narodowego Funduszu Zdrowia. Systematycznie rośnie liczba porad udzielanych w ramach ambulatoryjnej i podstawowej opieki; • miejsca i obiekty infrastruktury sportu i rekreacji - hale sportowe, pływalnia, lodowisko (dostępne zimą); • komunikacja miejska - na terenie miasta funkcjonuje 10 linii autobusowych, które łączą ze sobą poszczególne dzielnice, jak również miasto Zawiercie z sąsiednimi gminami); • duża ilość placówek handlowych; • duża ilość obszarów cennych przyrodniczo - część miasta znajduje się na obszarze Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd. Na terenie miasta Zawiercie zajmuje on powierzchnię 2 975 ha (34,9 % powierzchni gminy); • świadomość ekologiczna - Władze Miasta jak i mieszkańcy cechują się wysokim stopniem świadomości ekologicznej. Prócz opracowania Planu Gospodarki Niskoemisyjnej miasto wdraża programy likwidacji niskiej emisji, które umożliwiają mieszkańcom wymianę źródeł ciepła na bardziej ekologiczne. Systematycznie termomodernizowane są kolejne budynki stanowiące własność gminy. • bliskość do atrakcji Jury Krakowsko – Częstochowskiej; • zaplecze noclegowe dla Jury Krakowsko – Częstochowskiej. 	
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • modernizacja budynków komunalnych (w zakresie szerszym niż termomodernizacja); • prace konserwatorskie i remontowe przy zabytkach zlokalizowanych w Zawierciu; • opracowanie programu gospodarowania gruntami gminnymi w celu zwiększenia ilości nieruchomości oddanych w użytkowanie wieczyste; • opracowanie programu spłaty zadłużenia dłużników wobec miasta (w zakresie zobowiązań dotyczących nieruchomości); 	<ul style="list-style-type: none"> • dalsza degradacja budynków komunalnych; • dalsza degradacja kluczowych zabytków.

<ul style="list-style-type: none"> dostosowywanie ilości placówek edukacyjnych do trendów demograficznych kierując się zasadą wykorzystania posiadanych budynków; 	
--	--

3.3. Sfera gospodarcza

SFERA GOSPODARCZA	
SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> rozwinięty przemysł hutniczy, włókienniczy i metalurgiczny; rozwój nowej gałęzi gospodarki – turystyki – co przejawia się w rosnącej ilości miejsc noclegowych oraz ilości udzielonych noclegów; zaplecze wykwalifikowanej kadry pracowników; wzrost ilości podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności oraz wskaźnika osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą – w okresie 2010 – 2014 zwiększyła się również liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych; Zawierciański Park Przemysłowo – Technologiczny który jest instytucją wsparcia okołobiznesowego starającą się pomagać przedsiębiorstwom z obszaru Zawiercia w rozwoju; opracowana oferta inwestycyjna skierowana do inwestorów krajowych i zagranicznych (miasto oferuje szereg ulg podatkowych dla inwestorów); zasób terenów pod inwestycje (przemysłowe, usługowe i gospodarcze) – miasto posiada tereny inwestycyjne zlokalizowane w Strefie Aktywności Gospodarczej w Zawierciu oraz w podstrefie Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Katowicach S.A.; zasoby naturalne - Zawiercie posiada znaczące zasoby w postaci złóż rudy niklu, cynku i ołowiu. Rozwój zaawansowanych technologii wydobywczych oraz rosnące zapotrzebowanie na metale nieżelazne sprawiają, iż może to być kluczowy fakt w rozwoju gospodarczym i społecznym miasta w przyszłości; dobry stan infrastruktury technicznej – drogowej, sieciowej i teleinformatycznej; 	<ul style="list-style-type: none"> dominująca postawa pracownika najemnego; mała siła nabywczą lokalnych firm i konsumentów – dochody mieszkańców Zawiercia są niższe od średniej wojewódzkiej i dochodów mieszkańców Polski; niskie nakłady inwestycyjne na 1 mieszkańca, brak wystarczającej liczby inwestycji zewnętrznych, w tym w branżach zapewniających pracę dla ludzi z wykształceniem wyższym.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> wsparcie miasta na rzecz rozwoju przedsiębiorczości (usługi doradcze); możliwość pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania w ramach unijnej perspektywy finansowej na lata 2014 – 2020; 	<ul style="list-style-type: none"> odwrócenie trendów makroekonomicznych w ujęciu krajowym i globalnym; obniżenie wizerunku Polski na arenie międzynarodowej jako atrakcyjnego miejsca do inwestowania (inwestycje zagraniczne);

<ul style="list-style-type: none"> • system szkoleń nakierowany na dostosowanie kompetencji pracowników do oczekiwań pracodawców; • stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie monitoringu zawodów nadwyżkowych i deficytowych; • promocja oferty inwestycyjnej na rynku krajowym i zagranicznym w celu zwiększenia ilości dużych podmiotów gospodarczych na terenie miasta. 	<ul style="list-style-type: none"> • brak strategii rządowej w zakresie przemysłu ciężkiego; • pogłębianie się niekorzystnych trendów demograficznych (spadek atrakcyjności Zawiercia w kontekście zasobów siły roboczej oraz liczby konsumentów).
--	---

4. Identyfikacja głównych problemów

Analizując problemy występujące na terenie Zawiercia zaobserwować można dominację problemów społecznych, które przekładają się na problemy sfery przestrzennej i gospodarczej. Nie bez znaczenia jest również otoczenie gospodarcze, które wpływa na miejscowy rynek pracy. Na terenie miasta dominował przemysł hutniczy, włókienniczy i metalurgiczny, który po transformacji przeszedł proces głębokiej restrukturyzacji co odcisnęło swoje piętno w sferze przestrzennej i społecznej. Analizując zidentyfikowane problemy należy rozpatrywać je w kontekście trzech zidentyfikowanych sfer głównych tj. sfery społecznej, przestrzennej (ujmującej aspekt przestrzenny, środowiskowy) i gospodarczej.

Jednym z najważniejszych problemów w sferze społecznej zaobserwowanych na terenie miasta Zawiercie na tle województwa i kraju jest wysoki odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z której korzysta 559,76 osób na 10 tys. mieszkańców. W skali kraju jest to 486,9 osób na 10 tys. mieszkańców (Dane za 2014 rok), natomiast w skali województwa było to 366,6 osób na 10 tys. mieszkańców. Najwięcej mieszkańców korzystających ze świadczeń pomocy społecznej zamieszkuje rejon osiedla TAZ, osiedle Stary Rynek oraz Osiedle Warty. Drugim istotnym problemem zaobserwowanym w sferze społecznej jest wysoki stopień bezrobocia - zgodnie z danymi statystycznymi Zawiercie charakteryzuje się wyższą stopą bezrobocia w stosunku do poziomu bezrobocia na poziomie województwa i całego kraju. Na koniec 2014 roku bezrobocie w Zawierciu kształtowało się na poziomie 16,1%. W analogicznym okresie poziom bezrobocia na terenie województwa śląskiego wynosił 9,6%, a w ujęciu ogólnokrajowym było to ok. 12%. Niekorzystne trendy demograficzne w tym starzenie się społeczeństwa również są istotne, lecz są to zjawiska które można zaobserwować w skali całego województwa i kraju. W zakresie sfery społecznej należy zwrócić również uwagę na przestępczość, która w okresie 2013-2015 zmalała zaledwie o 0,097% (w analogicznym okresie liczba ludności zmalała o 1,7%, co oznacza faktyczny wzrost przestępczości w stosunku do liczby mieszkańców).

W sferze przestrzennej głównym problemem jest zły stan techniczny budynków komunalnych oraz ich otoczenia (chodniki, podjazdy, podwórka, tereny zielone). Są to budynki wybudowane głównie przed 1945 rokiem w których najczęściej zamieszkują osoby niezamożne, korzystające ze wsparcia pomocy społecznej. Znaczącym problemem budynków wielorodzinnych jest również tzw. „niska emisja”, wysoka energochłonność oraz bliskość obszarów przemysłowych i poprzemysłowych.

Istotne znaczenie z punktu widzenia przeprowadzenia kompleksowej rewitalizacji jest zły stan części budynków zabytkowych oraz poprzemysłowych, jednak w tym zakresie należy zwrócić uwagę na ograniczone możliwości gminy w tym zakresie ze względu na fakt, iż tereny i budynki na których

są one zlokalizowane w dużej mierze stanowią własność prywatną (w tym własność spółek kapitałowych o zasięgu krajowym i międzynarodowym).

Analizując sferę gospodarczą można sformułować główny problem, którym jest niewystarczająca aktywność gospodarcza lokalnych firm i inwestorów zewnętrznych. Potwierdzeniem określonego celu jest ciągle dominująca postawa pracownika najemnego, mała siła nabywcza lokalnych firm i konsumentów (dochody mieszkańców Zawiercia są niższe od średniej wojewódzkiej i dochodów mieszkańców Polski), niskie nakłady inwestycyjne na 1 mieszkańca Zawiercia oraz liczba podmiotów gospodarczych niższa od średniej wojewódzkiej.

5. Metodologia

Wyznaczenie obszarów zdegradowanych oraz obszarów objętych Lokalnym Programem Rewitalizacji nastąpiło w oparciu o:

- Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 z dnia 3 lipca 2015 roku opracowane przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju;
- Opracowanie pn. Zasady wsparcia rewitalizacji w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 – opracowanie – grudzień 2015 r.
- dane statystyczne Głównego Urzędu Statystycznego;
- dane Urzędu Miejskiego w Zawierciu oraz dane udostępnione przez jednostki organizacyjne Urzędu Miejskiego tj. (Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Zakład Gospodarki Mieszkaniowej);
- dane udostępnione przez Powiatowy Zespół ds. orzekania o niepełnosprawności w Zawierciu;
- dane udostępnione przez Miejską Komisję ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zawierciu;
- dane udostępnione przez Komendę Powiatową Policji w Zawierciu;
- dane Powiatowego Urzędu Pracy w Zawierciu;
- dane Spółdzielni Mieszkaniowej „Hutnik” i Spółdzielni Mieszkaniowej „Zawiercie”;
- przeprowadzoną ankietyzację;
- uwagi Komitetu ds. rewitalizacji;
- konsultacje społeczne.

Mając na celu jak najbardziej trafne wyznaczenie obszarów zdegradowanych oraz obszarów objętych Lokalnym Programem Rewitalizacji przyjęto następujące założenia:

- obszar którego dotyczy program obejmuje Gminę Zawiercie;
- gminę podzielono na jednostki pomocnicze (osiedla);
- lokalny program rewitalizacji nie może obejmować więcej niż 20% powierzchni Zawiercia i nie więcej niż 30% jego mieszkańców;
- wyznaczenie obszarów objętych programem nastąpiło w oparciu o wyniki analizy wskaźnikowej na podstawie zebranych danych;
- wskaźniki zostały skonstruowane w oparciu o zasadę, że rewitalizację należy prowadzić tam, gdzie występuje największe nasilenie niepożądanych zjawisk i problemów.

W ramach prac dotyczących wyznaczenia obszarów objętych zdegradowanych oraz obszarów objętych rewitalizacją określono następujące wskaźniki:

- wskaźnik nr 1 „Pomoc społeczna” – udział osób korzystających ze wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców. W celu identyfikacji osób i obszarów wymagających wsparcia wzięto pod uwagę następujące akty prawne na podstawie których udzielana jest pomoc:
  - ustawa o świadczeniach rodzinnych,
  - ustawa o świadczeniach alimentacyjnych,
  - ustawa o dodatkach mieszkaniowych,
  - ustawa o pomocy społecznej.
 Największą wagę (40%) nadano ustawie o pomocy społecznej ponieważ ustawa przyznaje pomoc w oparciu o najszerszy katalog dysfunkcji (m.in. ubóstwo, bezrobocie, bezradność, długotrwała choroba, narkomania, niepełnosprawność, potrzeba ochrony macierzyństwa, przemoc, sytuacja kryzysowa). Pozostałym ustawom nadano wagi po 20%. Wskaźnik ma na celu wyznaczenie obszarów cechujących się największym wsparciem z pomocy społecznej na tle miasta;
- wskaźnik nr 2 – „Przestępczość” – ilość przestępstw w danym obszarze na 1 tys. mieszkańców. Wskaźnik ma na celu wyznaczenie obszarów, które charakteryzują się najwyższą stopą przestępczości;
- wskaźnik nr 3 – „Bezrobocie” – ilość osób bezrobotnych w danym obszarze na 1 tys. mieszkańców. Wskaźnik ma na celu wyznaczenie obszarów, które charakteryzują się najwyższą stopą bezrobocia;
- wskaźnik nr 4 – „Degradacja budynków” – ilość budynków wielorodzinnych wymagająca remontu w danym obszarze na 1 tys. mieszkańców. Wskaźnik ma na celu wyznaczenie obszarów, na których znajduje się najwięcej budynków wymagających remontu;
- wskaźnik nr 5 „Sąsiedztwo zdegradowanych obszarów przemysłowych” – w przypadku gdy na terenie obszaru miasta znajduje się zdegradowany obszar przemysłowy przyznawane były punkty, w przypadku braku takiego terenu punkty nie były przyznawane;
- wskaźnik nr 6 „Zanieczyszczenie środowiska” – ilość budynków wielorodzinnych opalanych paliwem stałym w danym obszarze na 1 tys. mieszkańców. Wskaźnik ma na celu wskazanie obszarów najbardziej zurbanizowanych cechujących się największym zanieczyszczeniem środowiska;
- wskaźnik nr 7 – „Przedsiębiorczość” – ilość osób które prowadzących działalność gospodarczą w danym obszarze na 1 tys. mieszkańców. Wskaźnik ma na celu wskazanie obszarów gdzie przedsiębiorczość jest najmniejsza, dlatego też wartość wskaźnika została odjęta od pozostałych, które wskazują sytuację kryzysową.

Wartości wskaźników zostały obliczone w oparciu o dane z 2015 roku. Zastosowane wskaźniki w pełni odzwierciedlają sytuację społeczną, przestrzenną, infrastrukturalną, środowiskową oraz gospodarczą w obszarach miasta, nie ma więc potrzeby określania dodatkowych wskaźników.

Wskaźniki otrzymały odpowiednie wagi. Wskaźniki dla sfery społecznej otrzymały łączną wagę na poziomie 60% gdyż to one stanowią podstawę określenia obszarów objętych rewitalizacją. Pozostałe wskaźniki dotyczące sfery przestrzennej i gospodarczej otrzymały łączną wagę 40%. Wagi poszczególnych wskaźników ustalone zostały przez Komitet ds. rewitalizacji. Poniżej przedstawiono szczegółowe informacje w tym zakresie:

- wskaźnik nr 1 „Pomoc społeczna” – 0,35;

- wskaźnik nr 2 „Przestępczość” – 0,20;
- wskaźnik nr 3 „Bezrobocie” – 0,05;
- wskaźnik nr 4 „Degradacja budynków” – 0,20;
- wskaźnik nr 5 „Sąsiedztwo zdegradowanych obszarów przemysłowych” - 0,1;
- wskaźnik nr 6 „Zanieczyszczenie środowiska” – 0,05;
- wskaźnik nr 7 „Przedsiębiorczość” – 0,05.

Ze względu na równomierne obłożenie obszarów miejskich infrastrukturą edukacyjną, infrastrukturą ochrony zdrowia oraz obiektami handlowymi nie przeprowadzono analizy wskaźnikowej w tym zakresie. Podobnie w zakresie infrastruktury technicznej – miasto charakteryzuje się wysokim dostępem do infrastruktury sieciowej. Systematycznie rośnie liczba budynków podłączonych do sieci wodociągowej (w chwili obecnej podłączonych jest 98,8%), kanalizacyjnej i gazowej.

6. Obszary zdegradowane

Na podstawie przeprowadzonej analizy wskaźnikowej określono obszary zdegradowane na obszarze miasta. **Mianem obszarów zdegradowanych określono obszary (osiedla) na których natężenie wszystkich wskaźników łącznie było wyższe niż średnia gminna.** Wartość średnia wynosi 1 i oznacza średnie na tle gminy występowanie zjawisk. Wartości poniżej 1 oznaczają, że na danym obszarze natężenie niekorzystnych zjawisk jest niższe od średniej gminnej, natomiast wartości powyżej 1 oznaczają, że natężenie negatywnych zjawisk jest powyżej średniej. Poniżej przedstawiono szczegółowe dane:

Tabela 55 Wykaz obszarów zdegradowanych

Nr obszaru	Nazwa ulicy	Ilość mieszkańców	Ilość mieszkańców (%)	Natężenie niekorzystnych zjawisk na tle miasta Zawiercie
1	Osiedle Argentyna	2704	5,37%	1,00
2	Osiedle Blanowice	2754	5,41%	0,71
3	Osiedle Borowe - Pole	2264	4,49%	0,45
4	Osiedle Bzów	941	1,87%	0,42
5	Osiedle Centrum	11590	23,01%	1,25
6	Osiedle Dąbrowica	1503	2,98%	1,50
7	Osiedle Kromołów	3286	6,52%	0,92
8	Osiedle Marciszów	1162	2,31%	0,68
9	Osiedle Miodowa	1439	2,86%	1,13
10	Osiedle Piłsudskiego	7131	14,15%	0,91
11	Stary Rynek	3482	6,91%	2,35
12	Osiedle Stawki	1978	3,93%	0,99
13	Osiedle Szymańskiego (w tym obszar TAZ)	2106	4,18%	3,10
14	Osiedle Warty	859	1,71%	1,56
15	Osiedle Wydra Zielona	119	0,24%	0,86
16	Osiedle Zuzanka	2123	4,15%	0,28
17	Osiedle Zuzanka I	3495	6,94%	1,18
18	Osiedle Żerkowice	335	0,66%	0,43

19	Sołectwo Karlin	161	0,32%	0,98
20	Sołectwo Łosice	407	0,79%	0,48
21	Sołectwo Pomrożyce	283	0,56%	0,53
22	Sołectwo Skarżyce	260	0,52%	0,28

Źródło: Opracowanie własne

Do obszarów zdegradowanych zaliczono:

- Osiedle Centrum;
- Osiedle Dąbrowica;
- Osiedle Miodowa;
- Osiedle Stary Rynek;
- Osiedle Szymańskiego (w tym obszar TAZ);
- Osiedle Warty;
- Osiedle Zuzanka I.

Mapa 12 Obszary zdegradowane na terenie miasta Zawiercie

Źródło: Opracowanie własne

7. Obszary objęte rewitalizacją

Na podstawie przeprowadzonej i przyjętej metodologii (pkt. 5 niniejszego dokumentu), określono obszary które zostaną objęte Lokalnym Programem Rewitalizacji Obszarów Miejskich Gminy Zawiercie na lata 2014 - 2020. Wyznaczone obszary cechują się największą koncentracją negatywnych zjawisk społecznych i/lub przestrzennych (w tym infrastrukturalnych i środowiskowych) oraz gospodarczych. Są to następujące obszary:

- Osiedle Szymańskiego (w tym obszar TAZ);
- Osiedle Stary Rynek;
- Osiedle Warty.

Poniżej przedstawiono krótką charakterystykę obszarów oraz załączniki mapowe.

7.1. Obszar rewitalizowany nr 1: Osiedle Szymańskiego (w tym obszar TAZ)

Osiedle Szymańskiego jest jedną ze starszych części miasta Zawiercie. Powstało w XIX w. przy nieistniejącej już przędzalni bawełny Towarzystwa Akcyjnego „Zawiercie” założonej w 1833 przez braci Adolfa i Bernarda Ginsbergów - bankierów berlińskich. Było to pierwsze w pełni zorganizowane osiedle w Zawierciu o zabudowie wielorodzinnej. Oprócz domów mieszkalnych dla robotników posiadało także budynki funkcjonalne takie jak szpital na 30 miejsc, dom lekarza z gabinetem przyjęć, pralnię, łaźnię, dom ludowy, piekarnię, szkołę i resursę. W skład osiedla wchodziły także: Willa dyrektora TAZ Stanisława Szymańskiego oraz dwa kościoły - rzymskokatolicki - pw. Świętych Apostołów Piotra i Pawła i ewangelicko-augsburski (obecnie budynek Cechu Rzemiosł Różnych). Osiedle wzorowane na podobnych rozwiązaniach w zaborze rosyjskim, ma wartość unikatową. Wśród mieszkańców Zawiercia panuje powszechne przekonanie, że osiedle jest miejscem niebezpiecznym, zaniedbanym i zamieszkałym przez osoby nadużywające alkoholu, skazane na pomoc Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Osiedle zamieszkałe jest przez 2106 osób (stan na koniec 2015 r.), co stanowi 4,18% mieszkańców miasta. W zakresie udzielanej pomocy społecznej osiedle charakteryzuje się największym wsparciem na tle innych części miasta. Znaczną część osób korzystających z pomocy społecznej stanowią ludzie starsi i niesamodzielni, którzy wymagają wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

Wskaźnik bezrobocia na osiedlu wynosi ok. 76 osób na 1 tys. mieszkańców, wobec średniej na terenie miasta wynoszącej ok. 50 osób/1 tys. mieszkańców. Osiedle charakteryzuje się również jednym z najwyższych wskaźników przestępczości ok. 33,2 przestępstw na 1 tys. mieszkańców wobec średniej miejskiej wynoszącej ok. 19 przestępstw na 1 tys. mieszkańców. Analizowany obszar charakteryzuje się również na tle pozostałych dzielnic znaczną liczbą obiektów wymagających remontu oraz obiektów opalanych węglem co wpływa na stan środowiska naturalnego. Poniżej przedstawiono analizę wskaźnikową obszaru:

Tabela 56 Analiza wskaźnikowa obszaru

Nazwa obszaru	Wskaźnik pomocy społecznej na 1 tys. mieszkańców	Wskaźnik bezrobocia na 1 tys. mieszkańców	Wskaźnik przestępczości na 1 tys. mieszkańców	Wskaźnik degradacji infrastruktury mieszkaniowej na 1 tys. mieszkańców	Sąsiedztwo zdegradowanych terenów przemysłowych	Wskaźnik zanieczyszczenia środowiska na 1 tys. mieszkańców	Wskaźnik przedsiębiorczości na 1 tys. mieszkańców
Osiedle Szymańskiego	179,96	76,45	33,24	15,67	1	14,72	47,01
Średnia wartość wskaźnika dla całości obszarów miejskich Gminy Zawiercie	49,57	51,62	18,60	3,26	0,18	3,15	44,42

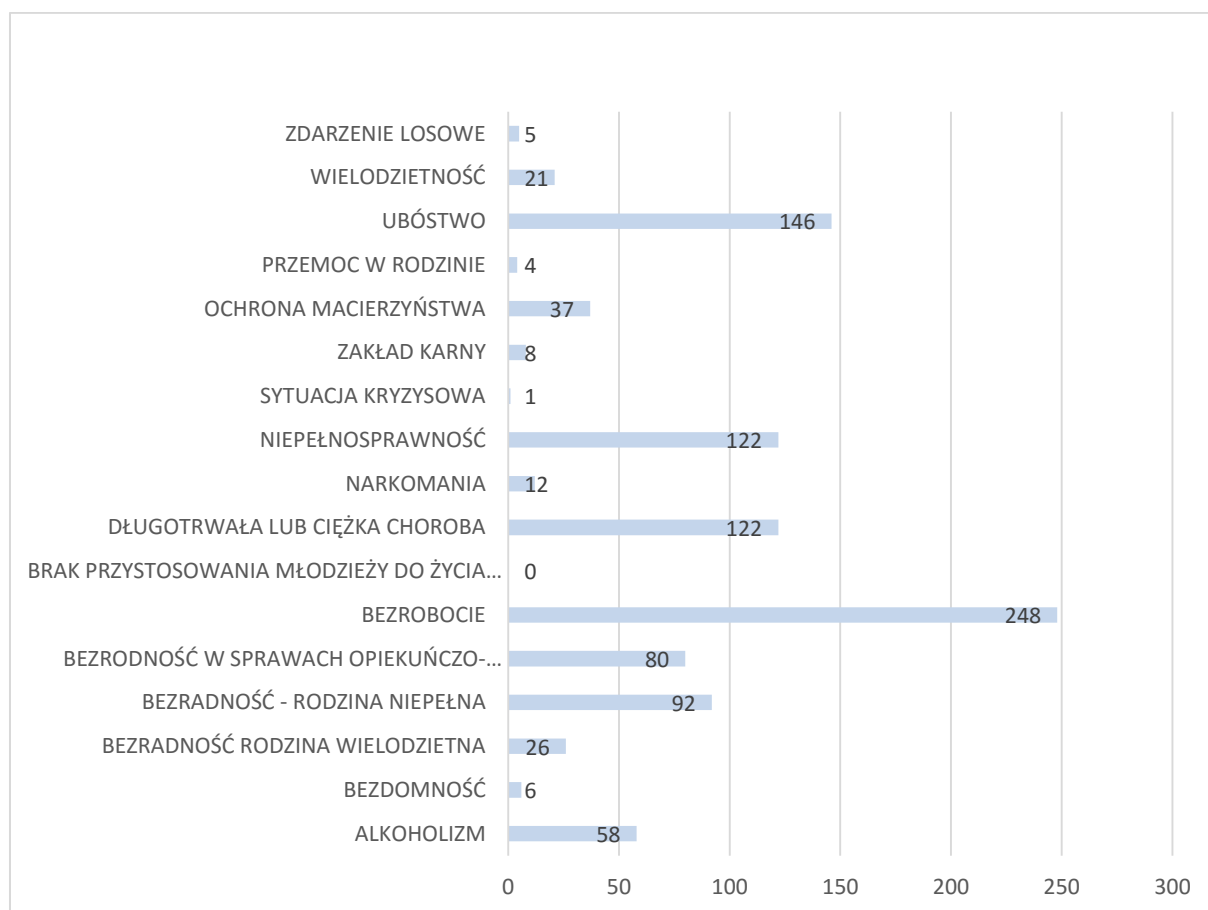
Źródło: Opracowanie własne

Analiza wskaźnikowa wskazuje na przekroczenie praktycznie wszystkich wskaźników na analizowanym obszarze w stosunku do wartości średnich na obszarze całej Gminy Zawiercie (wskaźniki których wartość wynosi powyżej średniej gminnej zaznaczono kolorem czerwonym). Analizowany obszar cechuje się nagromadzeniem problemów społecznych (uzależnienie od wsparcia pomocy społecznej, duża liczba osób starszych i niesamodzielnych, bezrobocie, przestępczość), przestrzennych – dotyczących zabudowy (znaczną ilość budynku do remontu, brak pełnych węzłów sanitarnych w mieszkaniach, duża

ilość budynków opalanych węglem, niska jakość przestrzeni publicznych, sąsiedztwo terenów przemysłowych). Przedstawione dane wynikają nie tylko z analizy wskaźnikowej, ale również z informacji otrzymanych od mieszkańców (ankietyzacja, spotkania z mieszkańcami). Wysoka wartość wskaźnika przedsiębiorczości wynika z faktu, iż wzdłuż ulicy Piłsudskiego (teren objęty analizą) znajduje się wiele podmiotów gospodarczych, które są własnością osób spoza analizowanego obszaru. Przeprowadzona analiza wskazuje na konieczność podjęcia działań w sferze społecznej (działania mające na celu inkluzję społeczną i zawodową mieszkańców, działania w zakresie świadczenia usług społecznych oraz w zakresie spadku poziomu przestępczości), sferze przestrzennej (wzrost jakości bazy mieszkaniowej i usług publicznych, wzrost efektywności energetycznej zabudowy i infrastruktury miejskiej). Planowanym działaniom powinny towarzyszyć inwestycje w przestrzeń publiczną która podniesie jakość zamieszkiwania na tym obszarze oraz przyczyni się do integracji oraz wzrostu aktywności społeczno – zawodowej mieszkańców.

Poniżej przedstawiono szczegółową analizę powodów przyznania pomocy społecznej na terenie objętym rewitalizacją:

Wykres 17 Powody przyznania pomocy społecznej dla mieszkańców osiedla TAZ

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS

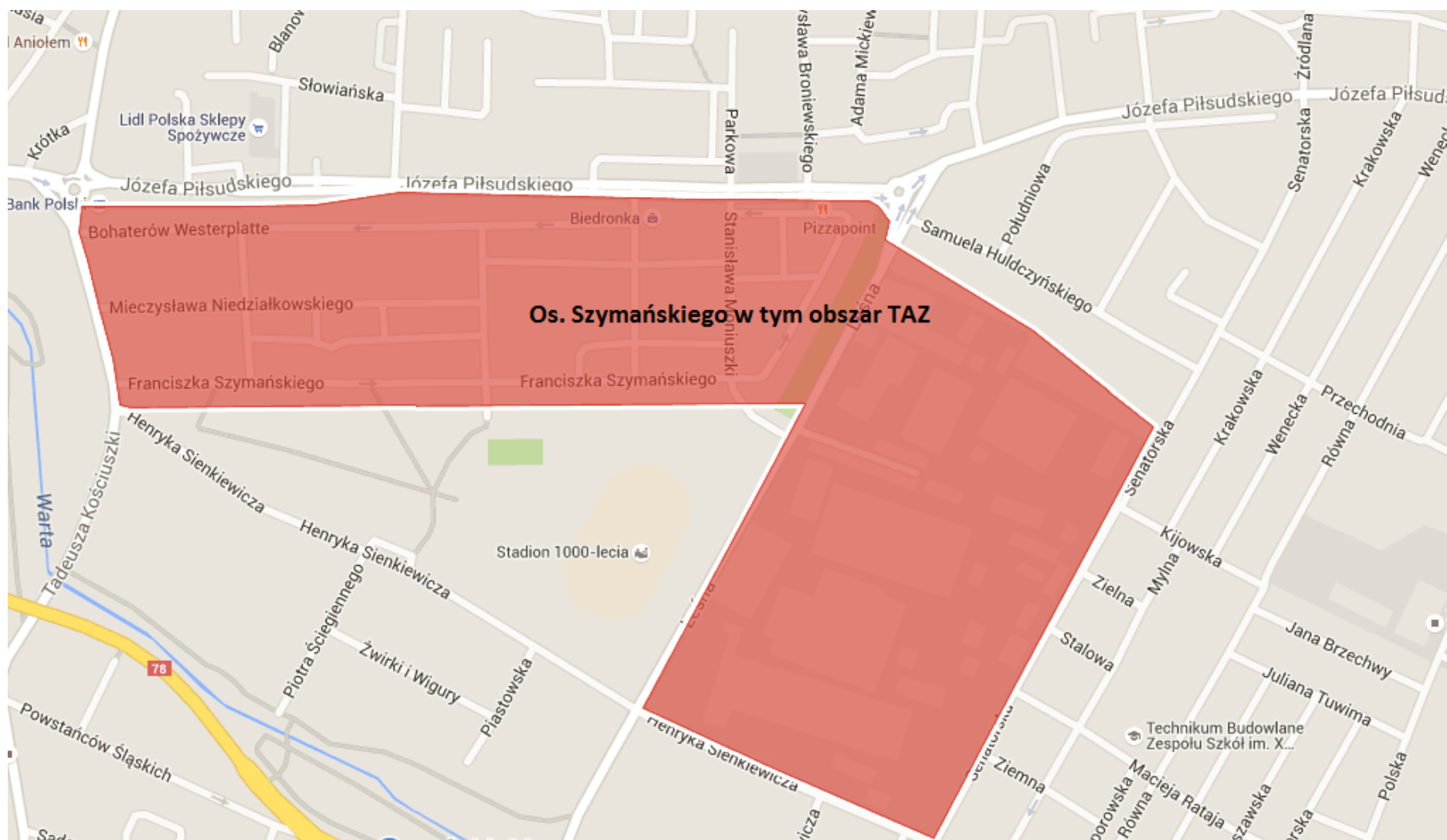
Głównym powodem przyznania pomocy jest bezrobocie i związane z nim ubóstwo, niepełnosprawność oraz długotrwała lub ciężka choroba.

Powierzchnia obszaru rewitalizacji wynosi 36,9 ha (ok. 0,43% powierzchni całego miasta). Obszar został oznaczony nr 1. Wyznaczony obszar ograniczony jest ulicami: Piłsudskiego, Huldczyńskiego, Senatorską, Sienkiewicza, Leśną oraz ulicą Szymańskiego (obejmuje zabudowania).

Potencjały obszaru:

- możliwość stworzenia charakterystycznej i reprezentacyjnej w ujęciu miasta przestrzeni o funkcjach: mieszkalnej, gospodarczej i publicznej,
- możliwość stworzenia atrakcyjnej przestrzeni miejskiej na terenach przemysłowych o funkcji gospodarczej, mieszkalnej lub kulturalnej,
- atrakcyjny pod względem lokalizacyjnym obszar do zamieszkania i prowadzenia działalności gospodarczej,
- wolna powierzchnia umożliwiająca stworzenie atrakcyjnej i przyjaznej przestrzeni miejskiej (miejsca spotkań, place zabaw).

Mapa 13 Obszar rewitalizacji nr 1 – Osiedle Szymańskiego (w tym obszar TAZ)

Źródło: Opracowanie własne

Poniżej przedstawiono dokumentację fotograficzną obszaru:

Zdjęcie 1 Budynek mieszkalny na osiedlu TAZ

Źródło: Wizja lokalna (autor: Mariusz Mokrzycki)

Zdjęcie 2 Osiedle TAZ - zagospodarowanie terenu

Źródło: Wizja lokalna (autor: Mariusz Mokrzycki)

Zdjęcie 3 Osiedle TAZ wewnątrz jednego z budynków mieszkalnych

Źródło: Wizja lokalna (autor: Mariusz Mokrzycki)

7.2. Obszar rewitalizowany nr 2: Osiedle Stary Rynek

Znajduje się w zachodniej części miasta, charakteryzuje się zabudową wielorodzinną oraz największą w skali miasta ilością budynków wybudowanych przed 1945 rokiem. Większość budynków wymaga podjęcia prac remontowych. Osiedle zamieszkałe jest przez 3482 osoby co stanowi 6,91% ludności miasta (stan na koniec 2015 r.). Analizując sytuację społeczną na tym obszarze można stwierdzić, że w zakresie udzielanej pomocy społecznej osiedle znajduje się na drugim miejscu w zakresie największego wsparcia na tle innych części (osiedli) miasta. Wskaźnik bezrobocia na osiedlu wynosi ok. 85,6 osób na 1 tys. mieszkańców, wobec średniej na terenie miasta wynoszącej ok. 51,6 osób/1 tys. mieszkańców i jest najwyższy w ujęciu całego miasta. Osiedle charakteryzuje się również najwyższą wartością wskaźnika przestępczości wynoszącym 38,5 przestępstw na 1 tys. mieszkańców wobec średniej miejskiej wynoszącej ok. 18,6 przestępstw na 1 tys. mieszkańców. Istotnym problemem na terenie osiedla jest również stan środowiska naturalnego będący wynikiem tzw. „niskiej emisji”,

zanieczyszczenia rzeki Warty oraz będący skutkiem obszarów przemysłowych. Poniżej przedstawiono analizę wskaźnikową obszaru:

Tabela 57 Analiza wskaźnikowa obszaru

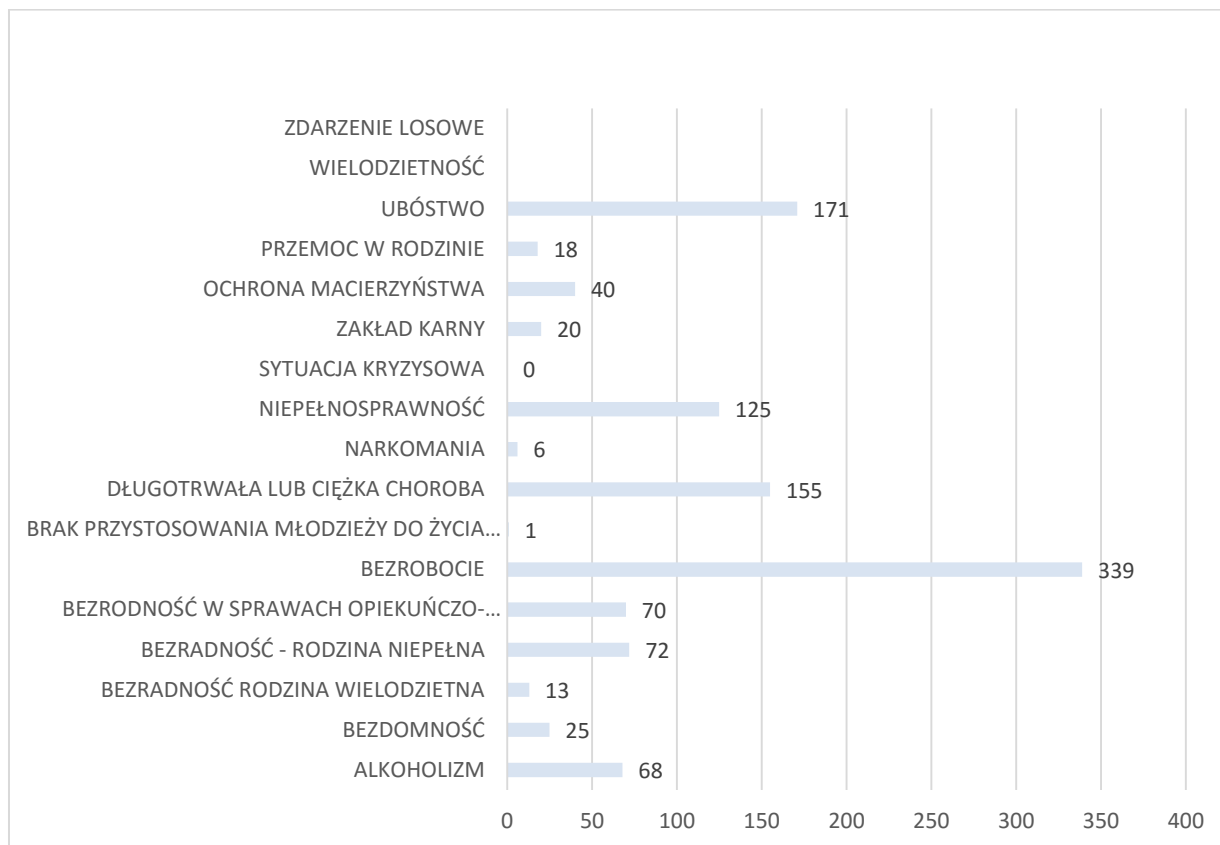
Nazwa obszaru	Wskaźnik pomocy społecznej na 1 tys. mieszkańców	Wskaźnik bezrobocia na 1 tys. mieszkańców	Wskaźnik przestępczości na 1 tys. mieszkańców	Wskaźnik degradacji infrastruktury mieszkaniowej na 1 tys. mieszkańców	Sąsiedztwo zdegradowanych terenów przemysłowych	Wskaźnik zanieczyszczenia środowiska na 1 tys. mieszkańców	Wskaźnik przedsiębiorczości na 1 tys. mieszkańców
Stary Rynek	103,45	85,58	38,48	11,20	1,00	9,19	77,25
Średnia wartość wskaźnika dla całości obszarów miejskich Gminy Zawiercie	49,57	51,62	18,60	3,26	0,18	3,15	44,42

Źródło: Opracowanie własne

Analiza wskaźnikowa wskazuje na przekroczenie praktycznie wszystkich wskaźników na analizowanym obszarze w stosunku do wartości średnich na obszarze całej Gminy Zawiercie (wskaźniki których wartość wynosi powyżej średniej gminnej zaznaczono kolorem czerwonym). Analizowany obszar cechuje się nagromadzeniem problemów społecznych (uzależnienie od wsparcia pomocy społecznej, duża liczba osób starszych i niesamodzielnych, bezrobocie, przestępczość – podobnie jak obszar Os. Szymańskiego – Rejon TAZ), przestrzennych – dotyczących zabudowy (znaczna ilość budynku do remontu, duża ilość budynków opalanych węglem). Przedstawione dane wynikają nie tylko z analizy wskaźnikowej, ale również z informacji otrzymanych od mieszkańców (ankietyzacja, spotkania z mieszkańcami). Przeprowadzona analiza wskazuje na konieczność podjęcia działań w sferze społecznej (działania mające na celu inkluzję społeczną i zawodową mieszkańców, działania mające na celu spadek przestępczości), sferze przestrzennej (wzrost jakości bazy mieszkaniowej, wzrost efektywności energetycznej zabudowy i infrastruktury miejskiej) oraz strefie gospodarczej (znaczna ilość podmiotów gospodarczych na tym obszarze prowadzona jest przez osoby zamieszkałe poza terenem obszarów rewitalizowanych). Planowanym działaniom powinny towarzyszyć inwestycje w przestrzeń publiczną która podniesie jakość zamieszkiwania na tym obszarze oraz przyczyni się do integracji oraz wzrostu aktywności społeczno – zawodowej mieszkańców.

Poniżej przedstawiono szczegółową analizę powodów przyznania pomocy społecznej na terenie objętym rewitalizacją:

Wykres 18 Powody przyznania pomocy społecznej dla mieszkańców osiedla Stary Rynek

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS

Głównym powodem przyznania pomocy jest bezrobocie i związane z nim ubóstwo, niepełnosprawność oraz długotrwała lub ciężka choroba.

Powierzchnia obszaru rewitalizacji wynosi 204 ha (ok. 2,43% powierzchni całego miasta). Obszar ograniczony jest torami kolejowymi, drogą krajową nr 78, przebieg w sąsiedztwie ulic Zachodniej, Cereflisko i ulicy Podmiejskiej.

Obszar został oznaczony nr 2.

Mapa 14 Obszar rewitalizacji nr 2 - Osiedle Stary Rynek

Źródło: Opracowanie własne

Potencjały obszaru:

- bliskość osiedla TAZ, które jest obszarem o znacznym potencjale społecznym, przestrzennym i gospodarczym,
- możliwość rozwoju funkcji gospodarczej – bliskość terenów inwestycyjnych,
- ulica handlowa na terenie Osiedla, duża ilość wolnych lokali handlowych,
- możliwość realizacji funkcji rekreacyjno - sportowej na terenie osiedla (teren dawnego „Włókniarza”, przepływająca rzeka Warta).

Zdjęcie 4 Stary Rynek - ul. 11 Listopada

Źródło: Wizja lokalna (autor: Mariusz Mokrzycki)

Zdjęcie 5 Stary Rynek - ulica Marszałkowska

Źródło: Wizja lokalna (autor: Mariusz Mokrzycki)

7.3. Obszar rewitalizowany nr 3: Osiedle Warty

Osiedle znajduje się w centralnej części miasta, charakteryzuje się zabudową wielorodzinną. Obszar rewitalizacji dotyczy tzw. „Małego osiedla robotniczego” oraz budynku dawnej siedziby Huty Zawiercie – są to budynki w złym stanie technicznym wymagającym remontu. Osiedle zamieszkałe jest przez 859 osób co stanowi 1,71% ludności miasta (stan na koniec 2015 r.). Osiedle charakteryzuje się znacznym

wsparciem pomocy społecznej (wartość wskaźnika wsparcia na 1 tys. mieszkańców wynosi ok. 73,3 wobec średniej miejskiej na poziomie ok. 49,6). Na terenie osiedla istotnym problemem jest zanieczyszczenie środowiska, które wynika z sąsiedztwa drogi krajowej nr 78, terenów przemysłowych oraz tzw. „niskiej emisji”. Poniżej przedstawiono analizę wskaźnikową obszaru:

Tabela 58 Analiza wskaźnikowa Osiedla Warty

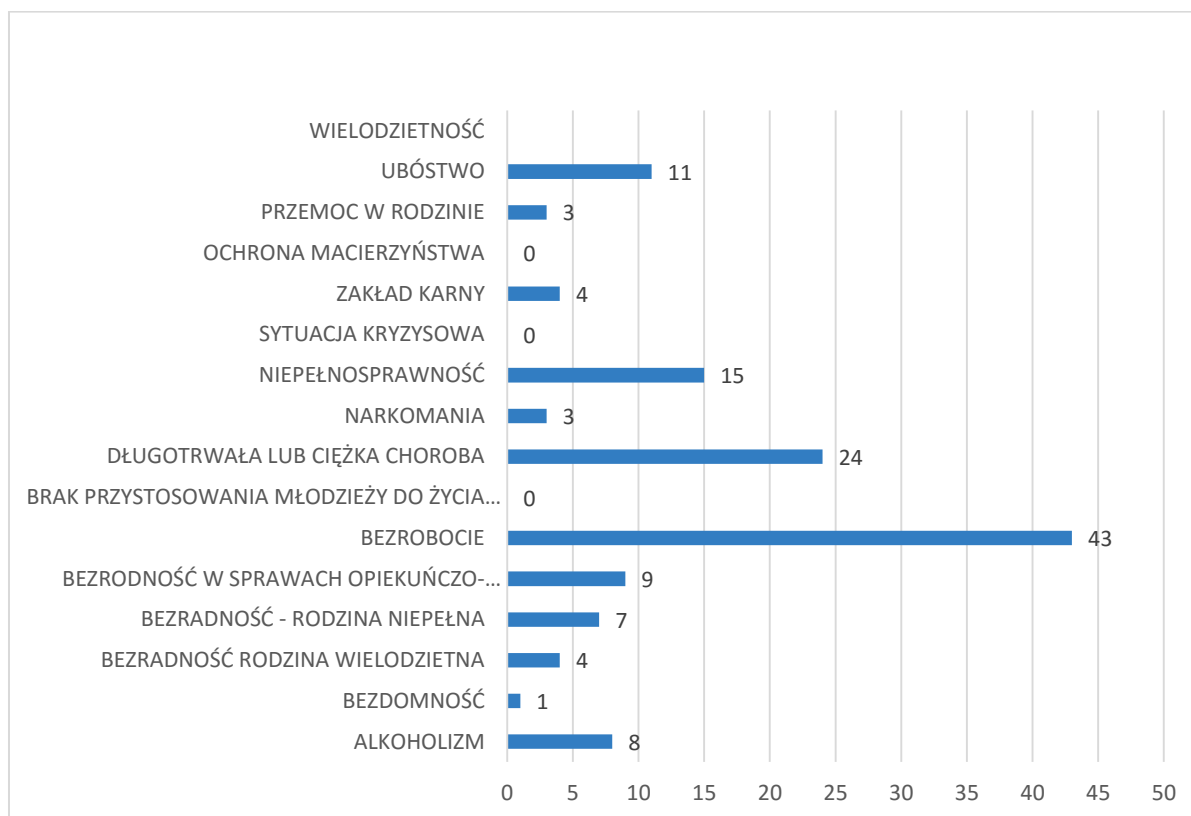
Nazwa obszaru	Wskaźnik pomocy społecznej na 1 tys. mieszkańców	Wskaźnik bezrobocia na 1 tys. mieszkańców	Wskaźnik przestępczości na 1 tys. mieszkańców	Wskaźnik degradacji infrastruktury mieszkaniowej na 1 tys. mieszkańców	Sąsiedztwo zdegradowanych terenów przemysłowych	Wskaźnik zanieczyszczenia środowiska na 1 tys. mieszkańców	Wskaźnik przedsiębiorczości na 1 tys. mieszkańców
Osiedle Warty	73,34	50,06	18,63	6,98	1,00	4,66	65,19
Średnia wartość wskaźnika dla całości obszarów miejskich Gminy Zawiercie	49,57	51,62	18,60	3,26	0,18	3,15	44,42

Źródło: Opracowanie własne

Analiza wskaźnikowa wskazuje na przekroczenie praktycznie wszystkich wskaźników na analizowanym obszarze w stosunku do wartości średnich na obszarze całej Gminy Zawiercie (wskaźniki których wartość wynosi powyżej średniej gminnej zaznaczono kolorem czerwonym). Analizowany obszar cechuje się nagromadzeniem problemów społecznych (znaczna intensywność wsparcia w zakresie pomocy społecznej pomimo nieprzekroczenia średniej wartości wskaźnika bezrobocia dla całości obszarów miejskich Gminy Zawiercie, duża liczba osób starszych i niesamodzielnych), przestrzennych – dotyczących zabudowy (substandardowa zabudowa, niska efektywność energetyczna, bliskość terenów przemysłowych). Przedstawione dane wynikają nie tylko z analizy wskaźnikowej, ale również z informacji otrzymanych od mieszkańców (ankietyzacja, spotkania z mieszkańcami). Przeprowadzona analiza wskazuje na konieczność podjęcia działań w sferze społecznej (działania mające na celu inkluzję społeczną mieszkańców), sferze przestrzennej (wzrost jakości bazy mieszkaniowej, wzrost efektywności energetycznej zabudowy i infrastruktury miejskiej, zwiększenie ilości miejsc umożliwiających spędzanie czasu wolnego przez wszystkie grupy wiekowe). Najbardziej priorytetowe z punktu widzenia mieszkańców są inwestycje dotyczące tkanki mieszkaniowej oraz zagospodarowania terenu. Na obszarze rewitalizacji należy podjąć również działania dotyczące wzrostu aktywności zawodowej i gospodarczej (jako dodatkowe) co przełoży się na obniżenie wartości wskaźnika dotyczącego wsparcia udzielanego w ramach systemu opieki społecznej.

Poniżej przedstawiono szczegółową analizę powodów przyznania pomocy społecznej na terenie objętym rewitalizacją:

Wykres 19 Powody przyznania pomocy społecznej dla mieszkańców osiedla Stary Rynek

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS

Głównym powodem przyznania pomocy jest bezrobocie i związane z nim ubóstwo, niepełnosprawność oraz długotrwała lub ciężka choroba.

Powierzchnia obszaru rewitalizacji wynosi 155 ha (ok. 1,82% powierzchni całego miasta). Obszar został oznaczony nr 3.

Zdjęcie 6 Zabudowania mieszkalne na osiedlu Warty

Źródło: Wizja lokalna (autor: Mariusz Mokrzycki)

Zdjęcie 7 Zabudowania mieszkalne na osiedlu Warty

Źródło: Wizja lokalna (autor: Mariusz Mokrzycki)

Zdjęcie 8 Osiedle Warty - stary budynek biurowy Huty Zawiercie

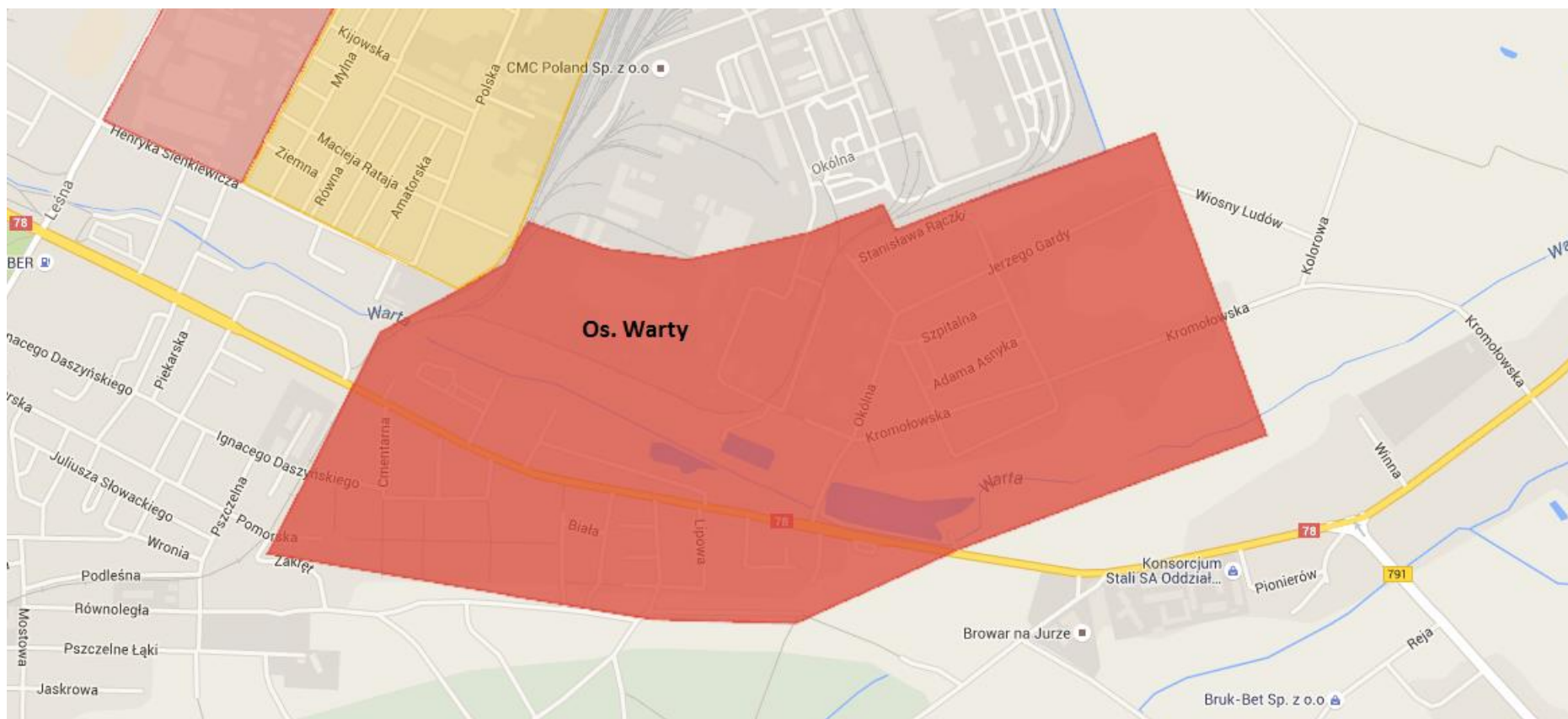
Źródło: Wizja lokalna (autor: Mariusz Mokrzycki)

Potencjał obszaru:

- budynek starego biurowca Huty Zawiercie – modernizacja budynku i jego wykorzystanie na cele biurowe, kulturalne; gospodarcze (data center);
- położenie na skraju obszarów miejskich.

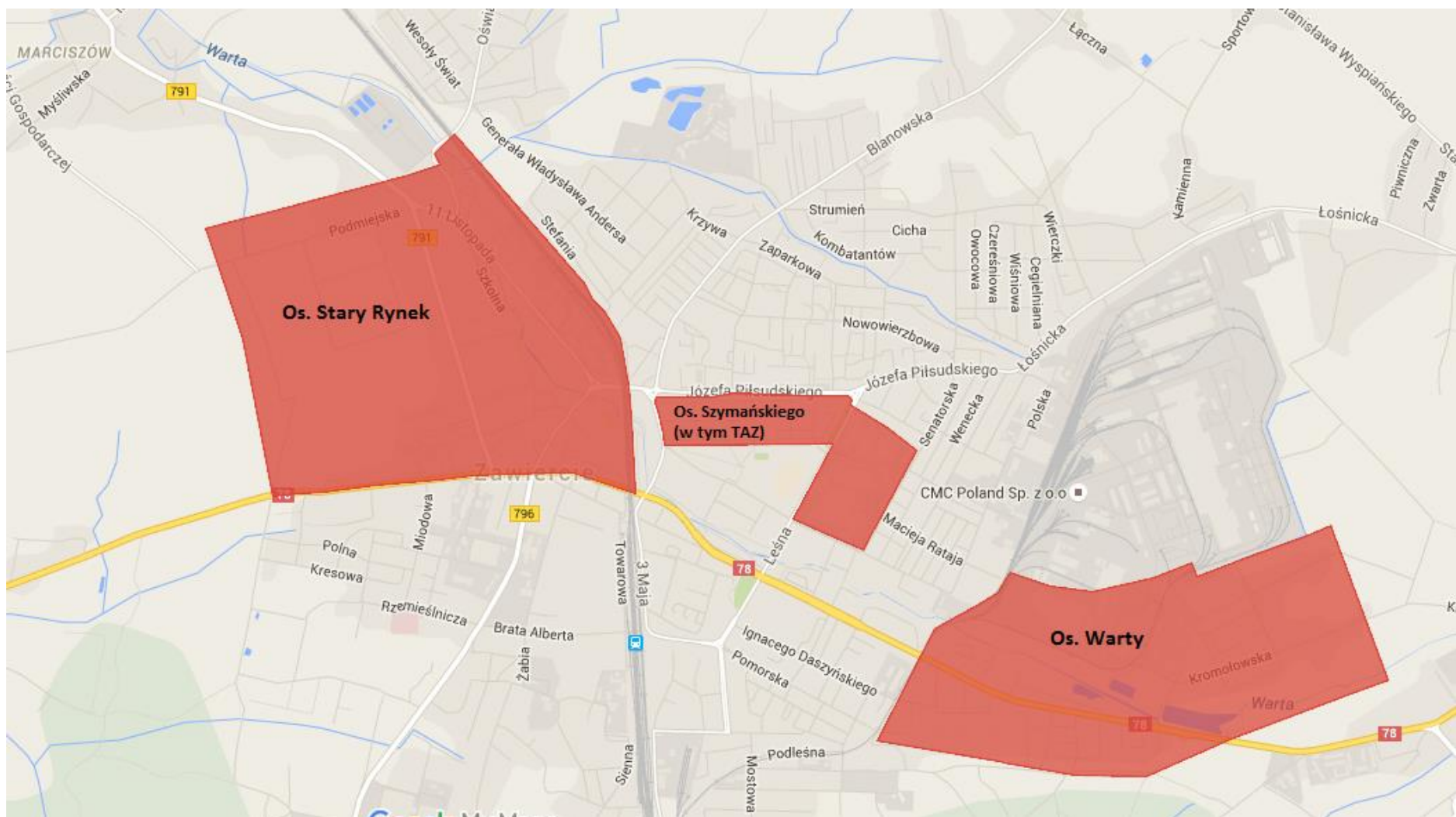

Mapa 15 Obszar rewitalizacji nr 3 - Osiedle Warty

Źródło: Opracowanie własne

Mapa 16 Obszary rewitalizacji na terenie miasta Zawiercie

Źródło: Opracowanie własne

8. Cele Lokalnego Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich na terenie Gminy Zawiercie na lata 2014 – 2020

W oparciu o przeprowadzoną diagnozę która obejmowała zebranie danych dotyczących sfer: społecznej, przestrzennej, gospodarczej, środowiskowej i infrastrukturalnej oraz zastosowane mechanizmy partycypacyjne określono cel główny, cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki działań dla poszczególnych obszarów objętych rewitalizacją na terenie Gminy Zawiercie. Wyznaczone cele odpowiadają zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym i mają na celu nie tylko zahamowanie, ale również odwrócenie niekorzystnych trendów i zjawisk. Wyznaczone cele tworzą ramy dla działań pozwalających na skierowanie obszarów dotkniętych kryzysem na ścieżkę rozwoju.

Biorąc pod uwagę złożoność procesu rewitalizacji koniecznym jest stworzenie struktury celów i ich uporządkowanie, tak aby móc monitorować ich osiągnięcie na terenie poszczególnych obszarów objętych działaniami rewitalizacyjnymi oraz podejmować w razie potrzeby działania korygujące. Wyszczególnione cele zostały sformułowane jako odpowiedź na zdiagnozowane problemy, w taki sposób, że suma celów operacyjnych tworzy określony cel strategiczny, natomiast suma celów strategicznych tworzy cel główny rewitalizacji Gminy Zawiercie. Mając na celu zachowanie przejrzystości struktury celów w tym planowanego monitoringu, dla każdego obszaru objętego rewitalizacją wyznaczone zostały odrębne cele operacyjne i kierunki działań.

Kierując się zasadą partnerstwa i partycypacji społecznej zarówno zdiagnozowane obszary problemowe jak i wyznaczone cele zostały określone przy udziale wszystkich grup interesariuszy Lokalnego Programu Rewitalizacji. Do każdego z celów operacyjnych określono kierunki działań, które precyzują każdy z celów. Dało to podstawę do wyboru konkretnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które charakteryzują się największym potencjałem oddziaływania. Wykaz wszystkich projektów, które zostały zgłoszone podczas szeroko zakrojonych konsultacji społecznych stanowi załącznik do dokumentu. Projekty o których mowa ujęte zostały w bazie projektów rewitalizacyjnych.

Określone poniżej cele koncentrują się na procesie wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania obejmujące wszystkie sfery rewitalizacji (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne, gospodarcze, przestrzenno – funkcjonalne, techniczne, środowiskowe) tj. działania całościowe, które pozwolą na koncentrację interwencji na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i lokalnej gospodarki co wpłynie na jakość życia na obszarach objętych rewitalizacją.

Wyznaczone cele zgodne są z celami dokumentów planistycznych i strategicznych powiązanych z problematyką rewitalizacji na szczeblu europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym, a poziom ich wykonania monitorowany będzie w oparciu o określone wskaźniki produktu, rezultatu i oddziaływania, które pozwolą zmierzyć stopień ich osiągnięcia.

W odpowiedzi na zdiagnozowane problemy występujące na obszarze Gminy Zawiercie określone cele w znacznej mierze koncentrują się na sferze społecznej, która oddziałuje bardzo intensywnie na pozostałe sfery rewitalizacji – głównie na sferę gospodarczą i przestrzenną. Realizacja zadań mających na celu aktywizację ludności obszarów rewitalizowanych powinna wpłynąć na zmniejszenie stopy bezrobocia, która jest wyższa w stosunku do stopy bezrobocia w województwie śląskim i w Polsce. Skutkiem zaplanowanych działań powinno być również obniżenie wskaźnika osób korzystających z pomocy społecznej na 1 tys. mieszkańców. W chwili obecnej omawiany wskaźnik cechuje się wartością wyższą niż średnia wojewódzka i ogólnopolska. Podejmowane działania powinny służyć zwiększeniu aktywności lokalnych firm oraz inwestorów zewnętrznych, co przełoży się na wzrost siły nabywczej lokalnych firm i konsumentów oraz wzrost nakładów inwestycyjnych na 1 mieszkańca Zawiercia.

Określone cele dotyczyć powinny również sfery przestrzennej tj. poprawy stanu technicznego budynków komunalnych wybudowanych głównie przed 1945 rokiem, zagospodarowania terenów przemysłowych oraz połączenia miasta które w chwili obecnej jest sztucznie podzielone na dwie części przez biegnącą przez miasto linię kolejową.

Efektami zaplanowanych działań rewitalizacyjnych będą:

- Ożywienie społeczno-gospodarcze;
- Uzyskanie ładu przestrzennego;
- Przywrócenie nieruchomościom ich utraconej wartości;
- Poprawa standardu zasobów mieszkaniowych;
- Poprawa wizerunku i tożsamości lokalnej mieszkańców;
- Wzrost ilości przedsięwzięć organizowanych w obszarze oddziaływania inwestycji;
- Zwiększenie udziału społeczności lokalnej w życiu kulturalnym miasta;
- Zainicjowanie i wzmocnienie współpracy między różnymi podmiotami przy lokalnych działaniach społecznych;
- Wzrost partycypacji społecznej, rozumianej jako włączenie mieszkańców do procesu decyzyjnego;
- Wsparcie konsultingowe i formalne społecznych grup inicjatywnych na rzecz inwestycji rewitalizacyjnych.

Kompleksowość działań rewitalizacyjnych przejawiać się będzie w integrowaniu działań w ramach różnych priorytetów inwestycyjnych. Projekty infrastrukturalne, współfinansowane z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego towarzyszyć będą powiązanim z nimi działaniom finansowanym przy udziale Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach osi priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 ukierunkowanych m.in. na samozatrudnienie, rozwój przedsiębiorczości społecznej, poprawę dostępu do usług publicznych, aktywizację środowisk zagrożonych wykluczeniem i ubogich.

8.1. Wizja (planowany efekt rewitalizacji)

Wyznaczone cele oraz kierunki działań poprzez integrację, komplementarność i komplementarność oraz koordynację przyczynią się do osiągnięcia wizji obszaru rewitalizacji, która została określona poniżej:

„Osiedla Szymanowskiego, Stary Rynek i Warty – obszary spójne z miastem Zawiercie pod względem społecznym, gospodarczym i przestrzennym, charakteryzujące się wysokim poziomem jakości życia”

Obszar objęty Lokalnym Programem Rewitalizacji Obszarów Miejskich na terenie Gminy Zawiercie na lata 2014 – 2020 po zrealizowaniu projektów i pozostałych działań rewitalizacyjnych jest obszarem, który został uzdrowiony zarówno społecznie, przestrzennie, jak i gospodarczo, wykazując spójność z pozostałymi obszarami miejskimi Gminy Zawiercie. Wzmocniono aktywność zawodową i społeczną mieszkańców, wzmocniono więzi społeczne, przede wszystkim poprzez odbudowanie więzi sąsiedzkich i mnogość oddolnych mikro-inicjatyw. Zwiększona aktywność zawodowa wpłynęła na obniżenie poziomu bezrobocia oraz na obniżenie wskaźnika liczby mieszkańców korzystających ze wsparcia pomocy społecznej, a wzrost aktywności społecznej spowodował spadek przestępczości. Odnowiona i zmodernizowana zabudowa, wyposażona w niezbędną infrastrukturę oraz zadbane, przyjazne i zróżnicowane przestrzenie publiczne zachęca mieszkańców do aktywności społecznej, podejmowania inicjatyw oddolnych, a tym samym do rozwoju osobistego. Aktywne społeczeństwo stosujące zasadę nauki przez całe życie, jak również pozytywny klimat dla przedsiębiorczości zachęcają do podejmowania inicjatywy gospodarczej przez mieszkańców oraz do lokowania nowych inwestycji na terenach Zawiercia przez zewnętrznych inwestorów. Zjawisko wykluczenia społecznego niemal nie występuje. Stan

zamożności lokalnego społeczeństwa podnosi się, co pozwala na przełamanie niekorzystnych trendów demograficznych i stopniowe zwiększanie się ilości mieszkańców. Na obszarze rewitalizowanym znacząco poprawia się jakość życia. Ożywia się przestrzeń publiczna, partery budynków zapełniają się sklepami, lokalami usługowymi, miejscami kultury i przestrzeniami aktywności obywatelskiej, które zaspokajają potrzeby mieszkańców i odwiedzających miasto turystów. Miast rozwija się równomiernie bez powstawania „wysp biedy” i „wysp bogactwa”. W mieście zwiększa się ilość turystów dla których Zawiercie stanowi „Bramę na Jurę”. W odnowionych i nowych powierzchniach zamieszkują aktywni mieszkańcy, tworzą się również przestrzenie biurowe wykorzystywane przez przedsiębiorstwa. Miasto systematycznie się rozwija czego odzwierciedleniem są poprawiające się wskaźniki gospodarcze i demograficzne. Władze miejskie czuwają, aby nowe inwestycje miejskie wzbogacały i uatrakcyjniały miasto, a nie konkurowały pomiędzy sobą. Rozwój miasta planowany jest przy udziale mieszkańców z zachowaniem zasady partnerstwa i partycypacji. Wymienione powyżej czynniki wpływają na postrzeganie Zawiercia, które jest miastem atrakcyjnym dla mieszkańców, inwestorów i turystów. Efektem projektów i pozostałych działań rewitalizacyjnych będzie osiągnięcie na obszarach rewitalizowanych średnich wartości wskaźników w oparciu o które wyznaczone zostały obszary zdegradowane i rewitalizowane. Średnie wartości wskaźników dla obszarów miejskich Gminy Zawiercie podane zostały poniżej:

Tabela 59 Średnia wartość wskaźników dla obszarów miejskich Gminy Zawiercie w oparciu o które wyznaczono obszary zdegradowane i obszary objęte rewitalizacją (wartości docelowe dla obszarów rewitalizacji)

Nazwa ulicy	Wskaźnik pomocy na 1 tys. mieszkańców	Wskaźnik bezrobocia na 1 tys. mieszkańców	Wskaźnik przestępczości na 1 tys. mieszkańców	Wskaźnik degradacji infrastruktury mieszkaniowej na 1 tys. mieszkańców	Sąsiedztwo zdegradowanych terenów przemysłowych	Wskaźnik zanieczyszczenia środowiska na 1 tys. mieszkańców	Wskaźnik przedsiębiorczości na 1 tys. mieszkańców
Średnia wartość wskaźnika dla całości obszarów miejskich gminy Zawiercie	49,57	51,62	18,60	3,26	0,23	3,15	44,42

Źródło: Opracowanie własne

Wartości ujemne dotyczące wskaźnika przedsiębiorczości pomniejszają wartość natężenia negatywnych zjawisk na tle miasta Zawiercie.

Poniżej dokonano obecne wartości wskaźników:

Tabela 60 Obecna wartość wskaźników dla obszarów rewitalizowanych (wskaźniki służące do wyznaczania obszarów kryzysowych i rewitalizowanych)

Nazwa ulicy	Wskaźnik pomocy na 1 tys. mieszkańców	Wskaźnik bezrobocia na 1 tys. mieszkańców	Wskaźnik przestępczości na 1 tys. mieszkańców	Wskaźnik degradacji infrastruktury mieszkaniowej na 1 tys. mieszkańców	Sąsiedztwo zdegradowanych terenów przemysłowych	Wskaźnik zanieczyszczenia środowiska na 1 tys. mieszkańców	Wskaźnik przedsiębiorczości na 1 tys. mieszkańców
Stary Rynek	103,45	85,58	38,48	11,20	1,00	9,19	77,25
Osiedle Szymańskiego (w tym obszar TAZ)	179,96	76,45	33,24	15,67	1,00	14,72	47,01
Osiedle Warty	73,34	50,06	18,63	6,98	1,00	4,66	65,19

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 61 Planowana redukcja wartości wskaźników dla obszarów rewitalizowanych (wskaźniki służące do wyznaczania obszarów kryzysowych i rewitalizowanych)

Nazwa ulicy	Wskaźnik pomocy na 1 tys. mieszkańców	Wskaźnik bezrobocia na 1 tys. mieszkańców	Wskaźnik przestępczości na 1 tys. mieszkańców	Wskaźnik degradacji infrastruktury mieszkaniowej na 1 tys. mieszkańców	Sąsiedztwo zdegradowanych terenów przemysłowych	Wskaźnik zanieczyszczenia środowiska na 1 tys. mieszkańców	Wskaźnik przedsiębiorczości na 1 tys. mieszkańców
Stary Rynek	53,88	33,96	19,88	7,94	0,77	6,04	82,25
Osiedle Szymańskiego	130,40	24,82	14,64	12,41	0,77	11,57	52,01
Osiedle Warty	23,77	-	0,02	3,72	0,77	1,50	70,19

Źródło: Opracowanie własne

8.2. Cel główny i cele strategiczne rewitalizacji obszarów miejskich Gminy Zawiercie

Poniżej przedstawiono określony cel główny rewitalizacji obszarów miejskich Gminy Zawiercie, którym jest:

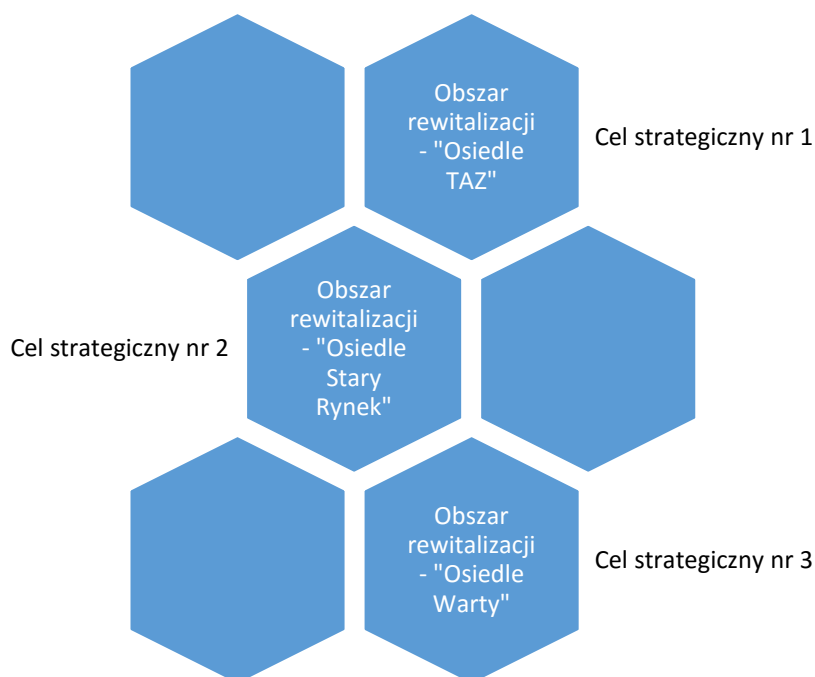
Spójność społeczna, gospodarcza i przestrzenna obszarów miejskich Gminy Zawiercie poprzez realizację zintegrowanych, kompleksowych i komplementarnych projektów i działań rewitalizacyjnych.

Poniżej przedstawiono cele strategiczne rewitalizacji obszarów miejskich Gminy Zawiercie:

Cel strategiczny nr 1: Wzrost wewnątrzmięskiej spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej osiedla TAZ

Cel strategiczny nr 2: Wzrost wewnątrzmięskiej spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej osiedla Stary Rynek

Cel strategiczny nr 3: Wzrost wewnątrzmięskiej spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej osiedla Warty

Beneficjentami projektów mających na celu osiągnięcie zaplanowanych celów będą:

- mieszkańcy obszarów rewitalizowanych (m.in. osoby bezrobotne, osoby korzystające ze wsparcia pomocy społecznej w tym ich rodziny);
- przedsiębiorcy,
- instytucje publiczne,
- organizacje pozarządowe,
- pozostałe grupy interesariuszy, którzy będą chcieli partycypować w procesie rewitalizacji.

8.3. Cele operacyjne i kierunki działań dla obszaru rewitalizacji „Osiedle Szymańskiego”

Cel operacyjny nr 1: Inkluzja społeczna i zawodowa mieszkańców wykluczonych i zagrożonych wykluceniem na Osiedlu Szymańskiego.

Kierunki działań:

1. *Edukacja w zakresie możliwości aktywnego i prozdrowotnego spędzania czasu wolnego.*
2. *Niwelowanie różnic pomiędzy mieszkańcami Zawiercia poprzez organizowanie działań środowiskowych z uwzględnieniem niepełnosprawnych i seniorów budujących tożsamość lokalną mieszkańców osiedla TAZ oraz promocja osiedla TAZ.*
3. *Integracja społeczności lokalnej w celu zwiększenia aktywności społecznej oraz poziomu bezpieczeństwa publicznego.*
4. *Wzrost kompetencji społecznych mieszkańców osiedla oraz zwiększenie demokratycznego uczestnictwa lokalnych mieszkańców w procesie podejmowanych decyzji.*
5. *Świadczenie usług społecznych zapobiegających ubóstwu i wykluczeniu społecznemu oraz poprawie funkcjonowania w życiu codziennym osób niesamodzielnych i niepełnosprawnych.*

Cel operacyjny nr 2: Rejon TAZ – dzielnica przeszłości – dzielnica przyszłości.

Kierunki działań:

1. *Poprawa stanu zabudowy wielorodzinnej zlokalizowanej na osiedlu Szymańskiego (w tym obszar TAZ) wraz z otoczeniem.*
2. *Tworzenie i modernizacja istniejących przestrzeni publicznych na obszarze osiedla Szymańskiego (w tym obszar TAZ) o przeznaczeniu społecznym, kulturowym i rekreacyjnym.*
3. *Dostosowywanie infrastruktury mieszkaniowej do potrzeb mieszkańców.*
4. *Adaptacja opuszczonych i zdegradowanych budynków do nowych funkcji.*
5. *Poprawa stanu środowiska naturalnego poprzez wzrost efektywności energetycznej zasobów mieszkaniowych, publicznych i infrastruktury miejskiej oraz działania edukacyjne.*
6. *Poprawa estetyki i stanu zagospodarowania terenów okalających zabudowę.*

Cel operacyjny nr 3: Wzrost aktywności ekonomicznej ludności na obszarze Osiedla Szymanowskiego.

Kierunki działań:

1. *Poradnictwo zawodowe, stworzenie i wdrożenie skutecznych metod aktywizacji zawodowej osób długotrwale uzależnionych od pomocy społecznej.*
2. *Działania edukacyjne nastawione na zwiększanie kompetencji, wzrost zatrudnienia i wskaźnika przedsiębiorczości.*
3. *Wzrost aktywności zawodowej i gospodarczej mieszkańców Zawiercia poprzez zagospodarowanie terenów inwestycyjnych.*
4. *Rozwój wsparcia skierowanego do osób przedsiębiorczych na terenie Zawiercia.*

8.4. Cele operacyjne i kierunki działań dla obszaru rewitalizacji „Osiedle Stary Rynek”

Cel operacyjny nr 1: Inkluzja społeczna i zawodowa mieszkańców wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem na Osiedlu Stary Rynek.

Kierunki działań:

1. *Edukacja w zakresie możliwości aktywnego i prozdrowotnego spędzania czasu wolnego.*
2. *Niwelowanie różnic pomiędzy mieszkańcami Zawiercia poprzez organizowanie działań środowiskowych z uwzględnieniem niepełnosprawnych i seniorów budujących tożsamość lokalną mieszkańców osiedla oraz promocja funkcji handlowej osiedla.*
3. *Integracja społeczności lokalnej w celu zwiększenia aktywności społecznej oraz poziomu bezpieczeństwa publicznego.*
4. *Świadczenie usług społecznych zapobiegających ubóstwu i wykluczeniu społecznemu oraz poprawie funkcjonowania w życiu codziennym osób niesamodzielnych i niepełnosprawnych.*

Cel operacyjny nr 2: Podniesienie atrakcyjności i estetyki zamieszkania na obszarze Osiedla Stary Rynek.

Kierunki działań:

1. *Poprawa stanu estetyki budynków.*
2. *Tworzenie i modernizacja istniejących przestrzeni publicznych na terenie Osiedla Stary Rynek o przeznaczeniu społecznym, sportowym, kulturowym i rekreacyjnym.*
3. *Poprawa stanu bezpieczeństwa mieszkańców.*
4. *Poprawa stanu środowiska naturalnego poprzez wzrost efektywności energetycznej zasobów mieszkaniowych oraz działania edukacyjne.*
5. *Poprawa estetyki i stanu zagospodarowania terenów okalających zabudowę.*

Cel operacyjny nr 3 Wzrost aktywności ekonomicznej ludności na obszarze Osiedla Stary Rynek

Kierunki działań:

1. *Poradnictwo zawodowe, stworzenie i wdrożenie skutecznych metod aktywizacji zawodowej osób długotrwale uzależnionych od pomocy społecznej.*

2. *Działania edukacyjne nastawione na zwiększanie kompetencji i wzrost zatrudnienia.*
3. *Wzrost aktywności zawodowej i gospodarczej mieszkańców Zawiercia poprzez zagospodarowanie terenów inwestycyjnych.*
4. *Rozwój wsparcia skierowanego do osób przedsiębiorczych na terenie Zawiercia.*

8.5. Cele operacyjne i kierunki działań dla obszaru rewitalizacji „Osiedle Warty”

Cel operacyjny nr 1: Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i zawodowemu mieszkańców wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem na Osiedlu Warty

Kierunki działań:

1. *Edukacja w zakresie możliwości aktywnego i prozdrowotnego spędzania czasu wolnego.*
2. *Niwelowanie różnic pomiędzy mieszkańcami Zawiercia poprzez organizowanie działań środowiskowych z uwzględnieniem niepełnosprawnych i seniorów budujących tożsamość lokalną mieszkańców osiedla.*
3. *Integracja społeczności lokalnej w celu zwiększenia aktywności społecznej oraz poziomu bezpieczeństwa publicznego.*
4. *Poradnictwo zawodowe, stworzenie i wdrożenie skutecznych metod aktywizacji zawodowej osób długotrwale uzależnionych od pomocy społecznej.*
5. *Działania edukacyjne nastawione na zwiększanie kompetencji i wzrost zatrudnienia.*
6. *Świadczenie usług społecznych zapobiegających ubóstwu i wykluczeniu społecznemu oraz poprawie funkcjonowania w życiu codziennym osób niesamodzielnych i niepełnosprawnych.*

Cel operacyjny nr 2: Podniesienie atrakcyjności, bezpieczeństwa i estetyki zamieszkania na obszarze Osiedla Warty.

Kierunki działań:

1. *Poprawa stanu estetyki budynków.*
2. *Tworzenie i modernizacja istniejących przestrzeni publicznych na terenie Osiedla Warty o przeznaczeniu społecznym, sportowym, kulturowym i rekreacyjnym.*
3. *Poprawa stanu środowiska naturalnego poprzez wzrost efektywności energetycznej zasobów mieszkaniowych oraz działania edukacyjne.*
4. *Realizacja działań wzbogacających ofertę spędzania czasu wolnego i sprzyjających poprawie zdrowia.*

Cel operacyjny nr 3: Wzrost aktywności ekonomicznej ludności na obszarze Osiedla Warty.

Kierunki działań:

1. *Poradnictwo zawodowe, stworzenie i wdrożenie skutecznych metod aktywizacji zawodowej osób długotrwale uzależnionych od pomocy społecznej.*
2. *Działania edukacyjne nastawione na zwiększanie kompetencji, wzrost zatrudnienia i wskaźnika przedsiębiorczości na tym obszarze.*
3. *Wzrost aktywności zawodowej i gospodarczej mieszkańców Zawiercia poprzez zagospodarowanie terenów inwestycyjnych.*
4. *Rozwój wsparcia skierowanego do osób przedsiębiorczych na terenie Zawiercia.*

Zaplanowane kierunki działań zostały doprecyzowane w kolejnym punkcie który prezentuje planowane do realizacji główne projekty rewitalizacyjne, jak również przedstawia charakterystykę pozostałych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Przedstawione powyżej cele i kierunki działań uwzględniają przeciwdziałanie gentryfikacji, tak aby po zrealizowaniu zaplanowanych projektów i działań nie nastąpiło „wypchnięcie” z rewitalizowanych obszarów jego dotychczasowych mieszkańców. Pozwoli to zapobiec segregacji przestrzennej, poprzez przeciwdziałanie tworzeniu „wysp dobrobytu” i „wysp biedy”.

9. Zadania planowane do realizacji w ramach Programu

9.1. Projekty ogólnomiejskie

Projekty ogólnomiejskie realizowane będą przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawierciu, Powiatowy Urząd Pracy (PUP) oraz Agencję Rozwoju Zawiercia (ARZ) w skali całego miasta / powiatu ze szczególnym uwzględnieniem obszarów rewitalizowanych. Uzasadnieniem realizacji części projektów poza obszarami rewitalizowanymi jest infrastruktura np. działki które zostaną sprzedane inwestorom zewnętrznym znajdujące się poza obszarami zdegradowanymi, a które przyczynią się do rozwoju gospodarczego gminy, spadku bezrobocia i wsparcia w ramach systemu opieki społecznej. Część szkoleń dla osób bezrobotnych, osób chcących rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej zostanie przeprowadzona w oparciu o infrastrukturę PUP oraz ARZ, która znajduje się poza obszarami rewitalizowanymi (z punktu widzenia efektywności ekonomicznej i zasadności projektów dotychczas zrealizowanych ze środków pomocowych zasadne jest wykorzystanie posiadanej infrastruktury). Uzasadnieniem jest również siedziba PUP i ARZ w których skupiony jest potencjał kadrowy niezbędny do realizacji zaplanowanych działań.

Wszelkie działania prowadzone w ramach LPR realizowane będą na obszarach rewitalizowanych w możliwie największym stopniu w jakim będzie to racjonalne, uzasadnione i wykonalne pod względem technicznym i organizacyjnym. Poniżej przedstawiono wykaz projektów ogólnomiejskich:

Tabela 62 Wykaz projektów ogólnomiejskich

Numer projektu	Tytuł projektu	Zgłaszający	Lokalizacja	Krótki opis projektu, założone wskaźniki produktu i rezultatu	Okres realizacji	Szacunkowy koszt realizacji projektu w zł	Źródła finansowania
PROJEKTY OGÓLNO MIEJSKIE / DOTYCZĄCE WSZYSTKICH OBSZARÓW REWITALIZACJI							
M1	Wzmacnianie potencjału społeczności lokalnej na terenie miasta Zawiercie	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	Osiedle Szymańskiego (w tym rejon TAZ), Osiedle Stary Rynek, Osiedle Warty	<p>Opis projektu: Projekt obejmował będzie realizację przedsięwzięć na rzecz wzmacniania potencjału społecznego i zawodowego lokalnych społeczności, które uwzględniają specyfikę terytorium i zamieszkujących je społeczności z uwzględnieniem działań o charakterze środowiskowym. Działania organizowane będą przy czynnym udziale mieszkańców oraz instytucji, organizacji i przedsiębiorców z obszarów rewitalizacji. Efektem realizacji projektu będzie wzrost aktywności społeczno – zawodowej mieszkańców obszarów rewitalizowanych. Projekt realizowany będzie w podziale na etapy.</p> <p>Produkty: Liczba środowisk objętych programami aktywności lokalnej [szt.] Liczba osób objętych wsparciem zamieszkujących obszary rewitalizowane [osoby]</p> <p>Rezultaty: Liczba osób z obszarów rewitalizowanych, która znalazła pracę [osoby] Liczba osób z obszarów rewitalizowanych, która rozpoczęła prowadzenie działalności gospodarczej [osoby]</p> <p>Cele rewitalizacji: Cel strategiczny nr 1: Wzrost wewnętrznej spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej osiedla TAZ Cel strategiczny nr 2: Wzrost wewnętrznej spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej osiedla Stary Rynek</p>	2016-2023	2 000 000,00	Środki zewnętrzne (RPO WSL 2014-2020) Budżet Gminy Zawiercie

				Cel strategiczny nr 3: Wzrost wewnętrznej spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej osiedla Warty			
M2	Rozwój usług społecznych na terenie miasta Zawiercie	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	Osiedle Szymańskiego (w tym rejon TAZ)	<p>Opis projektu: Projekt obejmował będzie następujące działania:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Stworzenie punktu świetlicowego z uwzględnieniem programu socjoterapeutycznego na osiedlu TAZ w celu rozwoju usług opiekuńczych oraz wsparcia dla tworzenia i rozwijania środowiskowych form opieki nad dziećmi i młodzieżą. Realizacja projektu będzie miała na celu rozwiązanie problemów określonych na bazie przeprowadzonej diagnozy. 1) Rozwój usług opiekuńczych - w ramach działań na rzecz rozwoju usług opiekuńczych, w tym prowadzonych również w miejscu zamieszkania zakłada się podniesienie jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez pomoc beneficjentom w miejscu ich zamieszkania bądź w otrzymanych mieszkaniach z zasobów miasta. Działania obejmować będą usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, specjalistyczne usługi opiekuńcze oraz teleopiekę. 2) Stworzenie centrum koordynacji usług opiekuńczych i teleopieki ds. wolontariuszy, pomocy sąsiedzkiej, którego zadaniem będzie wyszukiwanie wolontariuszy i dostosowanie ich pomocy do potrzeb beneficjentów. Zadanie obejmować będzie również stworzenie bazy pomocy sąsiedzkiej. Ponadto utworzona zostanie na stronie internetowej MOPS zakładka o treści „oddam za darmo, wspomogę bezinteresownie, chętnie pomogę”. 3) Wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego - Stworzenie wypożyczalni sprzętu da beneficjentom możliwość zaopatrzenia w niezbędny sprzęt, który niesie pomoc i ulgę w znoszeniu trudności przezwyciężenia choroby lub niepełnosprawności. W ramach działań będzie można wypożyczyć sprzęt, zasięgnąć doradztwa w kwestii odpowiedniego dopasowania sprzętu do potrzeb pacjenta, doradztwa 	2016-2023	4 000 000,00	Środki zewnętrzne (RPO WSL 2014-2020) Budżet Gminy Zawiercie

			<p>w zakresie instrukcji użytkowania czy też montażu sprzętu w domu pacjenta.</p> <p>4) Profilaktyka prozdrowotna - w ramach działania zorganizowany zostanie cykl spotkań dla wykluczonych bądź zagrożonych wykluczeniem mieszkańców obszarów rewitalizowanych.</p> <p>Projekt realizowany będzie w podziale na etapy. Miejszem realizacji projektu będzie Osiedle Szymańskiego (w tym rejon TAZ), natomiast projekt skierowany będzie do mieszkańców wszystkich trzech obszarów rewitalizacji. Projekt zlokalizowany będzie w najbardziej zdegradowanej części miasta (w tym miejscu występuje największe nagromadzenie niekorzystnych zjawisk). Dodatkowym uzasadnieniem realizacji projektu w tym miejscu są budynki stanowiące własność gminy. Realizacja projektu w innym miejscu wiązałaby się z koniecznością wynajmu bądź budowy nowych budynków.</p> <p>Produkty: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi w programie [osoby] Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami zdrowotnymi w programie [osoby]</p> <p>Rezultaty: Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu [miejsca] Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług zdrowotnych istniejących po zakończeniu projektu [miejsca]</p> <p>Cele rewitalizacji: Cel strategiczny nr 1: Wzrost wewnątrzmiejskiej spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej osiedla TAZ</p>			
--	--	--	--	--	--	--

				<p>Cel strategiczny nr 2: Wzrost wewnętrzniejskiej spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej osiedla Stary Rynek</p> <p>Cel strategiczny nr 3: Wzrost wewnętrzniejskiej spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej osiedla Warty</p>			
M3	Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie zawierciańskim	Powiatowy Urząd Pracy w Zawierciu	Powiat zawierciański ze szczególnym uwzględnieniem obszarów rewitalizowanych	<p>Opis projektu: Wsparciem w projekcie zostaną objęte osoby poniżej 30 roku życia, dla których został ustalony I lub II profil pomocy. Wszyscy uczestnicy to tzw. osoby NEET. Dla uczestników projektu zaplanowano następujące formy wsparcia: pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe, szkolenia, staże, prace interwencyjne, jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej. Celem projektu jest zwiększenie możliwości zatrudnienia osób młodych poniżej 30 roku życia pozostających bez pracy. Projekt realizowany będzie etapami.</p> <p>Produkty: Liczba osób objętych wsparciem zamieszkujących obszary rewitalizowane [osoby]</p> <p>Rezultaty: Liczba osób z obszarów rewitalizowanych, która znalazła pracę [osoby] Liczba osób z obszarów rewitalizowanych, która rozpoczęła prowadzenie działalności gospodarczej [osoby]</p> <p>Cele rewitalizacji: Cel strategiczny nr 1: Wzrost wewnętrzniejskiej spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej osiedla TAZ; Cel strategiczny nr 2: Wzrost wewnętrzniejskiej spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej osiedla Stary Rynek; Cel strategiczny nr 3: Wzrost wewnętrzniejskiej spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej osiedla Warty.</p>	2016-2020	16 500 000,00	<p>Środki zewnętrzne (RPO WSL 2014-2020)</p> <p>Budżet PUP 2014 -2020</p>
M4	Aktywizacja osób bezrobotnych w wieku 30+ zarejestrowanych	Powiatowy Urząd Pracy w Zawierciu	Powiat zawierciański ze szczególnym uwzględnieniem	<p>Opis projektu: Wsparciem projektu zostaną objęte osoby bezrobotne powyżej 30 roku życia, dla których został ustalony I lub</p>	2016-2020	12 000 000,00	PO WER 2014 – 2020

	w Powiatowym Urzędzie Pracy w Zawierciu		obszarów rewitalizowanych	<p>II profil pomocy. Uczestnicy projektu muszą należeć co najmniej do jednej z grup: osoby powyżej 50 roku życia, kobiety, osoby z niepełnosprawnościami, osoby długotrwale bezrobotne, osoby o niskich kwalifikacjach. W projekcie zaplanowano następujące formy wsparcia: pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe, szkolenia, staże, jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej, refundację kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy.</p> <p>Cel projektu: Celem projektu jest zwiększenie możliwości zatrudnienia osób powyżej 30 r. ż. pozostających bez pracy zarejestrowanych w PUP Zawiercie. Projekt realizowany będzie etapami.</p> <p>Produkty: Liczba osób objętych wsparciem zamieszkujących obszary rewitalizowane [osoby]</p> <p>Rezultaty: Liczba osób z obszarów rewitalizowanych, która znalazła pracę [osoby] Liczba osób z obszarów rewitalizowanych, która rozpoczęła prowadzenie działalności gospodarczej [osoby]</p> <p>Cele rewitalizacji: Cel strategiczny nr 1: Wzrost wewnątrzmięjskiej spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej osiedla TAZ; Cel strategiczny nr 2: Wzrost wewnątrzmięjskiej spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej osiedla Stary Rynek; Cel strategiczny nr 3: Wzrost wewnątrzmięjskiej spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej osiedla Warty.</p>			Budżet PUP 2014 -2020
M5	Wzrost aktywności zawodowej i gospodarczej mieszkańców Zawiercia poprzez zagospodarowanie terenów inwestycyjnych	Agencja Rozwoju Zawiercia	Tereny inwestycyjne miasta Zawiercie	<p>Opis projektu: Projekt polegał będzie na promocji i sprzedaży terenów inwestycyjnych na terenie miasta Zawiercie, czego efektem będzie wzrost ilości miejsc pracy oraz powstanie nowych podmiotów gospodarczych. Realizacja projektu w połączeniu z działaniami</p>	2016-2023	Zadanie realizowane i finansowane będzie w ramach bieżącej działalności	Budżet Gminy Zawiercie

				<p>edukacyjnymi umożliwi wzrost aktywności zawodowej i gospodarczej mieszkańców obszarów rewitalizowanych.</p> <p>Produkty: Powierzchnia sprzedanych terenów inwestycyjnych [ha] Liczba utworzonych przedsiębiorstw [szt.] Liczba utworzonych miejsc pracy [szt.]</p> <p>Rezultaty: Liczba osób z obszarów rewitalizowanych, która znalazła pracę [osoby] Liczba osób z obszarów rewitalizowanych, która rozpoczęła prowadzenie działalności gospodarczej [osoby]</p> <p>Cele rewitalizacji: Cel strategiczny nr 1: Wzrost wewnętrzniejskiej spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej osiedla TAZ; Cel strategiczny nr 2: Wzrost wewnętrzniejskiej spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej osiedla Stary Rynek; Cel strategiczny nr 3: Wzrost wewnętrzniejskiej spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej osiedla Warty.</p>		Agencji Rozwoju Zawiercia	
M6	Rozwój wsparcia skierowanego do osób przedsiębiorczych na terenie Zawiercia.	Agencja Rozwoju Zawiercia	ul. Technologiczna	<p>Opis projektu: Projekt polegać będzie na utworzeniu przestrzeni coworkingowej oraz wirtualnego biura na terenie Zawierciańskiego Parku Technologicznego. Realizacja projektu obejmować będzie świadczenie usług doradczych i szkoleniowych na rzecz nowych i istniejących przedsiębiorstw oraz mieszkańców obszarów objętych rewitalizacją. Efektem realizacji projektu będzie ułatwienie prowadzenia działalności, zwiększenie aktywności gospodarczej mieszkańców w tym również mieszkańców obszarów zdegradowanych. Projekt podzielony zostanie na etapy.</p> <p>Produkty: Liczba osób objętych wsparciem zamieszkujących obszary rewitalizowane [osoby]</p>	2017-2023	1 000 000,00	Środki zewnętrzne (RPO WSL 2014-2020) Budżet Gminy Zawiercia

				<p>Liczba podmiotów gospodarczych objętych wsparciem posiadających siedzibę na obszarze rewitalizowanym [przedsiębiorstwa]</p> <p>Rezultaty: Liczba osób z obszarów rewitalizowanych, która rozpoczęła prowadzenie działalności gospodarczej [osoby]</p> <p>Cele rewitalizacji: Cel strategiczny nr 1: Wzrost wewnętrznej spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej osiedla TAZ; Cel strategiczny nr 2: Wzrost wewnętrznej spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej osiedla Stary Rynek; Cel strategiczny nr 3: Wzrost wewnętrznej spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej osiedla Warty.</p>			
M7	Promocja świadomości ekologicznej na terenie Zawiercia	Gmina Zawiercie	Obszar Gminy Zawiercie ze szczególnym uwzględnieniem terenów rewitalizowanych	<p>Opis projektu: Projekt obejmował będzie działania edukacyjne, które dotyczyć będą wzrostu świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie gospodarki odpadami, niskiej emisji, zielonej mobilności oraz poszanowania środowiska naturalnego. Działania prowadzone będą w placówkach edukacyjnych, jak również w placówkach świadczących usługi społeczne dla mieszkańców obszarów rewitalizowanych. Zakres projektu obejmował będzie również przygotowanie materiałów informacyjnych.</p> <p>Produkty: Liczba przeprowadzonych szkoleń [szt.] Liczba wykonanych materiałów informacyjnych [szt.]</p> <p>Rezultaty: Liczba przeszkolonych osób z obszarów rewitalizowanych [osoby]</p> <p>Cele rewitalizacji: Cel strategiczny nr 1: Wzrost wewnętrznej spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej osiedla TAZ;</p>	2018-2023	300 000,00	<p>Środki zewnętrzne (Fundusze Norweskie, EOG, WFOŚiGW)</p> <p>Budżet Gminy Zawiercie</p>

				<p>Cel strategiczny nr 2: Wzrost wewnątrzmięskiej spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej osiedla Stary Rynek;</p> <p>Cel strategiczny nr 3: Wzrost wewnątrzmięskiej spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej osiedla Warty.</p>			
--	--	--	--	---	--	--	--

Na każdym obszarze planowanym do objęcia działaniami rewitalizacyjnymi przeprowadzoną ankietyzację w celu wyboru zadań priorytetowych. Poniżej przedstawiono wyniki przeprowadzonej ankietyzacji, jak również wykaz zadań planowanych do realizacji na każdym obszarze.

9.2. Obszar rewitalizowany nr 1: Osiedle Szymańskiego (w tym obszar TAZ)

Najbardziej pożądanymi zadaniami do realizacji na terenie Osiedla TAZ są (wyniki ankietyzacji):

- Zagospodarowanie placu przy Biedronce na "Żabkach" - 20,95%;
- Zagospodarowanie budynku po starej łaźni wg. pomysłów mieszkańców - 16,19%;
- Stworzenie Klubu Środowiskowego na TAZ-ie - 13,33%;
- Rewitalizacja przestrzeni publicznej przy Ośrodku Zdrowia na ulicy Niedziałkowskiego – 11,43%.

Według mieszkańców jako pierwsze powinno zostać zrealizowane zadanie dotyczące zagospodarowania placu przy Biedronce na „Żabkach”.

Wykaz zadań planowanych do rewitalizacji:

Tabela 63 Wykaz projektów planowanych do realizacji na obszarze rewitalizowanym nr 1

Numer projektu	Tytuł projektu	Zgłaszający	Lokalizacja	Krótki opis projektu, założone wskaźniki produktu i rezultatu	Okres realizacji	Szacunkowy koszt realizacji projektu w zł	Źródła finansowania
OBSZAR REWITALIZACJI: OSIEDLE SZYMAŃSKIEGO (W TYM REJON TAZ)							
T1	Kompleksowa rewitalizacja osiedla TAZ w Zawierciu	Gmina Zawiercie	Osiedle Szymańskiego (w tym rejon TAZ)	Opis projektu: Projekt obejmuje działania dotyczące rewitalizacji budynków na osiedlu robotniczym TAZ (Towarzystwa Akcyjnego Zawiercie) w centrum miasta. Osiedle pełniące głównie funkcje mieszkalne stanowi obszar na którym kumulują się problemy społeczne i infrastrukturalne dotyczące stanu budynków.	2017 - 2019	15 629 000 zł	Środki zewnętrzne (RPO WSL 2014-2020) Budżet Gminy Zawiercie

				<p>Produkty: Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją [km2] Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach [szt.] Ludność mieszkająca na obszarach objętych zintegrowanymi strategiami rozwoju obszarów miejskich [osoby]</p> <p>Rezultaty: Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury [osoby]</p> <p>Cele rewitalizacji: Cel operacyjny nr 2: Rejon TAZ – dzielnica przeszłości – dzielnica przyszłości</p>			
T2	Rewitalizacja zdegradowanego budynku na osiedlu TAZ w Zawierciu w celu adaptacji na mieszkania wspomagane i chronione	Gmina Zawiercie	ul. Niedziałkowskiego 22	<p>Opis projektu: Projekt obejmuje wykonanie robót budowlanych oraz zakup wyposażenia. Obejmował będzie utworzenie mieszkań wspomaganych i chronionych oraz stworzenie Centrum Usług Społecznych. Efektem realizacji projektu będzie wzrost ilości usług społecznych skierowanych do osób wykluczonych, bądź też zagrożonych wykluczeniem.</p> <p>Produkty: Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach [szt.] Ilość utworzonych mieszkań wspomaganych i chronionych [szt.] Ilość utworzonych / wspartych punktów świadczenia usług społecznych [szt.]</p> <p>Rezultaty: Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury [osoby]</p> <p>Cele rewitalizacji: Cel operacyjny nr 1: Inkluzja społeczna i zawodowa mieszkańców wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem na Osiedlu Szymańskiego. Cel operacyjny nr 2: Rejon TAZ – dzielnica przeszłości – dzielnica przyszłości</p>	2016 - 2017	2 736 177 zł	Środki zewnętrzne (RPO WSL 2014-2020) Budżet Gminy Zawiercie

T3	Instalacja efektywnego energetycznie oświetlenia na osiedlu TAZ w Zawierciu	Gmina Zawiercie	Osiedle Szymańskiego (w tym rejon TAZ)	<p>Opis projektu: Projekt obejmuje działania dotyczące rewitalizacji osiedla TAZ w zakresie wymiany oświetlenia ulicznego na energooszczędne. Projekt jest częścią kompleksowych działań na rzecz zabytkowego osiedla TAZ. Wykazuje komplementarność terytorialną i problemową z pozostałymi projektami realizowanymi na tym terenie. Realizacja projektu wpłynie na poprawę jakości zagospodarowania terenu, przyczyni się również do ograniczenia emisji szkodliwych substancji do atmosfery.</p> <p>Produkty: Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach [szt.]</p> <p>Rezultaty: Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury [osoby]</p> <p>Cele rewitalizacji: Cel operacyjny nr 2: Rejon TAZ – dzielnica przeszłości – dzielnica przyszłości</p>	2017 - 2018	500 000 zł	Środki zewnętrzne (RPO WSL 2014-2020) Budżet Gminy Zawiercie
T4	Rewitalizacja zdegradowanego budynku dawnej łaźni na osiedlu TAZ w Zawierciu	Zakład Gospodarki Mieszkaniowej w Zawierciu Mieszkańcy	ul. Westerplatte 2	<p>Opis projektu: Projekt dotyczy rewitalizacji jednego z budynków na zabytkowym osiedlu robotniczym TAZ w Zawierciu. Efektem zrealizowanych prac będzie przystosowanie budynku na potrzeby nowych funkcji gospodarczych i społecznych. Projekt obejmował będzie również działania dotyczące kompleksowej termomodernizacji. Projekt jest częścią kompleksowych działań na rzecz zabytkowego osiedla TAZ. Wykazuje komplementarność terytorialną i problemową z pozostałymi projektami realizowanymi na tym terenie.</p> <p>Produkty: Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach [szt.]</p> <p>Rezultaty: Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury [osoby] Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej [MWh] Redukcja emisji CO2 [Mg]</p>	2017 - 2018	2 400 000 zł	Środki zewnętrzne (RPO WSL 2014-2020) Budżet Gminy Zawiercie

				<p>Redukcja emisji PM10 [Mg]</p> <p>Cele rewitalizacji: Cel operacyjny nr 2: Rejon TAZ – dzielnica przeszłości – dzielnica przyszłości Cel operacyjny nr 3: Wzrost aktywności ekonomicznej ludności na obszarze Osiedla Szymanowskiego</p>			
T5	Odtworzenie i pielęgnacja zabytkowego układu zieleni na obszarze osiedla TAZ w Zawierciu	Zakład Gospodarki Mieszkaniowej w Zawierciu Mieszkańcy	Rejon Osiedla TAZ	<p>Opis projektu: Realizacja projektu będzie miała na celu odtworzenie i pielęgnację zabytkowego układu zieleni na obszarze objętym rewitalizacją. Projekt stanowi wiązkę z projektami inwestycyjnymi i nie inwestycyjnymi na obszarze osiedla TAZ.</p> <p>Produkty: Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją [km2] Ludność mieszkająca na obszarach objętych zintegrowanymi strategiami rozwoju obszarów miejskich [osoby]</p> <p>Rezultaty: Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury [osoby]</p> <p>Cel rewitalizacji: Cel operacyjny nr 2: Rejon TAZ – dzielnica przeszłości – dzielnica przyszłości</p>	2017-2019	500 000 zł	Środki zewnętrzne (RPO WSL 2014-202; WFOŚiGW) Budżet Gminy Zawiercie
T6	Stworzenie i zagospodarowanie przestrzeni publicznej dla społeczności lokalnej na terenie osiedla TAZ	Zakład Gospodarki Mieszkaniowej w Zawierciu Mieszkańcy	Rejon Osiedla TAZ (okolice sklepu „Biedronka”)	<p>Opis projektu: Projekt polegał będzie na stworzeniu przestrzeni publicznej na terenie osiedla TAZ. Realizacja projektu będzie miała na celu wzmocnienie aktywności społecznej i integrację społeczności tej dzielnicy.</p> <p>Produkty: Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją [km2] Ludność mieszkająca na obszarach objętych zintegrowanymi strategiami rozwoju obszarów miejskich [osoby]</p> <p>Rezultaty: Redukcja emisji CO2 [Mg] Redukcja emisji PM10 [Mg]</p> <p>Cel projektu: Cel operacyjny nr 1: Inkluzja społeczna i zawodowa mieszkańców wykluczonych i zagrożonych</p>	2017 - 2019	1 800 000 zł	Środki zewnętrzne (RPO WSL 2014-2020) Budżet Gminy Zawiercie

				Cel operacyjny nr 2: Rejon TAZ – dzielnica przeszłości – dzielnica przyszłości			
T7	Likwidacja niskiej emisji poprzez podłączenie budynków do sieci gazowej	Zakład Gospodarki Mieszkaniowej w Zawierciu	Rejon Osiedla TAZ	<p>Opis projektu: Realizacja projektu będzie miała na celu zlikwidowanie źródeł niskiej emisji i zastąpienie ich ekologicznym paliwem gazowym. Projekt stanowi wiązkę z projektami inwestycyjnymi dotyczącymi termomodernizacji budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej oraz wymiany oświetlenia na energooszczędne, jak również z pozostałymi inwestycjami realizowanymi na tym terenie.</p> <p>Produkty: Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach [szt.] Ludność mieszkająca na obszarach objętych zintegrowanymi strategiami rozwoju obszarów miejskich [osoby]</p> <p>Rezultaty: Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury [osoby] Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury [osoby] Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej [GJ] Redukcja emisji CO2 [Mg] Redukcja emisji PM10 [Mg]</p> <p>Cel projektu: Cel operacyjny nr 2: Rejon TAZ – dzielnica przeszłości – dzielnica przyszłości</p>	2016 - 2019	1 500 000 zł	Środki zewnętrzne (RPO WSL 2014-2020) Budżet Gminy Zawiercie
T8	Utworzenie Centrum Wsparcia Mieszkańca	Mieszkańcy	ul. Westerplatte 4	<p>Opis projektu: Projekt dotyczy rewitalizacji jednego z budynków na zabytkowym osiedlu robotniczym TAZ w Zawierciu. Efektem zrealizowanych prac będzie utworzenie świetlicy środowiskowej dla dzieci i młodzieży, jak również hostelu dla osób starszych wymagających czasowego wsparcia w codziennym funkcjonowaniu (np. po opuszczeniu szpitala). Efektem realizacji projektu będzie wsparcie dzieci, młodzieży oraz osób starszych w codziennym funkcjonowaniu. Projekt przyczyni się do włączenia społecznego i zawodowego mieszkańców osiedla Szymańskiego. Projekt jest częścią</p>	2017 - 2018	1 500 000 zł	Środki zewnętrzne (RPO WSL 2014-2020) Budżet Gminy Zawiercie

				<p>kompleksowych działań na rzecz zabytkowego osiedla TAZ. Wykazuje komplementarność terytorialną i problemową z pozostałymi projektami realizowanymi na tym terenie.</p> <p>Produkty: Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach [szt.]</p> <p>Rezultaty: Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej [MWh] Redukcja emisji CO2 [Mg] Redukcja emisji PM10 [Mg] Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury [osoby]</p> <p>Cele rewitalizacji: Cel operacyjny nr 1: Inkluzja społeczna i zawodowa mieszkańców wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem na Osiedlu Szymańskiego Cel operacyjny nr 2: Rejon TAZ – dzielnica przeszłości – dzielnica przyszłości Cel operacyjny nr 3: Wzrost aktywności ekonomicznej ludności na obszarze Osiedla Szymanowskiego</p>			
T9	Kompleksowa rewitalizacja terenów przemysłowych / poprzemysłowych zlokalizowanych przy ul. Leśnej w celu nadania im nowych funkcji społecznych, gospodarczych lub kulturalnych.	Gmina Zawiercie	ul. Leśna	<p>Opis projektu: Modernizacja istniejących budynków lub też budowa nowych spełniających funkcje społeczne, gospodarcze bądź kulturalne wraz z infrastrukturą towarzyszącą oraz otaczającym terenem.</p> <p>Produkty: Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach [szt.]</p> <p>Rezultaty: Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej [MWh] Redukcja emisji CO2 [Mg] Redukcja emisji PM10 [Mg] Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury [osoby]</p> <p>Cele rewitalizacji: Cel operacyjny nr 1: Inkluzja społeczna i zawodowa mieszkańców wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem na Osiedlu Szymańskiego</p>	2018 - 2023	3 500 000 zł	<p>Środki zewnętrzne (RPO WSL 2014-2020)</p> <p>Budżet Gminy Zawiercie</p>

				<p>Cel operacyjny nr 2: Rejon TAZ – dzielnica przeszłości – dzielnica przyszłości</p> <p>Cel operacyjny nr 3: Wzrost aktywności ekonomicznej ludności na obszarze Osiedla Szymanowskiego</p>			
T10	Termomodernizacja budynków mieszkalnych oraz użyteczności publicznej w Zawierciu na osiedlu TAZ	Gmina Zawiercie	Osiedle Szymańskiego (w tym rejon TAZ)	<p>Opis projektu: Projekt obejmuje działania dotyczące rewitalizacji osiedla TAZ w zakresie termomodernizacji budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej. Wykazuje komplementarność terytorialną i problemową z pozostałymi projektami realizowanymi na tym terenie. Realizacja projektu wpłynie na poprawę stanu zabudowy wielorodzinnej zlokalizowanej na tym obszarze, na obniżenie zużycia energii oraz redukcję zanieczyszczeń do atmosfery. Projekt podzielony będzie na etapy.</p> <p>Produkty: Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach [szt.]</p> <p>Rezultaty: Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury [osoby]</p> <p>Cele rewitalizacji: Cel operacyjny nr 2: Rejon TAZ – dzielnica przeszłości – dzielnica przyszłości</p>	2017 - 2019	7 711 764,71	<p>Środki zewnętrzne (RPO WSL 2014-2020)</p> <p>Budżet Gminy Zawiercie</p>
M1	Wzmacnianie potencjału społeczności lokalnej na terenie miasta Zawiercie						
M2	Rozwój usług społecznych na terenie miasta Zawiercie						
M3	Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie zawierciańskim						
M4	Aktywizacja osób bezrobotnych w wieku do 30+ zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Zawierciu						
M5	Wzrost aktywności zawodowej i gospodarczej mieszkańców Zawiercia poprzez zagospodarowanie terenów inwestycyjnych						
M6	Rozwój wsparcia skierowanego do osób przedsiębiorczych na terenie Zawiercia						
M7	Promocja świadomości ekologicznej na terenie Zawiercia						

9.3. Obszar rewitalizowany nr 2: Osiedle Stary Rynek

Najbardziej pożądanymi zadaniami do realizacji na terenie Osiedla Stary Rynek są (wyniki ankietyzacji):

- Plac zabaw przy siłowni zewnętrznej na Placu Dąbrowskiego - 10,93%
- Stworzenie monitoringu na całej dzielnicy - 10,71%
- Rewitalizacja kompleksu sportowego na terenie dawnego „WŁÓKNIARZA” – ul. 11 Listopada - 10,02%;

- Podniesienie estetyki kamienic na ulicach: Marszałkowskiej, Stary Rynek, Aptecznej – 9,79%.

Według mieszkańców jako pierwsze powinno zostać zrealizowane zadanie dotyczące placu zabaw przy siłowni zewnętrznej na Placu Dąbrowskiego. Wykaz zadań planowanych do realizacji:

Tabela 64 Wykaz projektów planowanych do realizacji na obszarze rewitalizowanym nr 2

Numer projektu	Tytuł projektu	Zgłaszający	Lokalizacja	Krótki opis projektu, założone wskaźniki produktu i rezultatu	Okres realizacji	Szacunkowy koszt realizacji projektu w zł	Źródła finansowania
OBSZAR REWITALIZACJI: OSIEDLE STARY RYNEK							
SR1	Wzrost estetyki i efektywności energetycznej budynków zlokalizowanych na Osiedlu Stary Rynek	Mieszkańcy	ul. Marszałkowska, Stary Rynek, Apteczna	<p>Opis projektu: Projekt obejmował będzie działania mające na celu poprawę estetyki budynków głównie przez termomodernizację, lub też malowanie elewacji, drobne prace remontowe i modernizacyjne. Projekt obejmował będzie również poprawę estetyki otoczenia budynków w tym montaż / modernizację towarzyszącej infrastruktury miejskiej (m.in. oświetlenie, kosze na śmieci). W ramach projektu przewidziano działania inwestycyjne oraz działania wykonywane przez mieszkańców (drobne prace remontowe).</p> <p>Produkty: Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach [szt.] Ludność mieszkająca na obszarach objętych zintegrowanymi strategiami rozwoju obszarów miejskich [osoby]</p> <p>Rezultaty: Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury [osoby] Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej [GJ] Redukcja emisji CO2 [Mg] Redukcja emisji PM10 [Mg]</p> <p>Cele projektu:</p>	2016 - 2020	15 000 000 zł	Środki zewnętrzne (RPO WSL 2014-2020) Budżet Gminy Zawiercie

				<p>Cel operacyjny nr 1: Inkluzja społeczna i zawodowa mieszkańców wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem na Osiedlu Stary Rynek.</p> <p>Cel operacyjny nr 2: Podniesienie atrakcyjności i estetyki zamieszkania na obszarze Osiedla Stary Rynek</p>			
SR2	Likwidacja niskiej emisji poprzez podłączenie budynków do sieci gazowej	Zakład Gospodarki Mieszkaniowej w Zawierciu	Budynki mieszkalne na Osiedlu Stary Rynek	<p>Opis projektu: Realizacja projektu będzie miała na celu zlikwidowanie źródeł niskiej emisji i zastąpienie ich ekologicznym paliwem gazowym. Projekt stanowi wiązkę z projektami inwestycyjnymi oraz nie inwestycyjnymi w zakresie rewitalizacji Osiedla Stary Rynek.</p> <p>Produkty: Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach [szt.] Ludność mieszkająca na obszarach objętych zintegrowanymi strategiami rozwoju obszarów miejskich [osoby]</p> <p>Rezultaty: Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury [osoby] Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej [GJ] Redukcja emisji CO2 [Mg] Redukcja emisji PM10 [Mg]</p> <p>Cele projektu: Cel operacyjny nr 2: Podniesienie atrakcyjności i estetyki zamieszkania na obszarze Osiedla Stary Rynek</p>	2016 - 2019	1 500 000 zł	<p>Środki zewnętrzne (RPO WSL 2014-2020)</p> <p>Budżet Gminy Zawiercie</p>
SR3	Rewitalizacja kompleksu sportowego na terenie dawnego „Włókniarza”	Mieszkańcy	ul. 11 Listopada	<p>Opis projektu: Projekt polegał będzie na utworzeniu kompleksu rekreacyjno - sportowego. Realizacja projektu przyczyni się integracji lokalnej społeczności, walki z wykluczeniem społecznym. Podniesie również atrakcyjność i jakość przestrzeni i zamieszkiwania na terenie Osiedla Stary Rynek.</p> <p>Produkty: Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach [szt.] Ludność mieszkająca na obszarach objętych zintegrowanymi strategiami rozwoju obszarów miejskich [osoby]</p>	2017 - 2020	1 500 000 zł	<p>Środki zewnętrzne (RPO WSL 2014-2020)</p> <p>Budżet Gminy Zawiercie</p>

				<p>Rezultaty: Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury [osoby]</p> <p>Cele projektu: Cel operacyjny nr 1: Inkluzja społeczna i zawodowa mieszkańców wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem na Osiedlu Stary Rynek Cel operacyjny nr 2: Podniesienie atrakcyjności i estetyki zamieszkania na obszarze Osiedla Stary Rynek</p>			
SR4	Utworzenie placu zabaw przy siłowni zewnętrznej na Placu Dąbrowskiego	Mieszkańcy	Plac Dąbrowskiego	<p>Opis projektu: Projekt polegał będzie na doposażeniu siłowni zewnętrznej w urządzenia zabawowe. Realizacja projektu przyczyni się do stworzenia przyjaznej przestrzeni publicznej będącej odpowiedzią na potrzeby mieszkańców.</p> <p>Produkty: Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach [szt.] Ludność mieszkająca na obszarach objętych zintegrowanymi strategiami rozwoju obszarów miejskich [osoby]</p> <p>Rezultaty: Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury [osoby]</p> <p>Cele projektu: Cel operacyjny nr 1: Inkluzja społeczna i zawodowa mieszkańców wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem na Osiedlu Stary Rynek Cel operacyjny nr 2: Podniesienie atrakcyjności i estetyki zamieszkania na obszarze Osiedla Stary Rynek</p>	2017-2018	100 000 zł	Budżet Gminy Zawiercie
SR5	Utworzenie systemu monitoringu wizyjnego w celu poprawy bezpieczeństwa mieszkańców	Mieszkańcy	Osiedle Stary Rynek	<p>Opis projektu: Projekt polegał będzie na montażu monitoringu wizyjnego na terenie Osiedla Stary Rynek w miejscach najbardziej zagrożonych przestępczością. Realizacja projektu przyczyni się do wzrostu bezpieczeństwa oraz stworzenia przyjaznej przestrzeni publicznej będącej odpowiedzią na potrzeby mieszkańców.</p> <p>Produkty:</p>	2017-2018	60 000 zł	Budżet Gminy Zawiercie

				Liczba wspartych elementów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach [szt.] Ludność mieszkająca na obszarach objętych zintegrowanymi strategiami rozwoju obszarów miejskich [osoby] Rezultaty: Spadek liczby przestępstw [szt.] Cele projektu: Cel operacyjny nr 1: Inkluzja społeczna i zawodowa mieszkańców wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem na Osiedlu Stary Rynek Cel operacyjny nr 2: Podniesienie atrakcyjności i estetyki zamieszkania na obszarze Osiedla Stary Rynek			
M1	Wzmacnianie potencjału społeczności lokalnej na terenie miasta Zawiercie						
M2	Rozwój usług społecznych na terenie miasta Zawiercie						
M3	Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie zawierciańskim						
M4	Aktywizacja osób bezrobotnych w wieku do 30+ zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Zawierciu						
M5	Wzrost aktywności zawodowej i gospodarczej mieszkańców Zawiercia poprzez zagospodarowanie terenów inwestycyjnych						
M6	Rozwój wsparcia skierowanego do osób przedsiębiorczych na terenie Zawiercia						
M7	Promocja świadomości ekologicznej na terenie Zawiercia						

9.4. Obszar rewitalizowany nr 3: Osiedle Warty

Najbardziej pożądanymi zadaniami do realizacji na terenie Osiedla Warty są (wyniki ankietyzacji):

- Utworzenie Centrum Rekreacji (modernizacja istniejącego placu zabaw i boiska) - 12,95%;
- Odnowienie elewacji budynków (termomodernizacja) - 12,47%;
- Budowa boiska wielofunkcyjnego – 11%;
- Ciąg rowerowo-pieszy wokół stawu na Wartach - 10,07%;
- Remont istniejących chodników i wjazdów – 9%;
- Utworzenie świetlicy dla dzieci i młodzieży – 6%.

Według mieszkańców jako pierwsze powinno zostać zrealizowane zadanie dotyczące Utworzenia Centrum Rekreacji.

Ankieta dystrybuowana była przez przewodniczących zespołów zadaniowych na terenie obszarów które objęte zostały rewitalizacją. Wypełniona została przez wszystkie grupy wiekowe mieszkańców – zarówno przez osoby pracujące na etacie, przedsiębiorców, rencistów, bezrobotnych i emerytów. Poniżej przedstawiono wykaz zadań planowanych do realizacji:

Tabela 65 Wykaz projektów planowanych do realizacji na obszarze rewitalizowanym nr 3

Numer projektu	Tytuł projektu	Zgłaszający	Lokalizacja	Krótki opis projektu, założone wskaźniki produktu i rezultatu	Okres realizacji	Szacunkowy koszt realizacji projektu w zł	Źródła finansowania
OBSZAR REWITALIZACJI: OSIEDLE WARTY							
W1	Wzrost estetyki i efektywności energetycznej budynków zlokalizowanych na Osiedlu Warty	Mieszkańcy Osiedla Warty	ul. Okólna	<p>Opis projektu: Projekt obejmował będzie działania mające na celu poprawę efektywności energetycznej budynków m.in. przez termomodernizację oraz działania polegające na piaskowaniu elewacji ceglanej w celu wzrostu estetyki budynków. Zakres projektu obejmował będzie również poprawę stanu zagospodarowania otoczenia budynków (remonty ciągów pieszych i wjazdów). W ramach projektu przewidziano działania inwestycyjne oraz działania wykonywane przez mieszkańców (drobne prace remontowe przy malowaniu ławek, malowaniu klatek schodowych).</p> <p>Produkty: Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach [szt.] Ludność mieszkająca na obszarach objętych zintegrowanymi strategiami rozwoju obszarów miejskich [osoby]</p> <p>Rezultaty: Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury [osoby] Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej [GJ] Redukcja emisji CO2 [Mg] Redukcja emisji PM10 [Mg]</p> <p>Cele projektu:</p>	2017 - 2020	5 000 000 zł	Środki zewnętrzne (RPO WSL 2014-2020) Budżet Gminy Zawiercie

				<p>Cel operacyjny nr 1: Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i zawodowemu mieszkańców wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem na Osiedlu Warty.</p> <p>Cel operacyjny nr 2: Podniesienie atrakcyjności, bezpieczeństwa i estetyki zamieszkania na obszarze Osiedla Warty.</p> <p>W2Cel operacyjny nr 3: Poprawa stanu środowiska naturalnego na obszarze Osiedla Warty</p>			
W2	Utworzenie Centrum Rekreacji na Osiedlu Warty	Mieszkańcy Osiedla Warty	ul. Okólna	<p>Opis projektu: Projekt polegał będzie na modernizacji istniejącego placu zabaw i boiska. Realizacja projektu przyczyni się do stworzenia przyjaznej przestrzeni publicznej będącej odpowiedzią na potrzeby mieszkańców. Projekt wpłynie na również na poprawę warunków zamieszkania na osiedlu Warty.</p> <p>Produkty: Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach [szt.] Ludność mieszkająca na obszarach objętych zintegrowanymi strategiami rozwoju obszarów miejskich [osoby]</p> <p>Rezultaty: Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury [osoby]</p> <p>Cele projektu: Cel operacyjny nr 1: Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i zawodowemu mieszkańców wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem na Osiedlu Warty. Cel operacyjny nr 2: Podniesienie atrakcyjności, bezpieczeństwa i estetyki zamieszkania na obszarze Osiedla Warty.</p>	2017-2018	450 000 zł	Budżet Gminy Zawiercie
W3	Stworzenie warunków do integracji mieszkańców wraz z poprawą jakości zamieszkiwania na Osiedlu Warty poprzez	Mieszkańcy Osiedla Warty	ul. Snopkiewiczówny	<p>Opis projektu: Projekt polegał będzie na utworzeniu boiska wielofunkcyjnego wraz z infrastrukturą towarzyszącą. Realizacja projektu przyczyni się integracji lokalnej społeczności, walki z wykluczeniem społecznym.</p>	2017 - 2020	180 000 zł	Budżet Gminy Zawiercie

	budowę boiska wielofunkcyjnego			<p>Podniesie również atrakcyjność i jakość przestrzeni i zamieszkiwania na terenie Osiedla Warty.</p> <p>Produkty: Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach [szt.] Ludność mieszkająca na obszarach objętych zintegrowanymi strategiami rozwoju obszarów miejskich [osoby]</p> <p>Rezultaty: Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury [osoby]</p> <p>Cele projektu: Cel operacyjny nr 1: Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i zawodowemu mieszkańców wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem na Osiedlu Warty. Cel operacyjny nr 2: Podniesienie atrakcyjności, bezpieczeństwa i estetyki zamieszkania na obszarze Osiedla Warty.</p>			
W4	Wzrost atrakcyjności przestrzeni miejskiej poprzez utworzenie ciągu pieszo-rowerowego wokół stawu na Wartach	Mieszkańcy Osiedla Warty	Staw na Osiedlu Warty	<p>Opis projektu: Projekt polegał będzie na utworzeniu ciągu pieszo - rowerowego wraz z infrastrukturą towarzyszącą wokół stawu na Osiedlu Warty. Realizacja projektu przyczyni się integracji lokalnej społeczności, wzrostu możliwości spędzania czasu wolnego, walkę z wykluczeniem społecznym. Projekt podniesie również atrakcyjność i jakość przestrzeni i zamieszkiwania na terenie Osiedla Warty.</p> <p>Produkty: Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach [szt.] Ludność mieszkająca na obszarach objętych zintegrowanymi strategiami rozwoju obszarów miejskich [osoby]</p> <p>Rezultaty: Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury [osoby]</p> <p>Cele projektu:</p>	2017 - 2020	150 000 zł	Budżet Gminy Zawiercie

				<p>Cel operacyjny nr 1: Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i zawodowemu mieszkańców wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem na Osiedlu Warty.</p> <p>Cel operacyjny nr 2: Podniesienie atrakcyjności, bezpieczeństwa i estetyki zamieszkania na obszarze Osiedla Warty.</p>			
	Stworzenie świetlicy dla dzieci i młodzieży w pomieszczeniach po starej pralni na terenie Osiedla Warty	Mieszkańcy Osiedla Warty	ul. Okólna	<p>Opis projektu: Projekt polegał będzie przeprowadzeniu prac remontowo – modernizacyjnych oraz zakupie wyposażenia w celu utworzenia świetlicy dla dzieci i młodzieży zamieszkujących na Osiedlu Warty. Realizacja projektu przyczyni się integracji lokalnej społeczności, wzrostu możliwości spędzania czasu wolnego, przeciwdziałając będzie patologiom w tym przestępczości. Projekt podniesie również atrakcyjność zamieszkiwania na terenie Osiedla Warty.</p> <p>Produkty: Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach [szt.] Ludność mieszkająca na obszarach objętych zintegrowanymi strategiami rozwoju obszarów miejskich [osoby]</p> <p>Rezultaty: Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury [osoby]</p> <p>Cele projektu: Cel operacyjny nr 1: Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i zawodowemu mieszkańców wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem na Osiedlu Warty. Cel operacyjny nr 2: Podniesienie atrakcyjności, bezpieczeństwa i estetyki zamieszkania na obszarze Osiedla Warty.</p>	2017 - 2020	100 000 zł	Budżet Gminy Zawiercie
M1	Wzmacnianie potencjału społeczności lokalnej na terenie miasta Zawiercie						
M2	Rozwój usług społecznych na terenie miasta Zawiercie						
M3	Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie zawierciańskim						
M4	Aktywizacja osób bezrobotnych w wieku do 30+ zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Zawierciu						
M5	Wzrost aktywności zawodowej i gospodarczej mieszkańców Zawiercia poprzez zagospodarowanie terenów inwestycyjnych						

M6	Rozwój wsparcia skierowanego do osób przedsiębiorczych na terenie Zawiercia	
M7	Promocja świadomości ekologicznej na terenie Zawiercia	

Część projektów wymienionych powyżej, które realizowane będą przez Gminę Zawiercie ujęta jest w Wieloletniej Prognozie Finansowej, natomiast pozostałe zadania w miarę opracowywania szczegółowej dokumentacji technicznej i kosztorysowej umieszczane będą w zależności od czasu realizacji – bądź w budżecie na dany rok, bądź w Wieloletniej Prognozie Finansowej.

10. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami / przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym projektem rewitalizacji

Określone w niniejszym dokumencie projekty rewitalizacyjne określone zostały przy zachowaniu zasady komplementarności przestrzennej, problemowej i międzyokresowej.

Komplementarność przestrzenna dotycząca trzech wyznaczonych obszarów rewitalizacji pozwoli na efektywne oddziaływanie na cały obszar dotknięty kryzysem. Poszczególne projekty zaplanowane do realizacji na wyznaczonych obszarach dopełniają się przestrzennie co umożliwi osiągnięcie efektu synergii.

Komplementarność problemowa oznacza realizację projektów rewitalizacyjnych, które wzajemnie dopełniają się pod względem tematycznym, sprawiając, że program rewitalizacji oddziaływał będzie na wyznaczone obszary we wszystkich niezbędnych aspektach.

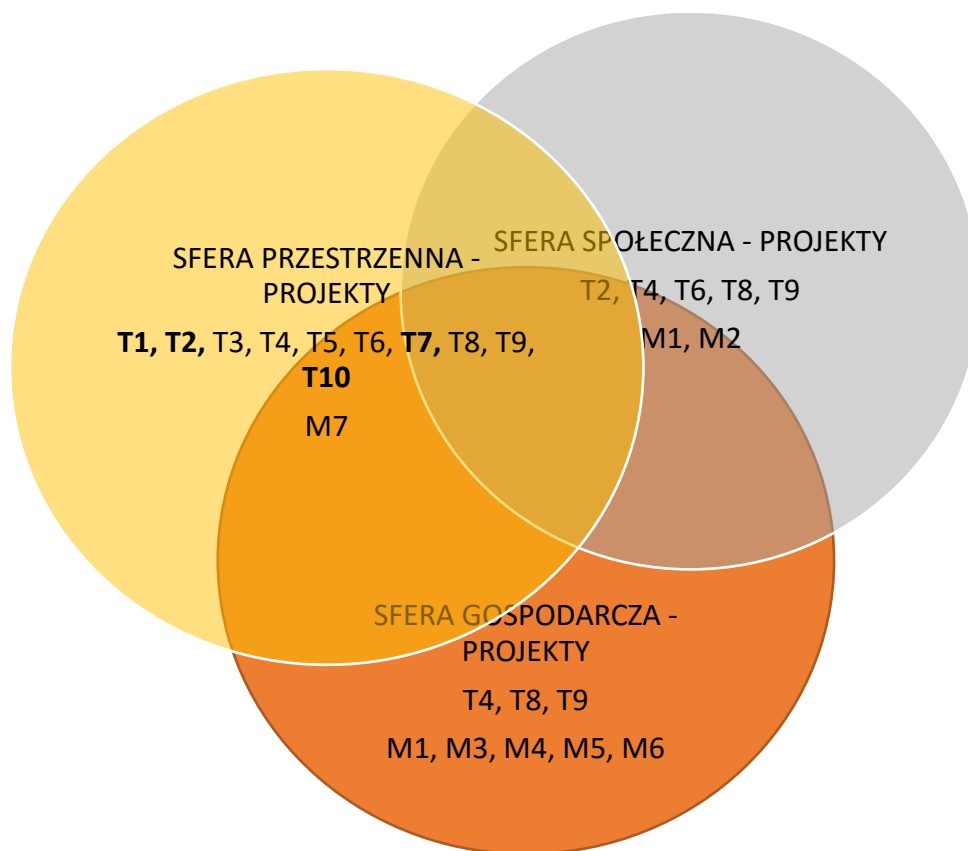
Komplementarność międzyokresowa oznacza, że zaplanowane do realizacji przedsięwzięcia uzupełniać będą projekty zrealizowane w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji obowiązującego na obszarze Gminy Zawiercie w latach 2007-2013.

Zadania określone w niniejszym dokumencie skoncentrowane są w ujęciu przestrzennym, problemowym i czasowym na trzech wyznaczonych obszarach rewitalizacyjnych.

10.1. Obszar rewitalizowany nr 1: Osiedle Szymańskiego (w tym obszar TAZ)

Rysunek 1 Wiązki projektów na obszarze rewitalizowanym nr 1 Osiedle Szymańskiego (w tym obszar TAZ)

Źródło: Opracowanie własne

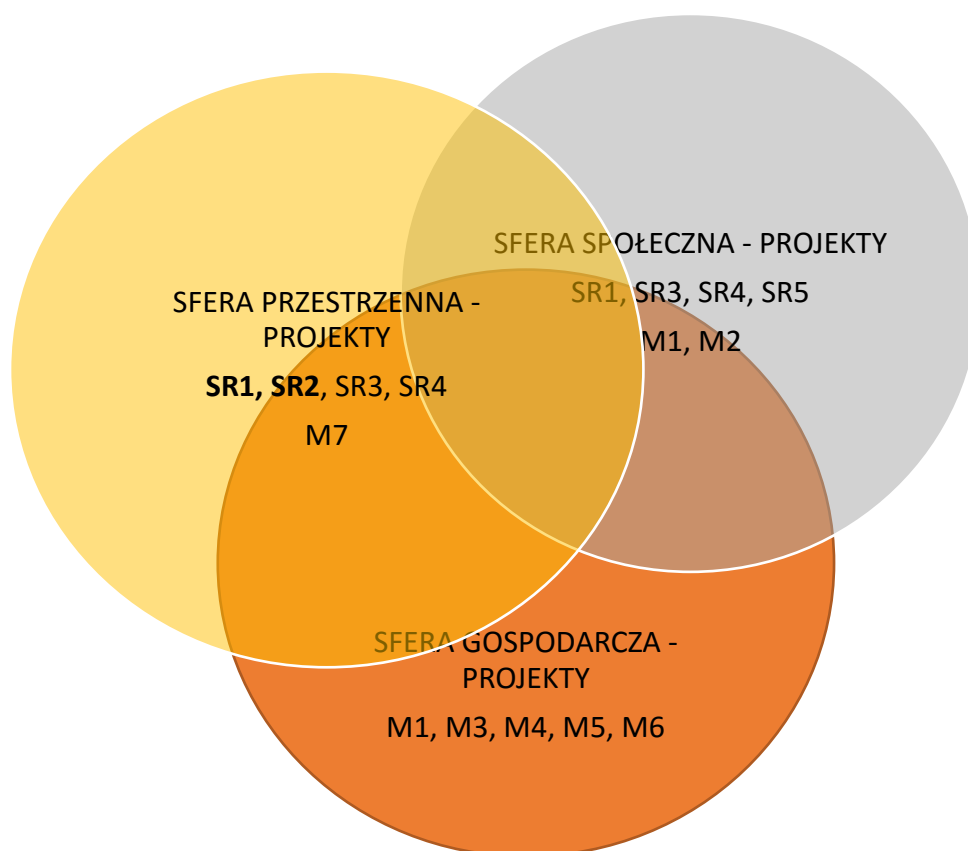
W sferze przestrzennej jako priorytetowe projekty należy potraktować przedsięwzięcia dotyczące mieszkalnictwa (zły stan infrastruktury mieszkalnej) – projekty T1, T2, T7, T10 (projekty kluczowe), które stanowią podstawę realizacji pozostałych przedsięwzięć rewitalizacyjnych w sferze przestrzeni tj. projektów T3, T4, T5, T6, T8, T9. Na obszarze osiedla TAZ prócz projektów dotyczących poprawy stanu budynków mieszkalnych w tym poprawy ich efektywności energetycznej – zaplanowano działania dotyczące stworzenia przestrzeni społecznych poprzez rewitalizację wybranych budynków. Na obszarze osiedla planowane jest utworzenie Centrum Usług Społecznych (projekt T2), jak również Centrum Wsparcia Mieszkańca (projekt T8), gdzie siedzibę będą miały organizacje pozarządowe, świetlica dla dzieci i młodzieży oraz hostel dla osób starszych i niesamodzielnych, które po opuszczeniu np. podmiotu leczniczego nie będą w pełni samodzielne. W myśl koncentracji problemowej i terytorialnej planuje się również rewitalizację budynku starej łaźni (projekt T4), modernizację oświetlenia ulicznego (projekt T3) oraz stworzenie przestrzeni publicznych (projekt T5, T6) w celu wzrostu aktywności społecznej i integracji mieszkańców.

Istotnym projektem realizowanym na tym obszarze jest projekt T9 polegający na zrewitalizowaniu terenów przemysłowych / poprzemysłowych zlokalizowanych przy ul. Leśnej w celu nadania im nowych funkcji społecznych, gospodarczych lub kulturalnych (projekt jest w fazie koncepcyjnej, problemem w tym zakresie jest brak prawa Gminy Zawiercie do dysponowania tą nieruchomością). Należy zwrócić uwagę na fakt, że wymienione przedsięwzięcia realizują cele przestrzenne i społeczne.

Istotne z punktu widzenia rewitalizacji rejonu TAZ są przedsięwzięcia realizowane w skali całego miasta ze szczególnym uwzględnieniem obszarów rewitalizacji (projekty M1, M2, M3, M4, M5, M6, M7). Będą to projekty realizowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy oraz Agencję Rozwoju Zawiercia i dotyczyć będą szeroko pojętego wzrostu aktywności społecznej, zawodowej i gospodarczej mieszkańców tego obszaru. Natomiast projekt M7 dotyczył będzie działalności edukacyjnej w zakresie ochrony środowiska i realizowany będzie bezpośrednio przez Gminę Zawiercie. Powyższe przedsięwzięcia uzupełnione zostaną o szereg przedsięwzięć o niewielkim zasięgu i rozmiarze, które również przyczynią się do osiągnięcia zaplanowanych celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań. Projekty w sferze gospodarczej oraz dotyczące zatrudnienia realizowane przez PUP oraz Agencję Rozwoju Zawiercia realizowane będą również poza obszarem rewitalizacji (szkolenia organizowane przez PUP, praktyki i staże, zatrudnienie organizowane przez PUP u pracodawców którzy wykonują swoją działalność również poza obszarem rewitalizacji, sprzedaż działek na terenach inwestycyjnych Zawiercia i znajdowanie tam zatrudnienia przez osoby z tego obszaru). Realizacja wszystkich zaplanowanych działań pozwoli na kompleksową rewitalizację obszaru w sferze przestrzennej (zły stan budynków mieszkalnych, niewystarczający poziom usług publicznych), społecznej (korzystanie z pomocy społecznej, bezrobocie, przestępczość) i gospodarczej (niska aktywność ekonomiczna mieszkańców).

10.2. Obszar rewitalizowany nr 2: Osiedle Stary Rynek

Rysunek 2 Wiązki projektów na obszarze rewitalizowanym nr 2 Osiedle Stary Rynek

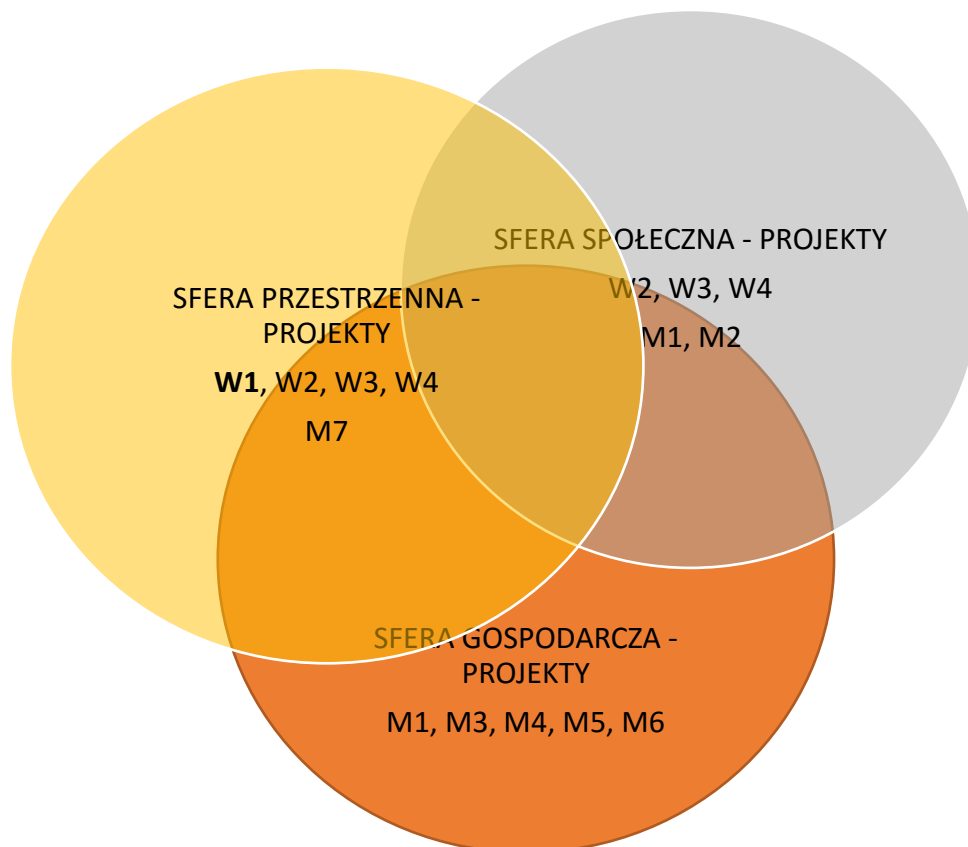
Źródło: Opracowanie własne

Na terenie Osiedla Stary Rynek również jako priorytetowo należy potraktować przedsięwzięcia dotyczące mieszkalnictwa (zły stan infrastruktury mieszkalnej) – projekty kluczowe SR1 i SR2. Niezwykle istotne dla mieszkańców są również przestrzenie publiczne w których mogliby spędzać czas wolny, dlatego też do wykazu zadań wprowadzono projekt rewitalizacji kompleksu sportowego na terenie dawnego „Włókniarza” oraz utworzenie placu zabaw na terenie istniejącej siłowni zewnętrznej. Mieszkańcy podczas spotkań zwróci również uwagę na wysoki poziom przestępczości i zaproponowali montaż monitoringu miejskiego (projekt SR5). W zakresie infrastruktury usług społecznych na terenie osiedla istnieje obecnie świetlica, która będzie wykorzystywana do realizacji przedsięwzięć aktywizujących pod względem społecznym i zawodowym lokalne społeczeństwo. Duże znaczenie dla tego obszaru będą przedsięwzięcia realizowane w skali całego miasta ze szczególnym uwzględnieniem obszarów rewitalizacji (projekty M1, M2, M3, M4, M5, M6, M7). Będą to projekty realizowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy oraz Agencję Rozwoju Zawiercia i dotyczyć będą szeroko pojętego wzrostu aktywności społecznej, zawodowej i gospodarczej mieszkańców tego obszaru. Powyższe przedsięwzięcia uzupełnione zostaną o szereg przedsięwzięć o niewielkim zasięgu i rozmiarze, które również przyczynią się do osiągnięcia zaplanowanych celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań. Natomiast projekt M7 dotyczył będzie działalności edukacyjnej w zakresie ochrony środowiska i realizowany będzie bezpośrednio przez Gminę Zawiercie. Projekty w sferze gospodarczej oraz dotyczące zatrudnienia realizowane przez PUP oraz Agencję Rozwoju Zawiercia realizowane będą również poza obszarem rewitalizacji (szkolenia organizowane przez PUP, praktyki i staże, zatrudnienie organizowane przez PUP u pracodawców którzy wykonują swoją działalność również poza obszarem rewitalizacji, sprzedaż działek na terenach inwestycyjnych Zawiercia i znajdowanie tam zatrudnienia przez osoby z tego obszaru).

Realizacja wszystkich zaplanowanych działań pozwoli na kompleksową rewitalizację obszaru w sferze społecznej (działania mające na celu inkluzję społeczną i zawodową co skutkować będzie zmniejszeniem koniecznego wsparcia w ramach systemu pomocy społecznej, spadek przestępczości), sferze przestrzennej (wzrost jakości bazy mieszkaniowej, wzrost efektywności energetycznej zabudowy i infrastruktury miejskiej) oraz strefie gospodarczej (wzrost aktywności gospodarczej mieszkańców). Działania w zakresie zmniejszenia bezrobocia i wzrostu poziomu aktywności ekonomicznej mieszkańców pomimo wartości wskaźników wyższych od średniej w tym zakresie uznano za niezbędne co wynika z wysokiej wartości wskaźnika pn. „Pomoc społeczna”. Istotnym ograniczeniem na tym obszarze jest brak prawa własności gminy do terenów przemysłowych, jak również brak instrumentów prawnych skutkujących poprawą estetyki lub też zmianą przeznaczenia terenów przemysłowych.

10.3. Obszar rewitalizowany nr 3: Osiedle Warty

Rysunek 3 Wiązki projektów na obszarze rewitalizowanym nr 3 Osiedle Warty

Źródło: Opracowanie własne

Osiedle Warty również wymaga priorytetowego potraktowania przedsięwzięć w zakresie mieszkalnictwa (zły stan infrastruktury mieszkalnej) – projekt kluczowy W1. Niezwykle istotne dla mieszkańców są również przestrzenie publiczne w których mogliby spędzać czas wolny, dlatego też do wykazu zadań wprowadzono projekt dotyczące Utworzenia Centrum Rekreacji, projekt dotyczący stworzenia boiska wielofunkcyjnego oraz projekt dotyczący utworzenia ciągu pieszo – rowerowego wokół stawu na Wartach. W zakresie infrastruktury usług społecznych mieszkańcy zasugerowali utworzenie świetlicy na terenie osiedla. Podobnie jak w przypadku poprzednich obszarów duże znaczenie dla Osiedla Warty będą miały przedsięwzięcia realizowane w skali całego miasta ze szczególnym uwzględnieniem obszarów rewitalizacji (projekty M1, M2, M3, M4, M5, M6, M7). Będą to projekty realizowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy oraz Agencję Rozwoju Zawiercia i dotyczyć będą szeroko pojętego wzrostu aktywności społecznej, zawodowej i gospodarczej mieszkańców tego obszaru, tak aby zmniejszyć wsparcie kierowane na rzecz mieszkańców w ramach instrumentów pomocy społecznej. Natomiast projekt M7 dotyczył będzie działalności edukacyjnej w zakresie ochrony środowiska i realizowany będzie bezpośrednio przez Gminę Zawiercie. Powyższe przedsięwzięcia uzupełnione zostaną o szereg przedsięwzięć o niewielkim zasięgu i rozmiarze, które również przyczynią się do osiągnięcia zaplanowanych celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań. Projekty w sferze gospodarczej oraz dotyczące zatrudnienia realizowane przez PUP oraz Agencję Rozwoju Zawiercia realizowane będą również poza obszarem rewitalizacji (szkolenia organizowane przez PUP, praktyki i staże, zatrudnienie organizowane przez PUP u pracodawców którzy wykonują swoją działalność również poza obszarem rewitalizacji, sprzedaż

działek na terenach inwestycyjnych Zawiercia i znajdowanie tam zatrudnienia przez osoby z tego obszaru).

Realizacja wszystkich zaplanowanych działań pozwoli na kompleksową rewitalizację obszaru w sferze społecznej (działania mające na celu inkluzję społeczną i zawodową co skutkować będzie zmniejszeniem koniecznego wsparcia w ramach systemu pomocy społecznej, spadek przestępczości), sferze przestrzennej (wzrost jakości bazy mieszkaniowej, wzrost efektywności energetycznej zabudowy i infrastruktury miejskiej) oraz strefie gospodarczej (wzrost aktywności gospodarczej mieszkańców |w celu zmniejszenia intensywności wsparcia udzielanego w ramach systemu opieki społecznej). Istotnym ograniczeniem na tym obszarze jest brak prawa własności gminy do terenów przemysłowych, jak również brak instrumentów prawnych skutkujących poprawą estetyki lub też zmianą przeznaczenia terenów przemysłowych.

11. Charakterystyka pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Wymienione w poprzednim punkcie projekty rewitalizacyjne wspierane będą przez szereg mniejszych projektów (działań) komplementarnych, które ze względu na mniejszą skalę oddziaływania trudno zidentyfikować indywidualnie, lecz wspomagają w sposób istotny i znaczny realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Poniżej przedstawiono proponowane działania uzupełniające w kontekście poszczególnych sfer objętych rewitalizacją, które pozwolą na osiągnięcie zaplanowanych celów dla każdego z wyznaczonych obszarów rewitalizacji:

- projekty sfery społecznej przyczyniające się do wzrostu aktywności społecznej i gospodarczej mieszkańców obszarów rewitalizowanych oraz wzrostu integracji społeczności lokalnej. Będą to działania organizowane nie tylko przez instytucje publiczne, ale również przez organizacje trzeciego sektora oraz samych mieszkańców. Działania te obejmować będą różnorodne imprezy, wydarzenia, spotkania o charakterze rekreacyjnym, sportowym, kulturalnym i edukacyjnym. Efektem realizowanych przedsięwzięć będzie wzmocnienie oddziaływania głównych przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz realizacja założonego celu społecznego w zakresie rewitalizacji. Poniżej przedstawiono przykładowe przedsięwzięcia, które realizowane będą w sferze społecznej:
  - plenery filmowe dla mieszkańców,
  - malowanie ogólnodostępnych ławek,
  - organizacja pikników na świeżym powietrzu, wspólnych wycieczek,
  - wspólne zagospodarowanie przestrzeni otaczających budynki mieszkalne (ogródki, niewielkie wspólne tereny zielone, nasadzenia roślin),
  - wspólne malowanie klatek schodowych, elementów wspólnych,
  - organizacja zawodów sportowych w ujęciu lokalnym (np. turnieje piłki nożnej pomiędzy poszczególnymi ulicami),
  - premiowanie postępów w nauce (stypendia, promowanie),
  - premiowanie aktywności sportowej (puchary, niewielkie nagrody),
  - podnoszenie kompetencji „miękkich” lokalnych liderów i osób współpracujących z grupami problemowymi,
  - tworzenie kalendarzy wydarzeń dla każdego obszaru objętego rewitalizacją,
  - organizacja konkursów w zakresie wiedzy o mieście, organizacja lokalnych wycieczek pozwalających zwiększyć wiedzę o swoim mieście,

- wydawnictwa dotyczące poszczególnych obszarów rewitalizowanych,
- organizacja festynów szkolnych w celu integracji dorosłych,
- rozwój usług społecznych i zdrowotnych na terenie gminy.
- projekty sfery gospodarczej przyczyniające się do wzrostu potencjału małych i średnich przedsiębiorstw, ich powstawania, rozwoju przedsiębiorczości oraz wzrostu kompetencji mieszkańców obszarów rewitalizowanych. Działania w tym zakresie organizowane będą zarówno przez podmioty publiczne (im. Agencja Rozwoju Zawiercia, PUP, Urząd Miejski), ale również przez fundacje i stowarzyszenia działające na terenie miasta. Do przykładowych przedsięwzięć i działań możemy zaliczyć:
  - wypracowywanie i wdrażanie mechanizmów partycypacji społecznej,
  - cykliczne rozmowy z przedsiębiorcami,
  - poszukiwanie i wdrażanie udogodnień organizacyjnych dla przedsiębiorców,
  - system ulg podatkowych, który wspomaga zaprogramowane w LPR zmiany,
  - promowanie dostępnej oferty szkoleniowej i doradczej dla osób i podmiotów gospodarczych,
  - promowanie uczenia się przez całe życie,
  - promowanie przedsiębiorczości,
  - organizacja kursów dla osób bezrobotnych i zagrożonych bezrobociem, które pozwolą na stosunkowo szybkie nabycie nowych kwalifikacji i zmianę zawodu,
  - stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie monitoringu zawodów nadwyżkowych i deficytowych,
  - wsparcie dla przedsiębiorczości społecznej,
  - zachęcanie do rozwoju współpracy przedsiębiorców ze szkolnictwem ponadgimnazjalnym,
  - organizacja konkursów dotyczących przedsiębiorczości,
  - promocja terenów inwestycyjnych,
  - działania nakłaniające do założenia firmy w Zawierciu, co przełoży się na wzrost ilości wymaganych zasobów pracy oraz wzrost płac,
  - edukacja przedsiębiorców w zakresie zatrudniania osób w wieku 45+,
  - mentoring dla osób które chcą rozwijać się zawodowo,
  - wyznaczanie kierunków rozwoju lokalnego biznesu,
- projekty sfery przestrzennej uwzględniające aspekty: środowiskowy i infrastrukturalny. Organizatorem działań w tym zakresie będą zarówno podmioty publiczne, podmioty sektora społecznego, przedsiębiorcy jak i sami mieszkańcy obszarów rewitalizowanych. Działania w tym zakresie powiązane będą ze sferą społeczną, które przewiduje szereg działań wpływających na poziom zagospodarowania przestrzeni. Będą to bardzo często przedsięwzięcia niskonakładowe wykonywane samodzielnie przez mieszkańców. Poniżej podano przykłady planowanych działań:
  - prace konserwatorskie i remontowe przy zabytkach zlokalizowanych w Zawierciu;
  - opracowanie programu gospodarowania gruntami gminnymi w celu zwiększenia ilości nieruchomości oddanych w użytkowanie wieczyste (ułatwienie w zakresie budownictwa jednorodzinnego i wielorodzinnego);
  - opracowanie programu spłaty zadłużenia dłużników wobec miasta (w zakresie zobowiązań dotyczących nieruchomości);
  - dostosowywanie ilości placówek edukacyjnych do trendów demograficznych kierując się zasadą wykorzystania posiadanych budynków;
  - malowanie ogólnodostępnych ławek,

- wspólne zagospodarowanie przestrzeni otaczających budynki mieszkalne (ogródki, niewielkie wspólne tereny zielone, nasadzenia roślin),
- ponowne zagospodarowanie pustych terenów na cele rekreacyjne, sportowe,
- wspólne malowanie klatek schodowych, elementów wspólnych,
- sprząatanie terenów otaczających budynki mieszkalne, terenów wspólnych (m.in. place zabaw) przez mieszkańców lub przy ich współudziale,
- rozbudowa istniejących placów zabaw,
- modernizacja i rozbudowa małej architektury,
- odnowa elewacji, poprawa estetyki budynków,
- remont i modernizacja chodników,
- montaż monitoringu w miejscach wskazanych przez mieszkańców,
- aktywna współpraca z wszystkimi zainteresowanymi w zakresie znajdowania nowych funkcji dla miejsc i obiektów, które utraciły swoje pierwotne przeznaczenie (m.in. deweloperzy, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe),
- poprawa estetyki reklam,
- działania mające na celu wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców (niska emisja, gospodarka odpadami),
- działania mające na celu zachęcanie mieszkańców do korzystania z komunikacji miejskiej w celu ograniczania ruchu samochodowego w mieście,
- montaż małej architektury rowerowej, promowanie poruszania się rowerem,
- działania edukacyjne mające na celu zmniejszenie zanieczyszczenia terenów zielonych, ciągów komunikacyjnych i terenów wspólnych,
- planowanie przestrzenne z udziałem lokalnej społeczności,
- podnoszenie atrakcyjności przestrzeni publicznych przez zieleń urządzoną,
- porządkowanie sytuacji prawnej terenów porzuconych i ich zagospodarowanie zgodne z oczekiwaniami lokalnych społeczności,
- promowanie obiektów i miejsc dziedzictwa kulturowego wśród mieszkańców i turystów odwiedzających miasto.

Zaplanowane działania przyczynią się również do poprawy w zakresie krajobrazu i ładu przestrzennego miasta, spowodują wzrost standardu nieruchomości i ich utraconej wartości. Działania towarzyszące prócz ożywienia społeczno – gospodarczego przyczynią się zmniejszenia dysproporcji w zagospodarowaniu przestrzennym miasta, wpłyną również na poprawę wizerunku i tożsamości lokalnej mieszkańców.

12. Finansowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji

Poniżej przedstawiono potencjalne źródła finansowania działań projektów planowanych do realizacji w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich na terenie Gminy Zawiercie na lata 2014 – 2020.

Tabela 66 Źródła finansowania projektów ogólnomiejskich

Numer projektu	Tytuł projektu	Zgłaszający	Budżet Gminy Zawiercie	Środki zewnętrzne (m.in. RPO WSL, EOG MNF, WFOŚiGW)	Pozostałe źródła finansowania (m.in. budżety podmiotów zgłaszających zadanie, środki prywatne)	Szacunkowy koszt realizacji projektu w zł [SUMA]
PROJEKTY OGÓLNOGOSPODARSTWA / DOTYCZĄCE WSZYSTKICH OBSZARÓW REWITALIZACJI (koszt brutto w PLN)						
M1	Wzmacnianie potencjału społeczności lokalnej na terenie miasta Zawiercie	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	300 000	1 700 000		2 000 000,00
M2	Rozwój usług społecznych na terenie miasta Zawiercie	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	600 000	3 400 000		4 000 000,00
M3	Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie zawierciańskim	Powiatowy Urząd Pracy w Zawierciu		15 675 000	825 000	16 500 000,00
M4	Aktywizacja osób bezrobotnych w wieku 30+ zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Zawierciu	Powiatowy Urząd Pracy w Zawierciu		11 400 000	600 000	12 000 000,00
M5	Wzrost aktywności zawodowej i gospodarczej mieszkańców Zawiercia poprzez zagospodarowanie terenów inwestycyjnych	Agencja Rozwoju Zawiercia	-	-	-	Zadanie realizowane i finansowane będzie w ramach bieżącej działalności Agencji Rozwoju Zawiercia
M6	Rozwój wsparcia skierowanego do osób przedsiębiorczych na terenie Zawiercia.	Agencja Rozwoju Zawiercia	150 000	850 000		1 000 000,00
M7	Promocja świadomości ekologicznej na terenie Zawiercia	Gmina Zawiercie	45 000	255 000		300 000,00
	SUMA		1 095 000	33 280 000	1 425 000	35 800 000

Tabela 67 Źródła finansowania projektów na obszarze rewitalizowanym nr 1

Numer projektu	Tytuł projektu	Zgłaszający	Budżet Gminy Zawiercie	Środki zewnętrzne (m.in. RPO WSL, EOG MNF, WFOŚiGW)	Pozostałe źródła finansowania (m.in. budżety podmiotów zgłaszających zadanie, środki prywatne)	Szacunkowy koszt realizacji projektu w zł [SUMA]
OBSZAR REWITALIZACJI: OSIEDLE SZYMAŃSKIEGO (W TYM REJON TAZ) - (koszt brutto w PLN)						
T1	Kompleksowa rewitalizacja osiedla TAZ w Zawierciu	Gmina Zawiercie	2 344 350,00	13 284 650,00		15 629 000
T2	Rewitalizacja zdegradowanego budynku na osiedlu TAZ w Zawierciu w celu adaptacji na mieszkania wspomagane i chronione	Gmina Zawiercie	410 426,55	2 325 750,45		2 736 177
T3	Instalacja efektywnego energetycznie oświetlenia na osiedlu TAZ w Zawierciu	Gmina Zawiercie	75 000	425 000		500 000
T4	Rewitalizacja zdegradowanego budynku dawnej łaźni na osiedlu TAZ w Zawierciu	Zakład Gospodarki Mieszkaniowej w Zawierciu Mieszkańcy	360 000	2 040 000		2 400 000
T5	Odtworzenie i pielęgnacja zabytkowego układu zieleni na obszarze osiedla TAZ w Zawierciu	Zakład Gospodarki Mieszkaniowej w Zawierciu Mieszkańcy	75 000	425 000		500 000
T6	Stworzenie i zagospodarowanie przestrzeni publicznej dla społeczności lokalnej na terenie osiedla TAZ	Zakład Gospodarki Mieszkaniowej w Zawierciu Mieszkańcy	270 000	1 530 000		1 800 000

T7	Likwidacja niskiej emisji poprzez podłączenie budynków do sieci gazowej	Zakład Gospodarki Mieszkaniowej w Zawierciu	225 000	1 275 000		1 500 000
T8	Utworzenie Centrum Wsparcia Mieszkańca	Mieszkańcy	225 000	1 275 000		1 500 000
T9	Kompleksowa rewitalizacja terenów przemysłowych / poprzemysłowych zlokalizowanych przy ul. Leśnej w celu nadania im nowych funkcji społecznych, gospodarczych lub kulturalnych.	Gmina Zawiercie	525 000	2 975 000		3 500 000
T10	Termomodernizacja budynków mieszkalnych oraz użyteczności publicznej w Zawierciu na osiedlu TAZ	Gmina Zawiercie	1 156 764,60	6 554 999,40		7 711 764
	SUMA		5 666 541,15	32 110 399,85	0,00	37 776 941,00

Tabela 68 Źródła finansowania projektów na obszarze rewitalizowanym nr 2

Numer projektu	Tytuł projektu	Zgłaszający	Budżet Gminy Zawiercie	Środki zewnętrzne (m.in. RPO WSL, EOG MNF, WFOŚiGW)	Pozostałe źródła finansowania (m.in. budżety podmiotów zgłaszających zadanie, środki prywatne)	Szacunkowy koszt realizacji projektu w zł [SUMA]
OBSZAR REWITALIZACJI: OSIEDLE STARY RYNEK - (koszt brutto w PLN)						
SR1	Wzrost estetyki i efektywności energetycznej budynków zlokalizowanych na Osiedlu Stary Rynek	Mieszkańcy	2 250 000	12 750 000		15 000 000
SR2	Likwidacja niskiej emisji poprzez podłączenie budynków do sieci gazowej	Zakład Gospodarki Mieszkaniowej w Zawierciu	225 000	1 275 000		1 500 000
SR3	Rewitalizacja kompleksu sportowego na terenie dawnego „Włókniarza”	Mieszkańcy	225 000	1 275 000		1 500 000
SR4	Utworzenie placu zabaw przy siłowni zewnętrznej na Placu Dąbrowskiego	Mieszkańcy	100 000			100 000

SR5	Utworzenie systemu monitoringu wizyjnego w celu poprawy bezpieczeństwa mieszkańców	Mieszkańcy	60 000			60 000
	SUMA		2 860 000	15 300 000	0,00	18 160 000

Tabela 69 Źródła finansowania projektów na obszarze rewitalizowanym nr 3

Numer projektu	Tytuł projektu	Zgłaszający	Budżet Gminy Zawiercie	Środki zewnętrzne (m.in. RPO WSL, EOG MNF, WFOŚiGW)	Pozostałe źródła finansowania (m.in. budżety podmiotów zgłaszających zadanie, środki prywatne)	Szacunkowy koszt realizacji projektu w zł [SUMA]
OBSZAR REWITALIZACJI: OSIEDLE WARTY - (koszt brutto w PLN)						
W1	Wzrost estetyki i efektywności energetycznej budynków zlokalizowanych na Osiedlu Warty	Mieszkańcy Osiedla Warty	750 000	4 250 000		5 000 000
W2	Utworzenie Centrum Rekreacji na Osiedlu Warty	Mieszkańcy Osiedla Warty	450 000			450 000
W3	Stworzenie warunków do integracji mieszkańców wraz z poprawą jakości zamieszkiwania na Osiedlu Warty poprzez budowę boiska wielofunkcyjnego	Mieszkańcy Osiedla Warty	180 000			180 000
W4	Wzrost atrakcyjności przestrzeni miejskiej poprzez utworzenie ciągu pieszo-rowerowego wokół stawu na Wartach	Mieszkańcy Osiedla Warty	150 000			150 000
W5	Stworzenie świetlicy dla dzieci i młodzieży w pomieszczeniach po starej pralni na terenie Osiedla Warty	Mieszkańcy Osiedla Warty	100 000			100 000
	SUMA		4 250 000	1 630 000	0,00	5 880 000

Tabela 70 Zbiorcze zestawienie źródeł finansowania projektów

Zakres	Tytuł projektu	Budżet Gminy Zawiercie	Pozostałe źródła finansowania	Szacunkowy koszt realizacji w zł [SUMA]
--------	----------------	------------------------	-------------------------------	---

			Środki zewnętrzne (m.in. RPO WSL, EOG MNF, WFOŚiGW)	(m.in. budżety podmiotów zgłaszających zadanie)	
1	Projekty ogólnomiejskie	1 095 000	33 280 000	1 425 000	35 800 000
2	Obszar rewitalizowany nr 1	5 666 541,15	32 110 399,85	0,00	37 776 941
3	Obszar rewitalizowany nr 2	2 860 000	15 300 000	0,00	18 160 000
4	Obszar rewitalizowany nr 3	4 250 000	1 630 000	0,00	5 880 000
	SUMA	13 871 541	82 320 400	1 425 000	97 616 941
	UDZIAŁ PROCENTOWY ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA	14%	84%	1%	100%

Do najważniejszych źródeł finansowania projektów należeć będą środki budżetowe Gminy Zawiercie oraz Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014 – 2020. Do priorytetów w ramach których można finansować działania określone w niniejszym dokumencie należą:

- III Konkurencyjność MŚP
- IV Efektywność energetyczna, odnawialne źródła energii i gospodarka niskoemisyjna
- V Ochrona środowiska i efektywne wykorzystanie zasobów
- VII Regionalny rynek pracy
- VIII Regionalne kadry gospodarki opartej na wiedzy
- IX Włączenie społeczne
- X Rewitalizacja oraz infrastruktura społeczna i zdrowotna
- XII Infrastruktura edukacyjna

W zakresie finansowania przedsięwzięć dotyczących środowiska należy zwrócić również uwagę na dotacje i pożyczki udzielane przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach oraz programy ogłaszane przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie. Pierwszy z wymienionych funduszy udziela wsparcia w ramach następujących obszarów:

- ochrona atmosfery,
- ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów,
- edukacja ekologiczna,
- zapobieganie poważnym awariom,
- zarządzanie środowiskowe,
- profilaktyka zdrowotna.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej jest głównym źródłem finansowania w Polsce inwestycji proekologicznych. Razem z Wojewódzkimi Funduszami Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej NFOŚiGW tworzy system funduszy ekologicznych. W ramach Wspólnej Strategii działania Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej na lata 2013-2016 z perspektywą do 2020 roku, realizuje politykę ochrony środowiska w Polsce. W ramach funduszu występuje wsparcie finansowe głównie dla projektów, które realizują środowiskowe zobowiązania Polski, wynikające z członkostwa w Unii Europejskiej współfinansowane m.in. z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Funduszu Spójności. NFOŚiGW udziela dotacji oraz preferencyjnych pożyczek w następujących dziedzinach:

- ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi,
- ochrona powierzchni ziemi,
- ochrona atmosfery,
- ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów,
- projekty międzydziedzinowe.

W zakresie konserwacji obiektów zabytkowych istotną rolę pełnią Programy Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Jednym z najważniejszych programów z punktu widzenia realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji jest Program „Dziedzictwo kulturowe”, który wspiera działania dotyczące rewaloryzacji i konserwacji obiektów zabytkowych. Istotnym programem jest również „Promesa MKiDN”. Program wspiera finansowo projekty realizowane w ramach środków unijnych poprzez dofinansowanie wkładu własnego.

Przy określaniu źródeł finansowania projektów i działań ujętych w LPR należy wziąć pod uwagę Norweski Mechanizm Finansowy oraz Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego (czyli tzw. fundusze norweskie i fundusze EOG) które są formą bezzwrotnej pomocy zagranicznej przyznanej przez Norwegię, Islandię i Liechtenstein nowym członkom UE. Fundusze te są związane z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej oraz z jednoczesnym wejściem naszego kraju do Europejskiego Obszaru Gospodarczego (UE + Islandia, Liechtenstein, Norwegia). W zamian za pomoc finansową, państwa-darczyńcy korzystają z dostępu do rynku wewnętrznego Unii Europejskiej (choć nie są jej członkami). Fundusze obejmują następujące obszary wsparcia:

- bioróżnorodność i monitoring środowiska,
- oszczędzanie energii, odnawialne źródła,
- społeczeństwo obywatelskie,
- rozwój społeczny i regionalny,
- kulturowe dziedzictwo,
- badania naukowe i stypendia,
- Schengen i sprawy wewnętrzne,
- godna praca i dialog trójstronny,
- innowacje w zakresie zielonych technologii.

Biorąc pod uwagę aspekt społeczny rewitalizacji i finansowanie działań z nim związanych niezwykle istotnym źródłem finansowania projektów ujętych w Lokalnym Programie Rewitalizacji jest Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój, który obejmuje następujące osie priorytetowe:

- Oś I Młode osoby na rynku pracy,
- Oś II Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji,
- Oś III Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju,
- Oś IV Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa.

Projekty ujęte w LPR dotyczące strefy społecznej mogą być również finansowane w ramach Funduszu Inicjatyw Obywatelskich, który jest instrumentem programowym i finansowym zwiększający dynamikę rozwoju społeczeństwa obywatelskiego oraz przejawem, wypracowanej w partnerstwie publiczno-społecznym, troski o rozwój aktywności obywatelskiej i potrzeby wzmocnienia miejsca i roli trzeciego sektora w realizacji zadań publicznych. Jego horyzontalny wymiar potwierdził ogromną różnorodność sektora organizacji pozarządowych, zarówno pod względem wyznaczonych misji i celów, jak i wewnętrznego potencjału, doświadczenia, zdolności absorpcyjnych, zasięgu, środowiska i sprawności działania oraz położenia geograficznego poszczególnych podmiotów.

Istotnym narzędziem realizacji zadań rewitalizacyjnych jest budżet obywatelski, który jest mechanizmem partycypacji obywatelskiej tj. narzędziem umożliwiającym mieszkańcom faktyczne współdecydowanie o realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji poprzez wydatkowanie części środków z lokalnego budżetu. Zasadniczym celem budżetu obywatelskiego jest większe otwarcie na głos samych mieszkańców, poprzez włączenie ich do dyskusji na temat priorytetów społeczności lokalnej z perspektywy jej wspólnego dobra. Cel ten ma prowadzić do aktywnego zaangażowania się w proces opracowania budżetu obywatelskiego oraz do efektywnego wydawania wspólnych środków z lokalnego budżetu, a tym samym budowania więzi w lokalnej społeczności. Mechanizm jest znakomitym narzędziem edukacji o samorządności – jest elementem konkretnej filozofii funkcjonowania samorządu – jako wspólnoty władz i mieszkańców danej jednostki terytorialnej, współdziałających na rzecz jej rozwoju.

13. Partycypacja społeczna w procesie rewitalizacji

Zapewnienie właściwego poziomu zakresu i jakości komunikacji społecznej umożliwi włączenie mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów w tym grup aktywnych w proces rewitalizacji, a tym samym zachowanie zasady partycypacji społecznej. W celu włączenia w proces rewitalizacji wszystkich interesariuszy konieczna jest ich identyfikacja, która została przeprowadzona w oparciu o macierz interesariuszy:

INTERESARIUSZE SFERY SPOŁECZNEJ REWITALIZACJI

Siła wpływu ↑	<ul style="list-style-type: none"> osoby korzystające z wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. 	<ul style="list-style-type: none"> Gmina Zawiercie; Jednostki organizacyjne gminy (Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej; placówki edukacyjne; Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji); Organizacje pozarządowe; Parafie; mieszkańcy chcący wyjść z sytuacji kryzysowej.
	<ul style="list-style-type: none"> mieszkańcy bierni na sprawy społeczne. 	<ul style="list-style-type: none"> Spółdzielnie mieszkaniowe. Wspólnoty mieszkaniowe; Policja; Domy Pomocy Społecznej; sformalizowane grupy społeczne; lokalne media.
Siła zainteresowania →		

INTERESARIUSZE SFERY PRZESTRZENNEJ (W TYM INFRASTRUKTURALNEJ I ŚRODOWISKOWEJ)

Siła wpływu ↑	<ul style="list-style-type: none"> osoby i rodziny zalegające z opłatami czynszowymi, osoby dewastujące substancję miejską; osoby i rodziny o niskim statusie materialnym; 	<ul style="list-style-type: none"> Gmina Zawiercie; Jednostki organizacyjne gminy (Zakład Gospodarki Mieszkaniowej; Zakład Komunikacji Miejskiej; Agencja Rozwoju Zawiercia); Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej; Organizacje pozarządowe; Spółdzielnie mieszkaniowe, Przedsiębiorcy zainteresowani wzrostem efektywności energetycznej, wykorzystaniem OZE wśród posiadanych zasobów.
		<ul style="list-style-type: none"> Wspólnoty mieszkaniowe;

	<ul style="list-style-type: none"> mieszkańcy bierni na sprawy społeczne. 	<ul style="list-style-type: none"> sformalizowane grupy społeczne; indywidualni właściciele nieruchomości; mieszkańcy nieruchomości, które wymagają prac remontowych, termomodernizacji; mieszkańcy zainteresowani poprawą sytuacji przestrzennej, infrastrukturalnej i środowiskowej miasta; lokalne media.
Siła zainteresowania		

INTERESARIUSZE SFERY GOSPODARCZEJ REWITALIZACJI

Siła wpływu ↑	<ul style="list-style-type: none"> osoby wykluczone, osoby długotrwale bezrobotne, osoby korzystające z wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. 	<ul style="list-style-type: none"> Gmina Zawiercie; Jednostki organizacyjne gminy (Agencja Rozwoju Zawiercia); Powiatowy Urząd Pracy; Organizacje pozarządowe np. Spółdzielnie socjalne; Przedsiębiorcy; Inwestorzy.
	<ul style="list-style-type: none"> mieszkańcy bierni na sprawy społeczne. 	<ul style="list-style-type: none"> bezrobotni zainteresowani znalezieniem pracy bądź utworzeniem działalności gospodarczej; szkoły ponadgimnazjalne; lokalne media.
Siła zainteresowania		

Partycypacja społeczna jest jedną z podstawowych zasad w oparciu o którą stworzono niniejszy dokument. Lokalny Program Rewitalizacji został wypracowany przez samorząd gminny i poddany dyskusji w oparciu o diagnozę lokalnych problemów: społecznych, gospodarczych, przestrzenno – funkcjonalnych, technicznych i środowiskowych. Prace nad przygotowaniem dokumentu oparte zostały na współpracy ze wszystkimi grupami interesariuszy, w tym szczególnie ze społecznością obszarów wyznaczonych do rewitalizacji tj. mieszkańcami, lokalnymi liderami, przedsiębiorcami, przedstawicielami wspólnot religijnych, organizacjami pozarządowymi, pozostałymi podmiotami (m.in. spółdzielniami mieszkaniowymi). Mając na celu jak największe uspołecznienie Lokalnego Programu Rewitalizacji podjęto następujące działania:

- powołanie Komitetu Strategicznego ds. Rewitalizacji Miasta Zawiercie, którego uczestnikami są: Prezydent Miasta Zawiercie, Zastępca Prezydenta ds. Społecznych, Naczelnicy Wydziałów,

Dyrektorzy gminnych jednostek organizacyjnych, które realizują zadania w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, infrastruktury i sferze przestrzennej,

- powołanie Zespołów Zadaniowych dla trzech obszarów rewitalizowanych - ich uczestnikami są grupy interesariuszy, którzy czynnie uczestniczą w procesie rewitalizacji tj. mieszkańcy, lokalni liderzy, przedsiębiorcy, przedstawiciele wspólnot religijnych, organizacje pozarządowe, pozostałe podmioty (m.in. spółdzielnie mieszkaniowe), przedstawiciele instytucji miejskich,
- przeprowadzenie warsztatów diagnostycznych mających na celu stworzenie analizy SWOT, analizę obszarów kryzysowych i rewitalizowanych pod kątem problemów i działań które mają je rozwiązać,
- rozmowy z mieszkańcami prowadzone na każdym etapie opracowywania dokumentu – poniżej przedstawiono wykaz spotkań z mieszkańcami:

19.05.2016 Stary Rynek

20.05.2016 TAZ

20.05.2016 Warty

25.05.2016 Stary Rynek

03.06.2016 Stary Rynek

03.06.2016 Warty

13.06.2016 Warty

15.06.2016 TAZ

20.06.2016 Siedziba UM

W spotkaniach uczestniczyli członkowie Komitetu Strategicznego oraz Zespołów zadaniowych, przedsiębiorcy oraz wszystkie zainteresowane rewitalizacją grupy społeczne. Przeprowadzone spotkania miały na celu zaznajomienie z pojęciem rewitalizacji, określenie obszarów miasta objętych Lokalnym Programem Rewitalizacji, określenie kluczowych problemów oraz zadań mających je rozwiązać. Omówiono również zasady zgłaszania projektów rewitalizacyjnych. W trakcie spotkań wypracowano szeroki wachlarz projektów i działań, które następnie zostały umieszczone w przeprowadzonej ankiecie, mającej na celu określenie zadań priorytetowych.

- spacer studyjny Komitetu Strategicznego ds. Rewitalizacji Miasta Zawiercie na terenie każdego obszaru planowanego do objęcia działaniami rewitalizacyjnymi,
- utworzenie zakładki internetowej na stronie Urzędu Miejskiego w Zawierciu dotyczącej opracowywanego Lokalnego Programu Rewitalizacji,
- przeprowadzenie ankietyzacji która miała na celu poznanie opinii mieszkańców w zakresie obszarów miasta Zawiercie które należy zrewitalizować, przyczyn degradacji tych terenów oraz problemów występujących na tych obszarach. Ankietę można było wypełnić w formie papierowej (ankieta dystrybuowana była m.in. przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawierciu oraz Radnych, dostępna była również bezpośrednio w Urzędzie Miejskim) oraz elektronicznej (dostępnej na stronie Urzędu Miejskiego w Zawierciu). W ramach odpowiedzi otrzymano 271 ankiet,
- systematyczne zebrania Komitetu oraz Zespołów Zadaniowych – poniżej przedstawiono wykaz **kluczowych** spotkań:
  - 15.04.2016 Siedziba UM
  - 22.04.2016 Siedziba UM
  - 26.04.2016 Siedziba UM
  - 26.04.2014 Siedziba UM
  - 09.05.2016 Siedziba UM

16.05.2016 Siedziba UM

18.05.2016 Siedziba UM

25.05.2016 Siedziba UM

Spotkania dotyczyły następującej tematyki:

- zasięg obszarów kryzysowych i obszarów objętych rewitalizacją,
  - zagadnienia organizacyjne dotyczące funkcjonowania komitetu, zgłaszania zadań, prowadzenia bazy projektów,
  - omówienie przyczyn sytuacji kryzysowej, proponowanych celów i kierunków rewitalizacji wyznaczonych obszarów,
  - omawianie zaproponowanych działań i projektów, które mają przyczynić się do wyjścia z sytuacji kryzysowej,
  - omówienie źródeł finansowania zaplanowanych działań.
- przeprowadzenie konsultacji wyników diagnozy oraz obszarów zaproponowanych do rewitalizacji za pomocą elektronicznej platformy konsultacji społecznych dostępnej na stronie Urzędu Miejskiego w Zawierciu. Do wyznaczonych obszarów nie wniesiono uwag. Liczba odwiedzin dokumentu wynosiła 523 odsłony. Dokument został również wyłożony do wglądu w Wydziale Realizacji Projektów Urzędu Miejskiego w Zawierciu,
  - opracowanie propozycji projektów do ujęcia w LPR przez Zespoły Zadaniowe (propozycje projektów ujętych w LPR w znacznej mierze są pomysłami interesariuszy obszarów rewitalizowanych),
  - przeprowadzenie ankietyzacji dotyczącej zadań, które mają zostać ujęte w Lokalnym Programie Rewitalizacji. Ankiety można było wypełnić w formie papierowej (ankieta dystrybuowana była m.in. przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawierciu oraz Radnych, dostępna była również bezpośrednio w Urzędzie Miejskim) oraz elektronicznej (dostępnej na stronie Urzędu Miejskiego w Zawierciu). W ramach odpowiedzi otrzymano 251 ankiet,
  - przeprowadzenie konsultacji społecznych opracowanego dokumentu w tym proponowanych do realizacji zadań za pomocą elektronicznej platformy konsultacji społecznych dostępnej na stronie Urzędu Miejskiego w Zawierciu oraz za pomocą strony internetowej. Liczba odwiedzin dokumentu wynosiła 895 odsłon. Dokument został również wyłożony do wglądu w Wydziale Realizacji Inwestycji i Projektów, w którym pełniono dyżur przez okres 15 dni roboczych. W tym czasie każdy z interesariuszy mógł wnieść swoje uwagi do dokumentu. Na etapie konsultowania zadań wniesiono jedynie uwagi dotyczące doprecyzowania poszczególnych zadań jak również uwagi porządkowe.

Zastosowanie narzędzia partycypacji pozwoliły na dotarcie do wszystkich grup wiekowych i społecznych. Zastosowano zarówno nowoczesne techniki przekazu informacji i uzgadniania Programu (strona www, elektroniczna platforma konsultacji społecznych, ankieta elektroniczna), jak i narzędzia tradycyjne (spotkania z mieszkańcami, wizja lokalna, ankieta papierowa, możliwość wnoszenia uwag do dokumentu osobiście).

Poniżej w układzie graficznym przedstawiono elementy partycypacji społecznej zastosowane przy opracowywaniu Lokalnego Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich na terenie Gminy Zawiercie na lata 2014-2020:

Rysunek 4 Elementy partycypacji społecznej zastosowane przy opracowywaniu Lokalnego Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich na terenie Gminy Zawiercie na lata 2014-2020

Niniejszy dokument ma charakter otwarty i dynamiczny. Zakres obszarów kryzysowych, obszarów objętych rewitalizacją, jak również zaplanowane działania i projekty podlegać będą systematycznym działaniom monitoringowym, na etapie których wszystkie grupy interesariuszy będą mogły zgłaszać swoje uwagi i propozycje do Pbd drogramu. W celu zapewnienia udziału lokalnych społeczności we wdrażaniu i monitoringu planuje się organizację systematycznych spotkań z wszystkimi grupami interesariuszy oraz przeprowadzanie badań ankietowych. Istotnym elementem partycypacji społecznej będzie baza projektów rewitalizacyjnych która zawierać będzie wykaz przedsięwzięć służących osiągnięciu zaplanowanej wizji obszarów rewitalizowanych. Szczegółowy zakres partycypacji społecznej na etapie wdrażania i monitoringu określony został w kolejnym punkcie.

14. System zarządzania i monitoringu

14.1. Zarządzanie rewitalizacją w Zawierciu

System zarządzania Lokalnym Programem Rewitalizacji Obszarów Miejskich na terenie Gminy Zawiercie na lata 2014 – 2020 osadzony zostanie w ogólnym systemie zarządzania Gminy Zawiercie, co umożliwi efektywne współdziałanie na jego rzecz różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur.

System zarządzania zaprojektowany został mając na celu realizację zasady partycypacji i partnerstwa. Niniejszy dokument wypracowany został przez samorząd gminny przy współudziale wszystkich grup interesariuszy co zostanie zachowane również na etapie zarządzania programem.

Kontrola społeczna i udział partnerów w realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich na terenie Gminy Zawiercie na lata 2014 – 2020 wpłyną pozytywnie na efektywność zaplanowanych działań, zwiększą również skuteczność zaplanowanego procesu rewitalizacji. Zaangażowanie partnerów będzie czynnikiem sprzyjającym efektywnemu wykorzystaniu środków finansowych.

Zastosowanie zasady partnerstwa i partycypacji umożliwi osiągnięcie następujących korzyści:

- zwiększenie jakości współpracy pomiędzy wszystkimi grupami interesariuszy;
- zwiększenie spójności działania instytucji, podmiotów oraz osób zaangażowanych w realizację określonych celów;
- zwiększenie przejrzystości procesu podejmowania decyzji;
- uproszczenie systemu zarządzania,
- wykorzystanie dodatkowych źródeł wiedzy poszczególnych grup interesariuszy; wykorzystanie oddolnego potencjału,
- wspólna realizacja przedsięwzięć;
- łączenie kapitału finansowego i społecznego;
- zwiększenie stopnia zaangażowania społeczności lokalnej w proces podejmowania decyzji,
- zwiększenie trafności i ukierunkowania wykorzystania środków finansowych,
- otrzymanie wysokiej jakości i precyzyjnych informacji w zakresie diagnozy, potrzeb oraz osiągniętych rezultatów;
- zwiększenie potencjału osób, grup i podmiotów zaangażowanych w proces rewitalizacji.

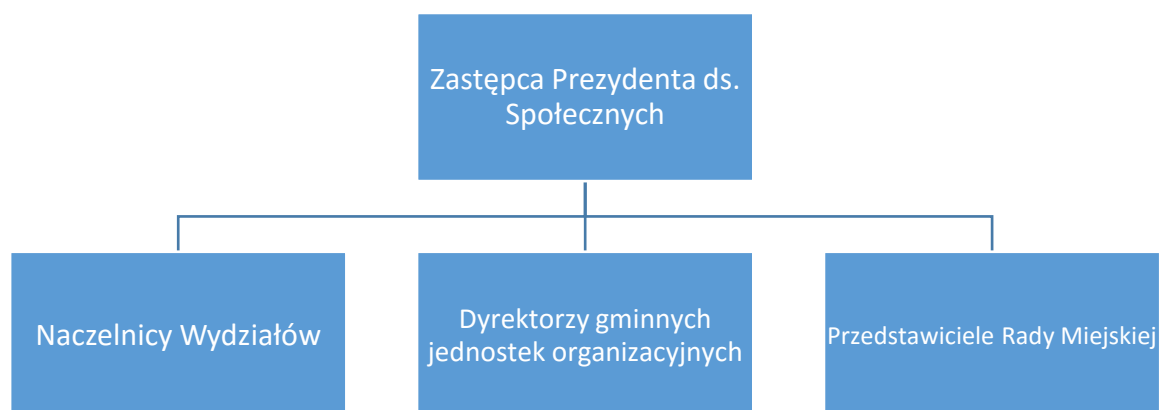
Mając na celu uzyskanie w/w korzyści planuje się rozszerzenie obecnego schematu organizacyjnego o Komitet ds. Rewitalizacji Miasta Zawiercie oraz Zespoły Zadaniowe ds. Rewitalizacji Miasta Zawiercie. Powołano trzy Zespoły Zadaniowe – każdy obszar rewitalizacji posiada własny Zespół Zadaniowy ds. Rewitalizacji.

Komitet ds. Rewitalizacji Miasta Zawiercie powoływany został przez Prezydenta Miasta. Uczestnikami komitetu są:

- Zastępca Prezydenta ds. Społecznych,
- Naczelnicy Wydziałów, Dyrektorzy gminnych jednostek organizacyjnych, które realizują zadania w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, infrastruktury i sferze przestrzennej.

Osobą odpowiedzialną za funkcjonowanie komitetu jest Zastępca Prezydenta ds. Społecznych. Poniżej przedstawiono strukturę organizacją Komitetu Strategicznego ds. rewitalizacji Miasta Zawiercie.

Rysunek 5 Struktura organizacyjna Komitetu ds. rewitalizacji Miasta Zawiercie.

Zadania Komitetu Strategicznego ds. rewitalizacji Miasta Zawiercie obejmują:

- Udział w procesie opracowywania projektu Programu.

- Zgłaszanie propozycji zadań do realizacji w ramach Programu,
- Ocena zebranych propozycji zadań pod kątem zasadności realizacji w ramach Programu,
- Wdrażanie działań określonych w Programie,
- Udział w konsultacjach społecznych i warsztatach, na rzecz modelowania procesów, rewitalizacyjnych, określonych w Programie,
- Monitorowanie przebiegu oraz ocena efektywności i skuteczności realizacji Programu,
- Rozpatrywanie wniosków zmian do Programu oraz przedkładanie propozycji zmian Prezydentowi Miasta.

Zadania Komitetu Strategicznego ds. rewitalizacji Miasta Zawiercie wykonywane będą przy udziale zasobów wydziałów, jednostek organizacyjnych i spółek miejskich oraz w porozumieniu z Zespołami Zadaniowymi ds. Rewitalizacji Miasta Zawiercie w zgodzie z funkcjonującą strukturą organizacyjną Urzędu Miejskiego, gminnych jednostek organizacyjnych oraz spółek miejskich. Komitet pełnił będzie rolę nadrzędną w stosunku do Zespołów Zadaniowych.

Komitet ds. rewitalizacji Miasta Zawiercie sporządzał będzie sprawozdania ze swojej pracy.

Zespoły Zadaniowe ds. Rewitalizacji Miasta Zawiercie powoływane zostały przez Prezydenta Miasta. Ich uczestnikami są grupy interesariuszy, którzy czynnie uczestniczą w procesie rewitalizacji. Należą do nich osoby i podmioty odpowiedzialne za kształtowanie sfery społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzennej i infrastrukturalnej. Uczestnikami będą również przedstawiciel/przedstawiciele samorządu Gminy Zawiercie, koordynujący jego pracę. Wszystkie podmioty i organizacje działające na terenie miasta będą mogły uczestniczyć w jego pracy. Posiadały będą również równe prawa i obowiązki związane z uczestnictwem w procesie rewitalizacji. Skład zespołów zadaniowych może być na bieżąco zmieniany po to aby zachować jak największą partycypację społeczną.

Zadania Zespołów Zadaniowych ds. rewitalizacji Miasta Zawiercie obejmują:

- stała współpraca z Komitetem ds. Rewitalizacji Miasta Zawiercie, w celu zachowania zasady partnerstwa i partycypacji,
- formułowanie opinii w zakresie sytuacji w przeznaczonych do rewitalizacji obszarach miasta w sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, infrastrukturalnej i przestrzennej,
- zgłaszanie propozycji projektów, które przyczynią się do rozwiązania sytuacji kryzysowej,
- inicjowanie partnerstw i współpracy pomiędzy poszczególnymi grupami interesariuszy,
- aktywne współdziałanie z mieszkańcami miasta,
- wypracowanie i wdrożenie narzędzi wspierających realizację projektów rewitalizacyjnych,
- systematyczne przekazywanie danych Komitetowi ds. Rewitalizacji na temat realizowanych projektów rewitalizacyjnych.

Czynności Zespołów Zadaniowych ds. Rewitalizacji Miasta Zawiercie wykonywane będą przy udziale zasobów interesariuszy oraz wsparciu samorządu.

14.2. Monitoring i ocena

Monitorowanie w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich na terenie Gminy Zawiercie na lata 2014 - 2020 stanowić będzie proces systematycznego zbierania i analizowania wiarygodnych informacji dotyczących wyznaczonych obszarów objętych działaniami rewitalizacyjnymi. Prowadzone w ramach monitoringu działania będą miały na celu przede wszystkim zapewnienie zgodności działań wynikających z LPR w stosunku do przyjętych założeń. Proces monitorowania odnosił

się będzie zarówno do wskaźników które pozwalają określić obszary zdegradowane w tym objęte rewitalizacją, jak również do postępu wdrażanych przedsięwzięć.

W zakresie wyznaczenia obszarów zdegradowanych oraz obszarów objętych rewitalizacją określono następujące wskaźniki:

- wskaźnik nr 1 „Pomoc społeczna” – udział osób korzystających ze wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców. W celu identyfikacji osób i obszarów wymagających wsparcia wzięto pod uwagę następujące akty prawne na podstawie których udzielana jest pomoc:
  - ustawa o świadczeniach rodzinnych,
  - ustawa o świadczeniach alimentacyjnych,
  - ustawa o dodatkach mieszkaniowych,
  - ustawa o pomocy społecznej.Największą wagę (40%) nadano ustawie o pomocy społecznej ponieważ ustawa przyznaje pomoc w oparciu o najszerszy katalog dysfunkcji (m.in. ubóstwo, bezrobocie, bezradność, długotrwała choroba, narkomania, niepełnosprawność, potrzeba ochrony macierzyństwa, przemoc, sytuacja kryzysowa). Pozostałym ustawom nadano wagi po 20%. Wskaźnik ma na celu wyznaczenie obszarów cechujących się największym wsparciem z pomocy społecznej na tle miasta;
- wskaźnik nr 2 – „Przestępczość” – ilość przestępstw w danym obszarze na 1 tys. mieszkańców. Wskaźnik ma na celu wyznaczenie obszarów, które charakteryzują się najwyższą stopą przestępczości;
- wskaźnik nr 3 – „Bezrobocie” – ilość osób bezrobotnych w danym obszarze na 1 tys. mieszkańców. Wskaźnik ma na celu wyznaczenie obszarów, które charakteryzują się najwyższą stopą bezrobocia;
- wskaźnik nr 4 – „Degradacja budynków” – ilość budynków wielorodzinnych wymagająca remontu w danym obszarze na 1 tys. mieszkańców. Wskaźnik ma na celu wyznaczenie obszarów, na których znajduje się najwięcej budynków wymagających remontu;
- wskaźnik nr 5 „Sąsiedztwo zdegradowanych obszarów przemysłowych” – w przypadku gdy na terenie obszaru miasta znajduje się zdegradowany obszar przemysłowy przyznawane były punkty, w przypadku braku takiego terenu punkty nie były przyznawane;
- wskaźnik nr 6 „Zanieczyszczenie środowiska” – ilość budynków wielorodzinnych opalanych paliwem stałym w danym obszarze na 1 tys. mieszkańców. Wskaźnik ma na celu wskazanie obszarów najbardziej zurbanizowanych cechujących się największym zanieczyszczeniem środowiska;
- wskaźnik nr 7 – „Przedsiębiorczość” – ilość osób które prowadzących działalność gospodarczą w danym obszarze na 1 tys. mieszkańców. Wskaźnik ma na celu wskazanie obszarów gdzie przedsiębiorczość jest najmniejsza, dlatego też wartość wskaźnika została odjęta od pozostałych, które wskazują sytuację kryzysową.

W zakresie realizacji przedsięwzięć wynikających z Lokalnego Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich na terenie Gminy Zawiercie na lata 2014 – 2020 przyjęto następujące wskaźniki produktu i rezultatu:

Wskaźniki dotyczące projektów ogólnomiejskich, które dotyczą wszystkich wyznaczonych obszarów rewitalizacji i stanowią metodę pomiaru dla wszystkich wyznaczonych celów strategicznych.	
Wskaźniki produktu:	Wskaźniki rezultatu:

Liczba środowisk objętych programami aktywności lokalnej [szt.]	Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu [miejsca]
Liczba osób objętych wsparciem zamieszkujących obszary rewitalizowane [osoby]	Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług zdrowotnych istniejących po zakończeniu projektu [miejsca]
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi w programie [osoby]	Liczba osób z obszarów rewitalizowanych, która znalazła pracę [osoby]
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami zdrowotnymi w programie [osoby]	Liczba osób z obszarów rewitalizowanych, która rozpoczęła prowadzenie działalności gospodarczej [osoby]
Powierzchnia sprzedanych terenów inwestycyjnych [ha]	Liczba przeszkolonych osób z obszarów rewitalizowanych [osoby]
Liczba utworzonych przedsiębiorstw [szt.]	
Liczba utworzonych miejsc pracy [szt.]	
Liczba podmiotów gospodarczych objętych wsparciem posiadających siedzibę na obszarze rewitalizowanym [przedsiębiorstwa]	
Liczba przeprowadzonych szkoleń [szt.]	
Liczba wykonanych materiałów informacyjnych [szt.]	

Cel strategiczny nr 1: Wzrost wewnątrzmięskiej spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej osiedla TAZ	
Wskaźniki produktu:	Wskaźniki rezultatu:
Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją [km ²]	Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury [osoby]
Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach [szt.]	Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej [MWh]
Ludność mieszkająca na obszarach objętych zintegrowanymi strategiami rozwoju obszarów miejskich [osoby]	Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej [GJ]
Ilość utworzonych mieszkań wspomaganych i chronionych [szt.]	Redukcja emisji CO ₂ [Mg]
Ilość utworzonych / wspartych punktów świadczenia usług społecznych [szt.]	Redukcja emisji PM ₁₀ [Mg]

Cel strategiczny nr 2: Wzrost wewnątrzmięskiej spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej osiedla Stary Rynek	
Wskaźniki produktu:	Wskaźniki rezultatu:
Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją [km ²]	Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury [osoby]
Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach [szt.]	Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej [GJ]
Ludność mieszkająca na obszarach objętych zintegrowanymi strategiami rozwoju obszarów miejskich [osoby]	Redukcja emisji CO ₂ [Mg]

	Redukcja emisji PM10 [Mg]
	Spadek liczby przestępstw [szt.]

Cel strategiczny nr 3: Wzrost wewnątrzmięskiej spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej osiedla Warty	
Wskaźniki produktu:	Wskaźniki rezultatu:
Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją [km ²]	Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury [osoby]
Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach [szt.]	Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej [GJ]
Ludność mieszkająca na obszarach objętych zintegrowanymi strategiami rozwoju obszarów miejskich [osoby]	Redukcja emisji CO ₂ [Mg]
	Redukcja emisji PM10 [Mg]

Monitoring obszarów rewitalizacji odnosić się będzie również do źródeł finansowania zadań i działań ujętych w dokumencie. W zakresie źródeł dofinansowania przewiduje się systematyczne pozyskiwanie, zbieranie i przetwarzanie informacji w celu sfinansowania wszystkich zaplanowanych działań.

Organem odpowiedzialnym za monitoring będzie Komitet ds. rewitalizacji Miasta Zawiercie (Wydział Inwestycji i Projektów).

Mając na celu jak najbardziej efektywny sposób wydatkowania funduszy, przewiduje się, że wskaźniki wykorzystywane do wyznaczenia obszarów zdegradowanych oraz obszarów objętych rewitalizacją monitorowane będą co 12 miesięcy, natomiast wskaźniki dotyczące realizacji zadań ujętych w dokumencie będą monitorowane co 3 miesiące. Na potrzeby monitoringu założeń pozwalających na wyznaczanie obszarów zdegradowanych powstała elektroniczna baza danych, która umożliwia aktualizację informacji w niej zawartych. W zakresie monitoringu zadań ujętych w Lokalnym Programie Rewitalizacji opracowany zostanie wzór sprawozdania. Wyniki działań monitoringowych przekazywane będą Zespołom Zadaniowym ds. Rewitalizacji Miasta Zawiercie celem zaopiniowania.

Mając na celu najbardziej efektywne działania zmierzające do zrealizowania założonych celów przewiduje się możliwość ujmowania w dokumencie dodatkowych zadań (inwestycyjnych i nieinwestycyjnych). W tym celu opracowano wzór karty zadania, który umożliwi zainteresowanym grupom interesariuszy (w tym również pojedynczym osobom fizycznym) zgłaszanie projektów. Projekt po pozytywnej decyzji Komitetu Strategicznego wpisywany będzie do bazy projektów rewitalizacyjnych, a następnie do Lokalnego Programu Rewitalizacji w momencie jego aktualizacji.

Aktualizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji odbywać się będzie na wniosek Naczelnika Wydziału Projektów, który przedstawiany będzie Komitetowi Strategicznemu. W przypadku pozytywnej decyzji wniosek w sprawie aktualizacji przedkładany będzie Prezydentowi oraz przygotowywany będzie aneks i uchwała w celu przyjęcia zmian dokumentu przez Radę Miejską.

Monitoring i ocena wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich na terenie Gminy Zawiercie na lata 2014 – 2020 wsparty zostanie analizami i badaniami socjologicznymi, które określać będą postępy realizowanych działań i projektów (w tym zakresie planuje się również systematyczne zebrania zespołów zadaniowych w których w skład wchodzi przedstawiciele poszczególnych grup interesariuszy). Prowadzone niezależnie analizy i badania dotyczące wszystkich sfer rewitalizacji pozwolą również określić stopień zadowolenia oraz oczekiwania mieszkańców obszarów rewitalizowanych. Wnioski płynące z przeprowadzenia omawianych powyżej badań służyć będą do podejmowania decyzji dotyczących korekt w zakresie treści Programu

Spis tabel

Tabela 1 Liczba mieszkańców miasta Zawiercie w latach 2010-2014 (stan na 31 grudnia 2014 r.)	25
Tabela 2 Przyrost naturalny w mieście Zawiercie w latach 2010-2014	26
Tabela 3 Migracje wewnętrzne i zagraniczne w mieście Zawiercie w latach 2010-2014	26
Tabela 4 Ludność wg. ekonomicznych grup wieku w mieście Zawiercie w latach 2010-2014	26
Tabela 5 Prognoza ludności dla miasta Zawiercie (w tys.)	26
Tabela 6 Prognoza struktury ludności wg. ekonomicznych grup wieku	27
Tabela 7 Poziom wykształcenia mieszkańców Zawiercia na tle kraju i Polski	28
Tabela 8 Osoby, którym zrealizowano świadczenia w latach 2013 – 2015 w oparciu o ustawę o pomocy społecznej.	30
Tabela 9 Osoby, którym zrealizowano świadczenia w 2015 - ustawa o pomocy społecznej	31
Tabela 10 Osoby, którym zrealizowano świadczenia w 2015 - ustawa o pomocy społecznej	31
Tabela 11 Wskaźnik ilości osób na 1 tys. mieszkańców którym zrealizowano świadczenia w oparciu o ustawę o pomocy społecznej	31
Tabela 12 Wykaz osób i rodzin korzystających z ustawy o dodatkach mieszkaniowych na terenie miasta Zawiercie w latach 2013-2015	33
Tabela 13 Wskaźnik ilości osób na 1 tys. mieszkańców którym udzielono wsparcia w postaci dodatku mieszkaniowego	33
Tabela 14 Wykaz osób i rodzin korzystających z ustawy o świadczeniach rodzinnych na terenie miasta Zawiercie w latach 2013-2015	34
Tabela 15 Wskaźnik ilości osób na 1 tys. mieszkańców którym udzielono wsparcia w ramach ustawy o świadczeniach rodzinnych	34
Tabela 16 Wykaz osób i rodzin korzystających z ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów na terenie miasta Zawiercie w latach 2013-2015	35
Tabela 17 Wskaźnik ilości osób na 1 tys. mieszkańców którym udzielono wsparcia w ramach ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów	36
Tabela 18 Powody przyznania pomocy przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawierciu w latach 2013 – 2015 (osoby)	37
Tabela 19 Powody przyznania pomocy przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawierciu w latach 2013 – 2015 (rodziny)	38
Tabela 20 Osoby w wieku do 25 lat, którym zrealizowano świadczenia w 2015 -ustawa o pomocy społecznej	39
Tabela 21 Wskaźnik ilości osób w wieku do 25 lat na 1 tys. mieszkańców którym udzielono wsparcia w ramach ustawy o pomocy społecznej	39
Tabela 22 Osoby, którym zrealizowano świadczenia w latach 2013 – 2015 w oparciu o ustawę o pomocy społecznej (grupa wiekowa 61+)	40
Tabela 23 Wskaźnik ilości osób w wieku 60+ na 1 tys. mieszkańców którym udzielono wsparcia w ramach ustawy o pomocy społecznej	41
Tabela 24 Ilość wydanych orzeczeń o niepełnosprawności na terenie miasta Zawiercie w latach 2013 - 2015	41
Tabela 25 Wskaźnik ilości osób niepełnosprawnych na 1 tys. mieszkańców którym udzielono wsparcia w ramach ustawy o pomocy społecznej	42
Tabela 26 Powód przyznania pomocy – bezrobocie (osoby)	43
Tabela 27 Dane dotyczące bezrobocia w Zawierciu w ciągu ostatnich trzech lat	43
Tabela 28 Wskaźnik ilości osób bezrobotnych na 1 tys. mieszkańców	44
Tabela 29 Ilość przestępstw na terenie miasta Zawiercie w latach 2013 - 2015	44
Tabela 30 Wykaz ulic miasta Zawiercie cechujących się największą ilością przestępstw (dane za 2015 rok)	45
Tabela 31 Grunty tworzące gminny zasób nieruchomości (Dane: GUS)	50
Tabela 32 Powierzchnia gruntów przekazana w użytkowanie wieczyste (Dane: GUS)	50

Tabela 33 Liczba mieszkań na obszarze Miasta Zawiercie (Dane: GUS)	50
Tabela 34 Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (Dane: GUS).....	51
Tabela 35 Mieszkania na 1000 mieszkańców na terenie Zawiercia (Dane: GUS).....	51
Tabela 36 Dane dotyczące zasobów mieszkaniowych ZBM oraz spółdzielni mieszkaniowych z terenu Zawiercia.....	51
Tabela 37 Dane dotyczące infrastruktury przedszkolnej na terenie miasta Zawiercie.....	54
Tabela 38 Dane statystyczne dotyczące szkół podstawowych na terenie Zawiercia	57
Tabela 39 Dane statystyczne dotyczące szkół gimnazjalnych na terenie Zawiercia.....	57
Tabela 40 Dane statystyczne dotyczące szkół ponadgimnazjalnych na terenie Zawiercia.....	59
Tabela 41 Dane statystyczne dotyczące szkół ponadgimnazjalnych na terenie Zawiercia (szkoły zawodowe)	59
Tabela 42 Dane statystyczne dotyczące szkół policealnych na terenie Zawiercia.....	60
Tabela 43 Dane dotyczące opieki zdrowotnej na terenie miasta Zawiercie	62
Tabela 44 Odsetek ludności korzystający z sieci wodociągowej	72
Tabela 45 Odsetek ludności korzystający z sieci kanalizacyjnej	72
Tabela 46 Odsetek ludności korzystający z sieci gazowej	73
Tabela 47 Wskaźnik ilości budynków wielorodzinnych opalanych paliwem stałym na 1 tys. mieszkańców	76
Tabela 48 Poziom wykształcenia mieszkańców Zawiercia na tle kraju i Polski.....	82
Tabela 49 Dane dotyczące przedsiębiorczości dla powiatu zawierciańskiego w latach 2012 - 2014	85
Tabela 50 Wykaz ulic na których zlokalizowanych jest najwięcej przedsiębiorstw	86
Tabela 51 Ilość miejsc noclegowych na terenie Zawiercia w latach 2010 - 2014.....	89
Tabela 52 Udzielone noclegi rezydentom (Polakom)na terenie Zawiercia w latach 2010 – 2014 (obiekty hotelowe).....	89
Tabela 53 Wykaz obszarów zdegradowanych.....	105
Tabela 54 Analiza wskaźnikowa obszaru.....	107
Tabela 55 Analiza wskaźnikowa obszaru.....	113
Tabela 56 Analiza wskaźnikowa Osiedla Warty.....	117
Tabela 57 Średnia wartość wskaźników dla obszarów miejskich Gminy Zawiercie w oparciu o które wyznaczono obszary zdegradowane i obszary objęte rewitalizacją (wartości docelowe dla obszarów rewitalizacji)	125
Tabela 58 Obecna wartość wskaźników dla obszarów rewitalizowanych (wskaźniki służące do wyznaczania obszarów kryzysowych i rewitalizowanych).....	126
Tabela 59 Planowana redukcja wartości wskaźników dla obszarów rewitalizowanych (wskaźniki służące do wyznaczania obszarów kryzysowych i rewitalizowanych).....	126
Tabela 60 Wykaz projektów ogólnomiejskich.....	131
Tabela 61 Wykaz projektów planowanych do realizacji na obszarze rewitalizowanym nr 1	138
Tabela 62 Wykaz projektów planowanych do realizacji na obszarze rewitalizowanym nr 2	145
Tabela 63 Wykaz projektów planowanych do realizacji na obszarze rewitalizowanym nr 3	149
Tabela 64 Źródła finansowania projektów ogólnomiejskich	162
Tabela 65 Źródła finansowania projektów na obszarze rewitalizowanym nr 1.....	163
Tabela 66 Źródła finansowania projektów na obszarze rewitalizowanym nr 2.....	164
Tabela 67 Źródła finansowania projektów na obszarze rewitalizowanym nr 3.....	165
Tabela 68 Zbiorcze zestawienie źródeł finansowania projektów	165

Spis map

Mapa 1 Lokalizacja żłobków i przedszkoli na terenie miasta Zawiercie	56
Mapa 2 Lokalizacja szkół podstawowych i gimnazjalnych na terenie miasta Zawiercie.....	58
Mapa 3 Lokalizacja szkół ponadgimnazjalnych na terenie miasta Zawiercie	61

Mapa 4 Lokalizacja podmiotów działających w ramach publicznego systemu opieki zdrowotnej.....	63
Mapa 5 Lokalizacja ośrodków sportu i rekreacji na terenie miasta Zawiercie	65
Mapa 6 Lokalizacja najważniejszych placówek handlowych na terenie miasta Zawiercie	67
Mapa 7 Schemat miejskiej komunikacji autobusowej na terenie miasta Zawiercie	70
Mapa 8 Lokalizacja najbliższych parków krajobrazowych, rezerwatów i obszarów Natura 2000 zlokalizowanych wokół Miasta Zawiercie.....	75
Mapa 9 Poglądowa mapa Gminy Zawiercie	87
Mapa 10 Przebieg głównych tras rowerowych na terenie miasta Zawiercie	88
Mapa 11 Lokalizacja terenów inwestycyjnych na tle miasta Zawiercie.....	91
Mapa 12 Obszary zdegradowane na terenie miasta Zawiercie.....	106
Mapa 13 Obszar rewitalizacji nr 1 – Osiedle Szymańskiego (w tym obszar TAZ)	110
Mapa 14 Obszar rewitalizacji nr 2 - Osiedle Stary Rynek	115
Mapa 15 Obszar rewitalizacji nr 3 - Osiedle Warty	121
Mapa 16 Obszary rewitalizacji na terenie miasta Zawiercie	122

Spis wykresów

Wykres 1 Struktura wieku ludności Gminy Zawiercie (stan na 31 grudnia 2014 r.)	25
Wykres 2 Struktura wykształcenia mieszkańców Zawiercia – NPR 2011	27
Wykres 3 Struktura wykształcenia mieszkańców Zawiercia – NPR 2002	28
Wykres 4 Główne powody przyznania pomocy przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawierciu (osoby)	37
Wykres 5 Główne powody przyznania pomocy przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawierciu (rodziny).....	39
Wykres 6 Stopa bezrobocia w Zawierciu w porównaniu do stopy bezrobocia w kraju i województwie śląskim	43
Wykres 7 Struktura podmiotów gospodarczych wg. sekcji PKD zlokalizowanych na obszarze Gminy Zawiercie.....	81
Wykres 8 Nowo Zarejestrowane Podmioty Gospodarki Narodowej w Rejestrze Regon	85
Wykres 9 Obszary, które powinny zostać zrewitalizowane na terenie miasta Zawiercie.....	93
Wykres 10 Obszary, które powinny zostać zrewitalizowane w pierwszej kolejności	94
Wykres 11 Związek mieszkańców z terenem wskazanym do objęcia Lokalnym Planem Rewitalizacji... ..	94
Wykres 12 Przyczyny degradacji wskazanych terenów, które mieszkańcy chcieliby rozwiązać w procesie rewitalizacji	95
Wykres 13 Problemy społeczne, które mieszkańcy chcieliby rozwiązać w procesie rewitalizacji	95
Wykres 14 Problemy gospodarcze, na wskazanym obszarze, które mieszkańcy chcieliby rozwiązać podczas rewitalizacji	96
Wykres 15 Informacja na temat problemów przestrzenno – funkcjonalnych na wskazanym obszarze, które chcieliby rozwiązać mieszkańcy.....	96
Wykres 16 Wykształcenie osób wypełniających ankietę.....	97
Wykres 17 Powody przyznania pomocy społecznej dla mieszkańców osiedla TAZ.....	108
Wykres 18 Powody przyznania pomocy społecznej dla mieszkańców osiedla Stary Rynek	114
Wykres 19 Powody przyznania pomocy społecznej dla mieszkańców osiedla Stary Rynek	118